

ÇETİN ALTAN
RIZA BEY'İN
POLİSİYE ÖYKÜLERİ

ÖZGÜR
YAYIN DAĞITIM
Ankara Cad. 3/2
Cağaloğlu/İst.
Tel: 526 25 13

1

Ufak tefek Rıza Bey, taban düşüklüğünün bacaklarda yaptığı ağrıları önlemek için, ayaklarında hafif tahtadan kalın tabanlı İsveç saboları, yazı masasının başında, koca bir bardak taze demli çayla, yeni bir polis öyküsü yazmaya çalışıyordu.

Dışarda hava limoniydi. Gökyüzünü kademeli kaplamış yoğun bulutların arasından, güneş bazan azıcık görünüyor, sonra yine kayboluyordu.

Rıza Bey, gemiye İngiltere'den yüklenmiş elektronik aygıtlarla dolu sandıkların birinden çıkan Taylandlı bir kadın ölüsünün sırrına taktırmıştı kafasını. O kadını kim Öldürmüş, cesedini de oraya nasıl koymuştu? Öyküyü mantıklı bir planda yürütebilmek için, bir yığın olasılık geçiyordu aklından...

O sırada kapının zili çalındı. Bu ikinci saatinde kim gelmiş olabilirdi ki? Üç beş yakın dostundan başka hemen hiç kimsesi yoktu Rıza Beyin.. Onlar da telefon etmeden, daha doğrusu Rıza Bey kendilerini davet etmeden, eve gelmezlerdi. Masasından kalkıp, kapıyı açmaya gitti...

Ay, o da nesi... Büyük teyzesinin torunu Vural, elinde bir utla karşısında duruyordu. Yıllar var gördüğü yoktu Vural'ı. Kendisi gemi telsizciliğiyle dünya denizlerinde dolaşıp dururken; çocukluğunda hiç değilse bayramlarda karşılaştığı eski akrabalarla da, ilişkisini tümünden yitirmişti.

Vural on yaş daha küçüktü Rıza Bey'den. Liseyi bitirdikten sonra yüksek eğitim yapmamış ve itfaiye müdürlüğünün levazım masasında şef yardımcısı olarak girmişti. Küçüklüğünden beri alaturka müziğe meraklıydı. Piyanodan klarnete kadar hemen her aleti kendine göre çalar, bariton sesiyle de, eski yeni her şarkıyı okurdu.

Rıza Bey:

— Gir bakalım içeri nerden çıktın sen böyle, dedi. Vural, bir elinde ut, eski aile terbiyesi gereği, Rıza Bey'in elini öpmeye davrandı; Rıza Bey, «Rica ederim» diye elini aşağıya doğru çekti, sarmaş dolaş öpüştüler.

Vural:

— Seni rahatsız ettim dayıcığım, kusura bakma, diyordu.

Salona geçip oturdular.

— Annen nasıl, yıllar var karşılaşamadık...

— Artık iyice yaşlandı, gözleri pek iyi görmüyor. Hafızası falan yerinde ama...

— Bir çay içer misin, daha demin demi emiştim... Vural:

— Zahmet olmazsa içeyim, dedi.

Rıza Bey mutfaktan bir fincan çay doldurdu, yazı odasından da kendi çayını alıp geldi:

— Söyle bakalım, dedi, derdin ne senin? Durup dururken elinde bir utla bu saatte aramazsın beni.

Vural:

— Bu udu Kuledibi'ndeki bir mezatçıdan yeni aldım, dedi. Şamlı İskender'in yapısı; içinde imzası var. Üstelik pahalıya da almadım.

— Eeee?

— Eeee'si, ben udu aldıktan sonra adamın biri başıma bela oldu. Önce uda verdiğim parayı hemen ödeyip, udu benden almak istedi. «Olmaz» dedim. Fiyatı yavaş yavaş artırıp, iki katına çıkardı. Bu kez, neden ille de bu udu almak istediği, merakıma dokundu. Müzikle uğraşıp uğraşmadığım sordum. Hiç ilgisi bulunmadığını söyledi. «Öyleyse neden bu kadar para vermeye kalkıyorsunuz bu uda» dedim. «O yönü sizi ilgilendirmez» dedi. Benim de inadım tuttu, «valla hi milyon verseniz bu udu satmam» dedim. Adam dikleşmeye başladı, «Biz onu başka yollardan almasını da biliriz» diyerek çekti gitti...

— Nasıl bulmuş senin adresini?

— Mezatçıdan daha önce de, kemence, darbuka gibi bazı şeyler almıştım. Kim olduğumu biliyordu satıcı. Zaten onlar, sürekli müşterilerinin kimler olduğunu bilirler; dişe dokunur bir şey geldiği zaman da, onlara haber verirler. Adam mezatçıdan öğrenmiş benim adımlı; telefon rehberinden de adresimi bulup gelmiş olacak...

— Peki benden istediğin ne?

— Birkaç gün sonra bizim müdür çağırdı beni. «Sizde, dedi, bir ut varmış. Acaba benim hatıranı onu bir dostuma satmaz mısınız?» Afallayıp kaldım. Dostunun kim olduğunu sordum, orta yaşlı bir hanım olduğunu söyledi. Aklım büsbütün karıştı. Müdür şaşkınlığımı görünce, «Sizde böyle bir ut bulunduğunu Kuledibi'ndeki mezatçıdan öğrenmiş» dedi. «Vallahi bilmem ki, onu biri daha satın almaya kalktı, izin verirsiniz biraz düşüneyim» gibi bir şeyler geveledim. Müdür. «Benim hatırımlı kırmazsınız canım, dedi, yarın lütfen udu getirin.» O akşam ise bir telefon geldi eve. Yumuşak bir erkek sesi, «Benim kim olduğum önemli değil. Sizde bir ut bulunduğunu biliyorum. Aldığınız fiyatın üç katını vermeye hazırım, bu fiyatı artırabilirim de, yalnız başınız derde girmesin istiyorsanız, udu kimseye satmayın. Ben sizi yine arayacağım» dedi, telefonu kapattı. Durumu hanıma çaktırmak istemedim ama, beni de bir endişe almaya başladı. Neden birden o kadar insan bu udun peşine düşmüştü? Alt tarafı piyasada bir yığın benzeri vardı aynı udun. Ne yapacağımı bilemiyorum şimdi. Size gelmemin nedeni şu, karım o udun evde durmasından korkuyor. Ben de işin asımı öğreninceye kadar, onu size bırakmayı düşündüm. Daha olmazsa götürüp bizim müdüre vereceğim ama, hele bir öğreneyim bakayım, bu kadar kişinin bu udun peşine neden düştüğünü...

— Mezatçıyla konuşmadın mı?

— Konuştum. Ona iki gün arayla, bir erkekle bir kadın başvurmuş. «Bir terekeden böyle bir ut aldığınızı öğrendim de» demişler... Dükkanca da daha ötesini kurcalamadan, adımlı vermiş benim...

Rıza Bey:

— Madem öyle istiyorsun kalsın ut burada, dedi. Sen de öğren bakalım tılsımı neymiş bu udun?

Vural rahatsız ettiği için dayısından özür dileyerek, teşekkür edip ayrıldı evden.

Rıza Bey, kim oldukları bilinmeyen onca kişinin peşine düştüğü udu, eline aldı, evirip çevirmeye, farkın varmadan da hafifçe sallanmaya başladı. Sonra oymalı ses deliklerinden masa lambasının ışığında şöyle bir içine baktı udun... Boru biçiminde incecik durulmuş bir kâğıt vardı udun içinde.. Ve udu salladıkça da belli belirsiz bir ses çıkarıyordu. Udu tersine çevirdi; biçimli sarsmalarla, dürülmüş kâğıdı oymalı ses yuvarlağının üstüne getirdi; ucu eğri tırnak makasıyla kâğıdı, oyma boşluklarının arasından çekip çıkardı ve açtı...

Kâğıtta mors alfabesiyle «Seni çok seviyorum» yazıyordu.

Ve o yazıyı da otuz yıl önce, bekârlık yıllarında kendisi yazmıştı.

Rıza Bey üstünde çalıştığı polis öyküsündeki Taylandlı kadının ölüsünü unutmuştu. Ayağında sabolar, kucağında bir ut, elinde kendiliğinden tekrar dürülürmüş. ince bir pusula, köşe koltuğuna oturmuş, otuz yıl öncesinin serüvenini düşünüyordu.

Otuz, daha doğrusu tam otuz iki yıl ,önce kendisi yazmıştı o kâğıdı...

Otuz iki yıl önce, Kozyatağı'nda bahçeli küçük bir evde oturuyordu. Rıza Bey yirmi altı yirmi yedi yaşlarındaydı o zaman. Babadan kalma evde, annesiyle başbaşa yaşıyordu. Evlerinin hemen yanında, avukat Sami Bey'in bakımsızlıktan her yerini otların kapladığı, yedi dönümlük koskocaman bağ- bostan karışımı bir arazi içinde, on iki odalı eski bir köşkü vardı. Mefkure, Sami Bey'in küçük kızıydı. Annesini ilkokula başladığı yıl kaybetmişti. Ablasıyla, ağabeyi evlenip, köşkten ayrılmışlardı. Mefkure saçaklarına kargaların yuva yaptığı çöküntü berhanede, emektar Raziye Kalfa ile hemen hemen kendi yaşındaki kızı Nesime'nin ortak dünyası içinde, yapayalnız gibiydi. Tek avuntusu çok iyi çaldığı uduyd.

Babası Sami Bey, bazan günlerce köşkten çıkmaz, bazan da ortalıktan kaybolur, günlerce eve uğramazdı.

Rıza Bey ile Mefkure arasında eski aile komşuluğunun yakınlığı, gitgide aşka dönüşmüştü.

Rıza Bey, gemi telsizcisi olarak yeni yeni başlıyordu uzak seferlere çıkmaya...

Her dönüşünde Mefkure'ye ufak tefek armağanlar getirir, içinde de mors alfabesiyle, «Seni çok seviyorum» diye yazardı.

Mefkure'ye çok daha önceleri mors alfabesinde hangi işaretin hangi harfin karşılığı olduğunu gösteren küçük bir broşür vermişti. Mefkure bilirdi, o kâğıtlarda ne yazdığını. Şimdi kucağında duran ut da, onun uduyd.

Besbelli ki o küçük kâğıtlardan birini, dürüp o udun içine Mefkure atmıştı. Ama o ut nasıl olup da otuz iki yıl sonra kendisine kadar gelmişti?

Ve neden o udu ele geçirmek isteyen üç kişi, udu bir rastlantı sonucu Kuledibi'ndeki mezatçıdan satın almış olan Vural'ın peşine düşmüştü?

Mefkure'yi, babası Sami Bey, Rıza Bey'e vermemiştir. Nedenini de açık açık söylemişti:

— Gemicinin parası pul, karısı duldur. Siz şimdi birbirinizle evlenmek istiyorsunuz ama, sonunda yaşamınız bir kahr romanı olur.

O günlerde Rıza Bey, yana yakıla iki aylık bir yolculuğa çıkmak zorunda kalmıştı. Dönüşte de ne Mefkure'yi bulabilmişti komşu köşkte ne de Sami Bey'i. Köşkte sadece Raziye Kalfa ile kızı Nesime vardı. Onlardan, Sami Bey'in kızıyla yabancı ülkelerden birine gittiğim öğrenmişti. Bir daha da Mefkure'yi hiç görmemişti. Yine bir dönüşte, şöyle bir duymuştu, bir diş doktoru doçentle evlendiğini... Yüreği azıcık burkulmuştu ama, kendisi de nikahlanmak üzereydi... Ve bu eski aşkın kırıklığı kendisini bir kat daha yaklaştırmıştı nişanlısına...

Annesi öldükten sonra Rıza Bey, o küçük evi satmıştı. Sami Beyler de köşkerini bir yapsatçıyla kat karşılığı değiştirmişlerdi. O hengame içinde köşk bekçiliği yapan Raziye Kalfayla kızı da, eski zaman köşkünün bahçedeki yıkıntı uşak odasıyla dış mutfağına taşınmışlardı.

Sonradan o müstemilat da yıkılmış ve yeni apartmanların bahçesine dönüştürülmüştü.

Rıza Bey hem bunları düşünüyor, hem de udun peşine takılanların o udu neden istediklerini bulmaya uğraşıyordu...

Sonunda uzaktan yönetilen bir robot gibi usul usul ayağa kalktı, ceketini, pabuçlarını giydi, şapkasını alıp evden çıktı. Kuledibi'ndeki mezarçıyla konuşmaya gidiyordu. Mezarçı:

— Ben de şaşırdım kaldım beyim, diyor. Önce bir adam gelip sordu udun ne olduğunu, sonra bir kadın. Ben de söyledim kimin aldığını. Şimdi de siz udu kimden aldığımı soruyorsunuz. Ben bunu bizim eskici Raif ten aldım.

Rıza Bey:

— Peki eskici Raif'i nerden bulurum, diye sordu. Satıcı da eliyle karşısını gösterdi:

— Boş zamanlarında şu karşıdaki kahvede oturur... Ve Rıza Bey bir hayli bekledikten sonra, eskici Raif'i kahvede yakaladı. Raif de uttan dertliydi:

— Bilem almazdım kardeşim, diyor, başıma bela oldu o ut. Önüne gelen udu kime sattığımı soruyor. O kadar kıymetliymiş de, neden satmışlar öyleyse? Sen de şimdi kimden aldığımı soruyorsun. Pangaltı'da Şenlik Sokak'taki bizim kumarbaz Selçuk'tan aldım... Tamam mı...

Haydi Rıza Bey dolmuş tabanvay yeniden yollara düşüyor, kumarcı Selçuk'u aramaya gidiyordu. Selçuk dikleniyordu:

— Neyi kime satarsam satarım, sana ne?

Rıza Bey, ılık bir sesle dostça, otuz iki yıl önceki Mefkure'yi, Sami Bey'in köşkünü ve aşkını anlatıyordu, Selçuk dikkatle dinliyordu. Ve hem böbürlenmeye, hem de peşinde olduğu bir hakkı avuçlamaya dönük bir tavırla.

— Oraların yarısı da anneminmiş, diyor.

— Afedersiniz, annenizin adını sorabilir miyim? Ve üç hecelik bir yıldırım düşüyordu konuşmadan içine:

— Nesime...

— Nesime Hanım ha?..

— Evet ne oldu? Tanıyor muydunuz?

— Elbette tanıyordum...

— O zaman biliyorsunuz oraların aslında onu» olduğunu...

Rıza Bey ne diyeceğini kestiremiyordu.

— Şey.. Bir bakıma.. Ancak,. Yalnız.. Nesime Hanım nerde şimdi?

— Kadıncağız uğradığı haksızlığa dayanamayıp çıldırdı. Bağlarım, bahçelerim, köşkerim, diye tutturdu. Akıl hastanesine kaldırmak zorunda kaldık on gün önce...

— Siz o udu niye sattınız, kusura bakmayın ama önemli?

— Bizim kocakarı udu fazla taktırmıştı aklım. Nerdeyse onunla yatıp onunla kalkar olmuştum. Ben de udu ortadan yok etmek istedim, bizim eskici Raif'e okuttum....

— Sizin başka yakınlarınız var mı?

— Bir kızkardeşimle kocası olacak bir eşekoğlu eşek var. Hem gelip bakmazlar kadına, hem de bağların bahçelerin tapularını çaktırmadan ben mi yürüttüm yoksa diye başıma debelleş olurlar. Udu lâf olsun diye satmam dahi büyük olay oldu. Kime sattım, kaçta sattım, bir yığın ahret sorusu... Gidin ulan kerizler dedim, eskici Raif'e sattım. Daha diyeceğiniz var mı? Çalgıcılığa başlayacaksanız, sökülün parasını yeniden alın udu Raif ten. Seslerini kısip, def oldular gittiler... Rıza Bey teşekkür etti Selçuk'a...

Düğüm yavaş yavaş ışımaya başlıyordu kafasında. Udun peşine düşenlerden biri muhakkak ki Nesime'nin kızı, öteki de kocasıydı. Üçüncü kişi de yine onlara yakın biri olmalıydı. Bu udun peşine neden bu kadar

düşüyorlardı? Henüz orasını çözemiyordu ama çok şaşırtıcı olabilecek bir sonuca doğru yaklaştığını da seziyordu...

Rıza Bey o gece hiç uyumadı. Yazı masasının kıyısına dayalı Mefkuresi'nin uduna baka baka yarım kilo rakı içti. Sabahleyin erkenden de akıl hastanesinin yolunu tuttu.

Ve buldu Nesime'ciği... İyice yaşlanmış çökmüştü Nesime'cik...

— Beni tanıdın mı Nesime, dedi, ben eski köşk komşusu Rıza...

Nesime birden boynuna sarılıp öpmeye başladı Rıza Beyi..

— Sen söyle herkese benim kim olduğumu, beni bizim beslemeyle karıştırıyorlar. Ben Mefkure'yim öyle değil mi? Oraların hepsi benimdi öyle değil mi? Seni seviyordum, sen de beni sevmiştin öyle değil mi? Mefkure ne derdi, her şeyim, varım yoğum her şeyim udumun içinde. Çünkü ben Mefkure'yim. Ama udumu çaldılar. Bağlarımın bahçelerimin tapuları udumun içinde olduğu için çaldılar. Kızıma da, damadıma da söyledim bunu, udumu çaldılar, diye...

Rıza Bey gerçekten perişan olmuştu.

Demek Mefkure mors alfabesiyle yazdığı «Seni çok seviyorum» pusulalarından birini büküp, udun içine attıktan sonra, âşkını kimsenin anlayamayacağı böyle bir simgeyle anlatıp avunmaya çalışmıştı yokluğunda, «Varım yoğum, her şeyim bu udun içinde» diye... Ve Nesime eski bir besleme olduğunu, çocuklarından saklamaya uğraşırken, kendini yavaş yavaş Mefkure'nin yerine koymaya başlamış ve ondan duyduğu bir sözle de Mefkure'nin kendisinde kalmış olan uduna büsbütün bağlanmıştı. Kızıyla damadı ve biri daha, belki damadının bir yakını, kadının geçmişini bilmedikleri için Nesime iyice çıldırıp servetinin belgelerini udun içinde sakladığını sanarak, onu akıl hastanesine yatırır yatırmaz, udun peşine düşmüşlerdi.

Ve ut Nesime'nin oğlundan eskici Raife, eskici Raif'ten Kuledibi'ndeki mezatçıya, mezatçıdan büyük teyzesinin torunu Vural'a, oradan da kendisine gelmişti.

İçinden de Mefkure'nin yirmi yaşındayken, «Varım yoğum her şeyim bu udun içinde» demesine neden olan, kendisinin mors alfabesiyle yazdığı bükülmüş kâğıt parçası çıkmıştı:

«Seni çok seviyorum.»

Nesime'nin kızıyla damadının ve oğlunun, onun eski zenginliğine inanmaları da büsbütün boşuna değildi. Annesi Raziye Kalfayla köşkün yıkıntı uşak odasından çıkmaları için, yapsatçı kendilerine biraz para vermişti. O parayla altın almışlar, bir ev tutmuşlar ve Nesime de o altınların bir kısmını bozdurarak evlenmişti. Ve zaten zamanla kendini Mefkure'nin yerine koymaya da altınlarından kocasına bile söylemeden sakladığı birkaçını çocuklarına gizlice göstererek başlamıştı.

Rıza Bey durumu ister istemez Nesime'nin yakınlarına bütün açıklığıyla anlattı. Vural udu dayısına armağan etti. Rıza Bey de gençlik aşkının belgesini yeniden masanın dibine dayalı udun içine bıraktı, mors alfabesiyle yazılmış küçük bir kâğıt hâlâ o udun içindedir. «Seni çok seviyorum.»

2

Rıza Bey'in yılbaşını kutlama diye bir derdi yoktu. Zaten yılbaşını birlikte kutlayacağı pek kimsesi de yoktu. Altmışına merdiven dayamış olan yaşamında, kimbilir kaç yılbaşını açık denizlerde telsizin başında, rahmetli karısına kutlama mesajları çekip, gemi zabitanıyla İstanbul şarkıları dinleye dinleye, birkaç kadeh şampanya içerek geçirmişti.

Geminin limanda yattığı yılbaşı gecelerinde bile, sağda solda hovardalık etmek yerine, kamarasında tek başına oyalanmayı yeğlerdi. Karısıyla birlikte olduğu yılbaşlarında ise, gençliklerinde, müzikli lüks bir lokantaya gidip başbaşa yemek yer, yeni yıla da dansederek ve ışıklar sönünce birbirlerini öperek girerlerdi. Zamanla ve özellikle karısının gitgide kendisini halsiz hissetmeye başladığı dönemlerde, dışarıya çıkmaya da üşenir olmuşlardı. Rıza Bey seferde değilse, evde küçük bir sofra donatır ve yaklaşmakta olan emeklilik günlerinin projelerini umutlu ve iyimser renklerle süsleyerek vakit geçirirlerdi. Ilık bir Akdeniz kasabasında denize bakan bahçeli küçük bir ev almak falan gibi. Çocukları yoktu. Çevreleri de kaptanların, çarkçıların, gemi doktorlarının dağınık dünyasından ibaretti Komşular ve uzak akrabalarla olan ilişkiler çoktan silikleşmiş ve aralarında sıkıcı olmayan ne ortak bir konu, ne de ortak bir dil kalmıştı. Rıza Bey, karısının yanında gemi serüvenleri anlatmaktan nefret ederdi. Yaşamlarının çıpasını çolukları çocuklarıyla evlerinin içine atmış olanlar ise, Rıza Bey'den hep bu tür serüvenler anlatmasını ister, sonra da lafı yarıda kesip, kendilerinin denizle ilgili anılarını sıralamaya kalkarlardı. Gemiyle yaptıkları turistik bir gezide başlarına gelenlerle, Ege kıyılarındaki mavi yolculuklardan birinde, teknenin motoru bozulunca, sandalla nasıl kıyıya çıktıkları gibi... Ve çeyrek yüzyılın açık denizlerdeki gemi telsizcisi Rıza Bey, sıkıntıdan patlardı.

Rıza Bey, yılın son gecesini yeni yazmaya başladığı polisiye bir öykünün kurgusunu düzenlemekle geçiriyordu.

Bir gemiye İngiltere'den elektronik aygıtlarla dolu büyük sandıklar yüklenmişti., Gemi yola çıktıktan sonra ambarda yavaş yavaş artan dayanılmaz bir koku, tayfaların dikkatini çekmiş ve ikinci kaptanın denetiminde yapılan bir araştırma sonucu, sandıkların birinden, giy- silerindeki markalarla, çekik gözleri ve elmacık kemiklerinden Taylandlı olduğu kuşkusunu uyandıran genç bir kadın cesedi çıkmıştı. Ensesinden bıçaklanarak öldürülmüştü kadın. Gemi doktoru cinayetin en az on gün önce işlenmiş olduğu kanısına varmıştı. Ambar dezenfekte edilmiş ve ceset geminin minüskül morguna kaldırılmıştı. Süvari İngiltere'ye geri dönmekle, yola devam edip cesedi ilk uğrayacakları liman polisine teslim etmek arasında kararsızdı. Acenta, gemi seferinin gecikmesini en aza indirecek önlemin alınmasını istiyordu. Uğrayacakları ilk liman Tanca'ydı. Fas polisinin gerekli kovuşturmayı yapmak için gemiyi kaç gün yolundan alıkoyacağı belli değildi. Geri dönerlerse İngiliz polisinin de gemiyi ne kadar zamanda serbest bırakacağını kestiremiyorlardı.

İkinci kaptan, ceset İngiltere'den yüklendiği için geriye dönmekten yanaydı. Süvari ise yola devam etmeyi zaman kazanma açısından daha doğru bulmaya başlamıştı.

Rıza Bey, cesedin nasıl olup da gümrükten geçip, gemiye yüklendiğini mantıksal gösterecek bir açıklama düşünüyordu. Gümrük, gemiye yüklenecek sandıkların hepsini incelememiş olabilirdi. Ancak nasıl olmuştu da yükleme sırasında sandıklardan birinin hafifliği dikkati çekmemişti?... Dışsatımla yükleme belgelerinde sandıklardan her birinin, içindekilerle birlikte tek tek kaydı vardı... Cesedin içinden çıktığı sandık, otuz beş numaralı sandıktı. Bu sandıkta elli tane küçük boy bilgisayar aygıtının bulunması gerekiyordu. Sandıktan ise kadının cesedinden başka bir şey çıkmamıştı. Bu arada elli bilgisayar ne olmuştu?

Rıza Bey, öyküsünün kurgusunu yerli yerine oturtmakta zorlanıyordu. Gözü yazı masasındaki saate ilişti. Saat gece yarısına beş vardı. Beş dakika sonra bir yıl daha bitmiş olacaktı. Kalktı bir bira açtı kendisine. Beyaz köpüklü serin birayı ağzına doğru dıktı.

Ensesinden bıçaklanmış Taylandlı kadının cesedinin elektronik aygıtlarla yüklü sandıklardan biriyle gemiye nasıl geçmiş olduğunu bir çöze, cinayetin nasıl işlenmiş olduğunu da çözmek kolaylaşacaktı.

O sırada birkaç satır daha yazıp, gemiyi yoluna devanı ettirdi ve Tanca'ya doğru yaklaştırdı. Taylandlı kadının ölüsü geminin küçük morgunda yatıyordu ve Rıza Bey öyküyü nasıl çıkmazdan kurtarabileceğini bulamıyordu.

Bir an yazdığı sayfaları yırtıp atmayı düşündü.

Kimse bilmeseyse bile, yazmaya özendiği bir öyküde, «icat» yetersizliğinden ötürü hemencecik pes etmeye kalkmayı kendine yediremiyordu.

Bütün sorun, içinde ceset bulunan bir sandığın İngiliz gümrüğünden nasıl geçip, gemiye kadar nasıl gelmiş olduğunu çözümleyebilmekteydi...

Resmi belgelerin hepsinde sandığın numarasıyla içindeki aygıtların niteliği ve sayısı yazılıydı.

O aygıtları kim nerede nasıl boşaltmış ve yerine Taylandlı kadının ölüsünü nasıl koymuştu?

Rıza Bey masasından kalktı, elleri arkasına bağlı, bir aşağı bir yukarı dolaşmaya başladı...

Ufacık tefecik Rıza Bey'i sıkışıklıktan kurtarmak için, okuyucularla birlikte kulağına doğru eğildik:

— Sandıkların gemiye yüklenmesinden bir saat önce İngiliz polisine bir ihbar yapılmış olamaz mı?

Rıza Bey: .

— Eee... Ne olmuş yani ihbar yapılmışsa, neyi çözümlemeye yetecek ki bu?.. dedi.

— Acele etme Rıza Bey, acele etme.. İngiltere'de «IRA» diye gizli bir terör örgütünün bulunduğunu biliyorsun. Bu örgüt İngiliz malı taşıyan armatörler arasında panik yaratmak için, gemiye yüklenecek sandıklardan birine bomba koymuş olamaz mı? Durumu şu veya bu şekilde öğrenmiş olan biri de İngiliz polisine ihbarda bulunamaz mı?

— Bulunabilir bulunmasına., ancak bombayı nasıl yerleştirmiş olduğunu da açıklamak gerek...

— Tut ki, sandıklar gümrükten geçirildikten sonra, bir tanesi antrepoda değiştirildi. IRA'nın dok işçisi kılığına girmiş iki adamı, çok kolay yapabilir bunu. Sandık gemide patlayacağı ve belki de gemiyi batıracağı için, bombanın gemiye ne zaman, nasıl konmuş olduğu da anlaşılamaz...

— Evet, sonra...

— İhbarı alan polis, özel detektörlerle bomba bulunan sandığı saptayamaz mı?

— Saptar.

— İhbarı kimin yaptığı anlaşılmasın, yahut «IRA» nın durumdan habersiz kalarak adamlarının değiştirmemesi için,- sandık usulca boşaltıldıktan sonra, sanki hiçbir şey olmamış gibi, öteki sandıklarla birlikte gemiye yükletilemez mi?

Rıza Bey:

— Tamam dedi, bu kadarı yeter bana... Ve yeniden oturdu yazı masasının başına...

Gemiye İngiltere'den yüklenen sandıklardan biri önce IRA tarafından değiştirilmiş, sonra da polis tarafından son dakikada boşaltılmış olduğu için, gemiye içi boş olarak yüklenmiş ama, gemi yöneticilerine hiçbir şey söylenmemişti. İngiliz polisi durumu, gerek dışsatımı yapan firmaya, gerek geminin bağlı olduğu uluslararası şilepçilik acentasına, birkaç gün1 sonra bildirmeyi yeğlemişti...

Peki ama, gemiye boş yükletilmiş sandığın" içine, ensesinden bıçakla öldürülmüş Taylandlı genç kadının cesedini kim koymuştu?

Bu kez Rıza Bey, bu ikinci düğümü kendi başına çözmek ve polisiye öyküsünü beklenmedik bir sürprizle bitirmek istiyordu...

Eh tabii kendisini seven okuyuculardan ek bir yardım daha gelirse, onu da büsbütün yabana atacak değildi.

Gemideki sandıklardan birinden, öldürülmüş bir kadın cesedi çıktığı zaman, gemi doktoru cinayetin on gün kadar önce işlenmiş olabileceğini söylemişti...

Süvari, yola devam etmekle gemiyi İngiltere'ye geri götürmek arasında önce kararsız kalmıştı.

İkinci kaptan, İngiltere'ye geri dönmekte ısrar etmişti.

Süvari ise yola devam etme kararı almıştı.

Gemi, Tanca açıklarına yaklaşıyordu.

Rıza Bey, cinayetin nasıl işlenmiş ve gemiye zaten boş yüklenmiş olan sandığa, cesedin nasıl konmuş olabileceğini düşünüyordu...

Galiba bilinçaltı bir dürtüyle yazmaya başlamıştı bu öyküyü...

Vaktiyle Singapur'dan kalkan bir Yunan gemisinde böyle bir cinayet işlendiğini ve sonunda telsizcinin tutuklandığını duymuştu...

Olayın ayrıntılarını tam bilemediği için, Yunan gemisinde işlenmiş olan cinayeti, kendi öyküsünün çerçevesi içine tam oturamıyordu. Hele telsizcinin neden tutuklanmış olduğunu hiç kestiremiyordu.

Gemiye yüklenen sandıklardan birinin nasıl boş olabileceğini çözmüştü.

İngiliz polisi yüklenmek üzere olan sandıklardan birinde bomba bulunduğuna dair son anda yapılan bir ihbarı değerlendirmiş ve sandığı hemen boşalttığı halde terörist IRA Örgütünün durumu öğrenerek, suçluların yakalanmasını zorlaştıracı yeni önlemler almaması için, hiçbir şey olmamış gibi, boş sandığı ötekilerle birlikte gemiye yükletmişti.

Bu olaydan ne gemi süvarisinin haberi vardı, ne de henüz gemi acentasının...

Gemi doktoru tarafından on gün önce öldürüldüğü tahmin edilen Taylandlı kadının cesedi, o boş sandığa nasıl girmişti?

Gemi Liverpool Limanı'nda altı gün kalmıştı. Ceset, gemi yola çıktıktan bir buçuk gün sonra ağırlaşan koku yüzünden bulunmuştu. Demek ki kadın, gemi Liverpool'e gelmeden önce öldürülmüştü.

Geminin için de mi öldürülmüştü, geminin dışında mı öldürülmüştü?

Geminin dışında öldürülmüşse, gemiye nasıl ve neden getirilmiş, o sandığa ne zaman sokulmuştu?

Rıza Bey, sonunu hesap etmeden böyle bir öyküye başladığı için, nerdeyse pişman olmak üzereydi. Kendi anlatımından, birbirine dolanarak gelişen açmazların cenderelerini kıramıyordu.

Acaba kulağına çarpan o eski dedikodunun özü neydi. Singapur'dan kalkan Yunan gemisindeki cinayet nasıl işlenmişti?

Dışarda gün işiyordu. Soluk bir aydınlık, pencereleri yalamaya başlamıştı.

Rıza Bey, önündeki kağıdın üstünde gözleri iğneleşmiş düşünüyordu.

Daha önceki limanlardan birinde, biri kadını gizlice almış olmalıydı gemiye...

Sonra?

Sonra bir başkası farkına varmıştı herhalde bu gizli yolcunun ve dram orada patlamıştı. Belki de, kadın o serüven sırasında bir kaçakçılık olayına tanık olmuş, kendisini gemi süvarisine haber vermekle korkutmak ve elde etmek isteyen gemicilerden birini, o da bu yoldan durdurmaya kalkmıştı. Rastlantı olarak öğrendiği olayın boyutlarını ölçemediği için de, arkasına sığınmaya çalıştığı gözdağının bedelini canıyla ödemişti.

Cinayeti işleyen, neden cesedi hemen denize atamamıştı?

Herhalde kadını gemiye alan, cinayetin kendine bulaşmaması için, yahut sırf kıskançlık öfkesi yüzünden, buna engel olmuştu.

Rıza Bey, Yunan gemisindeki cinayet için bu yaklaşımı akla yatkın buldu. Kendi öyküsünde de cinayet, aynı biçimde işlenmiş olabilirdi...

Yunan gemisindeki olayda telsizciyi tutuklamışlardı. Rıza Bey, kendi öyküsünde telsizcinin.: tutuklanmasını istemiyor, hatta telsizciyi savunacak bir neden bulmaya uğraşıyordu.

Ve sonunda buldu da...

İngiliz polisi, gemi yola çıktıktan sonra, bir bomba ihbarı üstüne otuz beş numaralı sandığı boşalttığını ve aynı sandığı gemiye boş yüklettiğini gemi acentasına bildirmiş olabilirdi.

Acentanın gemiye çektiği telsiz de, telsizcinin haberi olmadan telsiz odasından çalınamaz mıydı? Örneğin; telsiz odasına sık sık girip çıkan üçüncü çarkçı tarafından...

Kimsenin olup bitenlerden haberi yokken, gemi ambarındaki otuz beş numaralı sandığın boş olduğunu öğreniveren katil, eninde sonunda kendisini yakalatacak olan cesedi, alelacele oraya saklayabilirdi, hele ceset, denize atılmayacak bir yere, örneğin ambara gizlenmişse...

Ve doğal olarak da, acentanın çektiği cinayet sandığıyla ilgili telsizi, kasıtlı olarak sakladığı suçlamasıyla, telsizci tutuklanabilirdi...

Rıza Bey'in sırtından buz gibi bir ter boşandı.

Vaktiyle Yunan gemisindeki cinayet nedeniyle telsizcinin yakalanması, besbelli ki kendisini, sandığından çok daha derinliğine etkilemiş ve bir telsiz haberinin çalınmasından ne sonuçlar çıkabileceği konusunda bilinçaltında bir yığın tedirginlikler biriktirmişti...

Bu öyküyü de, içgüdüsel olarak, o eski tedirginliklerin dürtüsüyle yazmaya koyulmuştu...

Rıza Bey, bir sigara yaktı. Sabaha kadar uğraştığı öykünün pek de harcı alem olmadığını düşünerek masasından kalktı, mutfığa çayını demlemeye gitti...

3

Rıza Bey, uluslararası şilepçilik işletmesindeki telsiz memurluğundan emekliye ayrıldıktan sonra, kendini iyice amatör polis öykücülüğüne vermişti. Gerçi bunları kimsenin yayınlamayacağını biliyordu ama, zaten böyle bir tutkusu da yoktu. Aylar boyu süren gemi yolculuklarının yalnızlığında, okuduğu yüzlerce polis romanının birbirine benzerliğiyle, romanın sonunda çözülecek karmaşık cinayetlerdeki gizli katilin kim olduğunu, daha sayfaların başında keşfetmekten usanmış, kendisi için artık hiç bir çekiciliği kalmayan bu tür romanları oku- maktansa, oturup çok daha değişik polisiye öyküler yazmayı yeğlemişti. Süvariden lostromoya kadar Rıza Bey' in öyküleri elden ele gezerdi. Yazdıklarının en can alıcı bölümünü, çevresindeki gemici dostlarına kasten vermediği için de, her biri kendine göre bir yorumda bulunur, yorumların hiçbiri ötekini tutmaz ve herkes anahtar bölümü okumak için, Rıza Bey'e yalvar yakar olurdu.

Ufakık tefecik, afacan bakışlı telsiz memurunun, tipler, düğümler, gerilimler yaratmakta, özel bir yeteneği olduğu muhakkaktı. Yaşamını denizlere adayacağına, yazı dünyasına adaşa, belki de yapıtları kapış kapış okunan ünlü bir polis romancısı olurdu. Ama ne yakınları dışında kimsenin onun bu yeteneğinden haberi vardı, ne de onun böyle bir derdi vardı.

Rıza Bey emekli olmasına iki yıl kala, büyük bir acıya uğramış, eşini yitirmişti. Yıkıcı haber, kendisine geç gelmiş, ilk vardıkları limandan uçağa binerek, karısının ancak cenazesine yetişebilmişti. Son anlarında karısının yanında bulunamamak, dikenli bir ukde olarak kalmıştı içinde. Yirmi beş yıllık evlilikleri boyunca, çocukları da olmamıştı. Ve Rıza Bey emekliye ayrıldıktan sonra, tam biraz yuva mutluluğu tadacağı bir dönemde, yapayalnız kalmıştı.

Saat gecenin dokuzunu geçmişti. Kimsesiz yaşayanların içine, yalnızlığı daha da derinliğine işleten, sinsi bir yağmur yağıyordu.

Rıza Bey, sokak lambalarının aydınlığında, uğursuz bir şeytan süpürgesinin, dev boyutlu üçgenlerini çizen yağmur ipliklerine bakarak, Ademoğlunun bazan ne kadar budala olabildiğini düşünüyordu.

Rıza Bey'in esrarlı olaylara karşı yatkinliğini bilen eski bir arkadaşı, kendisini almış, insanların tekrar tekrar dünyaya geldiklerini kanıtlamaya çalışan bir dernekteki gösterileri izlemeye götürmüştü.

Ruhlarla konuşan bir medyum, elleriyle ayaklarından tahta bir iskemleye sımsıkı bağlandıktan sonra, bulunduğu odada, beş dakika zindan karanlığında ve yalnız bırakılıyordu. Ve bu beş dakika içinde ruhların yardımıyla bağlarından sıyrılarak, odadan dışarı çıkıyordu.

Gösteriden sonra Rıza Bey'e bu mucize hakkında ne düşündüğünü sormuşlardı. Rıza Bey:

— Ben ne medyumum, ne de ruhlarla konuşuyorum ama, aynı iskemleye beni de bağlasanız, beş dakika sonra odadan elimi kolumu sallaya sallaya çıkarım, demişti.

Rıza Bey'i de ellerinden ayaklarından sımsıkı bağlamışlardı tahta iskemleye ve siyah perdeleri iyice örtük odada, ışıkları söndürüp, iddiasını kanıtlaması için kendisini yalnız bırakmışlardı.

Rıza Bey üç dakika sonra gülerek çıkmıştı odadan. Daha önce medyumun mucize gösterdiğine inananlar, küçük dillerini yutacak gibi olmuşlardı.

Emekli telsiz memuru, vaktiyle okuduğu romanlardan, bu medyum gösterisinin hilesini biliyordu. Medyum, hafif bir zorlamayla, arkası ve bacakları yuvalarından çıkan, özel yapılmış bir iskemleye bağlanıyordu. Rıza Bey de aynı iskemleye bağlanınca, çözülür- takılır iskemlenin bölümlerini çıkartmış ve iplerinden sıyrıldıktan sonra, iskemleyi yeniden kurmuştu.

Biraz kibarlıktan, biraz da yarattığı şaşkınlığın keyfinden, işin püf tarafını dostuna bile açıklamamıştı.

Rıza, Bey oturduğu apartmana girdi. On yıl önce borç harç aldıkları daire üçüncü kattaydı. Merdivenleri çıkmaya başladı. Niyeti buzdolabındaki barbunya pilakisinin yanma, bir yumurta salatası yapıp, bir iki kadeh rakı içmek, sonra da, iki gün önce başladığı yeni bir öyküyü bitirmektir.

Dairesinin önüne gelince anahtarını çıkardı, kapıyı açtı, vestiyerdeki elektriği yaktı. Kapının iç yanında bir mektup duruyordu. Eğildi aldı mektubu ve dondu kaldı. Zarfın üstündeki yazı karısının el yazısıydı. «Sevgili Rıza'cığım» diye yazıyordu.

Kafası karmakarışık yazı odasına doğru yürüdü, uyur gezer gibi elektriği yakıp, masanın önündeki koltuğa çöktü... Ve gözleri birden faltaşı gibi büyüdü. Masanın üstünde de yıllarca önce kaybettiği babasından kalma gümüş tabaka duruyordu.

Ne yapacağını bilmezlerin paniklemiş dehşetiyle, tabakanın sustasına bastı. İçinde gençken Napoli'de bir kızla çekilmiş bir fotoğraf, bir de pusula vardı. Pusuladaki yazı yine karısının el yazısıydı.

«Bir gün bu tabakayı bulursan, bir an hangi işkenceler içinde yaşadığımı düşün; ruhumdan özür dilemesen de olur, ben seni o kadar çok sevdim ki, her şeyini affettim» diye yazıyordu...

O mektup nasıl atılmıştı kapının altından, o tabaka nasıl gelmişti yazı masasının üstüne?..

Rıza Bey, kendi yazdığı öykülerdeki esrarlı olayları kendi kurduğu için, kolay çözüyordu. Ama bu kez, kendi yaratmadığı ürkütücü bir bulmacayla karşı karşıyaydı... Ve belki de bu bulmacayı hiçbir zaman çözemeyecekti.

Rıza Bey, Hint Okyanusu'nun ortasında uluslararası şilepçilik işletmesinin gemiye çektiği telsizden karısının ölüm haberini aldığı zaman, ancak bu kadar allak bullak olmuştu.

Dışarda hızlanan yağmurun bir rüzgâr savruntusuyla arada bir camlarda sertleşen şırıltılı trampetası, gece içindeki tek başınalığı, bir uzay yalnızlığına çeviriyordu.

Rıza Bey, yazı masasının koltuğunda, arkasına doğru yaslandı. Karmakarışık olan kafasını şöyle bir toparlayıp, sinirlerini azıcık yatıştırmak için bir sigara yaktı...

Biraz önce evin kapısını açar açmaz yerde bulduğu mektubun üstündeki el yazısı, üç yıl önce ilk uğradıkları limandan uçakla cenazesine zor yettiği karısının el yazısıydı. Mektubu açmaya henüz gücü yetmiyordu.

Ya peki yıllar önce kaybettiği babasından kalma tabaka, nasıl olup da yazı masasının üstüne gelip oturmuştu?

Demincek irade dışı bir refleksle sustasına basıp açtığı tabakayı, yeniden kapatıp açtı... Tabakanın yayı eski sertliğini oldukça yitirmişti. Gençliğinde Napoli' de fındık kurdu bir kızla çektiği fotoğrafla, yine karısının yazmış olduğu pusula, tabakanın içinde duruyordu. İkisi de azıcık sararıp rutubetlenmiş gibiydi...

Demek tabakayı karısı saklamıştı. Daha doğrusu, Napoli'de çekilmiş fotoğrafı bulmuş ve tabakanın içine o pusulayla birlikte koyarak saklamıştı.

Peki ama nereye saklamıştı da birdenbire bu tabaka kendiliğinden masanın üstüne gelivermişti?

Rıza Bey'in eve girerken bulduğu mektupla, yazı masasının üstünde karşısına çıkıveren eski tabakasının ve özellikle üç yıl önce toprağa eliyle verdiği karısından kendisine hitaben yazılmış küçücük yazıların, üstünde yarattığı karabasana benzer, ürkütücü sıkışıklık azıcık dağılır gibi olmuştu...

Karısının ölüm ötesi aşk dolu sitemleriyle, onarılmaz bir suçluluğun derin duygu uçurumlarına yuvarlanmak üzereyken; aklı şimdi, o mektupla o tabakanın nasıl olup da bir anda karşısına çıkıverdiği sorusuna daha çok kayıyordu.

Birinin bunları getirip evine koyma olasılığı yoktu.

Bir kez kapının anahtarı yalnız kendisindeydi. Haftada bir evi temizlemeye gelen kadın da, kendisi evdeyken çalışıp giderdi. Bunları o kadın bile bulmuş olsa, son gelişinden bu yana dört gün geçmişti...

Rıza Bey'in gözleri, yazı masasının dayalı olduğu duvardaki suluboya resme doğru kalktı: Resim, Haliç'teki eski Balat iskelesiyle, kıyısındaki sandalları, ışıklı mavilerle kahverengiler ve hafif beyazlar içinde gösteriyordu.

Eskiden bu masanın yerinde karısının yatağı vardı. O öldükten sonra Rıza Bey odanın biçimini değiştirmiş, karısının yatağını kaldırmış ve yerine yazı masasını koymuştu. Ama resme dokunmamıştı.

O resmin oraya neden asıldığını da biliyordu. Bir baca deliği vardı o resmin arkasında. Üstüne çinkodan bir kapak kapatılmış bir baca deliği... Kapağı gözden saklamak için asmışlardı resmi oraya... Sonradan odanın duvarları, duvar kağıdıyla kaplanırken, baca deliğinin kapağı çıkarılmış ve üstüne duvar kağıdı yapıştırılmıştı. Ancak gözleri alıştığı ve resmi de sevdikleri için resmi yine eski yerinde bırakmışlardı.

Rıza Bey, koltuğundan doğruldu, resme doğru uzandı ve tabloyu kaldırıp altına baktı... Resmin arkasında baca deliğini örten duvar kağıdı, süngülenmişçesine paramparça yırtılmıştı...

Tabloyu çivisinden çıkararak tekrar çöktü koltuğuna... Ve sonuna gelmiş olan sigarasını ekleyerek tazeledi...

Tabakanın masanın üstüne nerden geldiğini sezmeye başlıyordu.

Karısı evde bıraktığı giysilerden birinin cebinde, yahut yoldan getirdiği kitaplardan birinin arasında, Napoli'de çekilmiş fotoğrafı bulmuş ve o pusulayı yazarak ikisini de tabakanın içine yerleştirip, tabakayı da, duvarların kağıtlanmasından önce, baca deliğinin pervazına saklamıştı.

Doktorların zamanında müdahale edildiği için sakıncası kalmadığını söyledikleri bir göğüs tümörü aldırmişti karısı... Ama ölüm korkusu bir kez içine sinmişti. Doktorların verdiği güvencelere karşın, çok yaşamayacağına inanıyordu. Rıza Bey ise bunu, karısının aşın kuruntusuna veriyordu. Nitekim ameliyattan sonra daha altı yıl yaşamıştı. Ama işte sadece altı yıl yaşamıştı. Ve o son ayrılıştan karısı üç buçuk aydan beri yeniden ışın tedavisi görmeye başlamıştı. Doktorlar durumun iyiye gittiğini, ikinci bir ameliyata henüz gerek görmediklerini söylüyorlardı.

Anlaşılan karısı ameliyattan sonra o baca deliğine koymuştu o tabakayı. Duvar kağıtları yapıştırılırken de bir sorun çıkmasın diye üstünde durmamış olmalıydı.

Bir haftadır bitişik dairede ustalar çalışıyorlar, mutfağı genişletiyor, duvarlara gömme dolaplar yapıyorlardı. Çekiç, testere, matkap seslerinin ardı arkası kesilmiyordu...

Herhalde gömme dolaplardan birinin saplaması, duvardaki baca boşluğuna rastlamış; ustalar da boşluğun enini boyunu ölçelim derlerken, Rıza Bey'in baca deliğinde duran tabakayı iterek, duvar kağıdının yırtılmasına, tabakanın da resmin arkasından masanın üstüne düşmesine neden olmuşlardı...

Evet ama o mektup nasıl gelmişti kapının önüne?

Rıza Bey yazı odasından çıktı, antreye doğru yürüdü. Oturup ayakkabısını giymek için kullandığı iskemleyi antredeki vestiyerin önüne çekerek, üstüne çıktı. Vestiyerin tepesinde bir zarf boyu yer tozsuzdu. Zavallı karıcığı, kendisi yokken ışın tedavisine gittiği bir gün, o mektubu oraya koymuştu. Zaten evlendiklerinden beri, evin köşesine bucağına kendisine hitaben üç beş satır yazı yazıp bırakmayı adet edinmişti. Rıza Bey gemiyle gittiği zamanlar, bitmeyen bir özlemle çekmecelere vazo altlarına, «su anda sen yine yoksun ve ben hep seni düşünüyorum» gibi notlar yazıp koyardı. Rıza Bey dönüşünde bunları buldukça, birbirlerine sarılırlar ve karşılıklı birer kadeh içerlerdi. O mektup da vestiyerin üstünde kalmıştı. Ve yan dairedeki ustaların, testere, çekiç, matkap zangırtıları, vestiyerin tepesinden kapının önüne düşürmüştü...

Mektupta acaba neler yazıyordu? Rıza Bey bir türlü açmaya cesaret edemiyordu mektubu. Ama sonunda açtı ve birinci sayfanın sonuna doğru, şakaklarında boncuk boncuk terler birikmeye başladı. Rıza Bey'in hiç beklemediği bir şeyler yazılıydı mektupta...

Kafasından aşağıya birden bir kazan kaynar su dökülmüşçesine şakaklarında boncuklaşan terleri, elini bir çaresizlik okşayışıyla alında hafifçe gezdirerek sildi Rıza Bey...

Sinsi ve yürek dağlayıcı umacılıklarla dolu, sonsuz bir tünele benzemeye başlamıştı gece. Yağmurun camlara inen kırbacı bir hafifliyor, bir hızlanıyordu.

Keşke o mektubu hiç bulmasaydı. İki sayfalık mektubun birinci sayfasının sonuna doğru, şöyle yazıyordu:

«...Demincek acentaya telefon ettim. Gemiden telsizle bana çektiğin birkaç satırı bile, bazan unutupuyorlar telefonla eve bildirmeye. Sen ayrılalı bugün dördüncü gün, hiç bir haber gelmeyince, ben aradım acentayı. Ve bana ne dediler biliyor musun, 'Gemi kalkmadı ki, hâlâ yük alıyor.'»

Bilinmez uzak limanlardaki gemici aşklarından, senin de kendince pay almanı ister istemez sineye çekiyor ve sana kavuşmanın büyük mutluluğunu elimden geldiğince bozmamaya çalışıyordum. Ama şimdi görüyorum ki, birlikte yaşadığımız kentte de beni aldatmadan edemiyorsun. Geminin kalkmadığını bildiğin halde, gemiyle gidiyor gibi benimle vedalaşıp, başkalarıyla yaşamaya gidiyorsun. Biliyorum, kurtuluşu olmayan bir hastayım. Onca uzun ayrılıklardan sonra, bir göğsü alınmış kırık dökük bir kadınla birlikte olmaktan yorulmuş ve usanmış olabilirsin... Bunu anlıyorum, ama seni o kadar çok seviyorum ki, bunu anlamam, yüreğimin cız ederek sıkışıp kalmasına ve dönen başımla kendi içimde bir kez daha yıkılıp kalmama engel olamıyorum.

Doktorlar ne kadar umut verseler de çok yaşamayacağımı biliyorum. Bu çifte işkenceyi daha çok uzatmamak gerektiğine şimdi daha çok inanıyorum. Bu sana son mektubum. Bir gün eline geçtiği zaman,

ben artık yeryüzünde olmayacağım. Kendini suçlama. Seni o kadar sevdim ki, sensiz olduğum zamanlar, seninle olduğumdan çok daha uzunken, yine de sayende mutlu oldum sayılır. Keşke sana bir de çocuk verebilseydim. Biliyorsun olmadı. İnsan, kocası gemi telsizcisiyse ve vedalaşıp ayrıldıktan sonra, gemisi daha dört gün kalkmadıysa, elbet ondan haber alamaz. Bir kadının kocası, kalkmamış bir gemiyle gittiği zaman, kadın da uzandığı yataкта, artık hiç görünmeyeceği bir yerlere gitmesini becermeli... Yıllarca önce birlikte çekilmiş fotoğrafınızı bulduğum Napoli'deki sevgilini hâlâ görüyorsan, onun yüzünden kendi kendime ne kadar acı çektiğimi, ama ikinize de hiç kızmadığımı lütfen söyle kendisine... Beklenecek kadar beğenilmemiş de. olsam, kızacak kadar küçülmeden beklemesini öğrenmiş biri olduğumu anlasın isterim. Belki bu kadarını o becerememiştir... Ölümümün, hastalığımın sonucu olduğu sanılsın istiyorum...

Rıza Bey'in şakaklarında boncuklanan terler, birer akrep zehiri gibi ciğerinin ta köküne damlıyordu sanki...

Rıza Bey hiçbir zaman, geminin kalkmayacağını bile bile, «gemiye gidiyorum» diye karısını aldatmamıştı. Böyle bir şeyin aklına gelme olasılığı bile yoktu. Gemi demir alır almaz, karısına her gün bir telsiz mesajı çekerken, kendisinden ses seda çıkmadığını görünce, karısının acentayı arayıp, şıp diye durumu öğrenivereceğini kestiremeyecek kadar da salak değildi. Karısı da bilirdi onun sade bu kadar vefasızlık değil, salaklık da etmeyeceğini... Öyleyse neden yazmıştı o mektubu? Mektubun tarihim aradı, mektupta tarih de yoktu...

Zarfı, kâğıtları daha dikkatle gözden geçirmeye başladı. Kâğıtlar kendi kâğıtlarıydı. Sol üst köşelerinde geminin anteti vardı.

Ancak bu antet sekiz yıl önce çalıştığı bir gemiye aitti. Yani karısının ilk ameliyatından bir yıl sonra ve ölümünden beş yıl önce...

Ve birden anımsadı.. Ayrılışlarından birinde gemisi gerçekten kalkmamıştı. Ama acenta kendisini, telsizcisi son dakikada hastalanan ve dört gün içinde dönecek olan başka bir gemiye vermişti. Yolda durumu telsizle bildirmişti karısına. Anlaşılan mesaj eve iletilmemişti ve karısı mektubu yazdığı gün, kendisi çıkagelmişti eve.

Evet ama karısı, aldandığını görünce o mektubu neden yok etmemişti?

Rıza Bey bunu hiçbir zaman öğrenemeyecekti. Çünkü o mektup bir rastlantı olarak eski kâğıtlara çok daha sonra ve karısının ölümünden bir hayli önce yazılmıştı. Rıza Bey'in eline geçmesi için de yazılmamıştı. Eve gelen doktorun eline geçmesi için yazılmıştı. O sıralarda Rıza Bey'in karısı kendini o kadar yalnız ve yitlik hissediyordu ki, yan bilinçli yarı bilinçsiz eve sık sık gelen doktorda, doktor tavrından daha derin bir şefkat aranıyordu. İntihar etmeyi düşündüğünü öğrenecek ve onu bundan engellemeye çalışacak bir şefkat...

Doktor uyku haplarının durduğu masada mektubu görmüş ve okumadan edememişti. Ne var ki, mektubu okuduğunu kadına belli etmemiş, elinden gelen yardımı da esirgememişti. Mektubu Rıza Bey'in okuyup ona göre davranması için de, salondaki vitrinin kapısına iştirilmiş gördüğü üstü «Sevgili Rıza'cığım» yazılı bir zarfın içine koymuştu. Zarfın içindeki asıl pusulada ise: «Şu anda seni o kadar çok özledim ki.. » yazılıydı.

Mektup bir süre sonra yere düşmüş, Rıza Bey'in karısı ışın tedavisi için hastaneye giderken gözü yerdeki mektuba ilişmiş ve mektubu yerden alıp, kapıdan çıkacağı sarada, uzanıp vestiyerin üstüne bırakmıştı.

Ondan sonra Rıza Bey daha bir hayli sefere çıkıp dönmüştü. Karısı ise, aslında doktor için yazdığı mektubu aranmış taranmış bulamamıştı. Aradığı mektubun, vestiyerin üstüne koyuverdiği zarfta bulunabileceği, hiç aklına gelmemişti.

Dışarda yağmur gitgide hızlanıyordu.

Rıza Bey, önünde mektup kâğıtlarıyla, babadan kalma tabakası; biraz önce yırttığı zarfı, elinde evirip çevirerek düşünüyordu. Derken küçük bir pusula kayıverdi zarftan:

«Şu anda seni o kadar çok özledim ki...»

4

Rıza Bey o akşam eve dönünce, posta kutusunda üstü kocaman harflerle yazılmış bir mektup buldu.

Mektup kırk yıllık dostu Halil ağabeyden geliyordu.

Emekli telsizcinin gönül derinliklerindeki çocukluğundan kalma romantik anılar, mektubun satırları arasında kıpırdamaya başladı.

Halil ağabeyin ilk delikanlılığında Rıza Bey on yaşındaydı. Aynı mahallenin çocuklarıydılar. Onların evi Rıza Bey'lerinkinden iki ev ötedeydi. Babası tuğla ticaretiyle uğraşan hali vakti yerinde birisiydi. Çevrede Hacı Efendi olarak tanınırdı. Eli tesbihli, top sakallı, beş vakit namazında, az konuşan, iyiliksever bir adamdı.

Halil ağabey ise, sanki o babanın çocuğu değilmiş gibi, neşeli, futbol delisi, uçarı bir gençti. Mahallenin ufaklıkları, kendilerine hep Halil ağabeyi örnek alırlardı. Onun futbol ayakkabılarını taşımak, bisikletinin çamurlarını temizlemek, bakkaldan sigarasını almak dahi, Halil ağabeyle yakınlığı kanıtlayan ayrı bir şerefti.

Halil ağabey de çevresinde dolanıp duran bızdıkları, bisikletinin önüne bindirerek gezdirir, onlara uçurtmalar yapar, bazen de birini iki taş arasına kaleci olarak dikip şut çekerdi.

Halil ağabeyin bir de gizli bir aşkı vardı. Hüsrev Paşa'nın liseye yeni gitmeye başlamış, kıvrıkcık kirpikleri birbirine dolaşan lacivert gözlü torunu Şermin.

Halil ağabey zamanla babasının mesleğine atılmış ve iş çevrelerinde adı sanı bilinen ünlü bir tuğla fabrikatörü olmuştu. Şerminle gizli aşkı ise ilk aşkların birçoğu gibi noktası konamamış yarım cümle olarak kalmıştı. Şermin bir hariciyeci ile evlenerek, Londra'ya gitmiş, Halil ağabey de uzak bir akrabanın kızı olan Fitnat Hanım'la evlenmişti. Ve Fitnat Hanım dört yıl kadar önce sonsuzluğa göçmüştü.

Rıza Bey, kocaman harfli mektubun ötelerindeki bir dünyaya, eski zaman köşklerinin sandık odalarında, birbirinin üstüne yığılmış duran eşyaya bakarken, esintisi gönülde sezilen anısal rüzgarlarla dalıp gitmişti.

Mektup:

«Senin Halil ağabey, yetmiş besinden de palamarı çözüp, yetmiş altıya yelken açtı» diye başlıyordu.

Ve hemen konuya giriyordu:

«İçimde birtakım kuruntular büyümede. Birileri bir an önce toprak altındaki son mekanıma yerleşmemi istiyormuş gibi geliyor bana... Sülale büyüdükçe büyüdü. Gelinlerle damatlar kafilesine torunların kocalarıyla karıları da eklenmeye başladı. Her biri kendi alemindeymiş gibi görünüyor ama, sanırım hepsinin elele tutuşarak buluştuğu konu, bizden kalacak miras...

Her ne kadar çaktırmasalar da anlıyorum ki, üç- beş yıl daha yeryüzünde kalmam, onlara gereksiz görünüyor. Bu sezgilerime açık- seçik bir kanıt getirecek durumda değilim. Kendimi çok yalnız ve kuşatılmış hissediyorum. Eğer zamanın uygunsa, bir süre bana misafir olamaz mısın? Gerçekten muhtacım buna. Dilediğin yerlere gider, kendimizce eğlenir, eski günleri anar, ufka yaklaşan güneşle uzamaya başlayan gölgeleri kısaltmaya çalışırız. Ola ki, içimde büyüyen kuruntular bir parça dağılır. İnsanın sevdiklerinden kuşkuya düşmesi çok büyük işkence. Lütfen bu davetimi reddetme...»

Rıza Bey, Halil ağabeyin bunalımını anlamıştı. İkinci ve üçüncü kuşak gelinlerle damatların gözünde, Halil ağabeyin servetinden başka hiçbir anlamı yoktu. Bir ayağı çukurda bir ihtiyarın, ikinci ayağının da bir an önce çukura girmesini bekliyor ve hatta bunu sabırsızca istiyorlardı.

Rıza Bey telefona uzandı ve fono- telgrafla kısa bir cümle yazdırdı:

«Halil ağabey yarın sendeyim, yanaklarından öperim.»

Ertesi sabah saat onda Rıza Bey, Halil ağabeyin Florya sırtlarında, on dönümlük bahçe içindeki çiftler çifter salonlu, çepeçevre teraslı, neredeyse saray yavrusu sayılacak görkemli villasındaydı.

Halil ağabey, Rıza Bey'i mutlu bir mucizenin neşesiyle karşıladı. Öğle yemeğini başbaşa yediler. Akşam yemeğinde ise hemen hemen bütün aile sofradaydı. Halil ağabeyin iki kızıyla kocaları, oğluyla karısı, biri kız üçü erkek torunları. Erkek torunlardan da sadece bir tanesi bekardı. Ötekiler evliyidiler.

Resmi ziyafetlerdeki benzer upuzun masada, Halil ağabey torunlarıyla eşlerine:

— Siz beni Rıza Bey'e sorun, Rıza Bey'e de, dedenizin kim olduğunu o anlatsın size, deyip durdu.

Ertesi gün öğleden sonra Rıza Bey İstanbul'a inmek zorundaydı. Akşama yemekten önce dönecek ve Halil ağabeyle denize bakan terasta başbaşa rakı içeceklerdi. Halil ağabey özel arabası ve şoförüyle gönderdi Rıza Bey'i kente. Şoför, Rıza Bey'i her gittiği yerde bekleyecek ve akşama getirecekti.

Ve şoför akşam sekize doğru Rıza Bey'i getirdi Florya'daki villaya. Ortalık ana- baba gününe dönmüştü. Halil ağabey, villa bahçesinin bitiminde, ekskavatörlerle kazılmakta olan yeni bir inşaat temelini beş metre derinliğindeki su dolu boşluğuna düşmüş ve hemen ölmüştü.

Rıza Bey beyninden vurulmuşa döndü. Bu kaza herhalde bir rastlantı değildi ve Halil ağabey, Rıza Bey'e yazdığı mektuptaki kuruntularında herhalde haksız değildi. Ve herhalde katil villanın içindeydi.

Villada herkes yas içindeydi. Kızlarla gelinler, gözlerinden biriken yaşları göstermek istemiyor, erkekler, yaşlı bir yüzle soğukkanlı durmaya çalışıyorlardı. Hepsinin Rıza Bey'i aileden sayan bir halleri vardı. Halil ağabeyin gençliğini, ortak anılarını soruyorlardı kendisine. Rıza Bey ise, yasa boğulmuş, görünen bütün bu yakınardan birinin bal gibi gizli gizli bir katil olabileceğini düşünüyordu.

Daha geldiği akşam villada yaşayanların listesini not defterine kaydetmişti.

Bir aşçı, bir şoför, bir bahçevan, bir de oda hizmetçisi olarak villada çalışan dört kişi vardı.

Bunların dışında villada bulunan aile bireyleri şunlardı:

Halil ağabeyin büyük kızı Müjgan.

Müjgan'ın kocası kimyager Coşkun.

Halil ağabeyin küçük kızı Nimet.

Nimet'in kocası müteahhit Fehmi.

Halil ağabeyin oğlu Şahin.
Şahin'in karısı Zübeyde.
Müjgan'ın kızı Ayçe.
Ayçe'nin kocası piyanist Özberk.
Müjgan'ın oğlu Ender.
Ender'in karısı Aytap.
Nimet'in oğlu Hasan.
Hasan'ın karısı Gülseren.
Şahin'in oğlu Demir.

Bunlardan herhangi biri, Halil ağabeyi o çukura itmiş olamaz mıydı?
Olurdu, yahut olmazdı. En sağlam yöntem, Halil ağabeyin kazaya uğradığı sırada, hepsinin nerelerde olduğunu saptamaktır.

Çaktırmadan kısa sorularını sormaya başladı Rıza Bey:

— Halil ağabey tek başına mı çıkmıştı gezinmeye.

Müjgan:

— Ben berbere gitmiştim, onun için bilmiyorum, kazayı sizden biraz önce eve geldiğimde öğrendim, dedi.

Müjgan'ın kocası Coşkun:

— Ben de fabrikadaydım, dedi. Müjgan berberden telefon etti, onu alıp öyle döndüm villaya.

Nimet:

— Sanıyorum yalnız çıkmıştı, dedi. Ben yukarda terasta gazete okuyordum. Kazayı bahçevan haber verdi.

Nimet'in kocası Fehmi, henüz villaya dönmemişti.

Halil ağabeyin oğlu Şahin, karısı Zübeyde, deniz kulübüne gitmişti. Kazayı telefonla haber vermişlerdi kendilerine.

Ayçe ile Özberk dışarıdaydılar.

Ender ile Aytap villada bezik oynuyorlardı o sırada. Halil ağabeyin dışarı çıktığının farkında bile değillerdi.

Hasan, adada bir arkadaşına, karısı Gülseren de annesine gitmişlerdi. Villaya geç döneceklerdi.

Demir ise flörtüyle gezintiye çıkmıştı.

Bahçevan, Halil ağabeyin beş buçuk sularında tek başına bahçede gezindiğini söylüyordu. Eflatun güllerin neden hâlâ açmadığını sormuştu kendisine. Sonra da arkadaki çamların arasına doğru yürüyüp gitmişti. Bahçevan da sırik domateslerini bağlamak için saz almaya inmişti bodrum katma. Ona da kazayı inşaat işçileri haber- vermişti. Koşarak kaza yerine gitmiş ve Halil ağabeyi, beş metrelik derinliğin dibinde, yüzükoyun sulara gömülmüş olarak görmüştü. Ne yapacağını şaşırmıştı.

Flörtlü geziden pür neşe villaya dönüp acı haberle karşılaşınca, kafasına tokmak yemiş gibi olan Demir, sus pus önüne bakıyordu.

Bir ara:

— Dedemin bir kazaya kurban gitme olasılığı var ama, bir cinayete kurban gitme olasılığı da var, dedi.

Kimse karşı çıkmadı bu düşünceye.

Sadece Müjgan'ın kocası Coşkun:

— Babamı herkes severdi, düşmanı olduğunu sanmıyorum, dedi.

Rıza Bey:

—Her cinayet düşmanlık yüzünden, işlenmez ki, dedi.

Bir sessizlik oldu.

Nimet, göz uçlarında biriken yaşları elleriyle silmeye çalışarak:

— Vallahi benim de aklıma olmadık şeyler geliyor, dedi.

Müjgan'ın oğlu Ender:

— Biraz tuhaf gelecek ama, dedi, benim bir önerim var. Hiçbirimiz alınganlık etmeden, kaza saatinde nerede olduğumuzu kanıtlamalıyız. Ben öğleden sonra karımla salonda bezik oynuyordum. İkimiz de hiç dışarı çıkmadık. Evde kim varsa biliyordu salonda olduğumuzu.

Şahin:

— Ne biçim laf bu yahu, dedi.

Rıza Bey, dilini dudaklarının üstünde gezdirerek, çenesini ovuşturuyordu. Şahin sinirli:

— Baba katili olmadığımı kanıtlayayım dedi,. Zübeyde'yle deniz kulübündeydim ben. Telefonu alınca hemen koştuk.

Rıza Bey:

— En iyisi, herkesin bunu bir kağıda yazıp, aile meclisine vermesidir bence, dedi. Henüz villaya dönmemiş olanlar var. Onların da yapacakları bazı açıklamalar bulunabilir.

Sorunun ertesi sabah iyice açıklığa kavuşturulmasına karar verilerek. Halil ağabeyle ilgili anılara geçildi. Saat gece yarısına doğru Müjgan'ın kızı Ayçe ile kocası piyanist Özberk geldiler. Haberi öğrenince, donup kaldılar. İkisi de Özberk'in yeni katıldığı bir caz topluluğunun provasında gecikmişlerdi.

Henüz dışarda olan Nimet'in kocası müteahhit Fehmi, Nimet'in oğlu Hasan'la karısı Gülseren'di.

Nimet bu gecikmelerin ağırlığı altında kalmış gibi bir sesle:

— Fehmi bir iş davetine gidecekti. Gecikeceğini söyledi. Hasan ise ada dönüşü kayınvalidesine uğrayıp, Gülseren'i alacaktı. Belki de orada kalmaya karar verdiler dedi. Telefona gitti. Gülseren'in annesini aradı. Gülseren, Hasan'la buluşacağını söyleyerek, ikindiye doğru evden çıkmıştı.

Nimet'in yüzünde hafif bir kırmızılık dolaştı. Sadece Rıza Bey'in farketmediği bir kırmızılık... Sonra da herkesten izin isteyip, odasına çekildi.

Fehmi Bey saat üçe doğru villaya geldi. Sabaha kadar da karı- koca galiba hiç yatmadılar.

Hasan ile Gülseren hiç dönmediler o gece.

Sabaha karşı Rıza Bey'in oda kapısı açıldı ve aşçı İdris girdi içeriye. Rıza Bey uyanıktı. Yataktan:

— Ne o, bir şey mi var, diye sordu. İdris:

— Size özel bir şey söylemek için geldim, dedi. Halil ağabeyin kimsenin bilmediği bir çocuğu daha vardı. Acı haberi ona ancak siz ulaştırabilirsiniz diye düşündüm. Kendisi Bursa'daki otellerden birinde müdür olarak çalışıyor. Adı İbrahim. Telefonu da masanın üstüne koyuyorum. Rahatsız ettim, kusura bakmayın.

Ve aşçı çıktı dışarıya.

Rıza Bey uyumaya çalıştı, uyuyamadı. Kafasının içinde birtakım yaralar uçuyor gibiydi.

Halil ağabeyin iki kızı Müjgan ile Nimet, «Ölüm hak, miras helal» kuralının insanlarıydı. Müjgan'ın kocası kimyager Coşkun'un hali vakti yerindeydi. Ama ileriye dönük bütün ihtirası, Halil ağabeyden gelecek mirasla holdingleştirileceği fabrikalar örgütüne dayanıyordu. Yüksek faizle aldığı kredilerin kendini zaman zaman tık nefesliğe uğratan baskısından kurtulabilmek için, açıktan bulunacak taze milyonlara gereksinmesi vardı.

Nimet'in kocası müteahhit Fehmi, müteahhitlikten endüstriciliğe atlama sevdasında idi. O da bu olanağı Halil ağabeyin mirasından karısına düşecek payda görüyordu.

Halil ağabeyin oğlu Şahin, zaten çoktan beri babasının kurduğu şirketlerin başındaydı. Onun da planı mirasçıların paylarını dağıtıp, şirketlere tek başına sahip olmak üstüneydi.

Torunlarla eşleri de, geleceklerinin büyük güneşini yine hep bu mirasta görüyorlardı. Müjgan'ın damadı piyanist Özberk bile...

Miras hesaplarına fazla kulak asmayan tek torun, galiba Şahin'in oğlu Demir'di. Zaten halı endüstrisi şimdiden babasının, yani büyük ölçüde kendisinin. Dedesinin ölümünden beklediği herhangi bir çıkar yoktu.

Rıza Bey, Halil ağabeyin kimsenin bilmediği gizli oğlu İbrahim'i de incelemişti. Halil ağabeyin el altından kendisine gönderdiği paraları kumarda har vurup harman savuran, yaşama karşı öfkesini büyük ölçüde kendisini batağa gömmekten çıkaran biriydi. Ancak babasına kin duyacağına, tam tersine Halil ağabeye tapıyordu.

Bütün bu ayrıntılar, halı fabrikatörünün beklenmedik ölümünde cinayet olasılığını zayıflatan ayrıntılardı.

Halil ağabeyin, gizli gizli duyduğu kuşkuların kanıtıymış gibi bir inşaat temelinin derinliğine düşerek ölüvermesini de mantık, bir kazaya bağlamayı benimseyemiyordu.

Rıza Bey, özellikle Halil ağabeyin ölümle buluştuğu saatlerde, gidip yeni inşaatın çevresinde, silik bir gölge gibi sessiz sedasız dolaşıyordu.

Yüreğinde yanıp sönen gizli bir sezgi, olayın düğümlendiği yerin, o derin inşaat temelleriyle işçi barakaları arasında olduğunu işaret ediyor gibiydi...

İşçilere inşaatın sahibini soruyordu.

Inşaatın sahibi turistik plaj ve motelleriyle ünlü Yusuf Sürengil'di. Kendisi arada bir geliyordu inşaat. Çalışmaları denetleyen şantiye şefi, ne mimara, ne mühendise benzeyen beyaz top sakallı dinç bir ihtiyardı. İnce tel çerçeveli gözlükleri ve başındaki takkemsî rengi kaçmış beresiyle dikkati çeken bir görünüşü vardı. Yusuf Sürengil'in en güvendiği kişiydi. Rıza Bey de onunla konuşmak fırsatını bir türlü bulamıyordu. Ne zaman şantiye barakalarına doğru yürüse, top sakallı ihtiyar ortalıktan kayboluyordu.

Bir akşam yine Rıza Bey, Halil ağabeyin ölüsünün bulunduğu beş metre derinliğindeki temelin kıyısına çömelmiş, kocaman kepçeleriyle dinazor cesetlerine benzeyen hareketsiz ekskavatörlere bakıyordu.

Çözümüne yaklaştığını duyuyor gibiydi. Halil ağabeyin ölümünü kazadan cinayete çevirecek şifre buradaydı. Bir şey olacak ve şifre çözülecekti.

Tam o sırada...

Sırtının ortasına taş gibi bir yumruk indi. On santimlik bir mesafe ya vardı, ya yoktu Halil ağabeyin içine düştüğü uçurumlaşmış temel boşluğuyla. Elleriyle öne doğru kapandı. Başı uçurumun dibine doğru eğildi. Ve o anda hızla yana doğru sıçrayarak ayağa kalktı.

Arkasında boynuzları geriye doğru gelişmiş siyah bir teke duruyordu.

Teke tos vurmaya alıştırmıştı ve çömelik oturan Rıza Bey'in sırtını da kendine hedef seçmişti.

Emekli gemi telsizcisi, tekeyi boynuzundan yakalayıp şantiyeye doğru sürüklemek ve sahibini öğrenmek istedi. Teke ön ayaklarıyla direniyor, bir adım öteye atmıyordu.

Temelin karşı kıyısında ekskavatörün şoförü, makinelerin inip çıktığı geniş yokuştan yukarı doğru yürüyordu.

Rıza Bey bağırdı:

— Hey hemşehrim, kimin bu keçi?

Şoför başını çevirip baktı:

— Kimin olacak, bizim Rüstem dedenin, dedi.

Rüstem dede, ince tel çerçeveli gözlükleri, top sakalı ve takkemesi beresiyle kendisini uzaktan uzağa gösteren, ama bir türlü karşılaşıp konuşmaya yanaşmayan dinç ihtiyardı.

Rıza Bey, Halil ağabeyin eğilip temele bakarken, tekenin arkasından hızla gelip kendisine nasıl vurduğunu görür gibi oluyordu.

Bir kasıt var mıydı acaba?

Yoksa Rüstem dedenin tosa alıştırmış tekesi, kendi kendine oyun yapayını derken mi işlemişti cinayeti?

Rıza Bey Rüstem dedenin kimliğini bulmakta zorluk çekmedi.

Halil ağabeyin gayrimeşru oğlu İbrahim'in üvey babasıydı. Annesiyle otuz beş yıl önce evlenmiş ve Halil ağabeye karşı gitgide artan bir kin tulumuna dönmüştü. İnşaat yerinin Halil ağabeyin villası yanında seçilmiş olması da, onun Yusuf Sürengil'e yaptığı telkinler sonucuydu. Halil ağabeyin inşaata ilgi duyduğunu, oralarda gezdiğini görünce, birtakım ölümcül planlar kurmaya başlamış ve bir ara, küçücükken tosa alıştırdığı teke gelmişti aklına...

Halil ağabeyin eğilip temellere baktığı bir sırada, tekeyi uzaktan salıvermişti. Aynen kendisi için yaptığı gibi...

Ama tekenin arkadan vurduğu tosla işlenmiş bir cinayeti kanıtlamak ve kabul ettirmek kolay değildi.

Rıza Bey, kimseye bir şey söylemedi.

Halil ağabeyin yaşamında oynanmış gizli bir dram, bir başka dramla sona ermişti.

5

Gecenin içinde bir ses yankılanıyordu:

— İmdaat. Hırsız var tutun... Hırsız kaçıyooor... Hırsız...

Rıza Bey geniş yatağında, uykuyla uyanıklık arası, duyar duymaz gibiydi sesleri...

İmdat isteyen kimdi? Kim bağıırıyordu? Hırsız nereye girip ne çalmış, nerden kaçıyordu?

İnceden uzaktan, yankılanıp duruyordu ses:

— İmdaat... Kaçıyor, tutun... Hırsız kaçıyooor...

Rıza Bey, bilincini tam ısıtamamışlığın uykulu mahmurluğunda, İmsizin nerelerden kaçamayacağı varsayımları arasında dalgalanıyor gibiydi...

Banyo küvetinin su deliğinden kaçamazdı... Su olup akması gerekirdi, oradan kaçabilmesi için...

Saatın yelkovanıyla akrebi arasına saklanarak da kaçamazdı... O kadar küçük şeylerin arasına saklanma olanağı yoktu... Hem akreple yelkovan hep aynı kadranın üstünde dönüyorlardı. Nereye kaçabilirdi ki?

Damlardan kaçabilir miydi?

Apartmanlar en az dört katlıydı. Hiçbiri ötekine yapışık da değildi. Dama çıksa bile, sinemalarda olduğu gibi damdan dama atlayarak kaçamazdı.

Ses hâlâ daha kaybolmuş gecenin içinde, kaybolmaya yüz tutmuş bir çınlamayla uzayıp gidiyordu:

— Hırsız kaçıyooor... Tutun... İmdaat...

Rıza Bey alelacele kalksa ve hırsızın önünü kesse...

Hırsızın önünü kesse, ama önü neresiydi ki hırsızın?...

Telefon tellerinden kayarak, kaçabilir miydi acaba?

Telefon tellerinden kayarak kaçabilmesi için ses olması gerekirdi... Herhalde ilerideki evlerden birinden çıkmış, sokaktan kaçıyordu...

Hangi sokaktan kaçıyordu ki?

Rıza Bey'in hırsız yakalama olanağı yok gibiydi... Yataktan kalksa bile pijamayla dışarı fırlayamazdı. Üstelik hava soğuktu. Çarçabuk giyineyim dese, o zamana kadar olduğu yerde beklemezdi ki hırsız...

Rıza Bey, uykusunun arasında:

— Yakalarsa başkası yakalasın beni ilgilendirmes, demeye çalışıyordu.

Ve ses hâlâ yankılanıyordu:

— Hırsız var, çaldı gidiyor... İmdaat... Tutun, yakalayın...

Ne çalmıştı acaba? Yükte hafif pahada ağır şeyler çalmış olmalıydı. Yoksa o kadar hızlı tüyüp gidemez, yakalanırdı.

Yataktan kalkıp giyinmek... En azından hangi dairenin soyulduğunu öğrenmek... Mutlaka bir ipucu bırakmış olmalıydı hırsız... Bir izmarit, çamurlu ayak izleri, bir kibrit kutusu falan...

Rıza Bey, bir an önce derin uykuya dalmanın, uykuyla uyanıklık arasında hırsız yakalamaya çalışmaktan daha akıllıca olduğunu seziyor gibiydi... Ancak derin uykulara da dalamıyordu... Kalkıp giyinemiyordu da...

Ses artık duyulmaz olmuştu...

Hırsız kaçıp gitmişti...

Rıza Bey derin uykulara daldı mı, dalmadı mı bilinmez, sabah kalktığında ağzı paslı, ense kökünde kurşun gibi bir ağırlık vardı... Geceki sesi hayal meyal anımsıyor gibiydi:

— İmdaat... Hırsız var... Hırsız... Kaçıyor... Yakalayın, tutun, imdaat...

Gözleri masanın üstündeki masa takvimine ilişti... Koskoca bir blok kağıt, birbirine paralel bir çift küçük nikel kancanın sol tarafına yığılmış, sağ tarafta yüzünü gösteren sadece bir tek yaprak kalmıştı... Üstünde «31 Aralık 1984» yazıyordu.

Yükte hafif, pahada ağır şeyler çalmış olmalıydı hırsız...

Ve kimbilir nerelerden kaçmıştı...

Belki banyo küvetlerinin su deliklerinden, belki akreple yelkovan arasından, belki telefon tellerinden, belki hepsinden birden...

6

Kar- kıyamet tipi fırtına, sade sokak yaşamında değil ev yaşamında da etkisini gösteriyordu. Kar ve buzlarla tıkanan saçak çevresi olukları, yer yer yırtılıp delindiği için, kiremitlerden oluklara süzülen kar suları, aşağı akacağına, çatı arasına yayılıyor ve kalorifer borularının rotasını izleyerek üst katların içine akıyordu.

Havalar düzelmeden olukları temizleyip onarma olanağı yoktu. Üst katlarda kalorifer borularının tavandan çıktığı bölmelerde biriken damlaları, borulara bağlanan huniler ve hunilere takılan hortumlarla balkonlara kanallı etme buluşları, salonlarla odaları, kimyacığa merak sardırılmış eycinlilerin garip imbikli laboratuvarlarına benzetiyordu.

Bazı apartmanların ana ceryan kablolarındaki sakatlanmalar yüzünden, kalorifer kazanları yanmıyor, hidroforlar su basmıyor, asansörle çalışmıyordu.

Böyle durumlarda imdada koşması beklenen odunla gaz sobalarına da gazla odun bulmak kolay olmuyordu.

Rıza Bey, termometrenin beş dereceyi gösterdiği odasında, kaim bir gömlek üstüne kalın bir gemici kazağı giymiş, arada bir önündeki konyağa uzanarak, ısının bazan sıfır altı elli dereceye kadar düştüğü kentlerde, nasıl olup da hiçbir şeyin aksamadığını düşünüyordu

Birden telefon çaldı.

Rıza Bey, oturduğu koltuktan uzanarak açtı telefonu.

Bir ses:

— Beyefendi, diyordu, benim adım Remzi Suyu- gül. Yaşım altmış altı. Memuriyetten emekliyim. Esrarengiz olaylara olan merakınızı biliyorum. Son çıkan kitabınızı da okudum. Çok etkilendim. Size kendim hakkında ihbarda bulunacağım. İki kişiyi öldürmüş bir caniyim ben. Ancak yeryüzünde hiç kimse benim işlediğim cinayetleri bulup, beni, suçlayamaz. Telefonumu da, adresimi de size vereceğim. Dileğiniz soruyu dilediğiniz zaman sorabilirsiniz. Bakalım siz iki kişiyi nasıl öldürmüş olduğumu ortaya koyabilecek misiniz?

Rıza Bey:

— Çok şakacısınız Remzi Bey dedi. Beni sınavdan geçirmek istemeniz de ayrıca hoşuma gitti... Cinayetleri hangi tarihlerde işlediniz?

— Sonuç almak kolay olmadı. Birincisi yirmi yıl önceydi. İkincisi de geçen yıldı...

— Peki hangi amaçla işlediniz cinayetleri?

— Sırf keyif için...

— Tanıdığınız kişileri mi öldürdünüz?

— Hayır hiç tanımadığım kişileri....

— Neyle öldürdünüz?

— Bombalı saatlerle...

— Saatli bombalarla demek istiyorsunuz.

— Hayır Rıza Bey, ne dediğimi biliyorum. Bombalı saatlerle...
— Saatler mi patladı yani?
— Eh aşağı yukarı...
— Ne demek aşağı yukarı?...
— Onu da siz bulun. Birini yirmi yıl önce, ötekini de geçen yıl, bombalı saatlerle öldürdüm. Telefonum 783 51 50... Adresim, Sahrayı cedit.Kestane Sok. 16/3... Hoşça kalın, cinayetleri çözmenizi bekliyorum.

Telefon kapandı.

Rıza Bey önce:

— Deli çok bu dünyada, diye mırıldandı. :

Sonra konyak kadehini avuçlayıp ağzına götürdü ve bir sigara yaktı. .

Remzi Suyugül kimdi acaba? Neden böyle bir şaka yapmak gereğini duymuştu? Bu şakanın altında herhalde bir bit yeniği vardı.

Dışarda tipi, gözgözü görmez bir boşluğa çekip götürüyordu kenti...

Rıza Bey saatine baktı. Gece yansına kadar Remzi Beyin sırrını çözebilirse, altmış altı yaşındaki emekli okuyucusuna tam saat yirmi dörtte güzel bir sürpriz yapmış olacaktı...

Eski gemi telsizcisi,, yeni polisiye öykü yazarı tatlı bir gülücükle sırtına içi kürklü paltosunu geçirip, dışarı çıktı ve kutuplarda kaybolmuş bir eski zaman gezgini gibi oturduğu Gümüşyol'dan Sahrayıcedid'e doğru yürümeye başladı. :

Saat yirmi bir otuzda Rıza Bey yine koltuğuna oturmuş, elinde kalem kâğıt birtakım hesaplar yapıyordu.

Saat tam yirmi dörtte, koltuğundan telefona uzandı ve Remzi Bey'in numarasını çevirdi. Uzun uzun çaldı telefon, sonra uyuklu bir ses:

— Alo, dedi.

— Remzi Bey siz misiniz, uyandırdım galiba... Kimleri öldürdüğünüzü buldum da, onu haber verecektim.

Remzi Bey uyuklu sesiyle:

— Rıza Bey, kafayı çektin palavra sıkıyorsun, dedi.

— Yok hayır dinleyin. Yirmi yaşındayken, belediyede evrak katibi olarak işe başlamışsınız...

— Evet...

— Otuzunuzda Sağlık Müdürlüğü kalemine şef olarak geçmişsiniz.

— Evet...

— Kırk ikide Sosyal Sigortalara girmişsiniz...

— Evet...

— Ellide PTT'de personel müdürü olmuşsunuz. Emekliye de oradan ayrılmışsınız.

— Evet...

— Size başvuranları bekletmekle ünlüymüşsünüz...

- — Nerden biliyorsunuz?...

— Sizin bakkalın kayınpederiyle aynı okulda okumuş ve bir daha da birbirinizden hiç kopmayacak kadar dostluğunuzu sürdürmüşsünüz...

— Nasıl öğrendiniz bunu?

— Bakkalınıza uğrayıp, kim olduğunuzu sorarak...

— Size vallahi pardon derim ben Rıza Bey... Eee sonra?

— Her gün en az yirmi kişiyi otuz dakika ile dört saat arasında bekletirmişsiniz. Bekleyenler aynı saatler arasında hep birlikte de bekleseler, kişi başına düşen beklemelerin ortak toplamı altmış saate yakın tutuyor...

— Eee yani?

— Yanisi şu, yirmi yıl önce memuriyetinizin yirmi beşinci yılıydı...

— Tamam, dinliyorum.

— Yirmi beş yılda, her gün beklettiklerinizin bekleme saatlerini birbirine ekleyince, altmış üç yıl çıkıyor ortaya... Bir insan yaşamı... Birinci cinayetiniz bu... Son yirmi yılda size başvuranların sayısı daha çoğaldı, bekletme süreniz de arttı. Ve son yirmi yılda insanları tek tek bekletme saatlerinizin ortak toplamı, altmış beş yılı buldu... Ve ikinci cinayeti de işlemiş oldunuz. İki yaşamlık zamanı, size baş vurmuş binlerce insandan koparıp yok ettiniz... Doğru çözebildim mi cinayetlerinizi? Remzi Bey kısaca:

— Evet, dedi.

Ve titrek içten bir sesle:

— Biliyor musunuz ne zaman hesap ettim bunu, dedi, emekli olduktan sonra işimin düştüğü yerlerde bekletilirken...

Telefon kapandıktan sonra Rıza Bey bir konyak daha koydu kendine ve pencerenin yanma gelerek, gecenin içinde lapa lapa yağan karlara dalıp gitti.

Kimbilir ne bilinip görünmeyen, ne kadar canı yaşıyordu şu dünyada...

Rengarenk plastik çöp kovaları, içice kümeleme çamaşır ve bulaşık leğenleri, boy boy bidonlar, yumuşak renkli püskülleri havaya doğru dikilmiş, uzun saplı parke yahut marley süpürgeleri, kapaklı kirli sepetleri, hamam tasları, yıkanmış tabak çanağı üstüne yığmaya yarayan tel parmaklıklı küçük raf blokları, ekmek kutuları, ölçekli su kapları ile havalelinin de havalelisi olarak, bir çeşit keten helva kabarıklılığında dağ gibi yüklenmiş dört tekerli bir arabayı, usul usul iten takkeli çember sakallı bir satıcı...

Hem arabasını itiyor, hem de apartman katlarına baka baka bağılıyor:

— Taslar, kovalar, leğenler var, süpürgeler bidonlar. ..

Bir üst sokakta yine takkeli sakallı, plastik bir kap satıcısı, o da bağılıyor:

— Leğenler, bidonlar, hamam tasları...

Alt sokakta bir başka sakallı takkeli satıcı, turuncusu, yeşili, kırmızısı, mavisi ile salkım saçak tepelene yığılmış plastik kap kaçak arabasını ite ite, o da bağırmada:

— Bidonlar, leğenler, çöp kovaları...

Göklere doğru uzanıp gitmiş on altı katlı bir apartman azmanının onuncu katındaki açık bir pencerede,, dışarı doğru asılmış kırmızı bir sofa örtüsü...

Rıza Bey, ağzında sigarası, elleri arkasında, beş aşağı beş yukarı volta atıp duruyor salonun içinde...

Dört hafta üst üste aynı semtte dört daire soyuldu.

Hırsız yahut hırsızlar, anahtar uydurarak giriyorlar evlere ve sadece parayla mücevher çalıyorlar. Başka hiçbir şeye dokunmuyorlar. Ama ortalığı allak bullak edip cehenneme çeviriyorlar. Çekmeceler yerlere dökülüyor, yataklar ters çevriliyor, koltuk minderleri sağa sola fırlatılıyor, raflardaki kitaplar alaşağı ediliyor.

İçeri ilk gireni beyninden vurulmuşa döndürecek bir dehşet manzarası...

Dört kat da evde kimse yokken soyulmuş.

Çözümlemesi gereken iki soru şu:

a) Hırsızlar kapılara anahtarları nasıl uydurabiliyorlar? Kilitlerin hepsi de anahtar uydurulamayacak türden. .. Ancak ya kalıplarının alınması, ya da gerçek anahtarların çalınıp, kopyelerinin yapılması gerek... Gerçek anahtarlar ne zaman çalmıyor? Yahut kalıpları ne zaman almıyor?

b) Evde kimsenin olmadığını nasıl saptıyorlar? Rıza Bey birtakım varsayımlar yürütüyor. Evleri temizlemeye gelen kimse var mı acaba? Soygunlar aileleri tanıyan birileri tarafından mı yapılıyor? Nasıl oluyor da ne kapıcıların, ne yakın dairelerin ruhu bile duymuyor bu hırsızlıkları?

Salonda beş aşağı beş yukarı dolaşıp duruyor Rıza Bey...

Soyulan evlerden birinin sahibi Rıza Bey'in çocukluk arkadaşı bir avukat... Karısı çok titiz olduğundan, temizlik için kimseyi çağırmıyormuş eve...

İkinci soyulan ev de avukatın arkadaşı olan emekli bir lise müdürünün. Onların da temizliğe gelen kimsesi yokmuş...

Rıza Bey salonda volta atmayı bırakıp, sokağa çıkıyor. Soyulan katları bir kez daha tek tek inceliyor dışardan...

Garip bir rastlantı, hepsinin de ya sağında ya solunda, ya karşısında ötekilerden yüksek birer apartman azmanı var...

O apartman azmanlarının üst katlarından bakıldığında, soyulan dairelerin içinin çok rahat görülebileceğini düşünüyor Rıza Bey...

Başka apartmanların üst katlarından çok rahat görülebilecek daireler soyulmuş hep...,

Peki ama böyle bir gözetleme yapılıyorsa, o gözetlemeyi yapan kim?

Zıpkın gibi fırlıyor Rıza Bey, koşarak açılan dış kapı, binilen asansör, basılan onuncu kat düğmesi... Şimdi Rıza Bey, soyulan dairelerden birinin karşısındaki apartman azmanının onuncu katındadır.

Ve basıyor o kattaki iki daireden, birinin ziline... Soyulan yeri en iyi görebilecek durumda olanın ziline...

— Affedersiniz sizde temizliğe gelen biri varmış, biz de birini arıyoruz da, acaba yardımcı olabilir misiniz?

— Ha evet bizim Naciye... Ama onun bütün günleri doludur... Bugün de Özdemir Bey'lerde... Gidip konuşun isterseniz kendisiyle...

Özdemir Bey'ler de alt sokaktaki gökdelen yavrusunun onuncu katında oturuyor...

Rıza Bey önce dışarıya bakıyor Naciye'nin çalıştığı kata... Pencerede bir kırmızı örtü... Ve karşısında o yükseklikten yine içleri rahat görülebilecek başka katlar...

Rıza Bey, Naciye'yle konuşup, konuşmamakta kararsız... Şimdilik konuşmamak daha iyi galiba...

Ertesi gün bir bomba haber daha dolaşıyor mahallede. Bir ev daha soyulmuş... Rıza Bey çarçabuk öğreniyor ki soyulan daire, bir gün önce Naciye'nin çalıştığı katın karşısındadır. Ve Naciye'nin çalıştığı saatlerde akşam üstüne doğru soyulmuştur...

Kırmızı örtü... O kırmızı örtüyle işaret verilen kim? Çember sakal ve takkeyle dindar kişi kılıfına giren plastik satıcılarından ikisi...

Naciye çalıştığı yüksek katlardan hangi evlerin hangi günlerde ve hangi saatlerde boş kaldığını izliyor. Ve evdekiler dışarı çıkınca, pencereye bir masa örtüsü asarak, satıcı kılıfındaki hırsızlara işaret veriyor.

Anahtarlar ise yine evlerde kimse yokken, kapı kapı dolaşıp kapkacak satıyor numarasına bürünen hırsızlarca, anahtar deliklerinin eritilmiş balmumuyla kalıpları çıkartılarak yapılıyor.

Apartmanlara bir yığın satıcı, reklam ajanı girip çıktığı için de, dindar görünümlü plastikçiler ne kapıcıların, ne başka dairelerin dikkatini çekiyor.

Rıza Bey bu olayı arkadaşlarına anlatırken, arkadaşları kendisine takılıyorlardı, «nereden aklına geldi soyulan dairelerin yakınındaki apartman azmanlarına bakmak, Naciye'yi cam silerken mi gördün Rızâ», diye... Rıza Bey ise gülümseyerek şu yanıtı veriyordu:

— Yazarken gördüm yazarken, bu sadece polisye bir öyküdür, hiç yaşanmadı..

8

Senuhi Bey, Dilruba Hanım'a rastladığı zaman kırk besindeydi, Dilruba Hanım ise altmışını çoktan geçmişti. Kırış kırış yüzüne, sarkık gerdanına, parmak parmak mavi damarlarının iyice belirginleştiği, derisi pörsük ellerine karşın, hovarda bir kadındı. Kuaförden yeni çıkmışçasına bakımlı saçları, dizi dizi pulantaların merkezden kıyılara doğru boy sırasıyla kavislendiği görkemli gerdanlığı, şimşekli ışık oyunları ile göz alan yüzük ve küpeleriyle, arka arkaya attığı kahkahalar, Deniz Kıyısı Kulübü'nün camlarında yankılanıyor ve nice yılların Dilruba Hanım'ı, eski Dilruba Hanım olduğunu kanıtlama iddiasının, çekimini çoktan yitirmiş şuhluğunda, çevresindeki erkeklere takılıyordu...

Senuhi Bey, tepeden tırnağa bejler içinde, sinema yakışıklısıyla diplomat kibarı arası bir özentide, üstünde kırık buzları şingirdayan greyfurtlu votka içiyordu...

O akşam poker geç saatlere kadar sürdü ve Senuhi Bey renk vermeyen bir soğukkanlılıkla büyük paralar kaybetti.

Dilruba Hanım masanın kazançlısıydı. Cümlesi tamamlanmayan kırık dökük sözcükler arasında, Dilruba Hanım'la Senuhi Bey'in bir yığın ortak dostu olduğu çıkmıştı ortaya. Üstelik evleri de birbirine bir hayli yakındı. Şimdiye kadar karşılaşmamış olmalarının nedeni, Senuhi Bey'in o kulübe çok az uğramasıydı. Kendisinin asıl devam ettiği kulüp, çok daha profesyonel bir kulüptü.

Bu ilk tanışma iki aya varmadan çok sıkı bir dostluğa dönüştü. Senuhi Bey hemen her gün Dilruba Hanım'a telefonlar ediyor, çiçekler gönderiyor ve haftada en az üç kez, ya öğle, ya akşam yemeklerinde birlikte oluyorlardı.

O yılın ilkbaharı biterken, herkese küçük dilini yutturacak bir dedikodu patladı. Senuhi Beyle Dilruba Hanım evleniyorlardı.

Nikah çok sade bir törenle kıyıldı. Özel tutulmuş bir yatla da Akdeniz gezisine çıkıldı.

O yat gezisinde her iki tarafın da bir takım özellikleri yavaş yavaş su yüzüne vuruyordu. Örneğin Dilruba Hanım incir tatlısına bayılıyordu. Senuhi Bey ise Hindistan cevizi seviyordu.

Bir sabah Dilruba Hanım, teknenin kış güvertesinde güneşlenirken, bir ara şeytan dürtmüşçesine ayağa kalktı, küpeşte demirlerinin kıyısından buruna doğru geçmek istedi. Erken saatlerde Ege Denizi'ndeki adalardan birinden demir almışlardı. Teknenin aşçısı, kumanyayı tazelerken, her zamanki gibi Senuhi Bey'e de birkaç tane Hindistan cevizi getirmişti.

Dilruba Hanım, demirlere tutuna tutuna buruna yürüdüğü sırada salonun en öndeki yuvarlak penceresinden içeri doğru bir göz attı. İçerisi bir hayli karanlıktı. Senuhi Bey, buzdolabının yanındaki içki masasında duran Hindistan cevizlerinden küçük kıllar koparıyor ve dolaptan çıkardığı incir tatlılarının içine yerleştirmeye uğraşıyordu.

Gökler denizler birbirine karışarak başına yıkılıyormuş gibi oldu Dilruba Hanım'ın... Şimdi nerede okuduğunu anımsamıyordu ama, vaktiyle bir yerlerde okumuştı, Hindistan cevizi kılını iz bırakmayan cinayetlerde kullanıldığını... Kıl bir kez mideye yapıştı mı, hızla kansere neden oluyor ve kurbanını çöktürüp götürüyordu. Demek kendisini o kadar sevip sayar görünen o centilmen ve babadan kalma üç çiftlik sahibi Senuhi Bey de, aslında miras için evlenmişti. Cinayetini tezgahlamak için de oyalamaya hiç gerek görmemişti.

Dilruba Hanım birden rahatsızlandığını öne sürerek sofradan elini eteğini çekti ve teknenin rotasını değiştirerek, akşama doğru vardıkları ilk limandan, İstanbul'a döndü. Ancak bütün bu değişiklik sürecinde Senuhi Bey'e de:

— Geziyi mahvettim, ağzının tadım kaçırdım senin de, kuzum affet^ diye öylesine sevecen davranıyordu ki, Senuhi Bey'in kuşkulananmak hiç gelmiyordu aklına...

İstanbul'a geldikleri günün ertesinde, Dilruba Hanım kendisini biraz iyi hissettiği için, Senuhi Bey'e kendi eliyle zeytinyağlı biber dolması pişirdi... Senuhi Bey, bin- bir teşekkürle bayıla bayıla yedi biber dolmalarını... Ve bir aya kalmadan da mide sancılarıyla kıvrınmaya başladı. O zaman çakar gibi oldu işi ama, artık vakit çok geçti...

Rıza Bey'in öykülerine meraklı olan eski çocukluk arkadaşlarından doktor Hilmi Bey, sevimli dostunun son yazısını okuduktan sonra, telefona sarıldı:

— Yahu Rıza'cığım, nereden çıkardın Hindistan cevizi kılının kanser yaptığını, dedi. Böyle bir şeyin olması mümkün değil.

Rıza Bey keh keh keh güldü:

— Biliyorum, dedi. Vaktiyle tanıdığım bir İspanyol kızı vardı Belalisinin kendisini öldürmek istediği kuruntusuna kapılmıştı. Adamı sınavdan geçirmek için de, benden akıl danışmıştı. O zaman uydurmuştum Hindistan cevizi öyküsünü. «Adamın kulağına böyle bir şey sok bakalım, sana uygulamaya kalkacak mı?» demiştim. Yalnız plan ters tepti. Herif, kızın niyetinin bozuk olduğundan ürkerek tüyüp gitti yanından...

9

Rıza Bey mutfakta, ikinci çayını demlerken, kıskıs gülüyordu...

Gümüşyol'daki çatı katı cinayetini çözebilecek bir babayiğit ne şimdiye kadar gelmişti dünyaya, ne de bundan sonra gelecekti...

Gümüşyol'daki on- on beş katlı apartmanlardan birinin çatısında, sırtından sustalıyla bıçaklanmış genç bir adamın cesedi bulunmuştu.

Plastikten birer tonluk iki su deposunun tam arasında, yüzükoyun yerde yatan cesedi önce kapıcının karısı Huriye görmüş ve çılgılığı basmıştı...

O semtte sık sık su kesildiğinden, su geldiği zamanlarda, basıncın depoları doldurmaya yeterli olup olmadığına bakmak için, ya kapıcı, ya karısı çatıya kadar çıkarlardı...

İki gündür kesik olan su, öğle üstü gelmişti. Huriye de saat ikiyi biraz geçe çıkmıştı çatıya...

Depoların arasında bulunan cesedin kimliğini saptamak kolay olmamıştı. Üstünde kimliğini belirleyecek hiçbir belge bulunamamıştı. Daha doğrusu bir mendil, bir kol saati, bir de tükenmez kalemde başka, para dahi çıkmamıştı genç adamın üstünden.

Ayağında ökçesi azıcık yenmiş siyah mokasenler, bir tanesinin burnu azıcık delinmiş, bir çift lacivert çorap, dizleri ağınmış mavi bir kot pantolon, üstünde bir balıkçı kazağı ile ucuzundan deri bir mont vardı. Kilotuyla atletli eskice, ama oldukça temizdi.

On gün sonra anlaşıldı ölenin kim olduğu. Kışın özel deniz motorlarının çekildiği büyük hangarlardan birinde, hem bekçi, hem teknisyen, hem kaptan olarak çalışan bir gençti. Adı da Özcan Kargı'ydı.

İbrikte su kaynamıştı. Çaydanlığın altından tıkrıtlı hafif buğular çıkıyordu. Rıza Bey, çaydanlığı beyaz çini döşeli mutfak tezgâhına koydu, kabarmış çayların üstüne ibrikteki kaynar sudan doldurdu. Sonra her ikisini de, üst üste tekrar ocağa oturarak, altını azıcık kıstı.

Çatı katı cinayeti çözülecek türden cinayet değildi ki...

Soruşturma derinleştirilmiş, Özcan'ın çeşitli semtlerde oturan, değişik ortamlardan birtakım hanım arkadaşları olduğu ortaya çıkmıştı. Bu arkadaşlıkların hangi ölçülerde olduğu tam anlaşılamamıştı.

Gümüşyol'daki elli daireli apartman azmanın çatısında, iki su deposunun arasında bıçaklanmış olarak bulunmuş gencin, hanım arkadaşlarından biri de, Çiğdem adında genç bir kadındı. Moda'da geniş teraslı büyük bir dairede oturuyordu. Özcan'ı dayısının motorunda tanımıştı. O yaz motorun bakımını dayısı Özcan'a vermişti. Denizde gezintiye çıkmak istedikleri zaman, Özcan'ın çalıştığı yat limanındaki hangarlara telefon ediyorlar, o da motoru, kendilerini nereden alacaksa oraya getiriyordu. Çiğdem de birkaç kez, dayısına rica ederek motoru Moda'ya istetmiş ve birkaç dostuyla Adalar'a kadar gidip gelmişti. Çiğdem, Özcan'la olan tanışıklığının bundan ibaret olduğunu söylemişti. Söylediklerinin kuşku çekecek bir yönü yoktu. Onun için kimse de daha ötesini kurcalamamıştı.

Oysa Çiğdem, sade dostlarıyla değil, tek başına da o motora epey binmişti. Bu gezilerden bazılarının dönüşünde genç kaptanı evine çay içmeye de davet etmişti. Bir seferinde ise Özcan davet edilmeden gelmişti Moda'daki geniş teraslı kata. Kendisine kapıyı yaşlı hizmetçi açmış, yabancı biri olmadığını görünce Çiğdem Hanım'ın berbere kadar gittiğini, nerdeyse döneceğini söylemişti.

Özcan da salona girerek, kitaplığın ortasındaki müzik seriyle oynamaya başlamıştı. Bir yığın kaset duruyordu yandaki küçük rafta. Bir tanesinin üstünde titrek bir elyazısıyla «Vasiyetimdir» yazıyordu. Özcan merak edip, onu koymuştu teype... Ve yaşlı bir kadın sesi konuşmaya başlamıştı...

Rıza Bey demlenmiş çayı beli kavisli cam bir bardağa döktü, üstüne kaynar sudan doldurdu... Bir tek kesme şeker atıp, karıştırdı...

Üstünde titrek bir el yazısıyla «Vasiyetim» yazılı bir kaset... Acaba Özcan ne dinlemişti o kasette...

Çiğdem'in odasından hemen hemen hiç çıkmayan anneannesinin sesini dinlemişti.

— Ben öldükten ve gömüldükten sonra gelen ilk pazar günü saat sabah beş sularında, Gümüşyol'daki 17 nolu apartmanın çatısına çıkınız. Bütün servetim çatıdaki iki su deposunun arasından geçen kalasın altındadır. Eğer gömülmem pazara rastlarsa, ondan sonraki pazarın sabahını bekleyiniz ve bana bir mezar yaptırmayı da unutmayınız. Yoksa bıraktıklarımı size haram ederim.

Oğlan kaseti alelacele eski yerine koymuş ama «Gümüşyol No. 17, çatıda, iki depo arasındaki kalasın altını da aklından silip atamamıştı.

Çiğdem'in annesi kendisi küçükken ölmüş, babası vaktiyle barda çalıştığı söylenen bir kadınla evlenmiş, Çiğdem'i de anneannesine bırakmıştı. Anneanne eski ailelerden birinin ortanca kızıydı. Yıllarca önce Gümüş- yol'daki bir arsayı bir yapsatçıya vermişler ve karşılığında yapsatçıdan değişik yerlerde üç büyük daireyle, arsaya yapılacak apartmandan üçer daire almışlardı. Anneanne Moda'daki kata taşınmış ve yapsatçının diktiği apartmandaki dairelerinin hepsini kısa sürelerle satmıştı.

Ancak o tarihlerde henüz kocası sağdı. Hovarda- meşrep, ayyaş herifin biriydi kocası. Sabah- akşam boyuna para ister dururdu karısından. Anneanne de kocasıyla dalga geçmek için, «Vasiyetimdir» diye bir kaset doldurup, ortalık bir yere koymuş ve depoların ortasındaki kalasın altına bir mısır koçanı saklamıştı. Ama adam anneannenin şakasını yutmamıştı. «Sen paranı kalas altına değil, kasa içine saklarsın» demişti. Kadın unutup gitmişti o kaseti. Ve o sabah bir rastlantı, kaseti yatak odasındaki gardrobun altında hizmetçi bulmuş, götürüp öteki kasetlerin arasına koymuştu. Özcan'ın dinlediği kaset, 'vaktiyle muziplik olsun diye doldurmuş olan o kasetti.

Ama kaseti Özcan'dan önce biri daha dinlemişti. Çiğdem henüz evden çıkmışken, annesini görmeye gelen hizmetçinin oğlu... Annesi, kendisine kahve pişirmeye gittiği sırada, o da müzik setiyle oynamış, o da aynı kaseti koymuştu teype... Gümüşyol'a gitmek için bindiği dolmuş, bir minibüsle çarpıştığı için gecikmiş ve çatıya çıkıp, depoların arama yöneldiği sırada, sırtı dönük öne doğru eğilmiş birini görmüştü orada. Gördüğü Öz- can'dı. Sırtına sustalıyı saplamıştı. Ve bula bula kalasın altındaki koçanı bulmuştu.

Rıza Bey bir çay daha doldurdu kendine. Hâlâ kıs- kıs gülüyor ve kendi kendine:

— Kimse bulamaz bu cinayetin katilini, diyordu. Çünkü kendi uyduruyordu bu cinayet öykülerini...

10

Dışarda derece sıfır altı üçtü. Kuru ayaza karşın, gökyüzü inadına mavi ve bulutsuzdu. Ufuklar ve ufuklara kadar tüm biçimler, her türlü tozdan ve buğudan arınmış gibiydi. Taze yıkanıp kurulanmış bir camın beneksiz saydamlığındaki. diri hava, bir büyüteç hüneryeyle mesafeleri sanki yakma çekiyordu. Herşey çini mürekkebiyle çizilmiş bir resim kadar net ve keskin çerçeveliydi.

Rıza Bey, gözünde gözlükleri, kanapeye oturmuş, pijamasının kopmak üzere olan düğmesini sağlamlaştırıyordu.

Saat henüz onu ya geçiyor, ya geçmiyordu. Ev yalnızlığının özgürlüğü, ıssız yaşam boşluğuyla güreş tutuşuyordu. Özgürlük zevki ağır basarsa, Rıza Bey kalkıp bir kadeh konyak içecekti. ıssız yaşam boşluğu, özgürlük zevkinin sırtını yere getirirse, kendisi gibi emekli bir dostuna telefon edecek ve öğle yemeğine ona gidecekti.

Pijamanın düğmesini pekiştirme işi bittiği an, güreşin de sonucu belli olacaktı.

Ev yalnızlığının gevrek özgürlüğü mü, ıssız yaşam boşluğunun çökertici karabasanı mı?

Birden peşpeşe çığlıklar kopmaya başladı üst katta... Çığlıkları koşuşmalar, hızla açılıp kapanan kapılar izledi ve ayak sesleri, merdivenleri de doldurarak, Rıza Bey'in kapısına kadar geldi dayandı...

Kapının zili çalıyor, zilin düğmesiyle kapı adeta hançerleniyordu.

Rıza Bey, pijamasını kanapenin kıyısına bırakarak, kapıyı açmaya gitti. Karşısında üst kattakilerin damadı Cengiz duruyordu. Betti benzi kül gibi olmuştu. Sayıklamaya benzer kekeme bir sesle:

— Afedersiniz, diyordu, kayınpederimi vurdular, polise telefon edebilir miyim? .

Rıza Bey, onca olay yaşamışlığına karşın yine de şaşırılmıştı:

— Adnan Beyi mi vurdular, kim vurdu, ne zaman vurdu?

Cengiz:

— Kim vurdu anlayamadık ama vurdular, diyordu, izin verirsiniz telefon edeceğim polise...

Rıza Bey, Cengiz'i alıp yazı odasına götürdü. Telefon rehberinden semt karakolunun numarasını buldular. Cengiz, komiser yardımcısına durumu anlatmaya çalıştı: .

— Ben Cengiz Irmak. «Geçmiş Olsun» eczanesinin sahibiyim. Dün gece kayınpederime misafirliğe geldik. Demincek beş dakika önce, salonda otururken vurdular kendisini. Hayır ben yanında değildim. Karımın çığılığı üstüne koştum salona. Oturduğu koltukta kanlar içinde öne doğru yıkılmıştı. Hayır, doktor çağırmadık. Karım doktordur. Kurşun boynunu parçalamış ve o an ölmüş. İçerden kimsenin ateş etmesi mümkün değil... Dördüncü katta oturuyoruz. Hayır... Hiçbir pencere de kırılmadı. Saçmalamıyorum Komiser Bey... Hiçbir şeye el sürmedik. Lütfen gelin yerinde görün durumu... Adresimiz, Gümüş Yol... Evet, bekliyoruz... Kimse ayrılmadı evden... .

Cengiz telefonu kapattı.

Rıza Bey:

— Dur sana bir kadeh, konyak vereyim, dedi. Cengiz.

— Yok istemem, dedi, hemen çıkayım yukarıya... Rıza Bey, kitaplığın ortasındaki içki dolabını açmış, iki küçük kadehe konyak döküyordu:

— Gidersin, önce atıver şunu... Cengiz konyak kadehim dikti ağzına...

— Bir de doktor çağırırsan fena olmazdı...

— Haklısınız ama, Rıza Bey, doktorun yapacağı bir şey kalmamıştı ki... Nasıl oldu anlayamadım, bütün pencereler kapalıydı, hiçbir cam da kırılmadı... Kim nasıl vurdu, niye vurdu kayınpederi bilemiyorum...

Rıza Bey de konyağı yuvarlamış, Cengiz'le birlikte yukarı çıkıp çıkmamayı düşünüyordu. Ancak merakı öylesine şahlanmıştı ki, durumu görmeden edemeyeceğini anladı.

Ve Cengizle birlikte çıktı üst kata...

Tablo dehşet vericiydi.

Adnan Bey, salon penceresinin dibindeki koltukta, öne doğru yıkılmış, kanlar içinde yatıyordu.

Karısı Şüküfe Hanım, yandaki divanın üstünde kendinden geçmiş, kızı doktor Fitnat, soğukkanlılığını yitirmemeye çalışarak, annesinin bilekleriyle şakaklarını ovmaya uğraşıyordu.

Evin emektar dadısı Hadiye Kalfa, mutfak kapısına dayanmış dualar mırıldanıyordu.

Hiçbir cam kırılmamıştı, hiçbir pencere de açık değildi. Evin karşısında da zaten geniş bir arsa boşluğu vardı... İçeriye görebilecek yakın bir apartman yoktu.

Rıza Bey, Adnan Bey'in koltuğunun yanına çömeldi ve pencere açık olsa, kurşunun hangi doğruyu izleyerek içeri gireceğini saptamak istedi.

Orta pencerenin vasistasından oldukça çapraz olarak, iki yüz metre ötedeki mescidin bodur minaresi gözüküyordu, îyi bir nişancı oradan Adnan Bey'i rahat vurabilirdi. Ancak bunun için ya vasistas camının kırılması gerekti, ya vasistasın sustasından çıkarak tümenden açık kalması...

Kimbilir belki de, biri cinayetten sonra vasistası kapatmıştı... Şayet Öyleyse demek ki evde katilin bir suç ortağı vardı...

Hiçbir pencere ne açık, ne kırık olmadığı halde, ev halkının dışardan atılan bir kurgunla öldürüldüğünü söylediği Adnan Bey'in cesedi, önce Adli Tıba kaldırılmış ve yapılan otopsi sonucunda, gırtlığın bir tüfek kurşunuyla parçalanmasının ölümüne neden olduğu saptanmıştı.

Cenazenin gömülmesinden bu yana, on gün geçtiği halde cinayetin neden ve kimin tarafından işlendiği konusunda, henüz herhangi bir ipucu elde edilememişti.

Rıza Bey, yazıları çizileriyle günlük yaşamını sürdürüyor ve Adnan Bey'in Hanımını yalnız bırakmamak için şimdilik kendisinin yanına taşınmış olan damadıyla kızma rastladıkça da, durumda bir yenilik olup olmadığını soruyordu.

Gerek doktor Fitnat, gerek eczacı Cengiz, üzüntülü bir dudak büküşüyle:

— Kovuşturma sürüyor ama, bize yansıtılan yeni bir durum yok, diyorlardı.

Hepsinin tek tek ifadesi alınmış, cinayet anında evin neresinde oldukları belirlenmiş ve her birine Adnan Bey'i kimin neden öldürmüş olabileceği sorusu inceden inceye tekrarlanmıştı.

Adnan Bey'in ne kızı, ne damadı, ne eşi, ne de evdeki emektar kalfa hiç bir tahmin yapamamışlardı. Adnan Bey herkesin sevdiği bir insandı, kendisinin canına kıyacak bir düşmanı yoktu.

Rıza Bey konuyla bir komşu merakı ötesinde ilgilenmemiş görünüyordu. Oysa ilgileniyordu. Besbelli ki kurşun, dördüncü katın iki yüz metre çaprazındaki mescit minaresinden atılmıştı. Nasıl olmuştu da hiçbir camı kurmadan girmişti içeriye?

Acaba polis bu konuda ne düşünüyordu?

Eczacı Cengiz'den öğrendiği kadarıyla cinayet masası şefleri:

— Şimdilik bunun üstünde durmuyoruz. Katil yakalandıktan sonra kendiliğinden aydınlanacak bir sorun bu, demişlerdi.

Doğruydu ama, önce bu düğümü çözmeye çalışmak,. katilin yakalanmasını daha kolaylaştırmaz mıydı acaba?

Rıza Bey, ilk telaşın mayna olmasını biraz daha bekledi ve cinayetin işlendiği günün ikinci haftasında ve aynı saatte mescide gitti. Ortalıkta pek kimse görünmüyordu. Minarenin kapısı mescidin dışındaydı ve kilitliydi. Ezan teyp bandından okunduğu için, herhalde müezzin beş vakit inip çıkmıyordu şerefeye. Mescidin imamı hafız Hikmet Efendi, Rıza Bey'in eski bir tanıydı. Oğlunun kamarot olarak bir gemide iş bulabilmesi için vaktiyle birkaç kez kendisine gelmiş, o da çocuğu iç hatlarda çalışan küçük bir gemiye yerleştirmişti. O zamandan beri arada sırada birbirlerine dostluk ziyaretine giderlerdi.

Rıza Bey, mescide girdi. İki kişi bağdaş kurmuş Kur'an- ı Kerim okuyordu. Hafız Hikmet Efendi ortalıkta görünmüyordu. Tanıdık imamın bir de mescidin dibindeki evine uğramak düşüncesiyle Rıza Bey dışarı doğru yürüdü ve sahanlıkta hafız Hikmet Efendi'yle burun buruna geldi...

— Ah efendim bu ne saadet, hangi rüzgâr sizi attı buraya... Vallahi kalp kalbe karşıdır, ben de tam sizi düşünüyordum.

Rıza Bey:

— Doğrusu ben de sizi özledim Hikmet Efendi, dedi. Bizleri hatırdan gönülden çıkarmayasınız diye müsait bir zamanınızda ziyaretinize gelmek için uğramıştım...

— Çok iyi ettiniz, fakirhane her zaman teşrifinize muntazırdır. Zaten ben de şu anda size gelmeyi düşünüyordum. Bizim minarenin hoparlörleri 'bozuldu. Biliyorsunuz o menhus cinayetten sonra, kurşunun bizim minareden atılmış olması ihtimaline binaen bendenizin de ifadesini aldılar ve şerefede birkaç kez keşif yaptılar. O sırada hoparlörlerin de teli mi koptu, ayarı mı bozuldu, ne olduysa, bir garip vınlamalar, çınlamalarla ses iyice boğulmaya başladı. Bizim müezzanimiz de yok. Bendenizin ise ezan okumak, için maalesef sesim müsait değil. Ne de olsa siz bu işlerden anlarsınız diye, lütfedip şu bozulan hoparlörlere bakmanızı rica edecektim.

Rıza Bey:

— Hemen şimdi çıkıp bakalım, dedi.

Hafız Hikmet Efendi cebinden çıkardığı küçük bir anahtarla minarenin kapısını açtı ve Rıza Bey'le döne döne merdivenleri tırmanmaya başladılar.

Şerefeye geldikleri zaman, evlere, sokaklara, damlara, arsalara bir kuleden çepçevre bakabilme genişliğinin özgürlüğü karşıladı kendilerini. Rıza Bey, açıları bozulduğu için rezonans yapan hoparlörleri ayarladı. Hafız Hikmet Efendi teybi azıcık çalıştırıp bir deneme yapmak için tekrar aşağıya indi. Rıza bey de kendi oturduğu katın üstünde, cinayetin işlenmiş olduğu kata dikti gözlerini...

Perdeler cinayet gününkünden daha çok çekilmiş olduğu halde, evin içi çok rahat görünüyordu. Adnan Bey'in vurulmuş olduğu koltuk aynı yerde duruyordu ve şerefeden o koltukta oturan birini tüfikle vurmak hiç de zor değildi. Hele şerefenin korkuluğuna tüfeği dayayıp, kimsenin dikkatini çekmeyecek biçimde diz çöktükten sonra...

Hikmet Efendi 'nin çalıştırdığı teyp, hoparlörlerden başarıyla yankılanıp sustu. Rıza Bey, bir tur daha attıktan sonra indi merdivenlerden aşağıya ve Hikmet Efen- diye:

— Bundan sonra arıza yapacağını sanmıyorum, gerekirse hiç çekinmeyin çağırın beni, dedi...

Düşünceli düşünceli evinin yolunu tuttu. Kapıyı açıp salona girdiği zaman birden irkildi. Orta cam kırılmıştı ve üstünde kâğıt sarılı bir taş duruyordu salonun ortasında.

Eğilip taşı aldı ve açtı kâğıdı. Bozuk bir yazıyla şöyle yazıyordu:

— Belam arıyorsan, hiç merak etme yakında bulursun.

Rıza Bey, dışardan atılan taşın, kıyıllara uzanan çiziklerle ortasını şangur şungur parçaladığı salon penceresine baktı. Pencerenin önü cam kırıklarıyla doluydu. Taşa sarılı olarak gönderilmiş tehdidi bir daha okudu:

— Belanı arıyorsan, hiç merak etme yakında bulursun...

Demek birileri ortalığı gözlüyorlardı. Kendisinin de iki yüz metre ötedeki mescit minaresine çıkarak, üst kattaki Adnan Bey'i öldüren silahın nereden nasıl atıldığını incelemeye kalktığını görmüşlerdi.

Rıza Bey, üst dudağıyla alt dudağını bastırarak, kırçıl bıyıklarını parmağıyla okşayarak düşünüyordu.

Adnan Bey'in öldürülmesinin elbet bir nedeni vardı. Bu nedeni bulmak için en azından Adnan Bey'in yaşamını incelemek zorunluluğu doğuyordu.

Eğer silah mescidin şerefesinden atılmışsa, kurşun pencereyi kırmadan Adnan Bey'in boğazına nasıl saplanmıştı? İlk bakışta akla gelen olasılık şuydu; eğer kurşun mescidin şerefesinden atılmışsa, Adnan beyi vurması için ortadaki vasistastan geçmesi gerekiyordu. O da, vasistasın sustasından kurtulup, sonuna kadar açık olması koşuluyla...

Kurşun oradan geçmişse, cinayetten sonra vasistası kim kapatmıştı? Yahut daha önce vasistası sustasından çıkarıp kim açmıştı?

Belki de susta bozuktuk ve vasistas ikide birde kendiliğinden pat diye düşüyordu. Bir rastlantı sonucu, kurşun vasistas açıldığı sırada girmişti içeri. Ancak Rıza Bey, Adnan Bey'in damadıyla yukarı çıktığı sırada, vasistas kapalıydı.

Katilin evde bir suç ortağı bulunsa bile, cinayetden sonra açık camı kapatıvermekte nasıl bir yarar görmüş olabilirdi? Silahın dışardan atıldığını gizlemeye çalışmakta ne çıkarı vardı? Belki de kuşkuyu evdekilerden birinin üstüne çekmek istemişti...

Böyle düşünmüşse çok yanlış düşünmüştü. Otopside bir kurşunun kaç metreden atıldığı çok kolay anlaşılırdı. ...

Rızâ Bey sokak kapısına doğru yürüdü. Salonun parçalanmış camını onaracak bir camcı bulması için kapıcıyı çağırarak, daha doğrusu kapıcı ziline basacaktı. Ama birden uyur gezer gibi bundan vazgeçti ve dışarı çıkıp üst katın merdivenlerini tırmanarak cinayet evinin kapısını çaldı...

Kapıyı Adnan Bey'in kızı Fitnat açtı.

— Fitnat Hanım sizi zamansız rahatsız ediyorum ama kusura bakmayın, dedi.

Fitnat Hanım acılı insanların kibarlığına ihanet etmek istemeyen soluk gülücüğüyle:

— Buyurun, dedi...

— Efendim, rahmetli pederinizi on yıldır tanırdım. Burayı almamızda kendisinin de büyük yardımı dokunmuştu bize.. Biliyorsunuz hemen hemen çevredeki bütün emlak komisyoncularını tanırdı. Biz de başımızı sokacak bir yer ararken, bir komisyoncuya gitmiştik. Kendisi de oradaydı; bize bu katı salık vermişti. Sonra çok iyi komşu olduk. Olay, beni de adamakıllı sarstı. Bilmem nasıl anlatayım, rahmetli pederiniz de bilirdi, ben boş zamanlarımda ufak tefek polise öyküler yazarım... Bir iki nokta var ki, kafamı çimdik çimdik çimdikliyor; sizce bir sakınca yoksa, bir iki şeye bakmak istiyorum.

Fitnat Hanım, komşu kapislerine dayanacak durumda olmadığı gösteren kuru bir sesle:

— Vallahi beyefendi polisin bakmadığı yer, sormadığı soru kalmadı ama madem babamın arkadaşıydınız, neye bakacaksanız bakın; bu konuya sık sık dönülmesi, beni de, annemi de aslında perişan ediyor, dedi.

Rıza Bey:

— Çok afedersiniz, çok afedersiniz, diye doğru Adnan Bey'in oturduğu koltuğa yöneldi ve koltuğa oturunca çaprazdan mescidin şerefesinin görüldüğü vasistası açıp kapamak istedi.

Vasistası açmak mümkün değildi. Açılmaya açılmaya sustanın yayı paslanmış, dil adeta yuvasına kaynamıştı.

Rıza Bey, münasebetsizliğini gitgide daha iyi anladığı girişimini, «bir kez ok yaydan çıktı» avuntusuyla, özürler dileyerek sürdürüyordu. Fitnat Hanım da ne diyeceğini şaşırarak, öyle bakıyordu kendisine...

Rıza Bey, şimdi de Adnan Bey'in koltuğuna oturmuştu. Ve Önce gözlerini vasistastan mescidin minaresine dikmiş, sonra birden yatak odasının kapısına çevirmişti:

— Yalvararak beni bağışlamanızı rica ediyorum, lütfen şu karşıdaki odanın kapısını açar mısınız?

Fitnat Hanım, «Oda biraz dağınık ama...» diyerek, isteksiz isteksiz açtı kapıyı...

Rıza Bey, yatak odasının açılan kapısından daha önce hiç düşünmediği bir şeyi görüyordu. Yatak odasının pencereleriyle yandaki apartmanın dördüncü kat pencereleri karşı karşıyaydı. Kurşun mescidin minaresinden atılabileceği gibi, o pencerelerden de atılmış olabilirdi.

Cinayet sabahı, evdeki emektar kalfayı, yatak odasının kapısına dayanmış, dualar mırıldanırken gördüğünü anımsıyordu. Odanın içine bakmak aklına gelmemişti. Gelseydi, belki de düğümü çoktan çözmüş olacaktı.

— Fitnat Hanım çok merisi, artık gidiyorum, acaba sizin yaşlı kalfayla azıcık görüşebilir miyim?

Fitnat Hanım:

— Bakkala kadar gitti, dedi. Nerdeyse gelir, size bir kahve pişireyim mi?

Rıza Bey, kararsız:

— Zahmet olacak size, dedi ve der demez de mancınıkla fırlatılmış gibi yatak odasına doğru fırladı. Yatak odasının pencerelerinden karşı apartmanda dürbünle kendisine bakan bir gölge görür gibi olmuştu...

Rıza Bey'in, Adnan Bey'in vurulduğu koltukta* otururken, birden zıpkın gibi üç sıçrayışta yatak odasının ortasına varmasına, Adnan Bey'in kızı Doktor Fitnat da şaşırarak:

— Ne oldu, ne var Rıza Bey, dedi.

— Birinin karşı pencerelerden dürbünle bize baktığını görür gibi oldum da... Onun için fırladım.

— Yaşınızdan umulmayacak kadar çeviksiniz? Rıza Bey gülümsedi:

— Mersi, dedi, ben gemi telsizcisiyken haftada bir- alarm talimi yapardık...

— Kahveyi nasıl içersiniz?

— İçmeyim, kalsın. Sizi acınızla ilgili bir konuda rahatsız ettiğim için özür dilerim. Hemen gitmem gerek... Şey... Adnan Bey'in vurulduğu gün yatak odasının pencereleri açık mıydı, hatırlıyor musunuz?

Fitnat'ın yüzünden bir düşünce bulutu gelip geçti:

— Hayır, hatırlamıyorum, dedi.

— Polis bu konuda hiçbir şey sormadı mı?

— Bildiğim kadarıyla sormadı, daha doğrusu bana sormadı...

— Tekrar tekrar özür dilerim. Hasça kalın... Validenize hürmetler... Gösterdiğiniz anlayışa gerçekten teşekkür ederim, bir daha bu konuda hiç rahatsız etmeyeceğim sizi...

Fitnat:

— Güle güle, dedi.

Rıza Bey rüzgâr gibi çıktı kapıdan. O ölçülü bicili yaşlı Rıza Bey, bir anda çevikleşip dinçleşmişti. İkişer ikişer atlayarak iniyordu merdivenleri. Kendi katım geçtiği sırada, elinde naylon torbalarla bakkaldan dönmekte olan emektar kalfayla karşılaştı:

— Ah, dedi, ben de sizi aramaya çıkıyordum. Adnan Bey'in vurulduğu sabah siz yatak odasının kapısına dayanmış dualar okuyordunuz. O sırada yatak odasının pencereleri açık mıydı, kapalı mıydı?

Kalfa, elindeki ağırlıkları dengeleyemediği için, azıcık sendeler gibi oldu:

— Bilmem ki, dedi, nerden bileyim... Aklım başımdan gitmişti... Herhalde kapalıydı...

— Peki, polis bu konuda size hiçbir şey sormadı mı?

Emektar kalfa:

— Sormadı, dedi...

— Teşekkür ederim...

Rıza Bey biç hızını kesmeden kendi oturdukları apartmandan çıkarak dördüncü kat pencerelerinin Adnan Bey'in yatak odasına baktığı yandaki apartmana girdi..

Olay kafasında yavaş yavaş aydınlanıyordu. Adnan Bey'in vurulduğu koltuk, salon penceresinin yanında olduğu için, kuşuklar salon pencerelerinin iki yüz metre çaprazında bulunan mescit minaresine takılmıştı.. Kimsenin aklına dördüncü kat pencereleri, salona değil ama, yatak odasına bakan bitişikteki apartman gelmemişti... Adnan Bey'in oturduğu kattaki yatak odasının pencereleri, havalandırılmak için açılmışsa, bitişikteki apartmandan da biri yahut birileri Adnan Bey'i oturduğu koltukta vurabilirdi... Peki ama birisinin de sonradan camları kapatması gerekiyordu. Kim kapatmıştı camları? Bilerek mi kapatmıştı, bilmeden mi kapatmıştı? Polis neden bu soruyu hiç kimseye sormamıştı?

Rıza Bey bitişik apartmanın kapıcısını buldu. Katilin saklanıp ateş etme olasılığının bir hayli büyük olduğu katın sahibini sordu...

Katın eski sahibi Davut Ağa diye tanınan ak sakallı, takkeli ihtiyar bir adammış. Oğluyla birlikte iki yıl kadar önce almışlar o katı... Ne çare ki borçlarını ödeyemedikleri için, kat, yirmi gün önce icra yoluyla satılmış. Davut Ağa ile oğlu da başka yere taşınmış...

Rıza Bey kapıcıya:

— O katın Davut Ağa'ya hangi komisyoncu aracılığıyla satıldığını biliyor musun, diye sordu...

Bütün o çevredeki katlarla ilgilenen komisyoncu satmış. Rıza Bey'in de kendi katını alırken yazıhanesinde Adnan Bey'le karşılaşmış tanışmış olduğu komisyoncu...

Rıza Bey doğru komisyoncuya gitti... Hoşbeşten sonra bir ara Davut Ağa'nın katının neden icra yoluyla satıldığını önemsemez bir sesle soru verdi...

Davut Ağa'nın katı almaya parası çıkmamış. O sırada yine komisyoncunun yazıhanesinde oturmakta olan Adnan Bey, yüksekçe bir faizle Davut Ağa'ya borç vermeyi önermiş. Karşılığında da katın kendisine ipotek edilmesini istemiş... Davut Ağa kabul etmiş öneriyi. Borcunun faizlerini de düzenli biçimde ödüyor, ancak ana parayı ödemeye olanak bulamıyormuş. Öyle ki, ödediği faizler ana parayı geçmeye başlamış ve bu sırada borcun süresi bittiği iddiasıyla Adnan Bey, Davut Ağa'nın katını sattırıp, tüm alacağını almış...

Rıza Bey:

— Allah, Allah, neler oluyor bu dünyada, diye hayıflana hayıflana bir de kahve içtikten sonra evine döndü. Anahtarla kapıyı açarken, kapının zorlanmış olduğunu gördü. Eli iç cebine gitti, iç cebinde bir Japon kaptanın vaktiyle kendisine armağan ettiği bir dolmakalem vardı. Ama aynı zamanda kurşun atan bir dolmakalem... Kapıyı çok usturuplu açıp, kanadı sonuna kadar hızla itti.. Ve bir gölge yandan üstüne sıçradı... Rıza Bey böyle bir şey beklediği için, kendini geri çekip eğilmiş ve keserle kafasına vurmak isteyen gölgenin elini tutarak gırtlığına, dolmakalemını dayamıştı...

— Bunu dolmakalem sanma, maşasına bastığım an ölürsün..

Gölge inanmadığı için debelenmesini sürdürüyordu. Rıza Bey çaresiz, kalemi keserli elin omuzuna doğru ateşledi... Büyük bir patlama ve yıkılma oldu...

Gölge, Davut Ağa'nın oğlundan başkası değildi... Rıza Bey karakolu aradı...

Cinayetin hiçbir pencere kırılmadan nasıl işlendiği de ondan sonra anlaşıldı. Davut Ağa tüm biriktirdiği paralar ve ödediği faizlerden sonra, katın yine de elden gittiğini görünce, dayanamamış Adnan Bey'i öldürmeye karar vermişti. Adnan Bey'in yanındaki emektar Kalfa, Davut Ağa'nın köyündendi ve gençliklerinde birbirlerini çok sevmişler, ama evlenememişlerdi. Kızcağız da evlatlık olarak kente gelmişti. Davut Ağa her şeyi anlatmıştı ona. Kalfa, Adnan Bey'in tefecilik yaptığını ve nice nice kişilerin canını yaktığını biliyordu. Gençliğinde mutluluğa kavuşturamadığı Davut'u bir de yaşlılığında sürünecek durumlara

düşmüş görmeyi içine sindirememişti. Adnan Bey sabah koltuğunda otururken, yatak odasının pencereleriyle kapısını önce açıp, sonra kapatıvermeyi kavilileştirmişlerdi. Hiç cam kırılmadığına göre, silahın dışardan ve pencereden atıldığını kim nasıl anlayacaktı?

Davut Ağa tutuklandı, suç ortağı olarak omuzundan hafif bir yara almış olan oğluyla kalfa da tutuklandı. Rıza Bey bir daha üst kata çıkmadı... Üst kattakiler de katilin yakalanmasında yardımcı olduğu için, kendisine teşekkürle gelmediler...

11

Rıza Bey, kentin dışında yaran dönüm bir yer almıştı. Çocukluğundan kalma günlerin rüzgârıyla oranın telle. ayırdığı bir bölümünde tavuklar, ördekler, ilindiler yetiştirmeyi, bir bölümünde de bahçıvanlık yapmayı düşünüyordu.

Ve bir şey daha düşünüyordu, ne kadar enayi olduğunu.

Kentlilerin henüz yabaniikten kurtulamamışlarında, iki belirgin özellik fazla tırmalayıcıydı. Bunlardan biri, beleşçi ve cazgır oluşlarıydı, ikincisi de bahçe ve çiçek düşmanı oluşları... Kaç bin yılın yağma güdüsüyle eziklik duygusu, onları kent yaşamı içinde beleşçilikle cazgırlığa ve estetik düşmanlığına itiyordu.

Biliyordu ki, kent dışındaki tarlada, sürekli bir denetim kurmazsa, teller aşağı indirilecek, tavuklar, ördekler yağmalanacak, çiçek tarhları da tarumar edilecek. Böyle bir durumdan yakınmasına da kimse kulak asmayacak; herkes, «sahipsiz yer elbette kapanın elinde kalır» diye düşünecekti.

İsviçre'de, İsveç'te, Finlandiya yahut Çekoslovakya'da, kent dışındaki küçük bir tarlada, tavukla çiçek yetiştirerek yaşamını renkli bir değerlendirmeden geçirmeye uğraşan kişinin içine, böyle sıkışıklıklar neden düşmezdi de, burada düşerdi?

Oralarda köylülerin piyano çalması kimseyi şaşırtmazdı da, ondan burada düşerdi.

Rıza Bey, tüm çabasıyla emeğinin nasıl olsa yok- edileceği kuşkusuna karşın, yeni aldığı minik tarlayı belleyerek, toprağı kabartmaya uğraşıyordu. Belle kalkan koskoca toprak parçalarıyla, kıvrım kıvrım solucanlar, dana burunları, ayrıklar altına saklanmış sümüklüböcekler de kalkıyordu ve belin çatalıyla öne doğru fırlatılan, altı iplik iplik ot kökleriyle sakallanmış, rutubetli toprak parçaları; belin üstlerine inip kalkmasıyla ufalanırken; onlar da, karıştırılmış dünyalarının dışındaki bir boşluğa düşüyorlardı...

Ay o da nesi?...

Rıza Bey'in kan ter içinde ayağıyla bir omuzuna basarak toprağı soktuğı, sonra da ileri geri ırgalayarak bir lbaş toprakla havaya kaldırdığı çatal belin üst kıyısında, bir el iskeleti duruyordu...

Rıza Bey, el iskeletinin yapışık durduğu toprağı olduğu gibi bir kıyıya koydu...

Bel, zorlana ırgalana havalanıp, toprağı doğurganlığa hazırlıyordu.

Ufak tefek Rıza Bey, bir süre sonra açacak çiçekler mucizesinin altyapısını hazırlıyordu.

Bir metrelik bir bölümün daha altını üstüne, taze bir toprak kokusunu da baharın tazeliğiyle harmanlara harmanlaya gelmişti ki, bu kez belle birlikte bir kafatası kalktı yukarıya...

Belin ucunda gözleri boş, sırttan bir kafatası, Rıza Bey'e öyle bakıyordu...

Rıza Bey kafatasını eline aldı, kemiğin arka kısmı kırılıp içine çökmüştü.

Galiba biri birisini vaktiyle öldürmüş ve Rıza Bey'in tavukla çiçek yetiştirmek istediğı bu tarlaya gömmüştü.

Ölen kimdi, öldürülen kimdi? Rıza Bey'in bunları öğrenme olanağı artık hiç yok gibiydi. Sağı solu biraz daha araştırırsa belki de iskeletin tümünü bulacaktı... Yahut belki de cesedi parçalayıp, sadece eliyle kafasını gömmüşlerdi buraya...

Rıza Bey, iri bir yumak toprağın üstünde yapışık duran el iskeletiyle, kurukafayı aldı; avadanlıklarının durduğu uydurma kulübeğe götürdü ve küreklerin, çapaların, tirpitlerin, kazıkların, tel yumaklarının yanına koydu.

Rıza Bey o akşam tek .başına rakısını içerken, akli hep yeni aldığı tarladan çıkan el iskeletiyle kafatasına takılıyordu. Kafatasının arka bölümü çökük olmasa, sorun yoktu. Ama besbelli ki o iskeletin sahibinin kafasına, bir şey vurulmuştu. Neden, vurulmuştu, nerde vurulmuştu, ne zaman vurulmuştu? Ölen kimdi, öldüren kimdi?

Son haftalarda zaten olmadık şeyler geliyordu Rıza Bey'in başına.

Babası öldürüldükten sonra eczacı kocasıyla üst kata taşman doktor Fitnat, bir gün kendisine gelmiş:

— O korkunç cinayeti nasıl çözdüğünüzü gördüm, demişti. Aramızda kalmak koşuluyla acaba sizden bir şey rica edebilir miyim?

Rıza Bey, kendine özgü kibarlığı ve soğukkanlılığıyla dinlemişti kadını.

Dr. Fitnat kocasından kuşkulaniyordu. Neden kuşkulandığını tam bilemiyordu ama, kadınca bir sezgiyle kuşkulaniyor ve bundan tedirgin oluyordu. Daha doğrusu korkuyordu. Kocasının kendisinden sakladığı

birtakım ilişkileri varmış gibi geliyordu ona. Bu ilişkilerin çapkınlık ilişkilerini aşan boyutlarda olması korkusu, yüreğine kezzap kezzap dökülüyordu. Bu konuyu konuşacak, hele bu konuda kendisine yardımcı olacak kimsesi yoktu. Kocasını eczacı Cengiz ya bir uçuruma düşmüş, ya bir uçuruma düşmek üzereydi. Onun bu saklı dünyasının, ne olup olmadığını ancak Rıza Bey bulabilirdi. Şayet bir belaya saplanmış yahut bir belaya doğru gidiyorsa, belki kendisini kurtarma olanağı çıkabilirdi...

Rıza Bey, önce Dr. Fitnat'ın, karı- koca kavgalarından birini abarttığını düşünmüştü. Ama sonra Cengizle uzaktan azıcık ilgilenmiş ve karısının kuşkuvarının pek de boş olmadığını sezmişti. Cengiz, bazı akşamlar kendine ait olmayan bir arabayla Ambarlı kıyılarına gidiyor ve arabanın ışıklarını yakıp söndürerek, birilerine bazı işaretler veriyordu. Sonra da konsomatris olarak çalışan bir kadının evine uğruyor, kadın evde olmasa da, bir saat kadar kalıyordu orada..

Yine geçenlerde Rıza Bey, uluslararası gemi telsizcilerinin Bari'deki toplantısına Roma'dan uçakla giderken, yanındaki adam İngilizce:

— Ben her an ölebilirim, size küçük bir defter emanet edeceğim. Şayet ölmeden inerek defteri geri verirsiniz. Yok ölmüşsem, ne isterseniz yapın o defteri, demişti. Az sonra da cebinden bir paket sigara çıkarıp, bir sigara yakmıştı ve sigaradan bir nefes çeker çekmez ölmüştü. Defter Rıza Bey'de kalmıştı. İçinde hiyeroglifle yazılmış birtakım yazılar vardı. Rıza Bey defteri kimseye vermemişti ama, bir türlü de çözmemişti yazıların ne olduğunu...

Küçük tarlasından çıkan arkası çökük bir kafatasıyla bir el iskeleti. Çevirdiği işlerden karısının kuşkuvarlığı eczacı Cengiz İrmak ve kendisine garip bir defter verdikten sonra bir sigara içip, ölüveren bir bilinmez adam...

Rıza Bey bunlardan hangisini çözecekti. Belki hepsini, belki de hiçbirini...

Hiyeroglifle yazılmış defter masasının üstündeydi. Hiyeroglif fonetik bir alfabe olduğu için Latin harflerine çevirmek zor değildi. Rıza Bey eski Mısır uygarlığıyla ilgili bir kitaptan hangi hiyeroglif işaretinin hangi harfin karşılığı olduğunu gösteren tabloyu buldu. Defterin içindeki yazıları çözmeye koyuldu.

Defter hiyeroglifle ama İtalyanca yazılmıştı. Rıza Bey uzun gemicilik yaşamında bir ayağı daima İtalya'da bulunduğunu, bir İtalyan kızıyla vaktiyle bir de büyük aşk yaşamış olduğu için, İtalyancayı oldukça iyi biliyordu.

Üç saatlik bir uğraştan sonra uçaktaki meçhul kişinin, birtakım alengirli işlere girmiş olduğunu sezmeye başlamıştı. İlk on yedi sayfada karmaşık bazı siyasal notlar vardı. Notlardan anlaşıldığı kadarıyla İtalyan yeraltı örgütlerinden biri aşırı solla yapılabilecek bir koalisyonu engellemek ve böyle bir koalisyona destek olacak aydın kesimleri ikiye bölerek, NATO'ya karşı olan akımları denetleyebilmek için, özellikle üniversite içindeki örgütlerini harekete geçirmişti.

Defterin sahibi Milano Üniversitesi'nde eski uygarlıklar tarihi öğrencisiydi. Temas, ettiği kişilerin görüşlerini yasmıştı hiyeroglifle... Bu görüşlerde İtalya'yı düşüğü politika çöplüğünden antisovyetik, partiler dışı sınıfsız bir solun kurtarabileceği belirtiliyordu.

İkinci bölüm İtalyan basınıyla ilgiliydi. Sağ basın tatsız tutsuz polemiklerle yeni akımlar karşısında fazla aşınmıştı. Sol basma sol görünümü kişiler sokarak, partiler dışı bir muhalefetin sistemsizliği arkasında özellikle demokratik hedeflerle girişimleri ve kişileri yıpratmaya dönük bir tavır; ilkesiz ve örgütsüz kaotik bir muhalefeti besleyerek, gerektiğinde parlamentoya karşı güveni aşındırarak, umutları başka odak noktalarına bağlayabilirdi.

İtalyan politikası fazla girift ve fazla didişmeli bir yapıya sahip olduğu için, Rıza Bey, defterdeki notlarla adların gerçek boyutlarını tam değerlendiremiyordu. Boş bir zamanında, bir hayli eskiye ait olduğunu anladığı İtalyan politikasını, girdisi çıktısıyla incelemeye karar verdi.

Rıza Bey için üçüncü bölüm daha ilginçti. İşin içine birden Sicilya Mafyası karışıyordu. İtalya'da devlet çarklarının işlemediğini kanıtlamak ve sorumlularla çeşitli kurumlar üstünde bir eziklik yaratmak için, bir yığın uğursuzluğun açığa çıkarılması öngörülmüyordu.

Defterde yığınla mafyacı adı vardı. Bazılarının yanına bir çarpı işareti konmuştu. Davalarını belirli avukatlara verenlerin yahut bazı konularda yardımcı olanların adlarıydı onlar... Avukatların adları da başka bir sayfada yazılıydı.

Rıza Bey:

— Allah Allah, işe bak koskoca İtalya'da ne dolaplar dönüyor, diye söylendi. Peki ama o meçhul kişi, neden bunları defterine ilk bakışta kimsenin okuyamayacağı bir şifreyle not etmişti? Bütün bu alengirli işler içindeki rolü neydi? Peşinde kimler vardı? Sigarasından bir nefes çeker çekmez neden oluvermişti?

O sırada Rıza Bey'in oturduğu sokağa, bir araba girdi. Arabada İtalyanca konuşan iki kişiyle eczacı Cengiz vardı. Arabayı kullanan Cengiz, kötü bir İngilizceyle yanındaki İtalyanlara: «Rıza Bey bu sakakta

benim altımdaki katta oturuyor» dedi. Besbelli ki İtalyanlar, Rıza Bey'e bir rastlantı olarak verilmiş defterin peşindeydiler...

Rıza Bey, uçakla Roma'dan, Uluslararası Telsizciler Toplantısı'na katılmak için Bari'ye giderken, kendisine hiyeroglifle yazılmış bir defteri emanet ettikten sonra, yaktığı ilk sigaradan bir nefes çeker çekmez ölüveren adamı düşünüyordu.

Adam, Milano Üniversitesi eski uygarlıklar tarihi öğrencisiydi. Defterdeki notların çözümünden anlaşıldığı kadarıyla, İtalyan iç politikasına yeni bir yön vermek isteyen perde arkası eski bir örgütün direktifi altında; üniversite çevresi, basın Sicilya Mafyası ve bazı avukatlar arasında, ilginç bir susta rolü oynuyordu.

Uçağa binerken yahut uçakta, herhalde ürktüğü birilerini görmüş olmalı ki, üstünde taşıdığı şifreli defteri:

— Uçaktan inmeden ölürsem defter sizde kalsın, sağ salım inersek defteri yine sizden alırım, diye Rıza Bey'e vermişti.

Ve cebinden çıkardığı sigara paketinden bir sigara alıp yaktıktan sonra, daha ilk nefesi çeker çekmez ölmüştü. Uçak personeli yolcuları telaşa vermemek için:

— Bir şey yok, bir yolcu ufak bir fenalık geçiriyor, diye cesedi hemen pilot kabininin arkasındaki personel mahalline taşımışlardı.

Uçak Bari'ye indikten sonra, öteki yolcularla birlikte Rıza Bey de çantasını alıp uçaktan çıkmıştı. Kimse kendisine yanındaki adamın nasıl öldüğü hakkında bir şey sormamıştı. Adamın gerçek kimliği, şimdi defteri inceledikçe ortaya çıkıyordu. Acaba kendisi bir rastlantı sonucu mu ölmüştü, yoksa bir cinayete mi kurban gitmişti? Rıza Bey o kadarını henüz kestiremiyor ve üstünde de fazla durmak istemiyordu. Olsa olsa belki bir gün, bir polis öyküyü yazmak için yararlanabilirdi defterden. Onun dışında olayın, Rıza Bey' ilgilendiren bir yanı yoktu pek...

Rıza Bey'i ilgilendiren bir yanı yoktu ama, İtalya'dan Rıza Bey'i bulmak amacıyla kalkıp gelmiş iki İtalyan için durum öyle değildi. Onlar, Rıza Bey'in üst katında oturan eczacı Cengiz İrmak'ın arabasında, apartmana doğru yaklaşıyorlardı.

Cengiz:

— Sizi, Rıza Bey'e benim tanıştırmam yakışık almaz. Kendisi eski bir gemi telsizcisi ve amatör bir polis romancısıdır. Kapalı bir pencere dibinde otururken, kayınpederimin, dışardan kurşunla nasıl öldürüldüğünü bile o çözmüştü; benden kuşkulandır sonra, diyordu.

İtalyanlar ise:

— Kapiya kendiliğimizden dayanırsak, durum polise yansıyabilir ve her şey karmakarışık olabilir. Araya ortak bir tanıdığın girmesi daha doğru, diyorlardı.

Cengiz soruyordu:

— Peki sizi nerden tanıdığımı nasıl açıklayacağım? İtalyanlardan biri:

— Sen eczacısın, diyordu. İtalyan ilaç fabrikalarıyla da iş yapıyorsun. Türkiye'ye gideceğimizi öğrenen bir İtalyan dostumuz, seni bize salık vermiş olamaz mı?

Cengiz:

— Olmasına olur da, diyordu; benim sizi gece yansı Rıza Beyin evine getirmem; sizin de Rıza Bey'i, Bari'ye giderken yanında ölen kişi hakkında sorguya çekmeye kalkmanız; bu kadar basit bir gerekçeyle tutarlı olmaz... Siz, uçakta ölen bir kişinin yanındaki yolcunun, Türk olduğunu öğreneceksiniz. Onu bulmak için İstanbul'a, gelmeye kalkacaksınız. Tanıdığınız bir İtalyan, benimle iş yaptığı için, benim adresimi verecek size ve ben de bizim evin altında oturan Rıza Bey'e, lütfen getirmiş olacağım sizi... Olacak şey mi bu? En iyisi siz beni karıştırmayın bu işe...

İtalyanlar bir süre kendi aralarında konuştuktan sonra:

— Evet haklısın, dediler. Rıza Bey'e seninle birlikte gitmemiz daha çok kuşku çeker. Biz, ölen kişinin avukatı olduğumuzu ve uçak şirketinin gerekli özeni göstermediği için, şirketi dava etmek düşüncesiyle, Rıza Bey'i bulduğumuzu söyleriz. Gerekirse Rıza Bey'i İtalya'ya davet ederiz. Gerekirse daha başka şeyler yaparız ve aradığımız belgelerin Rıza Bey'de olup olmadığını sonunda öğreniriz.

Cengiz:

— Bak bu plan iyi, dedi. Ancak bu saatte adamın kapısını çalmanız garip kaçmayacak mı? Yarın sabah bir telefon edip, önce bir randevu alayım bari kendisinden.

İtalyanlar bu öneriyi de yerinde buldular.

Cengiz, Rıza Bey'le birlikte oturdukları apartmanın sokağına girmiş, arabadaki İtalyanlara apartmanı ve Rıza Bey'in oturduğu katı göstermiş, sonra da arabayı cümle kapısının az ötesinde durdurarak, İtalyanlarla dununu tartışmaya koyulmuştu...

Rıza Bey ise, hiyeroglifle yazılmış defter üstünde saatler boyu çalışmaktan yorulmuştu. Zaman zaman yaptığı gibi, dışarı çıkıp biraz yürümek istemişti. Dış kapının karşısındaki kaldırımdan birkaç adım atmıştı ki, Cengiz'in arabasına ilişti gözü. Cengiz içindeydi ve iki kişiyle konuşuyordu. Tam o sırada karşıdan bir araba

girdi sokağa. Farları arabanın içini aydınlatıverdi. Cengiz'in konuştuğu adamlardan biri, gözlüklü, kırpık bıyıklı ve karga burunlu. Arka koltukta oturan ise dazlak, boynuna bir fular bağlamıştı.

Rıza Bey, Cengiz'in karısı Doktor Fitnat'ın, kocasından duyduğu kuşkulara zaten hak veriyordu. Cengiz kendisine ait olmayan bir arabayla bazı geceler Ambarlı tepelerinden farlarla birilerine işaret veriyor, sonra da gece pavyonlarında çalışan bir kadının evine gidip bir saat kalıyordu. Kadın evde olsun olmasın mutlaka uğruyordu o eve... Şimdi de apartmanın önünde yabancı oldukları her hallerinden belli iki kişiyle, arabasında bir şeyler konuşuyordu. Sağlam ayakkabı değildi ya şu Cengiz, neyse... Rıza Bey düşünceli düşünceli yürüdü gitti... Ertesi gün karşısına Cengiz'in arabasındaki iki İtalyan'ın •gelip dikileceğini henüz bilmiyordu. Onlar da, Rıza Bey' in kendilerini Cengiz'in arabasında görmüş olduğunu bilmiyorlardı...

Rıza Bey bir saatlik bir gece yürüyüşünden geri döndüğü zaman, Cengiz'in arabasının apartmanın iç avlusunda, her zamanki yerine parkedilmiş olduğunu gördü. Kimbilir kimdi o yabancılar ve kimbilir ne konuşmuşlardı Cengiz'le?

Rıza Bey henüz o iki yabancıнын, kendisinden hiyeroglifle yazılmış defteri almaya gelen iki İtalyan olduğunu bilmiyordu...

O gece defteri yeniden uzun uzun iyice inceledi Rıza Bey... İtalyan iç politikası gerçekten çok karmaşık bir politikaıydı. Aşın solun koalisyona girme olasılığı belirince, gizli bir örgüt, sol akımı ikiye bölmek ve koalisyonu önlemek için, Garibaldi'yi ön plana çıkaran, toptancı, anti- sovyetik ve sınıflar üstü ama yine de zıpkın gibi sol görünümli yeni bir bava estiriyor, bu yeni yaklaşımın üniversiteyle basında da köşe bağılarını tutması için, birtakım kişileri harekete geçiriyordu...

Rıza Bey, bu kadarını anlıyordu. İtalya'nın, tarihsel klasik sol partileri, hangi partiye dayandığı belli olmayan sol görünümli garip ve sert bir muhalefet akımıyla, barikade edilmek isteniyordu... Ne var ki, bu plan birden yozlaşıyor ve İtalya'yı temelinden sallayan olmadık boyut ve düzeylerde birtakım umacı depremlere dönüşüyordu.

Bu depremin üstesinden gelindikten sonra ne oluyordu? Bu kez de sol görünümli eski örgütün, vaktiyle oraya buraya yerleştirmiş olduğu kişiler, devlet ve demokrasi çarklarla demokratik kurumların, önü alınmaz bir enfeksiyon içinde olduğunu kanıtlama hırsına düşüyorlardı. Ve bunu, zaman zaman kişisel öfke ve şantajlar için de kullanıyorlardı. İlk el attıkları alan, Sicilya Mafyası oluyordu. Sicilya mafyasının gözden çıkardığı kişiler, afişe ediliyor ve durmadan devletin güçsüzlüğü vurgulanıyordu. Bu işlevi de bazı avukatlar yükleniyordu. Aldıkları davaların dosyalarını incelerken, gözlerine ilışen bazı belgeleri, Vatikan'da yakınları olan bir Kardinal'in aracılığıyla daha keskinliğine değerlendirdikten ve Amerika ile İtalya arasındaki trafiği denetleyen bir başka yakınlarıyla da, belgelerin pürüzlü ve pürüzsüz yönlerini ayıkladıktan sonra; basında birtakım tezgahlamalara girişiyorlardı. Bu girişimlerin ne kadarı genel bir stratejinin parçası, ne kadarı kişilerin kendi öfke, şantaj ve çıkarlarıyla ilgiliydi; orası pek belli değildi. Hangi açıklamalar hangi avukatların dosyalarından kaynaklanıyor, yahut hangi yeni davalara neden oluyor; orası da belli değildi. Bir yandan demokratik çarkların iyi işlemediği havası estirmek istenirken, bir yandan İtalyan basını da hafiften baskı altında tutulmak isteniyor; Nazi döneminden kalma bazı pislikler anımsatılarak, belirli bir yayın alanını elde tutmanın çareleri aranıyor.

Koskoca İtalyan devletiyle İtalyan demokrasisinin, her şeyi cılk cerahat içindeymiş gibi göstermek ve aynı zamanda, birtakım karmaşık davaları, belirli odaklara kanalize ederek; üstü örtülü şantajlarla, devlet içinde amacı belirsiz ayrı bir güç oluşturmak çabalarına, ne kadar ilgili yahut ilgisiz kaldığı da, defterdeki notlardan anlaşılıyor.

Rıza Bey, İtalya'da halktan yana olma perdeleri arkasında, nelerin döndüğünü, hayretle, ibretle ve dehşetle görüyordu...

Rıza Bey için asıl sorun elbette İtalya'nın sıçan yuvasına dönüşmüş iç politikası değildi. Onun derdi eline rastlantı olarak geçmiş; şifreli bir defterden, polisiye öyküler, hatta polisiye bir roman çıkartmaktı...

Kalktı, ne olur ne olmaz diye defterin, küçük bir fotokopi makinesinde, üçer nüsha kopyesini çekti. Bir kadeh konyak yuvarladı ve yattı...

Ertesi sabah saat dokuzu biraz geçte, Rıza Bey'i telefonu çaldı. Yabancı bir ses:

— İngilizce yahut İtalyanca biliyor musunuz, diye soruyordu?

— Si... dedi...

Adam bir arkadaşıyla birlikte Rıza Bey'den randevu istiyordu. Rıza Bey:

— Vaktiniz varsa hemen buyurun, dedi.

Yarım saat sonra kapı çalındı. Rıza Bey kapıyı açtığı zaman, karşısında, akşam Cengiz'in arabasında gördüğü, biri karga burunlu, öteki dazlak iki kişiyi buldu.

Üç beş dakika hoş beş ve birer viskiden sonra, yabancılar konuya girdiler:

— Siz Roma'dan Bari'ye uçarken yanınızda biri öldü. Ölmeden önce de size bir defter verdi. O defter sizin hiçbir işinize yaramaz. Lütfen o defteri bize geri verin.

Rıza Bey:

— Yanımda ölen kişinin bana bir defter verdiğini nerden biliyorsunuz, diye sordu.

Dazlak olanı, iç cebinden bir demet fotoğraf çıkartarak, Rıza Bey'e uzattı. Fotoğraflar, uçakta ölen kişinin Rıza Bey'le. konuştuğu ve kendisine bir defter uzattığı anı belirtiyordu.

Demek ki birileri, gizli bir kamerayla, o sırada resimlerini çekmişlerdi.

Rıza Bey, İtalyanların kendisine uzattıkları resimlere bakıyordu. Resimlerde, uçakla Roma'dan Bari'ye giderken, yanına oturan yolcunun, kendisiyle fısıldaştığı, bir defter verdiği ve çıkardığı ilk sigarayı içerken ölüverdiği açık seçik görülüyordu.

Dazlak İtalyan, yumuşak ama kararlı bir sesle.

— O defterin sizde olduğunu bildiğimiz için geldik. O defter sizin hiç mi hiç işinize yaramaz, lütfen onu bize geri verin, diyordu.

Rıza Bey için defterin fazla bir anlamı yoktu. Zaten hiyeroglifle yazılmış notların şifresini çözmüş, ayrıca fotokopilerini de çekmişti.

Karşısında viski içen İtalyanlara:

— Peki vereyim, dedi. Zaten hiçbir şey anlamadım o defterden. Roma'dan, Bari'deki uluslararası telsizciler toplantısına giderken, yanımdaki yolcu her an ölebileceğim söylemiş ve ölürse, defterin bende kalmasını rica ederek vermişti o defteri; Gerçekten de bir sigara içmeye kalkınca oluverdi. Ölmeseydi, Bari'ye inerken defteri geri alacaktı...

Ve kalktı yazı odasından hiyeroglifle yazılmış garip defteri alarak, salonda oturan İtalyanlara getirdi. Karga burunlu İtalyan soğukkanlılığını bozmamaya çalışarak, uzanıp aldı defteri. Arkadaşıyla birlikte defteri şöyle bir karıştırdılar.

— Ah salak Umberto ah, dediler. Bunu da yine hiyeroglifle yazmış.

Rıza Bey, neyi ne kadar bilip bilmediğini gizleyen bir gülücükle:

— Sizce bir ziyanı yoksa, o Umberto'nun kim olduğunu bana azıcık açıkla mısınız. Alt tarafı beni hiç tanımadığı halde, ölmeden önce bu defteri bana emanet etmiş biri. Kim olduğunu öğrenmeliyim ki, vicdanımda bir sorumluluk duygusu kalmasın, dedi.

İki İtalyan birbirine baktı. Sonra dazlak kafalı:

— Size onun kim olduğunu anlatmak biraz zor, dedi. İlkel bir kasaba ortamında yetişmiş, önemli bir adam olmak isterken, çeşitli örgütler ve ortamlar tarafından daima maşa olarak kullanılmış, zavallı bir makarna tosunuydu. Ne sanattan, ne aşktan, ne şarkıdan, ne şiirden hiçbir şey anlamadığı için de, o kompleksle Milano Üniversitesi'nde eski uygarlıklar tarihi öğrencisi olmuş, mektuplarını bile hiyeroglifle yazmaya başlamıştı. Gerçek bir makarna tosunu olduğu için, okulda herkes dalga geçirdi kendisiyle. O da, o öksüzlükle hocalarına yaranmak için, onların ayakta kalmasını boyar, çantalarını taşıyor, yıkanacak şeyleri varsa yıkar, kendini adam yerine koyunlar diye, elinden geleni yapardı. O tarihlerde İtalyan iç politikasında sık sık hükümet bunalımları oluyordu. Bir ara, aşırı sol, merkezilerin bir koalisyona gitmeleri olasılığı belirmişti. Böyle bir koalisyonu NATO üyeliğine ters bulan gizli bir örgüt, sol akımı ikiye bölmek ve sol görünüm altında sınıflar üstü demokrasi dışı, darbeci bir eylem yaratmak için, üniversiteyle basın çevrelerini harekete geçirmişti. Umberto da, sırtı sıvazlanarak şişirilmiş ve gizli örgütle üniversite arasında bir çeşit kurye olarak kullanılmıştı. Olay fiyaskoyla sonuçlanınca da? Umberto Üniversite'den ayrılmak zorunda kaldı.

Rıza Bey:

— Az buçuk anlamaya çalışıyorum, diyordu. Peki nasıl oldu da uçakta bana bu defteri verir vermez, bir sigara içince öldü.

Karga burun İtalyan:

— Dua edin ki, siz ölmediniz, dedi. Yoksa siz de ölebilirdiniz.

Rıza Bey'in bakışları birden İtalyanlara karşı süngüleşti:

— Nasıl yani, dedi.

Ya size de bir sigara ikram etseydi ve sigarayı alsaydınız, şimdi dünyada olmayabilirdiniz... Sanıyoruz ki, birileri siyanürlü bir sigara paketi koydular cebine...

— Neden ama neden öldürmek istediler sizin Umberto'yu?

— Umberto düşünce akımlarıyla politik programlardan ve ekonomiden hiç mi hiçbir şey anlamadığı için, sıkıştıkça Garibaldi diye tutturur ve ilkel bir çevreden geldiği için de Milano galerisinde dondurma yiyen gençlerle, Verdi'nin operasına gidenleri bile, Garibaldi'ye ihanet etmekle suçlardı. İhtirasıyla bilgisizliği yüzünden, yine birtakım anti demokratik eğilimlere sürüklenmiş. Bu kez de kendisine iletilen Sicilya mafyasına ait bazı örneklerle, gerek devlet çarklarının, gerek İtalyan demokrasisinin çürüklüğünü kanıtlayarak, demokratik kurumları yıpratma ve İtalyan basını üstünde bazı baskılar yaratma sevdasına

kapılmıştı. Demokrasiye paydos denirse, kendisine de bir paye verileceğine inanıyordu. Ancak, bu arada işin içine bazı avukatlar girdiler. Bu avukatların, Sicilya mafyasıyla bazı ilişkileri vardı. Umberto bu ilişkileri öğrenmeye başlamıştı. Sorun da burada çatallaştı. Umberto avukatların müşterilerini kollayacak ve öğrendiği suçluları o avukatlara doğru mu yönlendirecekti, yoksa mafyanın bazı avukatlarını da açığa çıkaracak mıydı? Bizim makarna tosunu burada sıkıştı. Barolarda söylentiler arttı. Sanıyoruz ki, bu defterde bazı avukatların adları var. Onun için almaya geldik defteri...

Rıza Bey:

— Kimin hesabına yapıyorsunuz bu işi diye soracaktı, soruyu gereksiz buldu.

Bir gece önce İtalyanların yukarıdaki kuşku komşu eczacı Cengiz'le aynı arabada ne konuştuklarını düşündü. Cengiz'in nasıl işlerle uğraştığı ve karısının kendisinden neden kuşkulandığı, şimdi daha iyi anlaşıyordu.

Rıza Bey, çiçek yetiştirip tavuk beslemek için kent dışında aldığı yarım dönümlük tarlasını, sırtında kollar sıvalı eski bir gömlek, başında hasır bir şapka hem belliyor, hem de yaşamın içinden gelen gariplikleri düşünüyordu.

Önce şu tarlayı bellerken, bir insan eli iskeletiyle arka tarafı çökük bir kafatası bulmuştu. Onlar, bahçe avadanlıklarının durduğu uydurma barakada, dünyadan koştukları anın serüvenini anlatma olanağından yoksun bir bilinmez öykünün son kalıntısı olarak mezarsız uykularını uyuyorlardı...

Rıza Bey, tarlasında çalışmaya geldikçe, onlara şöyle bir göz atıyor, içyüzü belli de hiçbir zaman yazılmayacak kaybolmuş bir dramın, karanlıklar içinde eriyip gitmiş canavarlığından ürpertili bir tiksinti duyuyordu.

Ya şu İtalya'dan kalkıp hiyeroglifle yazılmış bir defteri geri almak için, kendi evine kadar gelen iki İtalyan neyin nesiydi?

Roma'dan Bari'ye giderken kendisine o defteri emanet eden ve sonra da bir sigara yakıp ölüveren Umberto kimdi? Neden defteri almaya gelen İtalyanlar, Umberto'yu herkesin bir maşa olarak kullandığını söylemişlerdi? Sicilya Mafyasının avukatlarıyla Umberto arasındaki ilişkiler, nereye kadar gitmişti?

Eve gelen İtalyanlar, deftere yazılı avukat adlarını öğrenmek için defterin peşine düştüklerini belirtmişler ve Umberto'nun fırsat buldukça, solcu görünümü altında, şantaj ve jurnalcilikle siyasette bir yerler elde etmeye çalışan bir makarna tosunu olduğunu iddia etmişlerdi. Belki de Umberto, el altından İtalya'ya yön vermek gibi kendini olmadık sevdalara kaptırarak gitgide keçileri kaçırmış, zavallı bir kasaba papagallisiydi...

Rıza Bey, bir yandan tarlayı belliyor, bir yandan da yaşamdaki ilkel ihtirasların, anlamsız saldırganlıkların ve hoyrat kafasızlıkların canım dünyayı nasıl bir cehenneme çevirdiğini kendi anısal derinliklerinde bir kez daha seyrediyordu...

Acaba Cengiz'in geceleri bazı esrarlı gezilerden sonra mutlaka evine uğradığı o kadının, bu ilişkilerdeki rolü neydi? Rıza Bey, bir gece kapısında rengârenk neon lambalarının yanıp söndüğü lüks gece kulübüne gitti. Merak ettiği kadın orada, gösteriler başlamadan önce ve sonra piyano çalıyordu. Kendisi İtalyan asıllıydı ve adı da Beatrice'ydi.

Lüks gece kulübü aynalar, kristaller, takılar ve onlara yansidikça içice bin parçaya bölünen loş ışıklar cümbüşünün, kendine özgü yörüngesinde ağır ağır dönüyor gibiydi.

Rıza Bey gemi telsizcisi olarak açık denizlerde yirmi beş yılı aşkın bir süre dolaşıp dururken, en büyük limanların en albenili lokallerinde, el üstünde tutulan bir dost haline gelmişti... O nedenle o yaşamın yabancıysa değildi. Üstelik kulübün sahibi de eski bir gençlik arkadaşıydı. Yıllarca önce, ufak bir meyhanede barmen olarak çalışırken, sonunda bu koskoca kulübün sahibi olmuştu. Ama her zaman en büyük itibarı, zengin müşterilerinden çok, meyhane barmenliği döneminden kalma tanıdıklarına gösterirdi...

Rıza Bey kısıp gözler ve ağır adımlarla kulübün Amerikanbarına doğru yürüyordu... Barın gerisindeki şingirdaklı, kesme cam ayna karışımı raflarda, akla gelen gelmeyen içkilerin çeşitleri, nereden yansıdığı pek anlaşılmayan hafif turuncu ışıkların okşayışlarıyla, dudak ve damak zevkini bazan alkol boyutlarıyla da donatmasını sevenlerin gözünde, adeta bir aşk çekimi yaratıyordu...

Üstü kırmızı marokenden, uzun boylu, çepçevre tabureleriyle, simsiyah abanozdan oval biçimdeki Amerikanbar, gizli bir tapınağın rahiplere ayrılmış özel tahtına benziyordu... Barda bir kadınla bir erkek başbaşa konuşarak granadinli birer kokteyl içiyorlardı. Onlardan az uzakta tek başına oturmuş genç bir erkek ise, yalnızlığın suratına vurmuş asıklığıyla rakı içiyordu.

Rıza Bey ufak tefek boyundan beklenmeyen atik bir alışkanlıkla taburelerden birinin üstüne ilişiverdi...

Dans pistinin az ötesindeki Japon dekorlarıyla süslenmiş şanoda, geçkince bir kadın piyano çalıyordu... Beatrice herhalde o kadındı...

Rıza Bey, tuzlu biberli, limonlu domates sulu, bir votka söyledi kendisine.

Bakalım bu akşam Beatrice ile tanışabilecek miydi?

Tam o sırada hafif çakırkeyif oldukları, bir hayli iri gülüşmelerinden belli iki şişmanca adam, bir tabure atlamasıyla gelip oturuverdiler Rıza Bey'in yanına... Hangi konuda konuştukları pek anlaşılmıyordu ama, yüksek sesle konuştukları için söyledikleri dikkat çekiyordu.

Biri:

— Hemen gelip gittiler onlar, diyordu... Öteki:

— İstediklerini de almışlar galiba, diyordu.

Ve konuşma sürüp gidiyordu:

— Kardeşim İtalya'da yerler mi böyle hokkabazlığı...

— Bırak İtalya'yı burda da yemezler...

— Bütün bunlar hep ucuzluktan oluyor birader...

— Kalkıp kendisiyle birlikte üç kurağa çalışmak zorunda kalanların hakkını savunacağına...

— Sicilya'da bu işlere karışan bir avukat kaç para almış biliyor musun?

— Zaten iki herif onun için gelmiş ya buraya... Rıza Bey'in merakını, özellikle konuşmada, boyuna İtalya'dan söz edilmesi keskinleştiriyordu...

Kulüp yavaş yavaş doluyordu. Yemek servisi başlamıştı... Piyano susmuş, bir çigan orkestrası çıkmıştı şanoya... Japon dekorlarıyla çigan orkestrası biraz garip duruyordu ama, yine de kemanlar güzeldi...

Beatrice acaba neredeydi?

O da nesi?

Bir kadın sesi, Rıza Bey'e:

— Bona sera, diyordu.

Rıza Bey hızla başını çevirdi. Beatrice gülümseyerek kendisine elini uzatıyordu...

Rıza Bey, Beatrice'nin elini sıkarken:

— Bona sera sinyorina Beatrice, dedi...

Kadın, hınzırlıkla sevimliliğin birbirine karıştığı bir gülücükle soruyordu:

— Siz Rıza Bey'siniz değil mi?

Rıza Bey, kendine özgü sağlıklı ve sağlam bir açıklıkla:

— Şaşıtm dedi, sahi nasıl oldu da tanıdınız beni? Beatrice'nin yanıtı da açtı:

— Siz beni o kadar merak edersiniz, evimin çevresinde günlerce dolaşırsınız, kapıcımla konuşursunuz, adımları sanımı, nerde çalıştığımı öğrenirsiniz de, ben sizi merak etmem mi? Ben. de sizi merak edip, kim olduğunuzu öğrendim işte... Rıza Bey:

— Buyrun, dedi, vaktiniz varsa bir kadeh içelim... Kadın:

— Çigan müziğinin bir saatlik programı bitinceye kadar boşum, dedi. Ne var ki, barda sizinle başbaşa içki içmemi başka türlü yorumlayabilirler. Biliyorsunuz ben sadece piyanistim. Ama isterseniz, kulübün yanında küçük bir lokanta var, orada gidip yemek yiyebiliriz.

Rıza Bey, içtiği içkinin parasını ödemek için hesabı istediği sırada, barmen:

— Hesabınız ödendi, efendim, dedi.

Ve başıyla da hafifçe, hesabı kimin ödediğini işaret etmeye çalıştı.

Rıza Bey'in barmenin işaret ettiği yöne bakmasına vakit kalmadı. İki el omuzlarına dostça yapıştırdı.

Gece kulübünün sahibi:

— Yahu nerelerdesin Rıza'cığım, diyordu.

Beatrice aradan çekilmek için gölgeleşmeye başlıyordu.

Rıza Bey kadını kaçırmamak için hemen kolundan tuttu:

— Senin piyanist benim eski bir tanıdığımdır. Ortak bir dostumuz hakkında kendisiyle iki satır bir şey konuşacaktım. ...

Kulübün sahibi, sesi pek çınlamayan mutlu bir kahkahayla:

— Aaa bak buna sevindim, dedi. Bizim Beatrice bir tanedir doğrusu. Gelin sizi kendi masama alayım.

Hem yemek yersiniz, hem konuşursunuz. Ben de birazdan gelirim.

Ve ikisiyle birlikte kulübün hem kuytu, hem de özenli masalarından birine doğru yürüdü. Garsonlar seyirttiler...

Rıza Bey'le Beatrice, patronun konuğu olarak karşılıklı oturdular. Patron bir iki dakika daha kaldı yanlarında. Garsonlara meze getirmelerini söyledi ve balıkların da, ızgaraların da övgüsünü yaptıktan sonra:

— Ben birazdan yine uğrarım, diyerek kayar gibi uzaklaşıp gitti masadan...

Beatrice Rıza Bey'e, Rıza Bey de Beatrice'ye bakıyordu.

Lafı yine kadın açtı:

— Söyleyin bakayım, beni neden, o kadar izliyorsunuz?

Rıza Bey:

— Cengiz İrmak benim üst katımda oturur, dedi. Karısı aile dostumdur. Kocasının sık sık gecikip, bazan hiç gelmeyişinden kaygılar duyduğunu söyledi bana; kendisine yardımcı olmamı rica etti...

— Sizin de polis romancılığınız tuttu ve peşime takıldınız.

— Nerden biliyorsunuz benim polis romancılığımı?

Rıza Bey, soruyu sorar sormaz, sorunun anlamsızlığını anladı. Cengiz elbette kendisi hakkında epey bilgi vermişti Beatrice'ye...

— Küçük parmağım söyledi, dedi. Rıza Bey birden ciddileşti:

— Küçük parmağınız, dedi, o zaman iki İtalyan'ın benden bir defter almak için özel olarak buraya geldiğini de söylemiştir size...

Kadın hep aynı hınzır ve çapkın gülücükle:

— Kimbilir, dedi.

Ve birden gözleri faltaşı gibi büyüyerek, bir kominin kibarca getirip önüne koyduğu boş bir tabaktaki bir tek sigaraya dikildi.

— Kim gönderdi bunu, diye bağırdı. Komi, kadının korkusundan afallamış:

— Demincek barda konuşan iki bey, diyordu. Çıkarlarken size bu sigarayı götürmemi istediler.

Rıza Bey'in aklına hemen uçaktaki yolcu geldi. O da kendisine cebindeki defteri emanet ettikten sonra bir sigara yakmış ve bir nefes çeker çekmez ölmüştü.

Defteri geri almaya gelen İtalyanlar:

— İyi ki size de bir tane ikram etmedi, ola ki sigaralar siyanürlüydü, demişlerdi.

Lüks gece kulübünde çigan orkestrasının inleyen kemanları, birbirine vurulan kadehlerle çatal- bıçak seslerine karışan, kahkahalı pes perde bir uğultuyu, gücü yettiğinde yenmeye çalışıyor, siyah smokinli şefler, ince beyaz ceketli garsonlarla genç komileri denetleyerek, yeni gelenlere, boş masalardan birine doğru hemen yol gösteriyorlardı.

Rıza Bey:

— Neden sizi bu kadar ürküttü bu sigara, diye sordu.

Beatrice'nin biraz önceki kurnazlıkla kadınsılık karışımı gülücüğü, çoktan uçup gitmişti.

— Nedenini siz benden daha iyi biliyorsunuz, dedi, uçakla Bari'ye giderken yanınızda oturan yolcu böyle bir sigaradan bir nefes çeker çekmez öldü.

Rıza Bey, elini, Beatrice'nin önüne konmuş tek sigaraya uzattı ve sigarayı ağzına götürüp yavaş yavaş yaktıktan sonra, bir de derin bir nefes çekerek, dumanlarını havaya doğru halka halka üfledi.

— Artık bu oyunlara bir son vermek zamanı geldi, dedi.

Garsonlar masaya sıcak soğuk mezelerin en çekimlilerini taşıyorlardı. Rıza Bey, Amerikanbarda içmeye başladığı domatesli votkaya devam ediyordu. Beatrice küçük bir şişe soğuk beyaz şarap söylemişti.

Komilerden biri şarabı açıp Beatrice'nin kadehine döktü. Piyanist kadın, bir eli arkasında saygıyla bekleyen çocuğa, yandan hafif bir göz atarak başını salladı, kadeh doldu. Ve kadehi Rıza Bey'e doğru kaldırarak:

— Evet, dedi, bu oyunlara bir son vermek zamanı geldi. Söyleyin bakalım şimdi sizin derdiniz ne?

— Resmen beni ilgilendirmese de, Sicilya mafyasıyla olan ilişkilerinizde, burada köprü başı rolü oynamanıza sessiz kalmamı herhalde isteyemezsiniz.

— Hangi belgelere dayanarak vardınız bu kaniya? Rıza Bey:

— Cengiz İrmak'la olan ilişkilerinizden, dedi. Cengiz'in bazı geceler Ambarlı sırtlarına giderek farlarla işaret verdiği arabanın plakası sahte. O araba aslında sizin üstünüze kayıtlı.

— Nerden biliyorsunuz?

— Cengiz işaret vermeye gittiği gecelerin dönüşünde, siz evde olsanız da olmasanız da, size uğruyor. Arabanın gerçek plakasını sizden alıp, kuytu bir yerde sahte plakayla değiştirmek için uğruyor... Sonra, da arabayı Beyoğlu'ndaki garajlardan birine bırakıp, kendi arabasına biniyor. Roma'dan özel olarak gelen iki İtalyan, sizin aracılığınızla beni bulmak için önce ona gittiler. Bunların hepsini kanıtlama olanağı var. Daha başka şeyler de, örneğin biraz önce önünüze getirilen şu içtiğim sigarada var ama, şimdilik açıkladığım kadarı çok şeyi çözmeye yeterli, öyle değil mi?

Beatrice, Rıza Bey'in söylediklerini yarım kulakla dinliyormuşçasına sağa sola bakıyor ve çatalını karides salatasına uzatarak, beyaz şarabını içiyordu. Rıza Bey susunca:

— Akıllı olmasına akıllı adamsınız ama, konuya hep birilerini suçlama açısından yaklaşıyorsunuz, dedi.

— Hangi açıdan yaklaşmamı istiyorsunuz ki?...

— Size gelen o iki İtalya'nın gerçekten Sicilya mafyasından olduklarını nerden biliyorsunuz?

Rıza Bey'in de bir ara aklına böyle bir soru takılmıştı. O adamlar ola ki, Enterpol'ün adamlarıydı ve uçaktayken yanında ölen daha doğrusu öldürülen Umberto'yu vaktiyle başkalarının da yaptığı gibi, sadece maşa olarak kullanıyorlardı.

Rıza Bey:

— Tutun ki Sicilya mafyasının adamı değillerdi, siz de değilsiniz. Peki Cengiz Irmak kimin adamı? Neden sizin arabanıza sahte bir plaka takarak Ambarlı sırtlarından farlarla işaret vermeye gidiyor?

Beatrice güldü:

— Bu işin peşine biri düştüğü zaman haberimiz olsun diye yapılan bir tiyatroydu o, dedi. Nitekim önce siz düştünüz, biz de bir hayli güldük.

— Ya demincek önünüze gelen sigara?

— Onu da siz demincek barda otururken yüksek sesle konuşarak gelip yanınıza oturan iki kişi gönderdi. Kim olduklarını bildiğimiz iki kişi... Ama onların bizim kim olduğumuzu bildiklerini sanmıyordum. Onun için şaşırdım. Sanırım sizin bir rastlantı sonucu uyanan merakınız yüzünden, birçok şeyi değiştirmek zorunluluğu doğacak...

Rıza Bey votkasını içiyor ve susuyordu. Beatrice doğruyu mu söylüyordu acaba? Herhalde doğruyu söylüyordu, yalan söyleme olanağı yoktu çünkü...

Çigan orkestrasının programı sona eriyordu. Gösteriler başlamadan önce Beatrice'nin yeniden piyanonun başına geçmesi gerekiyordu.

Kulübün sahibi İbrahim Bey yanlarına gelmiş, kendine özgü rahat gülücüğüyle:

— Nasıl hayatınızdan memnun musunuz, diye soruyordu.

Rıza Bey:

— Otursana İbrahim, dedi.

İbrahim Bey saatine baktı, Beatrice'nin az sonra ayrılmak zorunda kalacağını bildiği için de:

— Haydi ben de bir kadeh bir şey içeyim, diyerek, Rıza Bey'in yanına oturdu.

Biraz havadan sudan konuştular, Beatrice piyanosuna geri dönmek için özür dileyerek ayağa kalktı. Rıza Bey de ayağa kalktı:

- — Arada şurada yine görüşelim, dedi.

Beatrice:

— Tabii tabii, dedi.

Ve yürüyüp gitti piyanosuna doğru...

On gün sonra Rıza Bey, kulübe tekrar uğradığında, Beatrice'nin aniden İtalya'ya dönmüş olduğunu öğrendi. Doktor Fitnat Hanım ise kocası eczacı Cengiz'den ayrılmak için mahkemeye başvurmuştu. Cengiz'in de boşandıktan sonra her şeyini satıp savıp İtalya'ya gideceği söyleniyordu.

Bu tuhaf ve karmaşık serüvenden Rıza Bey'in elinde sadece, Umberto'nun hiyeroglifle yazılmış defterinin fotokopileri kalmıştı.

Rıza Bey bazan o fotokopilere bakarak hâlâ dalıp gider ve:

— Bu dünyada bir kez alengirli işlere bulaştın da şantajla jurnal bataklığına yuvarlandın mı, Sicilya mafyasıyla Entropol arasında kendine zoraki bir asansör de araştıran, dilediğin hiçbir yüksekliğe yaramadan, sonunda kaybolup gidersin, diye düşünüyor.

12

Güneş İstanbul'un üstünden elini eteğini yavaş yavaş çekiyordu. Marmara ile gökyüzü, mor, sarı, turuncu, al tül bentlerden süzüle süzüle, gitgide halsizleşen ışıkların içinde yüzüyorlardı.

Rıza Bey Adalar'a karşı, şirin bir çay bahçesinin kuytu bir köşesine oturmuş; sabahtan beri beş kez okuduğu mektubu, bir kez daha okuyordu:

«Ey Rıza, ister kadına bak, ister kıza...

Yeni aldığı tarlayı bellerken bulduğun arkası kırık kafatasıyla, insan eli iskeletinin sırrını çözmen kolay değildir. Git istediğin papaza, dilersen gözyaşını, dilersen burnunu sildir.

Sana öyle bir bulmaca soracağım ki, şayet çözebilir sen, tavuklar dönecek horoza, ördekler dönecek kaza...

Bir, iki, üç... Ve açısı eğik değil.

Hiçbir nasip almamış, habbeden ve kubbeden.

Ve süngüleşmiş üç ucu, simgelenmiş alfabeden...

Aksaray'ın ; «A»sıyla, Burgaz'ın «B»si, büyüüp? dört köşe olsa;

Ve çıkartılsa Bostancı'nın «B»siyle, Cihangir'in- «C» sinden kurulmuş bir dörtgenden...

Düşünelim gelmeyen aklımıza,

Acaba ne çıkacak karşımıza...

Ya Arnavutköy'ün «A»sıyla, Cibali'nin «C»sinden dünyaya gelmiş dört eşit kıyı...

Ya Caddebostan'ın «C»siyle Ayvansaray'ın «A»sından peydahlanmış bir katır babasının, eni boyuna denk görünen, bir yanı...

Ey Rıza, bu aynı zamanda köy bakirelerinin öyküsüdür.

İki bin üç yüz yılın türküsüdür.

Ve aynı zamanda pastırmayla da büyük ilişkisi vardır.

Sardır aklını bu bulmacaya sardır.

Yanıtı ola ki ne çok yakınlardadır, ne çok uzaklardadır ve suların düpedüz ortasındadır...

Ey Rıza, yazın içilmez boza... Kimseyi gömme toza... Öyle hüner göster ki, sıra gelsin piyaza...»

Rıza Bey bu mektubun, deli saçması görünümünde yazılmasına karşın, bir şeyler anlatmak istediğini sezinliyordu...

Bulmacanın şifre cümlesi hangisiydi acaba?

Rıza Bey'in aklı «Ve aynı zamanda pastırmayla da büyük ilişkisi vardır» sözcüklerine takılıyordu.

Pastırmayla ilişkili olan şeyler nelerdi? Pastırma deyince hangi çağrışımları yapıyorduk? Örneğin hemen Kayseri'yi anımsıyorduk. En iyi pastırma orada yapılıyordu. «Pastırmasını çıkardım» deyimini anımsıyorduk. Pastırmalı yumurtayı anımsıyorduk...

«Ey Rıza bu aynı zamanda köy bakirelerinin öyküsüdür.»

Pastırmayla ilgili ve köy bakirelerinin de öyküsü...

Rıza Bey gözlerini kısmış Adalar'a bakıyordu... Surlar da, ufuklar da kararıyordu. Işıklar yavaş yavaş yanmaya başlamıştı.

«İki bin üç yüz yılın türküsüdür.»

«Yanıtı ola ki ne çok yakınlardadır, ne çok uzaklardadır ve. suların düpedüz ortasındadır.»

«Bir katır babası...»

Anahtar sözcükler bu muydu acaba? Bir katır babası... Katırın babası eşekti... Eşekle pastırma... Ha, evet; sur diplerinde yapılan gizli kasaplık... Köy bakirelerinin öyküsü... Eşegi satalım da kızı everelim... Bu konuşmayı uzaktan duymuş kızların, analarına sık sık sormaya başladıkları soru: «Ana, eşegi satmayacak mısınız?»

İki bin üç yüz yıllık türkü... Hangi türkü? Dört köşeler, dört eşit kıyı... Pitagor'tun eşek davası...

Rıza Bey kalemini çıkardı. Mektup zarfının arkasına bir dik üçgen çizdi. Bir ABC üçgeni... «Süngüleşmiş üç ucu, simgelenmiş alfabeden...» Alfabenin: simgesi «ABC...»

«BC» hipotenüsünün karesinden, «AB» kıyısının karesini çıkarınca ne kalıyordu? «AC» kıyısının karesi...

«Arnavutköy'ün 'A'sıyla, Cibali'nin 'C'sinden dünyaya gelmiş dört eşit kıyı...» Pitagor teoreminin figüründe, eşek kulağına benzeyen kare...

Bulmacayı çözmüştü Rıza Bey...

Sadece bir ayrıntıyı bulamıyordu... «Yanıtı ola ki ne çok yakınlardadır, ne çok uzaklardadır ve suların düpedüz ortasındadır...»,

Artık gece iniyordu... Rıza Bey Adalar'ın ışıklarına bakıyordu... Adaların açığında Yassı Ada vardı, Yassı Ada'nın ötesinde bir ada daha... Hayırsız Ada... Yahut Eşek Adası...

Peki bu mektubun bu bulmacayla ima etmek istediği şey neydi?

«Yeni aldığı tarlayı bellerken bulduğun arkası kırık kafatasıyla. insan eli iskeletinin sırrını çözmen kolay değildir...»

Tarlayı kimden almıştı Rıza Bey, zengin bir dul kadından... Kadının kocası kimdi? Hayırsız Ada açıklarında boğularak ölmüş biri...

Evet, kesinlikle bir şeyler demek istiyordu bu mektup.

Rıza Bey içtiği çayların parasını ödedi ve sokak, lambalarının yandığı gölgeli sokaklardan, düşünceli düşünceli evine doğru yürümeye başladı...

Rızâ Bey'in kent dışında satın aldığı küçük tarla nerdeyse minüskül bir çiftlik durumuna gelmişti.

Tarlanın sınırları, iki karış yüksekliğinde beton bir kuşakla çevrilmiş; betonun üstüne de, uçları dışa doğru bükük, uzun demir direkler dikilerek, arasma yine demir çerçevesi, kafes teller çekilmişti.

Rıza Bey, bir karışık çiftliğinin, İkinci Dünya Savaşı'ndaki Nazi kamplarının anımsatmaması için, betonlu direkli, kafes tellerin dışına, sıra sıra akasyalar dikmişti.

Çiftliğin arka tarafında, üstü, yanı tellerle kapalı, büyük kümesler vardı. Ön tarafın bir bölümü, baştan başa bağ, bir bölümü sebzelikti. Bağla sebzeliği ayıran sevimli yol, iki sıra bodur vişne ağaçlarıyla donatılmıştı.

Kümeslere ait ağaçlıklı avluyla, bağ ve sebzelik arasında, yuvarlak çim bir bahçe bulunuyordu. Üstünde boy boy güllerin, şimşirlerin, bodur Japon çamlarının serpilmiş olduğu bir avuçluk bir bahçe.

Rıza Bey bu bahçenin ortasına, arkası kümeslere dönük, geniş verandalı tek kat, mini mini bir çiftlik evi yaptırmayı düşünüyordu.

Ve bu ev düğüyle birlikte, avadanlıkların durduğu derme çatma kulübedeki, arkası kırık kafatasıyla, insan eli iskeletini de düşünüyordu. Tarlanın bellenen bölümlerinden iskeletin öteki parçaları çıkmamıştı.

Sadece geçenlerde Rıza Bey'in aldığı, deli saçmasına benzer bulmacalı bir mektup, arkası kırık kafatasıyla insan eli iskeletinin üstüne cılız bir ipucu ilıstırıyordu. Rıza Bey'in tarlayı satın aldığı dul hanımın kocası, Eşek Adası açıklarında, bir kaza sonucu boğularak ölmüştü. İmzasız mektup, bu kazayı fiskeleyen birtakım şakamsı şifrelerle' birlikte, tarladan çıkan iskelet parçalarına da bazı imalar yapıyordu. Herhalde tarlanın, denizde boğularak ölmüş eski sahibi, üzerinde durulması gereken biriydi. Yaşamıyla kişiliğini şöyle bir araştırmak, ola ki tarladan çıkan insan kalıntılarına sırrına,; bazı açıklamalar getirecekti.

Rıza Bey, kent dışındaki tarlayı almasında kendisine yardımcılık ederek, tarla sahibi hanımla, kendisini tanıştırmış olan dostunu buldu. Laf arasında hanımın kocasının kim olduğunu sordu.

Dostu:

— Biz ona Mandrakke Kâmil derdik, dedi. Hipnotizmaya falan meraklıydı. Bu tür deneylerin yapıldığı toplantılara katılır, kendi de yakın arkadaşlarım hipnotize etmeye kalkardı...

— Başarılı olur muydu?

— Tam bilmiyorum. Benimle de bir kez denemek istedi, «Git işine yahu, zaten önüne gelen bizi uyutmaya kalkıyor, bir de sen başlama» deyip, savuşturmuştum başımdan.

— Deniz kazasının nasıl olduğunu biliyor musun?

— Onu da tam bilmiyorum ama, duyduğuma göre motor gezintisine çıkmışlar. Mandrakke Kâmil içkiliymiş, nasıl olmuşsa olmuş, Boğaz'dan çıkan büyük gemilerden birinin önünden geçmek isterlerken, geminin suları motorun dengesini bozmuş; Kâmil denize düşmüş, cesedi de bulunamamış.

— Başka kimler varmış motorda?

— Gazeteler yazdıydı o zamanlar; bir müteahhitte kolonya fabrikası sahibi galiba...

— Onlar kurtulmuşlar mıydı?

— Kurtulmuşlardı, bir Mandrakke Kâmil düşüp kaybolmuştu denizde

Rıza Bey hipnotizmaya ilgili çevrelerde Mandrakke Kâmil'in izini çarçabuk yakalamıştı. Kendisi doğuştan medyumdu. Seanslarda onunla yapılan deneyler, çok ilginç sonuçlar veriyordu. Özellikle yaşamdan daha önceki yaşamları kanıtlamak isteyen hipnotizmacılar, onunla çalışmayı yeğliyorlardı.

Rıza Bey, gemilerde telsizci olarak çalışırken de, birkaç kez katılmıştı bu tür oturumlara... Hamburg'da bir Doktor Watson vardı. Paralı hipnotizma seansları yapardı. Bu tür konulara bir hayli meraklı olan gemiciler, sık sık ona giderlerdi. .

Doktor Watson, toplu halde dahi uyutabilirdi isteyenleri. Hepsini ayakta yanyana dizer:

—Ellerinizi kenetleyerek başınızın üstüne koyup, bastırın, derdi... Daha çok bastırın ... Daha çok bastırın... Ellerinizi başınızın üstünde kurşun gibi... Ellerinizi başınızdan kaldırma takatiniz kalmadı... Deneyin bakın, elleriniz kalkmayacak... Rahat bırakın kendinizi... Yorgunsunuz... Uyumak istiyorsunuz... Uyuyacaksınız... Derin bir uykuya dalacaksınız... Ben saymayı bitirmeden, derin bir uykuya doğru kayacaksınız... Bir... İki... Üç... Dört... Beş... Altı... Yedi... Sekiz... Dokuz... On... Şimdi artık derin bir uykudasınız... Yalnız benim sesimi duyuyorsunuz... Çocukluğunuza doğru götürüyorum sizi... Bir bahçedesiniz... Kiraz ağaçları var... Ağaçlara çıkıp toplayın kirazları...

Elleri kafalarının üstünde kenetlenmiş olarak, hipnoza girmiş olanlar; birden elleriyle kollarıyla görünmez kirazları toplamaya başlardı...

Doktor Watson onları isterse bisiklet yapıp, yerlerde kıvrandırm, isterse ata bindirir, isterse uçurtma uçurturdu... Bazen daha ilginç gösteriler de yapardı. Uyuttuklarından birine:

—Uyandıktan sonra ben parmağımı şıklatınca, yanındaki arkadaşından bir sigara alıp yakacaksın, derdi...

Ve o kişi uyandırıldıktan sonra, Watson parmağını yandan hafifçe şıklatınca, gizli bir yayla kurulmuşçasına, yanındakinden bir sigara alıp yakardı...

Rıza Bey bu yöntemle bazı kişilere cinayet işletmenin bile mümkün olduğunu biliyordu.

Mandrakke Kâmil, medyum olarak acaba hangi telkinler altında kalmıştı?

Bu soruyu yanıtlayabilmek için Mandrakke'nin çevresini daha derinliğine tanımak gerekiyordu. Tarladan çıkan kurukafayla insan eli iskeletinin gerçeği, belki de garip bakışlı gözlerden birinin yayınladığı etkili bit elektrik akımında yatıyordu.

Kimdi bu Mandrakke Kâmil?

Rıza Bey hipnotizmaya ilgili çevrelerden epey bilgi toplamıştı. Bir motor kazasında boğulup gitmiş Mandrakke Kâmil, değişen zamanla yavaş yavaş çöküntüye uğramış İstanbul'un eski bir Osmanlı ailesinin çocuğu idi... Kuşaklardan kuşaklara küçüle küçüle miras kalan han, hamam, köşk ve çiftliklerin son kırıntılarıyla, bir hayli şen ve sorumsuz yaşamıştı.

Sarhoş olduğu akşamlarda iskemlelerin üstüne çıkarak, arkadaşlarının kahkahaları arasında söylediği değişmez bir nutuk vardı:

— Üçüncü Selim devrindeyiz ve ben sadrazamım... Yağ iskelesindeki bütün hanlar ve çingiraklı değirmen ve Ümraniye'deki çiftlikle Alemdağı'ndaki korular ve Kuzguncuk'taki otuz odalı yalıyla Çamlıca'daki üç köşk ve Yeşiltulumba'daki konak benim... Siz şimdi konağımdasınız. Ben istersem şimdi sizi ihya eder, istersem kellenizi vurdururum.... Getirin kavuğumu...

Mandrakke Kâmil hipnotizma seanslarında da, hipnoz etkisi altında, çocukluğuna, bebekliğine ve sıfır yaşma dönüyor, daha önceki yaşamında başından geçenleri anlatıyor ve o eski yaşamında da yeniden sıfır yaşma kadar inerek, ondan da önceki yaşamında nasıl kadı olduğunu, sanki hâlâ o yaşamdaymış gibi yeniden yaşıyordu.

Rıza Bey, o seanslara meraklı bir tanıdığına Mandrakke Kâmil hakkında çeşitli sorular sorarken:

— Bütün bu ilginç olaylar arasında sizi hepsinden daha çok şaşırtan bir şey olmadı mı, diye sormuştu.

Arkadaşı, biraz düşünür gibi olmuş ve:

— Oldu, demişti. Medyum, doğumundan önceki yaşamlarına geçerken, kendisine hangi mezarlığa gömüldüğü sorulmaz. Çünkü bunu bilme olanağı yoktur. Oysa bir seansta, seansı yöneten doktor, Mandrakke Kâmil'e: «Uyandıktan sonra yarın sabah bundan önceki yaşamının sonunda gömüldüğün mezara gideceksin» demişti...

Rıza Bey'in dikkati birden keskinleşmişti:

— E sonra ne oldu?

— Mandrakke Kâmil'le o geceyi birlikte geçirdik. O hipnoz içindeyken, kendisine yapılan telkinden habersizdi. Ama sabah güneş doğunca, «Ben bir yere kadar gitmek zorundayım çocuklar» demeye başladı... Ve bizi bırakıp evden çıktı... Kendisini uzaktan izledik. Karacaahmet mezarlığına gidiyordu... Mezarlığa girdikten sonra da yarım saat kadar selvilerle mezarların ortasında arandı ve taşı yıkılmış bir mezarın önünde durdu... Biz kendisini kabirlerin arkasına saklana saklana gözlüyorduk...

— Sonuç ne oldu?

— Kâmil- uyurgezer gibiydi. Dönsün mü, kalsın mı kestir emiyordu. Çoktan kırılıp çatlamış lahitin üstünden otlar koparıyordu... Öyle bir süre, adeta mezarı açmak istercesine, hırsla otları yoldu, çatlak taşları avuçlayıp zorladı... Sonra da, ne isteyip ne yaptığını bilemeyenlerin pörsük yitikliğiyle, usul usul geri döndü.

— Siz ne yaptınız peki?

— O mezarın fotoğrafını çektik. Kâmil'in doğduğu yıl ölmüş Hasırcızade Feyzullah diye birinin mezarıydı...

— Kâmil'in neden o mezara gittiğini çözümleyebildiniz mi?

— Çözümleyemedik. Kâmil hipnoz etkisindeyken, doğumundan önceki yaşamında adının Çelebizade Bekir olduğunu söylüyordu. .

Rıza Bey, medyumların doğumlarından önceki yaşamlarını nasıl anlattıklarını birkaç kez izlemişti. Bunun kesin bir gerçekten çok, bir bellek aldatmacası olduğunu sanıyordu. Vaktiyle dinlenilmiş bir öykü yahut bir anı, yahut kurulmuş bir düş, medyum tarafından daha önce yaşanmış gibi benimseniyordu. Yahut hipnozcu, kimsenin olmadığı bir denemede medyumı öyle konuşması için koşullandırıyordu.

Ancak Mandrakke Kâmil neden hipnoz etkisiyle Hasırcızade Feyzullah'ın mezarına gitmişti? Belki de çocukken götürüldüğü uzak bir akrabasının mezarıydı. Bilinçaltı zorlanınca, çoktan unuttuğu öyle bir mezara koşmuştu.

Emekli gemi telsizcisi, Hasırcızade'ye ait mezarın fotoğraflarını alıp inceledi ve arkadaşının da yardımıyla Karacaahmet'teki mezarı buldur.

Mezarın altı üstüne gelmişti.

Mezarlık görevlilerinden bu konuda bilgi sordular. Bundan iki yıl kadar önce birileri gelip mezarı açmış ve iskeletin kafatasıyla bir elini alıp götürmüştü. Görevliler, büyülerle uğraşan bir meczubun işi olduğuna yormuşlardı bunu ve açılmış mezarı yeniden kapatmışlar ama lahit zaten parçalanmış olduğu için, üstünü tam düzenle- yememişlerdi...

Rıza Bey, Mandrakke Kâmil'in dul karısından aldığı tarlayı bellerken buluverdiği kafatasıyla el iskeletinin kime ait olduğunu anlamaya başlamıştı. Mandrakke Kâmil, kendisinin sandığı iskeletin iki parçasını Karacaahmet'ten alıp kendi toprağına gömmüştü.

Kafatasının arkasındaki kırığın nedeni de kimbilir neydi? Belki bir düşme sonucu ölmüştü Hasırcızade Feyzullah...

Nasıl ki Mandrakke Kâmil de yine bir kaza sonucu, denize düşüp boğularak ölmüştü.

Rıza Bey, rastlantı olarak bulduğu kafatasıyla el iskeletini şartlanmış patiska bir torbaya koyarak Karacaahmet'teki görevlilere verdi ve sevabına Feyzullah Efendi'nin kalıntılarını eksiklikten kurtardı.

Bu garip olayın tek karanlık yönü, kendisine yazılmış deli saçmasına benzer bulmacalı imzasız mektup olarak kaldı.

Acaba kim yazmıştı o mektubu?

Rıza Bey o akşam çalışma odasında kendi varlığının kromozomlarıyla tel kadayıfına dönmüştü. Açık pencereden giren sivrisinekler, görüntülerini, karın doyurma başarılarını ve hatta vızılıtlarını bile kamufle ederek, yanan kaşıntılarla, bakla bakla kızarmış kızartılar bırakıyorlardı kollarıyla, ayak bileklerinde..

Koskocaman bir ay duruyordu pencerenin ucunda.

Rıza Bey açık denizleri özlüyordu. Gece karanlığında sonsuzluğu mürekkep karasıyla bütünleştirmiş, ışıksız, ıssız ve geminin köpüklerinde serin uğultulu hisirtilarla, uzaklara doğru bir masal ejderhasının nefes alış gibi göğsü inip kalkan denizleri...

Sivrisineklerin gelemediği denizleri...

Rıza Bey çocukluğunda Marmara gecelerini ateş böcekleri gibi tarayan ada vapurlarının projektörlerini düşünüyordu. Sonra Esat Mahmut'un romanlarını düşünüyordu.

Ve sivrisinekler ısırp duruyordu kollarıyla ayak bileklerini..

Bardağa üçüncü rakıyı koymak koymamak...

Yalnızlığın hem istenip hem istenmediği anların rakısıydı üçüncü kadeh..

Ve Rıza Bey yakınmadığı yalnızlığında, o gece biraz da kimsesizdi.

Bir ara Mandrakke Kamil'in açtığı mezar aklına geldi. Doğmadan önceki yaşamında sahip olduğu iskeleti aramıştı ö mezarda.. Ve kendi kafatası olduğuna inandığı bir kurukafayla bir el iskeletini mezardan alıp götürmüştü.

Rıza Bey insan delilikleriyle, insan hipnozlarının, zamansız ve mekansız doğa önündeki komikliğini, görür-görmez bir çizginin gecesindeydi.

Üçüncü rakıyı da doldurdu.

Tam o sırada kapının bulunduğu duvarda kuru bir patlama oldu. Dışardan kağıda sarılı bir taş atılmıştı, içeri.

Rıza Bey bir an irkildi. Sonra yazı masasındaki koltuğundan ağır ağır kalkarak taşı aldı ve üstüne sarılı kağıdı açıp okudu:

«Açtırdığın mezar senin üstüne kapanacak» diye yazıyordu.

Rıza Bey pencereye yaklaşıp dışarı baktı. Dışarda uyuz bir lamba ışığının aydınlatığı, geceye gömülmüş boş bir sokak uzanıyordu.

Biri sapanla atıp kaçmış olmalıydı o taşı.

Daha önce aldığı bulmaca, imzasız bir mektup ve geceyarısına doğru sapanla atılmış, ürkütücü bir pusula..

Rıza Bey üçüncü kadehten şöyle bir çekti. Bir dilim de kavun aldı önündeki tabaktan. Bir gülücük dolaştı dudaklarında ve saatin gecikmişliğine aldırmayarak telefona doğru uzandı.

Rıza Bey'in telefon ettiği kişi, belki de mezarlı, medyumlu garip öykünün, tanı düğüm noktasıydı..

Rıza Bey şeytani olmaktan çok, şeytaniliğe kargı, aklın rahmaniliği karışmış küçük bir gülücükle telefona doğru uzanırken, gözü kolundaki saate takıldı. Saat geceyarısına dört vardı.

Demincek açık pencereden sapan taşıyla atılmış buruşuk pusula, deli saçmasına benzer bir bulmaca yığınıyla gönderilmiş mektup ve kendisini, psikopatlıkla medyumluk arasında sıkışmış bir insanın yaşamına doğru çeken olaylar, telefon konuşmasının sonunda çözümlenecekti...

Telefon uzun uzun çalıyordu.

Uykulu mu, içkili mi, tam kestirilemeyen bir kadın sesi:

— Alo, diyordu. Rıza Bey:

— Ferhunde Hanım siz misiniz, dedi.

— Benim ne olacak?..

Keman yayından yapılmış bir balta indi konuşmaya:

— Ben Rıza..

Ferhunde Hanım'ın, içkili mi, uykulu mu olduğunu pek anlaşılmayan sesi:

— Demek nihayet beni arıyorsunuz? dedi...

— Demincek yeni bir mektubunuzu daha aldım da...

Rıza Bey sahte bir şaşkınlık, sonra bir inkar bekliyordu. Öyle olmadı. Kadın:

— Anlayacağınızı biliyordum, diyordu.

— Daha önce gönderdiğiniz bulmacalı mektup da, demincek ki taşla sanlı pusula da, aynı elden çıkmıştı. Ve her ikisindeki yazı da tarla satışı sırasında bana yazdığınız mektuptaki el yazısının aynıydı.

— Dikkatinizi çekmek istemişim sadece... Yalnız bir insansınız, tıpkı benim gibi...
— Biraz öyle..
— Birazdan çok daha öyle... Kamil'in o bulup getirdiği kafatasıyla el iskeleti, bir yıl süreyle yatak odamızda durdu. Onları o aldığınız tarlaya aslında ben gömdüm. Sizin o ölü kalıntıları bulduğunuzu ve kime ait olduğunu merak ettiğinizi, tuttuğunuz bekçiden öğrendikten sonra da, size o bulmacalı mektubu yazdım...
— Ya demincek küt diye attırdığınız taşınan pusula?
— Telefon edersiniz diye bekliyordum..
— Yarın birlikte bir öğle yemeği yiyebilir miyiz?
— Sabah kahvaltısına gelseniz daha iyi olmaz mı? Rıza Bey:
— Olur, dedi, yalnız ben çok erken ederim sabah kahvaltısını..
— Saat kaçta mesela?
— Gece yarısından hemen sonra... Bir gülücük koptu telefonda:
— Ben de öyle...

Rıza Bey gecelerin içinde Ferhunde Hanım'a doğru gidiyordu. Fellini'nin gemisi gibi, gönül ışıklarını baştan başa yakmış, ufak tefek boyuyla, koskocaman gidiyordu..

13

Çok yıldızlı bir gece... Adaların ışıkları gece serinliğinin anlaştırdığı elmaslı titreşimler içinde..
Caddebostan iskelesiyle Setüstü gazinosu arasındaki küçük lağımlı koyun sandallarıyla tekneleri, denizden gelen esintilerle, arada sırada şöyle bir göğüs geçiriyorlar.
Karanlığın görünmezliğinde bir ihanet sandalı usul usul bir motora doğru yaklaşımda.. İstanbul'un tekne bağlanan tüm kıyıları gibi bu küçük koy da, kıyı haraççıları'nın pençesi altına düşmüş..
Her tonoz, mevsimliği elli bin liraya kiralanıyor. Ve paranın önemli bir bölümü peşin alınıyor. Sonra da gecenin karanlığında bir ihanet sandalı, usul usul yeni bağlanan tekneye yanaşılıyor. Branda bezinin çözülen ipleri, dümen tellerinin geçtiği makara tahtalarının gevşetilen vidaları birbirine kilitli motor kulaklarından birinin İngiliz anahtarlarıyla kırılıp, denize atılması..
Tekne sahibi geldiğinde görecekti ki, teknenin üstünden branda bezi uçmuş, dümen telleri çözülmüş ve kıçtan takma motorcuk, ayaküstü çalınacak bir duruma getirilmiş. Ve bir korku düşecek içine...

Kıyı haraççısının da istediği bu zaten...
Önemli bir bölümünü peşin aldığı tonoz kirasından sonra, tekne sahibi ürküp kaçmalı ki, tonozlar aynı mevsim içinde daha başka tekne sahiplerine de peşin parayla, ardarda kiralanabilsin... Ve hepsinin tek tek ya branda bezleri uçurulsun, ya bujileri yürütülsün, ya da uskurları çıkarılsın..
Haraççının bir kardeşi de yine aynı küçük koydaki bir sundurma altında motor onarımcısı... Biri tonoz kirasını peşin aldıktan sonra, korsanların çaldığı motorlar, edebiyatını koyulaştıra koyulaştıra yeni gelen tekne sahibinde bir panik havası yaratıyor. Edebiyat birkaç tefrika sürdükten sonra da, bir gece motora sabotaj düzenliyor. Ertesi gün tekne sahibi bakıyor ki, durum tehlikeli, teknesini aldığı gibi tüymek istiyor ama, önce yapılan sabotajın onarılması gerek. Bu kez devreye haraççının kardeşi giriyor. Bir kazık da oradan. Ve bu emme basma tulumla yıllardan beri sürüp gidiyor...

Gazetelerin yazdığına göre, yalnız o koyu kapatmış İçişinin aylık kazancı bir buçuk milyonmuş
Yeni gelen tekne sahibinin karaya ilk çıkışında karşısında sallantılı dualar okuyarak çıkarılan haraç örgütü dilencisine verilen cömert sadakalarla açıkta bağlı tekneye, sandalla gidip gelirken, kürek çekenlere verilen bahşişler de ayrıca şebeke içinde bölüşüyor..

Kimse gidemiyor şebekenin üstüne.. Neden gidemiyor, orası da pek belli değil.. Ne belediyenin ne de herhangi bir kimsenin ne ruhsat, ne de resmi bir belge sormak geliyor aklına...

Bozkır insanı bir kez inanmış, denizi sadece zenginin sevdiğine.. Madem denizi seviyor, öyleyse haracım versin garibanın diye düşünüyor herhalde..

Gariban da ne gariben, yalanı dolanı, ayaşlığı, düzenbazlığı, hırsızlığıyla mevsimliği beş milyona gariban...

Rıza Bey eski bir İstanbullu olduğu için, bütün bu karmanyola oyunlarını bilirdi ve belediyenin neden kendisine ait bir gelir alanı konusunda, kıyı haraççılığının üstüne gitmediğine şaşardı..

Ancak o gece Rıza Bey'in çok daha önemli bir ıssı vardı.

Eşek Adası açıklarında boğulduğu sanılan ve hipnotizma seanslarına medyum olarak katıldığı için de Mandrakke Kâmil diye tanınan kişinin, aslında ölmediğine dair bazı ipuçları geçmişti eline..

Rıza Bey'in kendisinden tarla satın aldığı Kâmil'in dul karısı Ferhunde Hanım da tam inanmıyordu kocasının öldüğüne...

Kâmil, öldükten sonra, bir kez daha dirildiği saplantısıyla yeni bir yaşama başlamıştı. Kıyı haraççılarının arasında balıkçılık yapmaya uğraşan bir berduş olarak teknelerde yatıp kalkıyordu.

Ferhunde Hanım'ın bir tanıdığı, bir rastlantı olarak görmüştü Kâmil'i. Ve kadına:

«Aldandığımı sanmıyorum, saç sakalı birbirine karışmış olmasına rağmen, o gördüğüm kişi Kâmil Bey'di» demişti.

Rıza Bey sora soruştura Kâmil'in Caddebostan koyunda karaya çekilmiş eski bir sandalda yatıp kalktığını öğrenmişti. Ve o gece saat ikiyi geçerken, koya doğru inmişti.. Denizle gecenin dudak dudağa öpüştüğü karanlıklarda, kürekleri hafif şırıltılarla inip kalkan bir kayık, az uzaktaki bir tekneye yanaşıyordu.

Rıza Bey bilmeden, haraççı sabotajının da üstüne gelmişti galiba...

İstanbul'da, nasılsa yapılarla kapatılmamış küçük koy kıyılan, tekne haraççılarının doğal korsanlık üsleri olmuştur. Denizler, Anadolu yarımadasının, karalarla eşdeğer bir yaşam alanı olarak, günlük insan uğraşlarının temel konularından biri sayılmadığı için de: devede kulak bir balıkçılık çabası dışında, zengin lüksünün aksesuarı diye görülmüştür.

Tekne haraççıların üslendiği minik koylardaki peynir kapma sıçanlığının, değil denetim, gözlem dışı dahi kalmasının asıl nedeni bu..

Denizden söz etmek, denizle ilgili ayrıntılara eğilmek; dikkat çekici bir zenginlik itirafı da sayılabileceği için; «deniz», üniversitelerden basma, açık oturumlardan siyasal tartışmalara kadar, her alanda, gündem dışı tutulur.

Oysa bir yarımada, denizlere bu kadar boş vererek, işsizlikten ve geçim sıkıntılarından söz etmenin, bozkır koşullanması ötesinde, mantıksal bir haklılığı fazla değildir. Özellikle İstanbul'da en az araba takım taklavatı satan dükkanların iki katı, tekne araç ve gereçleri satan dükkan bulunması gerekirdi...

Deniz işlerinin böylesine günlük piyasa dışında kaldığı, ikinci bir liman kenti belki de yoktur dünyada.

Evlerde, arsa fiyatları, kat fiyatları, araba fiyatları, domates fiyatları aşıkla şevkle konuşulur ama, gemi navlunları üstüne hiçbir söz geçmez. Halat, demir zinciri, yelken bezi, dümen dişlileri, telsiz donatımı, ambar hacmi üstüne de hiçbir konuşma açılmaz. Denizlerle çevrili bir liman kentinin evlerinde yaşam sıkıntısı vardır, işsizlik derdi vardır, ulaşım belası vardır ve en verimli yaşam alanı olan deniz, kesinkes olarak yoktur.

Aklı başında biri, böyle bir tablo karşısında:

— Denizler ortasında oturup denizi göremeyenler, geçim zorluğunun çözümünü de elbet göremezler, diye çok rahat düşünebilir.

Rıza Bey, gece yarısını iki saat geçse, Caddebostan iskelesinin dibindeki küçük haraççı koyunda, denizde boğulduğu sanılan Mandrakke Kâmil'in, oralara sığınıp sığınmadığını araştırırken, bir yandan adaların ışıklarına bakıyor, bir yandan da bozkır koşullanmasındaki kısırlıkların, topluma yüklediği anlamsız hırpaniliğe üzülmüyordu.

Korsan sandalı ilerdeki küçük bir motora yanaşmış, üstündeki brandayı çözüyordu. Bu küçük haraççı koylarında yapılmayan kepezelik yoktu zaten. Birkaç denizse- ver içkicinin, uydurmadan yapılmış tahta masa üstündeki haraççı sofrası hatırına, emeklilik öncesi forslarım kullanarak, bazı pürüzlü işleri düzeltme çabalarıyla; bazı yat kaptanlarının efendilerine ilettikleri ricalar sayesinde, haraççılar kentin en dokunulmaz lümpenleri durumuna gelmişler. Ve kendi dünyalarında her şeyin altıya bağlanmış olduğundan emindiler. Neden o kadar çok emindiler, orası pek belli değildi.

Rıza Bey kıyıda yanyana duran iki eski sandala doğru yürüdü. Birisinin içinde bir gölge, uzanmış yatıyordu. Acaba Mandrakke Kâmil miydi yatan?

Eski gemi telsizcisi dost bir sesle:

— Hey hemşehrim, dedi. Gölge tınmadı.

Rıza Bey sandala eğildi, eliyle gölgeyi omuzundan hafif sarstı:

— Hey hemşehrim...

Gölge biraz kımıldar gibi oldu. Omuzundaki el, ısrarlı ve kararlıydı. Gölge bir perişanlık anıtı gibi doğruldu:

— Ne var, ne oluyor?

— Hemşehrim birisini arıyorum. Burada saklandığını söylediler. Sen acaba tanıyor musun?

Gölge homurtulu bir sesle:

— Kimse saklanmıyor burada, dedi.

— Diyelim ki sen... Sen saklanmıyor musun acaba?

Gölge önu çözülmüş, dizleri yırtık pantolonunu düzelterek, sandalın dışına çıkmıştı.

— Neden saklanacakmışım ki?

— İki yıl önce Eşek Adası açıklarında kaza süsü verilen bir cinayet işlenmiş..

— Benim haberim yok öyle bir şeyden..

Rıza Bey, hızlı bir çalımla sonuca varmak istiyordu:

— Evet ama sen de iki yıldan beri buradaymışsın. Gölge:

— Ben doğduğumdan beri buradayım, dedi.

— Nasıl kanıtlayabilirsin?

O sırada korsan sandalı, yapacağını yapmış; aşırıldığı branda beziyle koyun küçük tahta iskelesine yanaşıyordu. Gölge, sandalı gösterdi:

— İnanmazsan, Bulgar'a sor.

Anlaşılan Bulgar, haraççılardan birinin lakabıydı. Rıza Bey, Bulgar'a doğru yürüdü. Bulgar arada sırada polisin oralara uğramasına alışık. Beylik mavallarından birini okumaya başladı:

— Birazdan lodos patlayacak, brandayı uçurmasın diye, gidip topladım. Emanet edilmiş mal. Gece gündüz yok bize. Buyurun, bir şey mi istediniz?

Rıza Bey, arkasındaki gölgeyi gösterdi:

— Sen bu arkadaşı kaç yıldan beri tanıyorsun?

— Ne bileyim, diyelim yirmi yıl, diyelim yirmi beş.. Ben geldiğimde o buradaydı.

Demek ki gölge, Mandrakke Kâmil değildi. Öyleyse Mandrakke neredeydi? Tabii o deniz kazasından gerçekten kurtulmuşsa...

Tan yerinin ağarmasına daha bir saat var. Mahalleler en derin uykularında. Sıra sıra apartman kapılarının önüne park etmiş arabalarla, inlerle cinlerin top oynadığı sokaklarda, kör ışıklı lambaların dizileri uzanıyor... Ve bazan gecikmiş bir araba, hançerleşmiş farlarıyla karanlıkların içinden gelip geçiyor...

Bu saatlerde cümbüşten yatak aşkına dönenlerle, sevişmeye henüz doymamış genç evliler, bir türlü uyuyamayan gergin sinirli, karabasan görerek uyananlar ve ağırlı hastalardan başka, yataktaki herkes, mışıl mışıl en derin uykusunu uyumakta...

Gümüşyol'dan Rıza Bey'in oturduğu apartmana doğru, iki eli pantolon ceplerinde, kocaman kırçıl sakallı, bereli bir adam, hızlı hızlı yürüyor... Sağına soluna fazda bakınmadan, aklına koyduğunu yapmaya kararlı biri gibi, keskin adımlarla yürüyor...

Bereli, kırçıl sakallı adam, geldi geldi, Rıza Bey'in oturduğu apartmanın önünde durdu. Ve sağına soluna ancak o zaman şöyle bir bakındı...

Apartmentın camlı dış kapısını, kilitle mi, değil mi diye şöyle bir yokladı... Kilitli olduğunu görünce de, hiç şaşırmadı. Herhalde daha önceden düşünmüştü bunu... Pantolon cebinden bir elmastraş çıkardı ve eğilip büyük bir ustalıkla, dış kapı camının alt köşesini, bir elin girebileceği büyüklükte kesiverdi... Elmastraşın sapıyla, üç beş vuruşta, çepçevre kesilmiş cam parçasını içeri düşürdü... Gecenin sessizliğinde ufak bir şingirti duyuldu... Sonra kesilen yerden elini sokup, kapının sustalı kilidini çekti ve kapıyı açarak girdi içeri... Çıkmaya başladı merdivenleri... Sahanlıkların otomatik elektriğini yakmadan çıkıyordu...

Birinci kat... İkinci kat... Üçüncü kat...

Üçüncü kat Rıza Bey'in katıydı. Ve adam durdu üçüncü katta... Besbelli daha önceden incelemişti buraları... Elmastraşı çıkardığı cebinden bu kez de, çeşitli ayarları olan bir maymuncuk çıkardı... Maymuncuğu Rıza Bey'in kapısına soktu ve ayarlarını kuralamaya başladı... Kısa bir uğraştan sonra, maymuncuk kilitin içinde döndü ve Rıza Bey'in kapısı da açıldı...

Sakallı adam, yarı açık perdelerden içeri giren belli belirsiz bir gece aydınlığının içinde, yönünü tayin etmek için şöyle bir durdu... Rıza Bey'in yatak odasına doğru uzanan koridorun kapısını gördü ve ayaklarının ucuna basa basa yürüdü oraya... Koridora girdi... Solda küçük bir tuvalet, sağda boş bir yatak ve eşya odası. Ve yine solda Rıza Bey'in yatak odasıyla, dipte banyonun kapısı vardı...

Sakallı adam önce küçük tuvalete baktı, sonra eşya odasına. Ve anladı hangisinin Rıza Bey'in yatak odası olduğunu. Kadife üstünde yürüyen bir kedi sessizliğiyle, Rıza Bey'in yatak odasından içeri süzüldü...

Ve ne olduysa o anda oldu. Girdiği kapı kapanıp 'kilitleniverdi' arkasından. Bir televizyon ekranı aydınlandı. Ekranda kapıyı maymuncukla açışı donmuş duruyordu. Derken iki projektör yandı odanın içinde... Rıza Bey'in geniş yatağı, yansı kıyıya sarkmış yorganıyla bomboştu. Görünmeyen bir hoparlörden Rıza Bey'in sesi:

— Eee hoşgeldin bakalım Mandrakke Kâmil, diyordu.

Sakallı adam, hızla kapıya atıldı. Ama kapı daha içeri girdiği an, kapanıp kilitlenmişti. Elini arka cebine attı. Hoparlördeki ses:

— Heyecanlanma Kâmil, diyordu vurabileceğin kimse yok ki odada...

Adam yine de tabancasını çıkarmış,, iki projektörün keskin ışığı altında, sağma soluna bakmıyordu. TV ekranında ise kapıyı maymuncukla açışının görüntüsü, öyle donmuş hâlâ duruyordu.

Rıza Bey'in o geceki Korsan koyu ziyaretinden sonra, kent dışındaki miniskül çiftliğin çevresinde, partallar içinde sakallı, kasketli bir adam dolaşmaya başlamıştı...

Rıza Bey, birdenbire çiftliğinin çevresinde beliriveren o sakallının Kâmil olmasından kuşkuluyor ve adamın akli dengesinin bozukluğunu da bildiği için, tatsız bir sürprizle karşılaşmamaya dikkat ediyordu.

Bir gün adam uzaktan uzağa peşine takılmıştı Rıza Bey'in... Ve Rıza Bey, izlendiğinin farkında değilmiş gibi, adama apartmanın adresini göstermiş ve yalnız oturduğunu vurgulamak için de, karşılaştığı bir dostuna bir hayli yüksek bir sesle yalnızlıktan yakınmıştı. Hatta dostu, Rıza Bey'in yalnızlıktan yakınırken neden böylesine bağırıldığını anlayamamıştı.

Gerisi kolaydı... Zaten Rıza Bey, kendi katının kapısı üstüne çoktan gizli bir kamera yerleştirmişti. Kamera, kapıya gelen her kişinin görüntüsünü içerdeki banda kaydediyordu. Ayrıca gizli bir alarm da beklenmedik konukları hemen haber veriyordu.

Mandrakke Kâmil, Rıza Bey'in kapısını maymuncukla kurcalamaya başladığı sırada, içerdeki alarm çoktan çalmaya başlamış, Rıza Bey de kameranın saptadığı görüntüyü hemen ekrana yansıtmış ve içeri girmek isteyen Mandrakke Kâmil olduğunu anlayarak, eğlenceli bir tuzak hazırlamıştı ona...

Rıza Bey'in yatak odasındaki aynalı dolap, aynı zamanda gizli bir geçit kapısıydı. Aynalı dolaba girdiğin zaman, dolabın arkasındaki kapıdan küçük tuvalete çıkıyordun ve tuvaletin aynasından içerisini görebiliyordun.

Mandrakke Kâmil odaya girdiğinde, Rıza Bey, küçük tuvaletten koridora fırlayarak, yatak odasının kapısına koşmuş ve kapıyı çekip kilitlemişti... Sonra da aynalı dolabın içindeki bir çekmece aralığından uzaktan kumandalı televizyonu yakmış; projektörlerin yine dolabın içindeki komütatörlerini de çevirivermişti.

Mandrakke ne olduğunu bile anlayamamış, dehşetle tabancasına sarılmıştı.

Rıza Bey, küçük teybin hoparlöründen konuşuyordu:

— Heyecanlanma Kâmil, vurabileceğin kimse yok ki odada... Şimdi polis gelecek ve seni suçüstü yakalayacak... Neden iki yıldır kimliğini gizledin, neden bu eve gizlice girdin, kimlerin hesabına çalışıyorsun, hepsi tek tek çıkacak ortaya... Eğer böyle bir belaya kalmak istemiyorsan, önce tabancanı aynalı dolabın dibine bırak, sonra da ellerin havada, geri geri giderek kapıya yaslan... Hemen polis çağırmak yerine, seninle konuşup bir çözüme varabiliriz»

Kâmil çaresiz, hoparlörden söylenenleri yapmaya başladı. Tabancasını aynalı dolabın dibine bıraktı. Elleri havada geri geri yürüyerek sırtını kapıya dayadı. Ve dolaptan Rıza Bey çıkarak, yerdeki tabancayı aldı, Kâmil'e doğru bir-iki adım atarak:

— Gel bakalım sevgili Mandrakke, şimdi konuşalım seninle...

— Ben Kâmil değilim, dedi.

— Peki kimsin?..

— Yunus benim adım.

— O deniz kazasından sonra mı balık oldun?

— Evet...

— Bu saatte ne işin var burada?

— Sıran gelmişti...

— Neyin sırası?

— Yok edilme sıran...

— Yani beni öldürmeye mi geldin yatak odama?

— Sen de, beni diriltmeye kalktın; ölmüş bir adamı diriltmek de, ölmüşü yok etmektir... Sen bir ölüyü dirilterek, onu yok etmek istiyorsun, ben de senin gibi (bir diriyi öldürerek seni yok etmek istiyorum... Böylece ödeşiyoruz...

Rıza Bey biliyordu Kâmil'in dengesizliğini. Yoksa, doğmadan önce de yaşayıp öldüğüne inandığı için, daha önceki yaşamının mezarını aramaya kalkar ve yabancı birinin mezarını «kendi mezarım» diye açar mıydı? Açtığı mezardan bir kafatasıyla bir el iskeletini, «benim kafatasımla benim elim» diye alıp götürür müydü? Hipnotizma seanslarının medyumluğundan, düpedüz klinik bir olaya dönüşmüştü Kâmil... Ancak Rıza Bey, yine de onun keçileri bu ölçüde kaçırmış olduğunu tahmin etmemişti...

— Anladım anladım, dedi. Sen Kâmil olarak deniz kazasında boğulup öldün. Şimdi başka bir yaşamda balık olarak, hem de yunus balığı olarak yaşıyorsun...

Ben Kâmil'i diriltip bir ölüyü etmek istediğim için, sen de beni öldürüp yok etmeye geliyorsun...

— Evet...

— Gel otur şöyle, bir konyak içelim seninle... Kâmil, elleri havada:

— Ne yapacaksın beni, diye sordu. Rıza Bey:

— Hele gel otur bakalım, birer tek atarak biraz yarenlik edelim; sonra sen ne istiyorsan, onu yaparız, dedi...

Mandrakke biraz rahatlamıştı. Yan yan yürüyerek duvara dayalı küçük bir masanın yanındaki sandalyeye oturdu. Elleri hâlâ havadaydı...

Rıza Bey:

— İndir ellerini, dedi.

Karyolanın baş ucundaki komodinin altından bir Fransız konyağı ile şişkin karınlı kadeh çıkardı... Onları masaya koyarak, kendi de Kâmil'in karşısındaki iskemleye oturdu...

— Demek beni öldürecektin Yunus?

— Evet...

— Kâmil'i diriltmeye kalktığımı nasıl anladın?

— Bir gece yarısı Caddebostan'daki küçük koya inip, sandalda uyuyan bir berduşu sorguya çekmedin mi?

— Kim söyledi sana bunu?

— Oradaki Bulgar söyledi...

— Herkesin «Bulgar» dediği o adam, kim aslında?

— Kimse kim... O söyledi... O biliyordu benim boğulduktan sonra balık olarak dünyaya geldiğimi... Sen üçüncü kurban olacaktın...

— Ne?... Daha önce başkalarım da öldürdün mü yoksa?

— Biri kadın... Öteki erkek... İkisi de Kâmil'i diriltmek istiyorlardı... Ben de onları izleyip, boğuyordum. Balık olduğum için, kimse de yakalayamıyordu beni...

— Kâmil'i diriltmek istediklerini nasıl anlıyordun?

— Kadın olanı bana rastlayınca dikkatli dikkatli yüzüme bakmış, «Aaaa siz Kâmil Bey değil misiniz?» diye sormuştu.

Rıza Bey'in içi sıkışıyordu. Kâmil'in karısına Kâmil'in sağ olduğunu haber veren kadın demek öldürülmüştü. ..

— Erkek kimdi?

— Onu tanı mıyordum... Bulgar haber verdi... Adamı gösterdi... «Bu da seni Kâmil sanıyor» dedi. Adresini de söyledi. Ben de gittim boğdum onu... Şimdi sıra sendeydi...

Rıza Bey şişeyi açıp iki kadehe de birer parmak konyak koydu.

— Haydi içelim, dedi.

Kapıdaki alarında gizli kamera olmasa da uykusunda yakalansa, şimdi yatağında boğulmuş olarak yatıyor olacaktı. Katil de yakalanmayacaktı. Cinayetin nedeni dahi anlaşılamayacaktı. Herkes Mandrakke Kâmil'i öldü sanıyordu. Yunus'tan da kimsenin haberi yoktu. Ve belki de bazı Mafya örgütleri bu deliyi, bu tür işlere yöneltiyorlardı.

Kâmil:

— Ne yapacaksın şimdi beni, diye soruyordu.

— Ne yapayım istiyorsun?

— Bırak balık olarak yaşayayım...

— Olabilir... İki yıldır kim bakıyordu sana?..

— Eski yaşamlarımdan tanıdığım bir arkadaş... Bir kamyon şoförü... Jandarmalarla bir çatışmada ölmüş, sonra da Suriye'de dirilip geri dönmüş...

Rıza Bey seziyordu işi... Durum tahmin ettiği gibiydi. Deliyi Mafya'nın adamları ele geçirmişti. Hiçbir yerde kaydı kuydu olmadığı, kimliği de bilinmediği için, kullanıyorlardı Kâmil'i... O da bu arada kendini Kâmil sananları öldürüveriyordu. Tanıkları ortadan kaldırıyorlardı...

Emekli gemi telsizcisi, düşünceli düşünceli ayağa kalktı. Demincek içinden çıktığı aynalı dolaba kadar yürüdü. Laf olsun gibilerden ney boyunda içi boş kamış bir sopa aldı eline, döndü; sopayla hafif hafif oynayarak kadehi dikti ağzına...

Kâmil:

— Aslında seni boğsam çok iyi olacaktı... Senin Ferhunde'den aldığın o tarla da yine bana kalacaktı, diyordu...

— Ne dedin, ne dedin?

— Bizim eski dul karıdan bir tarla almadın mı sen?... Sen ölünce, Ferhunde de ölünce; o tarlaya kim sahip çıkacaktı?... Hiç kimse... Gidip orada oturacaktım...

Kâmil'i şu sırada polise teslim etmenin anlamı yoktu. Deli olduğu ortaya çıkınca, sözlerine kimse kulak asmayacak, onu kullanan örgüt de hemen önlem alacaktı...

Rıza Bey elindeki kamışı birden Kâmil'e doğru kaldırdı ve üfledi...

Kâmil yıldırımla vurulmuşçasına masanın üstüne düştü...

Gemilerde çalıştığı yıllarda, bir Kanada şilebinin ikinci kaptanı armağan etmişti o kamışı Rıza Bey'e... Afrika yerlilerinin vahşi hayvanları diri diri avlamakta kullandıkları bir silahtı... İçinde, üfleyince fırlayan incecik bir ok vardı. Okun ucunda da özel bitkilerle böceklerden çıkarılmış uyutucu bir çeşit zehir...

Mandrakke'nin en az altı saatten önce kendine gelme olanağı yoktu...

Rıza Bey telefona gitti... Yakın dostlarından Doktor İdris Bey'i aradı... İdris Bey, bir akıl hastanesinin başhekimiydi... Mandrakke Kâmil sessiz sedasız onun hastanesine teslim edilecekti. Mandrakke'yi kimlerin kullandığı da böylece daha kolay anlaşılacaktı.

14

Rıza Beyin önünde bir deste beyaz kağıt, elinde kalem, öyle düşünüyordu.

Son aylarda başından geçen yoğun olaylı serüvenler, kendi yazdığı polisiye öykülere, bir değil on kez taş çıkarttıracak nitelikteydi...

Kinlinin yazısı yaşamını, kiminin de yaşamı, yazmaya çalıştığını aşırıyordu. İkisini denk getirebilmiş kalem sahibi çok azdı edebiyat tarihinde...

Belki de Oscar Wilde bunun için:

— Benim deham yaşamımdadır, demek gereğini duymuştu.

Balzac ise tam tersine, dehasını yazısına koymuş ve oldukça akılsız yaşamıştı. Pek sevdiği Madam Eanska ile on iki yıl boyunca ilişkisi mektuplaşmadan ibaret bir aşk yaşayıp, matbaa kurma sevdasına gırtlacağına kadar borca batarak, tamtakır kuru bakır bir odada, on beş fincan kahveyle sabahlara kadar durmadan sayfa doldurmak, dahiyane bir yaşam modeli gibi görünmüyordu.

Ve ne garip yazgıdır ki, büyük aşkı Madam Hanska ile nihayet evlenme olanağını bulduğu yıl da, ömrü vefa etmemiş, göçüp gitmişti.

Lizst ile Hemingway, sanatlarıyla yaşamlarının yüceliğini denk getirebilmiş ender yaratıcılardandılar. Ne yapıtlarını yaşamlarının yanında, ne yaşamlarını yapıtlarının yanında cüce bırakmayacak bir büyüklükte gelip geçmişlerdi.

Cazanova yaşlılığında tepetaklak olup, bir dilim ekmeğe muhtaç kalmasa, çok renkli ve çok yönlü bir yaşamdan sonra klasikler dünyasına armağan ettiği anılarıyla, her açıdan imrenilecek dahiler arasında yer alabilirdi... Ama ne yazık ki, yazılarıyla büyüdüğü son yıllarında, şatosuna sığındığı eski bir dosttan nerdeyse dilenci muamelesi görerek, küçüle küçüle ölmüştü...

Rıza Bey, okullara «Yaşam geometrisi» diye bir dersin neden konmadığına ve o derste somut örneklerle gençlere yaşam şemaları üstünde neden bilgi verilmediğine, her zaman şaşardı...

Soyut bilgilerin yaşam pratiğine geçirilmesi kolay değildi. Ve yaşam pratiği sade çocukların değil, annelerle babaların, hatta öğretmenlerin de objektif olarak incelemeyi hiç düşünmedikleri bir başka okyanustu.

Gençler, böyle bir donatımla yetiştirilse, yaşamdaki başarıları çok daha değişik olabilirdi. Ve çoğunluğu, kolayından okkanın altına gitmezdi.

Dalton neyi görememişti? Duline neyi görmüştü? Mozart ile Nerval'in çile kaynağı neresiydi? Neden Dumas Pere o kadar mutlu olabilmişti? Neden Recaizade el üstünde tutulmuş, Muallim Naci ise sıkışıklıkta kalmıştı?

Hiçbirinin yaşam şemasında; eğilimler, koşullanmalar, donatım biçimleri ve karar anlarındaki çırpıntılarla duygusallıkların oynadığı roller, gençlere tek tek gösterilmiyordu. Sözün kısası, okullardaki kuşaklara, ne yaşamın topografyası öğretiliyordu, ne de yaşamın ayrı ve kendine özgü bir sanat olduğu...

Rıza Bey, onca okumuş yazmışlığına karşın, ya- gam geometrilerinden habersiz yetiştirilmiş bir kuşağı çocuğu olarak, hemen herkes gibi bu bilgisizliğin kazığını çok yemiş, gemi telsizciliğinin verebildiğinden ötede, kendi yaşamının yontuculuğunu yapamamıştı...

Miniskül çiftliği, elektronik oyuncakları ve polisiye öykü merakı, bu boşluğu doldurma özeninin son çabalarıydı...

Bir deste beyaz kağıt ve parmaklarının havada tuttuğu bir kalem... Yazacağı öykünün kurgusunu biliyordu... «İpucu bırakmayan cinayet»! yazacaktı.

Doktor bir hanımın kocası, kadın hastane nöbetindeyken, yatağında ölü bulunuyordu. Ölüm nedeni, nefes borusunun şişip tıkanmasıydı. Nasıl olmuştu da adam, o akşam sapasağlam yatağa girmişken, yüzü gözü şişmiş ve nefes borusu tıkanarak ölmüştü?

Rıza Bey, yaşam topografyalarının öğretimi dışında tutulmuş milyonların da aynı gizli nefes tıkanıklığına nasıl uğradıklarını düşüne düşüne, başladı öyküsünü yazmaya. ..

Kadının gözleri iki kızgın iğne gibi kocasının üstüne dikilmiş, bas- bas bağıırıyordu.

— Özcan, beni bu kadar sinirlendirme, sana öyle bir şey yaparım ki pişman bile olamazsın..

Özcan, insan çatlatan bir kayıtsızlıkla:

— Bir kaba kağıt getir de şöyle senin gibi cartlatıvereyim, diyordu.

— Beyaz öfkemi ayağa kaldırma Özcan, bak, son kez söylüyorum sana...

— Suratı gibi öfkesi de renkli bizim doktor hanımın... Senin beyaz öfkenin üstüne iki öksürükle bir hapşırık koyayım olmaz mı canım... Öh ö öh ö hapşuuu...

Kadın, morarıp büzülmüş dudaklarıyla hızlı hızlı soluyordu:

— Annemden kalma o inci gerdanlık söyle nerde?

— Ne bileyim nerde yahu, çobanı mıyım senin inci gerdanlığının, nereye koyduysan ordadır...

— Onu da ötekiler gibi çalıp sattın, öyle değil mi? Ama bu kez yanma bırakamayacağım bunu...

Elimdekini avucumdakini sana verdiğim yetmiyormuş gibi, şimdi bir de anamdan kalma mücevherleri aşırıp satıyorsun... O pırlanta bilezik ne oldu? Emniyet Sandığından birlikte gidip kurtarmadık mı ha? Söyle... Tövbe billah diye ayaklarıma kapanıp bir de özür diledin... Ne- yaptın annemin inci gerdanlığını? Onu fakülteyi bitirdiğim zaman vermişti annem, en büyük uğurumdu... Söyle ne yaptın onu?...

Özcan:

— Uydurma üç- beş boktan inci için kalbimi kırıyorsun, değer mi yani, diyordu...

— Uydurma üç- beş boktan inciymiş... En irisinden mavi Japon incileriydi onlar... Kime verdin, kime sattın söyle namussuz adam...

— Bir kahve pişir de biraz düşüneyim...

Kadın bu yanıt üzerine, yatak odasındaki tualetin önünde duran kristal kolonya pülverizatörünü kaptığı gibi Özcan'ın kafasına fırlatıyordu. Ve Özcan hızla eğilip yüzde yüzbir beladan zor kurtarıyordu kafasını...

Doktor Şükran, yüzündeki tüylü mor lekesi kendisini zamanından önce salıvermiş yağlı şişman vücuduyla, albeni açısından talihsiz bir kadındı. Doğanın gazabına daha dünyaya gelirken uğramış ve büyüdüğüce yüzünde büsbütün belirginleşen mürdüm eriği renginde mor bir lekeyle doğmuştu... Daha ilkokuldayken, çocukların «lekeli, lekeli» diye kendisine acımasızca sataşmalarına, asık bir çehreyle karşı koymaya uğraşmış, onların hiçbir oyununa katılmamış ve tıp fakültesini bitirinceye kadar her dersin en gözde öğrencisi olmuştu.

Özcan, uzak bir akraba çocuğuydu. Çeşitli haylazlıklar yüzünden liseden belge almış, terzilikten şoförlüğe kadar binbir türlü işe girip çıkmış ve annesinin babadan kalma evini de bir güzel okutup paralarını barlarda yedikten sonra, yumuşak bir centilmenlikle Şükran'a yanaşmıştı.

Şükran, onun ard niyetlerini görmek istememişti... Neden görmek isteyecekti ki.. İlk kez bir erkek ona her gün çiçek gönderiyor, her gün telefon ediyor ve tatlı fıkralar, anılar anlatarak lokantalara götürüyordu... Sonunda evlenmişler ve cehennem de ondan sonra başlamıştı..

Özcan'ın belirli bir işi yoktu. Doktor Şükran bir minnet borcu ödermiş gibi, daha evlenmeden önce denize bakan koskocaman bir kat dayayıp döşemişti. Hani belki de Özcan, onun becerilerini, çabalarını, aşk özlemlerini yakından gördükçe, gerçekten sevebilirdi kendisini.. O yakınlıkların, o ateşli sarmaş-dolaşmaların hepsi de yalan değildi ya..

Özcan ise, tam aradığını bulmuştu... Altında arabası, ağzında piposu ekmek elden su gölden, sorumsuz bir serseriliğin her türlü şımarıklığıyla, Şükran'ın kazanıp kazanacağı her şeyi atıp savuruyor, kendi keyfine bakıyordu...

Şükran, önceleri göz yumuyordu bu hovardalıklara... Belki de hep göz yumacaktı kadınlık özelemlerine azıcık ilgi gösterilse..

Ama Özcan, evliliklerinin daha altıncı ayında eve geç gelmeye, sonra da hiç gelmemeye başlamıştı... Cebinde para kalmadığı zamanlar, pişkin bir sırtkanlıkla karşısına dikiliyor:

— Doktor Hanım, lütfen derdime bir çare bul, mangırsızlık hastalığına tutuldum, diyordu..

Şükran, için için bir lokanta, bir sinema daveti bekliyordu. Özcan ise bu basit inceliklere bile boşveriyordu. Kadın, kendini sağmal bir ineğe benzetir olmuştu. Sade kadınlık gururu değil, doktorluk haysiyetine de dokunuyordu bu tavır... İçinde Özcan'a karşı bir kin birikip bileniyordu. Ve artık inadına özenmiyordu kendine... Özcan'a yaranmak için mi özenecekti?... Başka bir erkek ilişkisine de, hiç mi hiç cesareti yoktu...

Özcan, bir baltaya sap olamamışlığın gizli ezikliğiyle, hıncını da çıkarıyor gibiydi doktor karısından... Doktor, canını dişine takmış çalışıyor, o da onun çitir çitir paracıklarını yiyordu. -

Aralarındaki zıtlasma sakıncalı boyutlara ulaşmıştı... «Adi herif», «Suratsız karı» hakaretleri karşılıklı şandellenip duruyordu evde... Ve Şükran, parayı azıcık kıstığı zaman, kocası, yükte hafif pahada ağır şeyleri yürütmeye başlıyordu.

Boşanmayı aklından geçirmiyor değildi Şükran... Ama hiçbir erkeğin beğenmeyeceği bir kadın olduğunu bir kez daha kanıtlamış olmak düşüncesi, yüreğini kezzap gibi yakıyordu. Boşanmasına boşanmayacaktı ama Özcan'a da artık paspas olmayacaktı. Peki ama ne yapacaktı?

Özcan'da çok az kişide rastlanan bir alerji vardı,

Arı sokmasına karşı Özcan'ın vücudu müthiş duyarlıydı. Kazara bir arı soksa, başıyla boğazının bir davul gibi şişip nefes borusunu tıkaması işten bile değildi. Böyle bir tehlikeye karşı, boğazına sokulup nefes almasını sağlayacak özel bir tübü üstünden hiç ayırmazdı Özcan...

Şükran'ın annesinden kalma gerdanlığın kaybolduğu günün ertesi, o tüp de kayboldu... Ama Özcan farketmedi bunu... Farketse kendisini neyin beklediğini anlayacaktı..

Mutfak balkonundaki çöp tenekesinin arkasına da bir reçel tabağı konmuştu... Akşam olurken, ince belli, sarı kuyrukları siyah çizgili dört yaban arısı tabağın içinde tatlıya bulanmış debelenip duruyorlardı..

O gece Şükran hastanede nöbetçiydi.. Onun nöbetçi olduğu geceler Özcan, özellikle eve gelir ve tanıdığı bazı hanımlarla telefon aşna- fişnesi yapardı..

Mutfak balkonunda, çöp tenekesinin arkasındaki reçel tabağına yapışmış yaban arıları, pensle oradan alınıp, Özcan'ın yatacağı yastığının kılıfı arasıyla yorgan kılıfının içine kondu... Reçele bulanmış arılar zaten iğnelerini sokup çıkararak, zehirlerini boşaltacakları bir düşman anyonlardı...

Şükran hastaneye gittikten sonra, Özcan çakırkeyif eve gelmiş ve bol porsiyon bir viski doldurarak, telefonda hanım arkadaşlarını aramaya başlamıştı..

Konuşmalar, kahkah kikhikler ve açık saçık cilveleşmelerle bir hayli uzun sürmüştü... Sonunda da Özcan iyice sarhoş olarak, soyunup girmişti yatağa...

Tam uykuya daldığı sırada...

Yastığın üstünde yan dönen başı, kılıf arasındaki iki arıyı ezer gibi olmuş ve iğneler tam çenesinin kıyısına batıvermişti... Ne olduğunu tam anlayamamıştı Özcan... Sakalının kılı battı gibi gelmişti ona ve başını öte yana çevirip, yorganı biraz daha çekmişti boğazına... İki iğne de çenesinin altına batmıştı... İki acı iğne..

Özcan karanlıkta doğruldu... Eliyle yastığı yorganı yokladı... Kazara çamaşırlar içinde unutulmuş bir iğne arıyordu kendince... Hiçbir şey yoktu... Yeniden yattı. Yüzü yanıyor gibiydi... Uyku da iyice bastırıyordu... Yarım şişeye yakın viski içmişti.. Yeniden daldı.. Birara tıkanmaya başlayan nefes borusuyla hırıldar gibi oldu. Tam iyice tıkanmak üzereyken can havliyle doğrulmak istedi.. Hiç mi hiç nefes alamıyordu. Yüzü gözü boğazı bir anda adamakıllı şişmişti. Zor bela başucundaki komodine uzandı. El yordamıyla tübünü aradı. Tüp yoktu.. İnemek istedi, inleyemedi. Elleri boğazına gitti. Boğuluyordu.. Gözleri dışarı uğramıştı.. Bir iki kez daha çırpınıp debelendi ve başı yeniden düştü yastığa. Ölmüştü.

Doktor Şükran hastane nöbetideyken, yatağa sapasağlam giren Özcan ertesi sabah erkenden eve gelen hizmetçi tarafından, yüzü gözü şişmiş olarak ölü bulunmuştu...

Şükran koşarak döndü eve.. Yastık kılıfıyla yorgan kılıfı arasında büzülüp kalmış arıları, usulca oralardan alıp kimseye göstermeden pencereden dışarıya atıverdi..

Rıza Bey yaktı sigarasını. «İpucu bırakmayan cinayet» öyküsünü de, şimdilik bitirmişti..

15

Gemi telsizciliğinden emekli ufacık tefecik Rıza Bey, polisiye öyküler yazarlığına merak sardığından bu yana, başından geçen olayları düşünüyordu. Kaç kez ölüm kalım tuzağına düşürülmek istenmiş, hepsinden de zor bela paçayı kurtarmıştı. Şimdi o olaylar, onları yaşadığı anlardakinden de daha çok büyüyordu gözünde. Tıpkı usul usul yalçın bir dağa tırmanan bir dağcının, doruk noktasına vardıktan sonra, çıktığı uçurumlara bakarken, gözlerinin kararıp, başının dönmesi ve yüreğini bir korkunun kaplaması gibi...

Acaba başkalarının kötülüğü üstüne iş tutan insan sayısı ne kadardı dünyada?

Bunun hesabını yapma olanağı yoktu. Sadece dünyadaki silah endüstrisinde kimbilir kaç yüz milyon insan çalışıyordu.

Yeryüzündeki tüm yaratıklara egemen olan İnsanoğlu'nun kendi kendisinden başka yenmek zorunluluğunu duyduğu hiçbir canlı kalmamıştı. Ve insan kendi kendini yenmeye çalışmanın dramına itilmişti..

Rıza Bey:

— Çok ahmakça bir durum ama gerçek bu, diye söylendi.

Sonra da yeni öyküsünün üstüne eğildi...

Kardiyolog Doktor Hayri Satsavur'un karısı Zehra, doksan kiloyu geçmeye başlamıştı. Doktor karısının şişmanlığıyla acı bir eğlencenin zehirli tadını çıkarmak için hiçbir fırsatı kaçırmıyordu..

— Zehra'cığım uçakla Ankara'ya giderken, seni de götürmek istiyorum ama, seni görünce uçağın dengesinin bozulmasından bilmem korkmayacaklar mı?

— Hayvanat bahçesinde çektiğimiz fotoğrafları gördün mü, filler senin yanında sıçan kadar kalmışlar...

— Karayollarından telefon ettiler, bizim ön yolun asfaltını döktükten sonra silindir bozulmuş, acaba hanımefendiyle birlikte yol üstünde biraz dolaşamaz mısınız, diye soruyorlar.

Zehra önce bu takımları, küçük gülücüklerle karşılamaya çalışıyordu. Ne var ki, şakalar gitgide akrepleşiyordu.

— Keşke kollarım dört metre olsaydı. O zaman belini kimbilir ne kadar ince bulacaktım...

Zehra rejim yapmaya çalışıyor, beceremiyor; TV'deki kadın saatinde aerobik programı uygulamaya kalkıyor, nefes nefese kalıyordu. Ne saunada ter atma, ne parafin banyosu, ne aç karnına içilen limonlu su, kilosunu iki gram dahi aşağıya çekiyordu.

Kocasını kendisini kırıcı alaylarla zıpkınladıkça, gözleri dola dola isyan ediyor:

— Doktorum diye şişinip duruyorsun, madem doktorsun öyleyse bul çaresini de zayıflat, diye bağıırıyordu.

Hayri:

— Sana doktor değil bir krematuvar bekçisi bulmak gerek, diyordu.

— O da ne demek?

— Hani yani içinde insanların eritildiği bir fırın işçisi.

— Öyle bir fırın mı var?

— Var ya?

— Peki niye oraya götürmüyorsun beni?

— Yalnız işte canlıyken almıyorlar oraya insanları. Kah kah kah... keh keh keh...

Zehra hıçkırığa hıçkırığa ağlamaya başlıyordu...

Doktorun yüreğinde bazen bir acuna dolaşıyor ama, yaşamını doksan iki kiloluk bir kadınla geçirip bitirme düşüncesi de beynini durmadan kazmıyordu.

Boşanmak...

Zehra'nın asla yanaşacağı bir konu değildi bu.. Arkadaşlarıyla dertleşirken...

— Ona vardığımda filiz gibiydim, bana az çektirmedi. Sıkıntı insanı her zaman zayıflatmaz, bazen benim gibi fıçılaştırır da.. Madem beni bu hale getirdi, ben de ona ödeteyeceğim, diyordu..

Bir akşam doktor beklenmedik bir armağanla geldi eve... Zehra'ya bir kondisyon bisikleti getirmişti.. Seleli, gidonlu, pedallı, kilometre saatli, ama tekerleksiz bir bisiklet..

— Karıcığım işte seni çıta gibi yapacak bir oyuncak, dedi.. Her sabah on beş dakika pedal çevireceksin sadece...

Kondisyon bisikletinde her sabah on beş dakika pedal çevirmek.. Doksan iki kiloluk bir insanın kolayından yapacağı bir iş değildi bu.. Üstelik sakıncalıydı da.. Normalde yetmiş sekiz atan kalp, yüz otuza doğru zorlandığı zaman tık diye durması işten bile değildi. Ama Zehra kocasının gösterdiği ilgiye çok sevinmişti:

— Hah işte, ay sonunda sen beni gör bak demişti. Gerçekten de her sabah Hayri gittikten sonra bisikleti denemeye çalışmış, iki dakikada alı al, moru mor olarak, göğsünde ağrılarla inmişti bisikletten... Kocasını arada sırada..

— Bisikletle çalışıyor musun, diye soruyordu. Zehra yalan söylüyordu:

— Bak farketmiyor musun, karnım kaybolmaya başladı bile, diyordu..

Bisikletin gelişinden kırk gün sonra bir akşam doktor, Zehra'ya:

— Karıcığım gel seninle başbaşa bir rakı içelim, dedi.

Zehra için Hayri'nin bu yakınlığı, çok eski günlerde kalmış, mutlu bir sürprizdi.

Şişman şişman, koşuşturmaya uğraşarak, işlemeli örtülerle güzel bir sofraya kurdu. Beyaz peynirden, söğüş domatese, çabucak yaptığı hafif sarımsaklı cacıktan, katı yumurta salatasına ve kaşar paneli küçük kanapelere kadar, elinden geldiğince sofrayı donattı.. Karafakiden buz gibi rakılar dolduruldu uzun bardaklara.. Tıpkı nişanlılık günlerindeki gibi kadehler çinçinlerle tokuştu. Bakışlar bakışlarda gülücüklerle eridi. İlk anıların, ilk randevuların albümleri açıldı ve karı koca bir ağızdan eski şarkılarını söylediler hafif ve dokunaklı bir sesle...

Sonra..

Sonra doktor:

— Yahu Zehra, şu bisikleti bir denesene, bakayım nasıl çalışıyorsun bir göreyim, gerçekten vücudun epeyce farkettiler, dedi.

Zehra, o sıcak yakınlaşmada kocasının göz aldanişım ödüllendirmek için bisikletin bulunduğu odaya geçti ve bindi bisiklete.. Başladı pedallara zar zor basmaya..

Hayri:

— Bravo hiç bu kadarını beklemiyordum, biraz daha hızlı, biraz daha hızlı diyordu...

Kalp, yüzden yüz ona, yüz on beşe, yüz yirmiye çıkıyordu...

Hayri, elini bisikletin önündeki vites ayar düğmesine koymuş:

— Harikasın sen, harikasın diye bağıırıyordu.

Ve avucunun içindeki vitesi yükseltiyordu. Ha gayret şekerim, biraz daha hızlı...

Zehra ter içinde nefes nefese daha güçlü basmaya çalışıyordu pedallara... Kalp yüz yirmi beşe çıkmıştı..
Bir sancı yapıyordu sol bğrüne..
Ve Zehra yıkılıverdi bisikletten yere..
Hayri eğilip nabzını tuttu..
Nabız durmuştu..

16

Rıza Bey, özellikle içinin sıkışık olduğu akşamlar, yatağa yattıktan sonra, suyuna tirit romanlar okumaya bayılırdı. İnancı oydu ki, büyük bir kalabalığın ortak özlemiydi, suyuna tirit romanlarda şişirilen renkli yaşam düzeyleri.

O romanlarda Nejdet'ler, Şermin'lerle Londra'ya kadar uzanırlar, dönüşte dostları büyük müzikçi Raxon'un Bandal'deki villasında bir hafta konuk kaldıktan sonra, Raxon'un özel yatıyla Capri'ye giderlerdi.

O romanlarda, romanın yazarı yaşamında nelerin özlemini çekmişse, hepsini romanındaki kahramana bol bol yaşatırdı.

Nejdet'ler, tenis oynarlar, çiftliklerinde . dinlenmeye giderler, kışları kayak yaparlar, hatta bazan besteledikleri bir müziğin plak kontratı için New York'a uçaklardı.

Romanın yazarı, kendi yaşamında safariye gitmek istemiş de, olanak mı bulamamış, Nejat'lar, bir atışta aslan, kaplan, gergedan avlarlardı.

Rıza Bey, severdi o romanları. Özellikle ev eşyasının anlatımında, kafadan atma, «empire»ler, «lois quinze»ler, «louis seize» ler hoşuna giderdi.

Nejat'lar, hiç hasta olmazlar, hiç kötü giyinmezler, gerekirse birkaç kroşe çekerek, birkaç serserinin çenesini kırabilirler ve pahalı spor arabalarda dolaşırlardı.

Şerminlerin aşkları ise hep alengirli olurdu. Nejat'larla bir gece kulübüne gittikleri ve bir sambanın kadasında dalgalanmaya başladıkları sırada, gözleri birden eski nişanlıları Sami'lere takılırdı. Ve düşünürlerdi bir yaz gecesi Ada çamlıklarında Samilerle nasıl birbirleri- ne .«Sadakat yeminleri ederek dudak dudağa öpüşüklerini.

Emekli Arif Efendi'nin peykeli evindeki sıkıntılarını, rengi bozulmuş yemek masası muşambasına kadar anlatan gerçekçi yazarların, sundukları kırık dökük yaşamların yürek burkan üzüntüleri yanında, suyuna tirit romanların yatlı, kotralı, tenisli, kayaklı, havyarlı, şampanyalı düşsel palavraları, emekli Arif efendilerin bile daha çok hoşlarına gidecek türdendi.

Rıza Bey'in o romanlarda bulduğu tek eksiklik, süpenslerin zayıflığı idi. Nejdet'lerin, Şermin'lere aldıkları inci gerdanlığın sahte olduğu anlaşıldıktan sonra Şermin'lerin Nejdet'lere takınacakları tavrın nasıl olacağı dâhi, enerjik çekecek bir gerginlikte yazılmalı...

Oysa o kadar tantananın içine bir de sevgiliden öç almak için cinayet izlenimi bırakan bir intihar oturtulsa, suyuna tirit romanlar, TV'deki Amerikan dizilerine yakın bir tempoya çok daha rahat ulaşırđı.

Ne yazık ki, artık suyuna tirit roman yazarlar azalıyor ve katı bir gerçekçilik, Çamlıca'da elele yürüdükten sonra o geceyi Tarabya'da başbaşa geçirmenin yerini alıyordu. Nesibe hanımlar, parası ödenmediğinden kapatılmış elektriğı açtırabilmek için eski radyoyu satmaya çalışıyor ama, o modası geçmiş lenduhayı alacak birini bulamıyorlardı.

Böyle bir cümle, o radyoya ait eski anılara da birkaç sayfa ayırma olanağı verirdi. Nesibe Hanım, Şermin'lerin eski nişanlısıyla Ada'daki öpüşmelerini düşünmesi yerine, satışa çıkarılan modası geçmiş lenduha radyonun eve ilk geldiğı günü düşünürdü...

Rıza Bey, yüreğine anlamsız ağırlıkların çöktüğü ve bir kadeh konyakla sinirlerini gevşetmeye çalıştığı gecelerde, bazan kalkar, suyuna tirit romanların, işi gereğinden fazla uzatmaya başlayan bölümlerinden birine, polisiye bir gerilim oturturdu...

Nejat'lar, süslü büyük salonların kanapelerinde, Şermin'lerin dudaklarına doğru uzandıkları sırada, pencereden içeriye bir el ateş edilirdi...

O gece de Rıza Bey, yatağından kalkıp, masasının başına oturmuş, laf diye okuduğı bir romanın sayfalarına, dinamik birkaç tablo yerleştirerek, oyalanmaya çalışıyordu...

Ve birden telefon çaldı... Saat gecenin üçünde telefonun çalması pek hayra alamet değildi. Rıza Bey açtı telefonu. Mandrakke Kâmil'in eski karısı Ferhunde Hanım:

— Rıza, çok zor durumdayım, ne olur hemen gel, demeye çalıştığı sırada, sözünü bitirmeden telefon sertçe kapandı...

Rıza Bey eski bir itfaiyeci hızıyla giyindi. Kendini sokağa attı ve bir taksi (bulmak için koşar adımlarla yürümeye başladı).

Besbelli o saatte biri, Ferhunde Hanım'ın evine girmiş ve konuşmasını kesmişti... Yoksa Mandrakke Kâmil, akıl hastanesinden mi kaçmıştı? Öyleyse durum ciddiden de ciddiydi. Ferhunde Hanım belki de ölümle karşı karşıyaydı.

Gecenin içinde kimsesiz sokakları kaim bir sis kaplamıştı. Rıza Bey pardösüsünün yakasını kaldırmış, az ilerdeki taksi durağına doğru hızlı hızlı yürüyordu. Keskin bir ayaz vardı. Lambaların ışıkları, sislerin içinde eriyip gitmişti. Her şey kaybolmuşlar dünyasındaki aynalardan yansıyan son silintiler gibiydi.

Görmüş geçirmiş ve gözü pek bir kadındı Ferhunde Hanım. Yaş dönemlerindeki bunalımlarla, genç kızlık kaprislerine yeniden tırmanmaya çalışan, yitilikle vahşeti birbirine dolanmış belalı hatunlardan değildi. Basma çok önemli bir şey gelmese, gecenin saat üçünde Rıza Bey'e telefon etmezdi.

Sislerin içinde, ışıktan iki cılız göz belirdi. Usul usul bir araba geliyordu. Rıza Bey, kandilleşmiş farlara doğru koşarak, birkaç kez:

— Taksi taksi, diye bağırdı.

Araba durdu. Camları buğulanmış bir taksi, gecikmiş bir yolcuyu gideceği yere bıraktıktan sonra, durağa geri dönüyordu.

— Boş musunuz?

— Nereye gideceksiniz?

— Selamiçeşme, Ambarcı Sokak, No: 13,..

— Buyurun binin.

Rıza Bey bindi taksiye... İçi içine sığmıyordu. Saatine baktı Saat üçü ondört geçiyordu.

— Kabil olduğu kadar çabuk gidelim...

— Yol görünmüyor ki beyim... Taksi yürümüyor, emekliyordu... Gümüşyol'dan Bağdat Caddesi'ne çıkış... Arada sırada çok uzaklardan görünüyormuş gibi bir izlenim veren araba farlarıyla karşılaşıyorlardı. Ve farlar o anda geçiveriyordu yanlarından...

Selamiçeşme... Sağa, sonra sola dönüş...

— Tamam, burası.

Rıza Bey, alelacele hesabı ödeyip indi taksiden... Saat üçü yirmi yedi geçiyordu.

Ferhunde Hanım, eski bir köşkün bahçesindeki tek katlı, müstakil bir evde oturuyordu. Pencereerde ışık görünmüyordu.

Kapıyı çalmak mı, çalmamak mı?

Rıza Bey evin arkasına dolandı, oradan da çardaklı alçak terasa çıktı. Terasa bakan pancurlar kapalıydı. Sadece teras kapısının perde aralığında ince bir ışık vardı. Emekli telsizci kapıya doğru yaklaştı ve ışığın sızdığı aralıktan içeri bakmaya çalıştı. Bir kanapenin perde aralığına rastlayan doğrultusunda, kolonya şişesi tutan sarkık bir kadın eli görünüyordu.

Rıza Bey, arka cebinden küçük bir elmastıraş çıkardı, teras kapısının camını, içerdeki mandala en yakın yerinden ustaca kesip, elmastıraşın vantuzlu sapına yapıştırarak, çıkardı ve elini sokup, yavaşça espanyoleti açtı. Karşılaşacağı manzaradan korkuyordu. Sarkık el, kolonya şişesini bırakmadığına göre, demek ki, Ferhunde Hanım henüz yaşıyordu.

Kapıdan içeri süzüldü Rıza Bey... Ferhunde Hanım, kanapeye yanlamasına uzanmış, aşağıya doğru sarkık elinde bir kolonya şişesi, kendisine gülümsüyordu.

— Nasılsın, ne var, ne oldu?

Ferhunde Hanım, hem ılık, hem boğuk bir sesle:

— Başım dönüyor Rıza, diyordu.

Rıza Bey'in hiç beklemediği bir durumdaydı Ferhunde Hanım. Zurna gibi sarhoştı...

Oysa daha yarım saat önce sesi hiç de sarhoş gelmemişti telefonda...

— Anlat bakayım ne oldu?

— Bilmiyorum... Uyumurken bir gölge eğilir gibi oldu üstüme... Ayağa kalkmış bir timsahtı.. Doğrulamak istedim doğrulamadım... Bağırmak istedim bağıramadım. Zar zor masa lambasını yaktım... Başım dönüyordu... Birden çok çaresiz hissettim kendimi... Hemen sen geldin aklıma... Sana telefon ettim.. Ve nasıl oldu bilemiyorum, telefonu kapatarak yıkılıp kaldım oraya...

Rıza Bey, bir eliyle Ferhunde Hanım'ın bileğini tutmuş, bir eliyle de alnını, yanaklarını okşuyordu:

— İçki mi içtin?

— Hayır...

— Uyku ilacı?

— Bir tane Tamesta...

— Miden bulanıyor mu?

- Sen gelmeden her şeyi gidip çıkardım... Hâlâ bulanıyor..
- İlacı içtiğin su bardağı nerede?
- Yatağın başucunda..
- Suyu sürahidenden mi koydun?
- Evet..
- Evin anahtarı başka kimsede var mı?
- Hayır..
- Emin misin?
- Evet.. Yalnız şey.. Vaktiyle Kâmil'de de vardı bir anahtar...

Rıza Bey, yatak odasına geçip sürahinin kapağını açtı ve eğilip kokladı... Dikkat çekecek bir şey yoktu.. Telefonla Kâmil'in yattığı akıl hastanesini aradı. Nöbetçi hekimi istedi... Kâmil'in hastanede olup olmadığını sordu. Hastanede özel tedavi altındaydı. Tekrar Ferhunde Hanım'a döndü:

- Peki ne yedin akşam yemeğinde..
- Karides konservesi..
- Başka?
- Beyaz peynir, domates, hepsi o kadar... Rıza Bey:
- Canımın içi sen zehirlenmişsin, dedi, hemen bir doktor çağıralım...
- Ve tekrar açtı telefonu...

Teras kapısının kesilmiş cam köşesinden içeri giren rüzgar, kapının perdesini arada bir kabartıp indiriyordu... Ferhunde Hanım, takatsiz bir gülücükle:

— Kusura bakma Rıza, diyordu. O kadar yalnızım ki, ölsem kimsenin ruhu duymayacak... Neyse ki sen varsın, şükür ki sen varsın...

Rıza Bey kendisinin de aynı ölçüde yalnız olduğunu geçirdi aklından ve eğilip öptü Ferhunde Hanım'ı..

17

O gün Ferhunde Hanım'ın hamaratlığı üstündeydi. Sisli puslu İstanbul Şubat'ının öğlesinde Rıza Bey'i manto yemeye davet etmiş, bir de on yıllık kırmızı bir şarap açmıştı. Dışarda ısı altı, içerde yirmi ikiydi. Salonun abajurlarından pasaklı kış gündüzünü unutturan tatlı ışıklar dağılıyor ve pikapta kırk yıl öncesinin ağızlarından düşmeyen Ramona'sı çalıyordu.

Ferhunde Hanım, Rıza Bey şerefine uğraşmış savaştı, başlangıç olarak mayonezli levrek yapmıştı... Karışık salata, mayonezli levrek ve önce kadehlerde tiril tiril titreyen soğuk beyaz şarap...

Sonra da sinimsi bir tepsi içinde, üstündeki kırmızı biberli tereyağı mis gibi kokan, yoğurtlu mantı gelmiş ve on yıllık kırmızı şarap açılmıştı...

Ferhunde Hanım haşlanmış mantıların üstüne "yoğurdunu dökmeden önce, hepsini beş dakikalığına fırına sürer ve hamurların haşlanırken uğradığı ıslak laçkalığı yine kendilerine çektiler, içi kıymalı hamur yüksüklüklerini hafifçe tıkızlaştırıp, kendi kendine deşilip dağılma perişanlığından kurtarırdı.. Sarımsaklı yoğurdu ondan sonra üstlerine döker ve onun da üstüne kırmızı biberli kızdırılmış tereyağını, tatlı bir cazırtıyla gezdiriverirdi...

Rıza Bey ortaya konan dumanlı mantıdan önce bir tabak, arkasından bir tabak daha ve arkasından bir tabak daha yemişti... Şarap şişesi de yandan aşağıya inmişti...

Hık ışıklar içindeki ılık salonla, eski yıllardan arta kalmış şarkıların ılıklığı, beyaz şaraplı levrek ve kırmızı şaraplı mantının ılıklığına karışıyor ve Şubat İstanbul' unun öğlesinde iki sevişmeli dostu, gönül gemilerinin mutlu köpükleriyle anın keyfi içinde yüzdürüyordu...

Mantıdan sonra cevizli kabak tatlısı, sonra meyve, sonra kahve ve birer küçük kadeh de konyak...

Rıza Bey:

Ültra modern tankerlerin süvarileri bile ancak bu kadar enfesini yiyebilir yemeğin, diyordu...

Derken kapı çalındı...

Omuz başından bordo fiyonklu, bordo kemerli siyah robunun içinde uzun. boyuyla pek alımlı görünen Nurten girdi içeri...

Ferhunde Hanım, Nurten'den epey söz etmişti Rıza Bey'e... Eski bir aile dostunun kızıydı Nurten. Beş yıl önce evlenmiş, evliliği yürümediği için de kısa bir süre önce boşanıp, dört yaşındaki oğluyla, karşı mahalledeki apartmanlardan birine taşınmıştı. Keşke taşınmaz olaydı... Yeni dairesinde her gece karabasanlar görüyordu. Ancak bu karabasanelerin türü bir hayli değişikti. Yatak odasının duvarındaki sabit aynada, saat gece ikiden sonra hafiften bir ışımaya oluyor ve sonra da birtakım umacı gölgeler dans etmeye başlıyordu.

Nurten kaç kez bağırarak yatağından fırlayıp elektriği yakmış ve aynada sadece kendi gölgesini görmüştü...

Neden karabasanlar hep aynı aynada ve kızılımsı bir ışık içinde görünüyordu?
Önceleri gördüğü karabasanları, geçirdiği ruhsal bunalıma bağlamak istemiş ve kimseye pek bir şey söylememişti...
Ama artık dayanacak takati kalmamıştı. Ferhunde Hanım'dan gelip kendisiyle birlikte kalması için yardım rica ediyordu.
Ferhunde Hanım durumu Rıza Bey'e anlatmış, ayrıca Nurten'e de isterse kendisini Rıza Bey'le tanıştıracacağını söylemişti...
Ve Nurten o gün öğleden sonra Rıza Bey'le tanışmak için Ferhunde Hanım'a gelmişti.
Rıza Bey ne olup bittiğini bir kez de Nurten'den dinledi. Arkasından kendine özgü küçük sorularından birini sordu:
— Sizden önce kim oturuyormuş o katta? Nurten:
— Bilmiyorum, dedi, kat uzun süre boş kalmış...
— Boş mu kalmış, hem de o kadar ev sıkıntısı varken...
O geceyi Rıza Bey'le Ferhunde Hanım, Nurten'in salonunda geçirdiler. Nurten yatak odasında yattı ve karabasanları görmeyi bekledi. Ne Var ki o gece aynada ne kızılımsı ışık yandı, ne de içinde gölgeler dans etti... Nurten hem söylediklerini doğrulayamamış olmaktan^ hem de Rıza Bey'le Ferhunde Hanım'a uykusuz bir gece geçirtmiş olmaktan, çok üzgündü...
Oysa ertesi gece yine ayna aydınlanmış ve o garip gölgeler görünmüştü...

Nurten'in karabasanları üç gece daha sürdü...
Üç gün sonra Rıza Bey telefonla Ferhunde Hanım'a
Nurten'in gördüğü karabasanlarda haklı olduğunu söyleyerek işin gerçeğini anlatıyordu:
— O iki yanyana daire daha önceleri randevu eviymiş. Nurten'in yatak odasındaki ayna, arkasından bakınca odanın içini gösteren bir ayna. Yandaki daireye gelen bazı müşteriler, aynanın tam arkasına rastlayan bir dolabın çifte kapağını açınca, içerde olup bitenleri izlerlermiş. Şimdi yan dairede oturan ailenin, yeni yetişme oğlu yatıyormuş o dolaplı odada... Oğlan dolabın marifetini keşfetmiş. Gecenin belirli bir saatinde Nurten'i gözetlemeye çalıştığı için yaktığı ışıkla gölgesi aynaya yansıyor duruyor... Nurten'in karabasanı, oğlanın kıpırdayıp duran suratı... Nurten'e söyle bir gece aynayı kırıver- sin... Ertesi gün de orasını ördürüp sıvatsın...
Ferhunde Hanım:
— Ne adamsın yani Rıza, demişti. Peki sen bunu nasıl öğrendin?
Rıza Bey, gülmüş:
— Büyük sır açıklayamam, demişti...

Bir bakıma büyük sırrı açıklamamakta azıcık haklıydı Rıza Bey... Katlarda daha önce kimlerin oturduğunu saptadıktan sonra, randevu evlerinin sahibini bulmuş ve kimseye söylememek koşuluyla gerçeği ondan öğrenmişti.
Nurten'in yanındaki dairede kimin oturduğunu ve delikanlı oğlunun hangi odada yattığını öğrenmek ise çok daha kolay olmuştu. Kapıcının ev hizmetine giden karısı, kimin nerede yattığını ve dolabın nerede bulunduğunu gayet iyi biliyordu...
Nurten hemen o gece karabasanlar görünürken aynayı şangır şungur kırıverdi ve neye uğradığını şaşırarak çocukla burun buruna geldi...
Şimdi aynanın yeri örülmüş ve sıvanmış durumda... Üstünde de suluboya bir Haliç tablosu var...

18

Takvime bakılırsa bahar yaklaşıyordu, ama henüz ağaçların uzaklardan dev bir çalı süpürgesini andıran yapraksız dallarında hiçbir hareket yoktu...
Arada bir açan güneş, bir bahar müjdesinin umudunu uyandırır gibi oluyorsa da, tüm bekleyişleri düş kırıklığına uğratarak, hiçbir kapıya uğramadan geçip giden postacı gibi, yeniden kalın kış bulutlarının arkasında kayboluyordu.
O gün de ikinci üstü başlayan sinsi yağmur, hızla bastıran akşamı büsbütün suratsızlaştırarak, çekilmez bir sıkıntı ve yalnızlık karabasanına çevirmişti...
Rıza Bey hızlı adımlarla merdivenleri çıkarken, geceyi tek başına evde geçirmekle, bir sürpriz yaparak, Ferhunde Hanım'a akşam yemeğine gitmek arasında kararsızdı...
Evde oturup videoda iyi bir komedi yahut iyi bir serüven yahut iyi bir kovboy filmi seyretmek...
Yahut Ferhunde Hanım'la ikinci kitabının ayrıntılarını konuşmak...
Ola ki kadın da bütün ilgili görüntüsüne karşın, Rıza Bey'in kırkıktan sonra saz çalmaya benzer yazarlığından aynı zevki almıyor, onun tedirginliklerini, aranışlarını, üstü kapalı övünmelerini nezaketen paylaşmaya çalışıyordu.

Durup dururken yine kadının kafasını ütölemeye gitmenin anlamı mı vardı?

Daha olmazsa, şöyle bir telefon eder, hoşbeş, arasında ısrarlı bir davet alırsa, o zaman giderdi.

Dairesinin önüne gelmişti. Anahtarını çıkardı, kapıyı açtı, içeri girip antrenin elektriğini yaktı. Pardösüsünü çıkardı. Çiseleyen yağmurun ıslaklığı devetüyü taklidi pardösünün omuzlarını keçeletmişti. Ve duvarları, tavanları, döşemeleriyle kendi eti kemiği kokan salona girdi.

İyi bir kovboy filmi seyretmek galiba en iyisiydi.

Acaba seyretmediği bir kaset var mıydı evde?

Kasetleri kiralayan genç, onun eğilimlerini bildiği için, her uğrayışında iki üç kaseti birden verir, «Ne zaman seyrederken seyret abi, farketmez» demek inceliğini gösterirdi.

Sinsi yağmur, duyulmaz bir sesle, inceden yavaştan yağıp duruyordu dışarda..

Ev kimsesiz kalmış özel bir dünya gibiydi..

Özel bir dünya ama kimsesiz..

Birden kapı çalındı.. Kim gelmiş olabilirdi ki?..

Rıza Bey gidip açtı kapıyı. Karşısında kapıcının kızı elinde süslü bir paketle duruyordu:

— Sizin için getirip bıraktılar, dedi...

— Kim bıraktı?

— Gençten sakallı, gözlüklü bir adam..

— Adını söylemedi mi?

— Söylemedi..

— Peki, zahmet olmuş size, teşekkür ederim.. Kapı kapandı..

Rıza Bey kendisi için, bırakılmış süslü paketle, koltuğuna döndü ve paketi açtı...

Paketin içinde sadece bir kurukafa vardı.

Besbelli biri şaka yapmıştı...

Kurukafayı sehpanın üzerine bıraktı...

Derinliğine düşünmek istemeyen bir canlılıkla son aldığı üç kasetten birini videoya koydu...

Kovboy filmi değildi ama, güzel bir polisiyeydi..

Amerika'nın güneyinde astığı astık kestiği kestik bir çiftlik sahibinin işlediği (bir cinayeti gözü kara bir şerif aydınlatmaya uğraşıyordu.

Çiftlik sahibi, kendi bölgesinin şerifini satın almıştı. Ama cinayeti başka bir bölgede işlediği için, oranın şerifi peşini bırakmıyordu.

En önemli sorun cinayetin hangi bölgede işlenmiş olduğunun kanıtlanmasına ve cesedin bulunmasına kalıyordu..

Ceset yakılmış ve külleri bir dereye atılmıştı..

Cinayetin hangi bölgede işlenmiş olduğu da tam saptanamıyordu...

Ve gözü kara şerif, geçerli ipucu bulmak için uğraşıp duruyordu...

Doğrusu güzel filmi.

Filmin sonunda her şey açığa çıkıp, çiftlik sahibi, elektrikli sandalyeye oturduğu sırada, beklenmedik bir şey oldu.

Sehpanın üstündeki kurukafa konuşmaya başladı.

Rıza Bey kulaklarına inanamıyordu.

Gözleri iki ışık noktası halinde yanan kurukafa konuşuyordu:

«Ak elleri boğum boğum kınalı, Ahmet imin selvileri yamalı... Oyulmuş bir mezardan aldılar beni...

Çukurumun yoluna koydular seni...

Rıza götür beni yerime, horlayarak bakma sakın serime... Bilinmez sırları yolacaksın... Ben de senin gibiydim, ben gibi olacaksın...»

Rıza Bey kurukafaya yaklaştı...

Kurukafa hep aynı sözleri tekrarlıyordu...

«...Ben gibi olacaksın... Ben gibi olacaksın...»

Sonunda sustu kurukafa...

Rıza Bey süslü paketle gelen kurukafayı alıp, hâlâ ısıt ısıt yanan gözleri ve küçük bir hırıltıya dönen sesiyle, kendisini gece yarısı şaşırtmaya hatta korkutmaya çalışan iskelet parçasını incelemeye başladı...

Kurukafanın içinde uzaktan komutalı küçük bir teyp makinesi vardı...

Rıza Bey gülümsedi ve kurukafayı okşayarak yatağına girdi..

O tip makineleri araya hiçbir engel girmemesi koşuluyla yüz metre kadar bir uzaklıktan çalıştırmak işten bile değildi.

Demek ki, bu garip oyuncağı kendisine yollayan, salon pencerelerinin yüksekliğinde, yüz metrelik bir alanın içindeydi.

Karşıdaki evlerin pencereleriyle balkonlarından kolayca gerçekleştirilebilecek bir olaydı bu...

Karşıdaki evlerin pencereleriyle balkonlarından birinde, bir bilinmez kişi Rıza Bey'le dalga geçmeye çalışıyordu.

Sorun, o bilinmez kişinin hangi pencere yahut balkonda olduğunu bulmaktı.

Rıza Bey yatağından, masanın üstüne koyduğu kurukafaya bakarak, karşı katlarda oturanlar arasındaki tanıdıklarını düşünüyordu. Hiçbiri kendisine böyle alengirli bir kurukafa gönderip, onu uzaktan konuşturmaya kalkacak türden çarpık afili değildi.

Emekli telsizci birden fırladı yatağından Kurukafayı kapıldığı gibi salona çıktı ve iskelet parçasını pencerelerden görünecek bir yere koydu.

O anda kurukafanın gözleri yine yandı ve içindeki teyp çalışmaya başladı:

«Ak elleri boğum boğum kınalı, Ahmet'imın selvileri yamalı. Oyulmuş bir mezardan aldılar beni...

Çukurumun yoluna koydular seni...

Rıza götür beni yerime, horlayarak bakma sakın serime... Bilinmez sırları yolacaksın... Ben de senin gibiydim, ben gibi olacaksın...»

Rıza Bey özel aygıtların bulunduğu dolaptan, kısa radyo dalgalarının yönünü saptayan kadranlı bir anten aldı. Anteni kurukafanın üstünden sağa sola çevirmeye başladı ve «şıp» diye kurukafanın içindeki teybin hangi yönden yöneltildiğini buluverdi. Salonun ışıkları yanmadığından, kendisiyle dalga geçenler, onun ne yaptığını izleyemiyorlardı.

Emekli telsizci yahut «Maviye Boyanmış Islık» öykülerinin yazarı bin mumluk bir projektör aldı eline ve salonun penceresinden kurukafanın yönetildiği yöne doğru yaktı projektörü...

Sola doğru elli altmış metre bir uzaklıktaki bir yapının terasında iki silüet bir anda ışık içinde kaldı...

Silüetlerden biri Ferhunde Hanım'dı...

Ve terastan gülerek bağıırıyordu:

— Rıza, iddiayı kazandım. Şimdi sana geliyoruz.

Birkaç dakika sonra kapı çalındı. Ferhunde Hanım yeğeni elektronikçi Osman'la gülerek içeri girdiler.

Ferhunde Hanım:

— Çok özür dileriz Rıza'cığım diyordu. Osman, şenin kitabı okuyup bayılmış. Ama böyle bir oyunu çözemeyeceğin konusunda benimle iddiaya tutuştun. Ben de yarım saat içinde çözüvereceğini söyledim. İnanmadı. Karşıdaki Ferruh Bey'lerin terasından seni sınamaya kalktı ve gördüğün gibi de şişti... Tam yirmi dakikada bizi yakalayıp mat ettin. On dakika daha geciksen, hem iddiayı kaybedecek, hem de soğuktan zatürree olacaktım...

Rıza Bey:

— Güzel bir yaramazlık bulmuşsunuz, demekle yetindi.

Arkasından da Osman'a, o küçük sorularından birkaçını sormaya başladı.

— Nerden buldunuz bu kurukafayı?

— Bizim bir arkadaşta vardı.

— Teybin söylediği sözleri de siz mi uydurdunuz?.. Osman:

— Hayır, dedi, daha doğrusu ilk yarısı kurukafanın ağzındaki bir kartta yazılıydı. İkinci yarısını da ben ekledim.

— O karta kim yazmış ilk yarısını?..

— Bilmem, bizim arkadaş o kartla birlikte verdi kurukafayı.

— Arkadaşınızın bana böyle bir oyun düzenleyeceğinizden haberi var mıydı?

— Vardı... O da sizin kitabı okuyup çok beğenmiş. Şakayı birlikte planladık biraz da...

— Arkadaşınız o kartta yazılı sözlerin ne anlama geldiğini açıklamadı mı?

— Yooo... Uydurma tekerleme herhalde... Rıza Bey:

— Uydurma bir tekerleme değil, dedi. Sizin arkadaş da hipnotizmaya meraklı biri... O da Mandrakke Kâmil gibi daha önceki yaşamının iskeletini aramaya kalkmış olacak...

— Nerden çıkarıyorsunuz bunu?

— «Ak elleri boğum boğum kınalı» kimin dizesidir?

— Dilimin ucunda ama tam çıkartamıyorum.

— Karacaoğlan'ın...

— Eeee yani?

— Yani Karacaoğlan'ın «Karaca»sıyla, «Ahmet'imın selvileri yamalı» cümlesindeki «Ahmet»i birleştirince «Karacaahmet» çıkıyor... Karacaahmet'teki bir mezardan çıkarmışlar kurukafayı ve o mezarı bulması için arkadaşına vermişler... Arkadaşın da dolaylı olarak benim dikkatimi çekmek istemiş konuya...

Osman şaşkın:

— Sanmıyorum, dedi.

— Durumu kurcala, haklı olduğumu anlayacaksın...

Ferhunde Hanım çay pişirdi ve polisiye öykülerden konuşarak, gecenin üçünü ettiler...

Dört gün sonra Osman, Rıza Bey'e telefon ediyordu:

— Vallahi yine haklı çıktınız. Bizim arkadaş, birileri, kurukafayı «Bu senin eski yaşamındaki kafan, git mezarını bul bakalım» diye vermişler. Bizim arkadaş da ısrarı pek ciddiye almamış, ama konunun üstüne sizin dikkatinizi çekmekte yarar görmüş... Daha önce böyle bir düğümü çözümlediğinizi biliyormuş...

Rıza Bey:

— Bazı serseriler kendi serüvenlerinde hipnotizma meraklılarını da araç olarak kullanmak istiyorlar. Söyle arkadaşına, onlardan uzak dursun, baskıyı artırılırsa da, bana haber versin, bir çaresini buluruz, dedi.

19

Zamkinoz Ekrem, kumarda kaybettiği zaman punduna getirirse, borcunu ödemediği sırada kadem bastığı için, kendine bu lakap takılmıştı...

Şık giyinen, ağzı laf yapan, kadın sigaralarına hızlı çakmak çeken, görüntüsü fiyakalı, cüzdanı kokoz, kartlaşmış jönpromye rollerinde bir adamdı.

İlk bakışta, sanat kültürü gelişmiş, eğitimi donatımı dünya başkentlerindeki salıncaklarda etlenip kemiklenmiş, monden bir salon erkeği sanırdın...

Yavaş yavaş sezmeye başladın ki, Zamkinoz Ekrem, boşgezenin boş kalfasıdır ve büyük teyzesinin, yakında satılacağını söylediği arsası karşılığında borç almadığı kimse kalmamıştır.

Zamkinoz Ekrem'in Semoşla evlenmesi de pek ani olmuştu. Kumar da oynanan, danslı müzikli bir kulüpte, bir dost masasında tanışmışlar ve bir hafta sonra da evlenivermişlerdi.

Semoş, genç yaşta sekiz yaşındaki oğluyla dul kalmış bir kadındı. Kocasını dışarıyla önemli işler yapan zengin bir konserve fabrikatörüydü. İsviçre'den İtalya'ya geçerken, bir araba kazasında ölmüş, başka varisi olmadığı için de, bütün serveti oğluyla karışma kalmıştı...

Zamkinoz Ekrem turnayı gözünden vurmuştu bu kez...

Evliliklerinin onuncu ayında Ekrem'in foyaları ortaya çıkmaya başlamıştı. Alacaklıları ince imalar, ricalar ve bazan da kibarlık sınırlarını zorlayan sertleşmelerle Semoş'tan kocasının borçlarını ödemesini istiyorlardı.

Semoş renkten renge giriyor, nasıl bir hata işlediğini gün günden daha iyi görüyor ama Ekrem'den de kopamıyordu. Onun yumuşak, kibar, kendini karikatürize eden ve özür dileyen halleri, öfkesini eritmeye yetiyordu. Serseri huylu bir adam ama, beni deli gibi seviyor, diye düşünüyordu. Tek alabildiği önlem, kocasından kalan fabrikaları Ekrem'e kaptırmamaktan ibaretti. Ekrem de bu konunun üstüne çok gitmiyordu. «Ben kim, fabrika işletmek kim, hepsini iki haftada batırırım» dediği bile oluyordu. Demek ki, aslında iyi niyetliydi Ekrem...

Ekrem ise çok daha başka ve ürkütücü planların içindeydi...

Ölen kocanın mirasının üçte ikisi bir karışık velete kalmıştı. Gerçi şimdi vesayeti annesindeydi ama, on yıl sonra hemen her şey onun olacaktı.

Şayet o velet ortadan kalksa...

Velete ait hisseler anneye dönecekti...

Anne de ortadan kalkarsa, mirasın tümü Ekrem'in olacaktı...

Rıza Bey yazmakta olduğu öykünün burasına gelince, kendini koltuğun gerisine doğru atıp, şöyle bir gerindi...

Çocuğun ortadan kaldırılma planının uygulanmasını yazmaya eli gitmiyordu.

Sonra yeniden eğildi makinenin üstüne...

Ekrem, üvey oğluyla dostluğu iyice büyümüşü. Sinemalara, lunaparklara, lokantalara birlikte gidiyor, birlikte kovboyculuk oynuyor, derslere birlikte çalışıyorlardı.

Semoş, arkadaşlarına «Vallahi öz babası olsa, ancak bu kadar sevebilirdi» diyordu...

Ekrem, çocuğa bir de çeşit çeşit makasları, köprüleri, istasyonları olan koskocaman elektrikli bir demir yolu şebekesi armağan etmişti.

Elektrikli denetim setindeki düğmelere basıp, mandalları ileri geri çevirdikçe, semaforlar iniyor kalkıyor, makaslar açılıyor kapanıyor, marşandizler yolcu trenlerine yol vererek, katarlar fıfır dönüp duruyordu.

220 voltluk şehir ceryanını 6 volta indiren bir transformatör çalıştırıyordu şebekeyi...

Transformatör kazara bozulurverse...

Ve kazara şehir ceryanı olduğu gibi geçse raylara...

Ve kazara çocuk, elini sürürverse raylarla trenlere...

Babasından kalan miras Semoş'un olurverse...

Sonra Semoş da banyodan çıktığı bir sabah, üzüntülerini unutmak için kocasıyla araba gezintisi yaparken, araba bir karayolu tüneline içinde bozulur ve... Tüneldeki hava ceryanını göğüsleye göğüsleye yürümek zorunda kalsalar tünelde... Ekrem'in gömleği içine soktuğu gazete kâğıtları kendini korusa bile, Semoş ateşli bir gripten kendini kurtaramazdı ve bir kez yatağa da düştü mü, gerisi kolaydı. Her gece verilen bol uyku hapiyle, sabaha kadar karşılıklı açık tutulacak pencereler, çok hızlı ulaştırırdı Semoş'u da sonuca...

Peki, Zamkinoz Ekrem, uğursuz planlarını aksatmadan uygulasa, acaba suçu yanına kâr mı kalırdı?

Rıza Bey, cinayetler tasarısını soyutta o kadar aksaksız kurmuştu ki, kendi öyküsünde katilin nasıl yakalanabileceğinin püf noktasını iskalamıştı...

Polisiye öykünün öykü olması için, katilin beyni kadar bir başkasının da 'beyninin çalıştığını' göstermek gerekiyordu...

Rıza Bey, kâğıdı doldurmadan yarıda bıraktı.

Böylesi bir caninin yakayı nasıl ele verebileceğini düşünmeye başladı.

Çocuğun aslında bir kazaya kurban gitmediğini kim, nasıl anlayacaktı?

Kim nasıl anlayacaktı, kadının her gece soğuk hava akımları arasında kaldığı için ateşinin düşmediğini ve direncinin gün günden azaldığını?

Çocuk ortadan kalkınca babasından kendisine kalmış olan miras annesine dönecekti. Anne de ortadan kalkınca, hepsi Zamkinoz Ekrem'in olacaktı.

Rıza Bey, yazmaya başladığı öyküde böylesine kurulmuş bir cinayet planını sonuna kadar götürüp götürmemekte kararsızdı...

Zamkinoz Ekrem, tam amaçlarına ulaştığı anda, kendisinin cinayetlerini ortaya çıkaracak birinin, hangi yükümlülük ve sorumlulukla harekete geçeceği noktası havada kalıyordu.

Kolay kolay anlaşılmayacak bir yöntemle öldürdüğü karısı, yaşamını sigorta ettirmiş bulunsa ve sigorta şirketi de paraları ödemediği önce, ölümün doğal olup olmadığını incelemeye kalksa, belki bir sigorta detektifi işin içinde bir bit yeniği olduğunu yakalayabilirdi.

Ne var ki, bizde böyle bir uygulama yoktu. İkincisi de yabancı polis öykülerinde çok sık başvurulmuş bir öğeydi, sigorta şirketi detektifi...

Öyleyse planın uygulamasını, sonuca ulaştırmamak gerekiyordu.

Zamkinoz Ekrem, üvey oğluna tüm takım taklavatıyla oyuncak trenler almış ve çocukla dostluğu iyice sıkılaştırmıştı.

Karısı Semoş, arkadaşlarına «Vallahi öz babası olsa, ancak bu kadar sevebilirdi...» diyordu.

Böylesi bir yakınlıktan kimsenin kuşkuya düşme olasılığı yoktu...

Küçük yaşta yetim kalmış bir çocuğu bağrına basan bir üvey baba imajı, kutsal bir imajdı. Bundan kim neden kuşku duyacaktı...

Cinayetin uygulanma sırasında bir fiyasko olsa... Zamkinoz Ekrem, 220 voltluk akımı oyuncak trene bağlamaya çalışırken kendisi çarpılsa...

Bu kez de öykü güdük kalacaktı...

Rıza Bey, daha değişik bir çözümle sürdürdü yazısını...

Zamkinoz Ekrem, oyuncak trenin transformatörünü bozup, minicik raylara kent akımını doğrudan doğruya bağlayabilmek için, evde yalnız kalma fırsatı arıyordu. Ve o fırsat bir türlü çıkmıyordu.

Semoş'un evde olmadığını sandığı bir anda eve geldiği zaman, ya bir yığın konukla karşılaşılıyor, ya Semoş' u pedikür yaparken buluyor, beklenmedik saatlerde eve gelmesinin dikkati çekmesini de istemiyordu.

Semoş:

— Ne o hasta mısın, niye geldin eve, hani kulüpte buluşacaktık, diye soruyordu...

Ve olay yavaş yavaş kafasında büyümeye başlıyordu. Gece gündüz, yatakta, tuvalette hep aynı şeyi düşünüyordu. Semoş:

— Sana bir şeyler oldu son günlerde, ne söylediğimi dahi duymuyorsun, demeye başlamıştı.

Sade son günlerde değil, son gecelerde de bir şeyler olmaya başlamıştı Ekrem'e; sayıklıyordu...

Tren... Eldiven... Trene dokunma... Dokunuyor... ölüyor... Tren... Sen öl... öldü... Sevmiyorum...

Semoş, bir yığın boğuk mırıltı arasında kocasının sayıkladığı «tren», «ölüm», «sevmiyorum» sözcüklerini çok daha başka şeylere yormaya başlamıştı...

Ekrem galiba başka bir kadınla ilişki kurmuştu. Vaktiyle kendisiyle de yaptığı gibi banliyö trenine binip, olmadık bir istasyonda iniyor ve oralarda geziniyorlardı... Ekrem'in bayıldığı bir oyundu trenli flört...

Kendisiyle olan aşkı «ölmüştü», kendisini artık «sevmiyordu». Onun için son günlerde bu kadar düşünceliydi ve onun için geceleri sayıklıyordu...

Bir sabah öğleye doğru Ekrem banyoda traş olurken, Semoş kapının yanına geldi:
— Yine hazırlık tren için mi? dedi...
— Ne... Efendim... Ne dedin?..
— Tren, dedim...
— Ne treni?..
— Sen daha iyi bilirsin ne treni olduğunu... Ekrem, senin bu kadar vicdansız olabileceğini tahmin etmemiştim...
Ekrem birden yüzünü kesip küçük bir «ay» koparmıştı...
Semoş, sayıklamaları çözümlediğinden iyice güvenli:
— Ay, ya, diyordu, ay.. Utanma olmayınca dudağını da kesersin, boğazını da... Buraya bak, buradan çıkar gidersin ve bir daha da buraya adımını atmazsın. Yoksa seni ben ellerimle öldürürüm... Bir direksiyon kırışı yüzünden öldü öteki...
Ekrem'in kafasında çanlar çalmaya başlamıştı...
Yoksa ilk kocasını araba kazasında Semoş mu öldürmüştü? Kimdi bu Semoş, tasarladığı cinayeti nasıl yakalamıştı? Pek meraklı olduğu falcılarla büyücülerden biri mi bir şey söylemişti kendisine?
Ekrem, son bir çabayla:
— Aldanıyorsun, dedi. Semoş:
— Aldanmıyorum, dedi.
Ekrem tren cinayetini işleme olanağının artık hiç mi hiç kalmadığını anlıyordu. Bundan sonra bir arada olmaları da kolay değildi. Çarçabuk bitirdi tıraşını ve ceketini alıp çıktı evden...
Kapıyı açmadan önce bir veda öpücüğü için Semoş'a doğru bir adım attı. Semoş da bir adım geri attı. Kadın buzdan bir yontu gibiydi ve gözlerinde ölümcül bakışlar vardı...
Zamkinoz'un başı, sen bilirsin gibilerden azıcık yana eğildi. Ve kapıyı arkasından, çarpmamasına dikkat ederek kapattı.
Semoş'un boğazındaki tıkanıklık bir cümleyle boşaldı ağzından:
— Öldürülmeye dahi degecek bir yanın yoktu, zavallı Ekrem...

20

Rıza Bey için kitap sahibi olmak; ev, araba, hatta küçük bir çiftlik sahibi olmayı düşünmekten dahi, daha uzakta, erişilmez bir düştü. O düşü kurmaya bile cesareti hiçbir zaman yetmemişti...
Ve şimdi elinde kendi yazdığı kitabı tutuyordu. Üstünde kırmızı iri harflerle kendi adı yazılı olan kitabı... «Mavi Boyanmış Isık»ı...
Amatörce bir tutkuyla yazmış olduğu polisiye öykülerin bir kitap halinde toplanmasını hiç mi istememişti? Buluş çağındaki bir gencin kimseye açamadığı bir kadın özlemine benzer, gizli bir arzulanmayla, için için istemişti herhalde... Ama gerçekleşmesi o kadar olanak dışı görünmüştü ki ona... Adı duyulmuş biri değildi. Kim hangi akla hizmetle yayınlayacaktı o öykü kitabını?
Kitabı kendi parasıyla bastırsa, kim basar, kaç basar, kim dağıtır kaç dağıtır, kime dağıtır hiçbir bilgisi yoktu. Üstelik böyle bir özenmişlik de bir tuhaf görünmüştü gözüne... Öykülerinin okunmaya değer olup olmadığını dahi kestiremiyordu...
Gerçi yakın dostları elden ele hayranlıkla dolaştırıyorlardı yazdıklarını ama, belki de bir dost nezaketinin gereği idi o ilgi...
Bazan çok berbat buluyordu yazdıklarını, kırk yılda bir de «pekâlâ güzel»...
Elden ele dolaşan öyküler, eski baş çarkçılardan Hilmi Bey'deyken, bir rastlantı, Hilmi Bey'in bacanağının dikkatini çekmişti. Hilmi Bey'in bacanağı önemli bir yayınevinin ortağıydı. Öykülerin hepsini birden bir kitap halinde yayınlamaya hemen o an karar vermişti...
İlk baskı üç bin olacaktı ve kitabın üstündeki fiyattan Rıza Bey'e yüzde on telif hakkı ödenecekti.
Kırk gün sonra Rıza Bey, kapağındaki siyah maskenin gözleriyle ağzından, mavinin her tonunda, minik notaları andıran soru işaretlerinin fışkırdığı kitabını okşuyordu. Adı kırmızı harflerle tepeye yazılmıştı. Kitabı kuşatan pembe bandrolün üstünde «Lütfen çocuklara okutmayın ve geceleri okumayın» yazılıydı...
Kitap beklenmedik bir hızla iki ayda tükendi ve ikinci baskıya gitti. Rıza Bey mutluydu. Fiyat üç yüz elli lira olarak konduğu için, Rıza Bey'e sunulan çekin üstünde yüz beş bin lira yazıyordu. Ve Rıza Bey kaleminden kazandığı ilk paraya dokunmaya kıyamıyordu. Hatta çeki çerçeveletip yazı masasının üstüne asmayı bile düşündü bir aralık...
Yayınevi kendisinden yeni kitaplar, özellikle romanlar istiyordu...
Okuyuculardan gelen mektuplar, telefonlar güngünden yoğunlaşıyordu.
Rıza Bey ününe alışmaya çalışıyordu.
Gazetelerde bir iki de eleştiri yazısı çıkmıştı. Bir tanesi toplumsal içeriğini hafif buluyor, bir başkası da polisiye öykü dalındaki ilk iyi niyet denemesinin, acemiliklerini hoşgösterecek nitelikte olduğunu söylüyordu.

Ancak Rıza Bey'in bazı yakın arkadaşlarında hafif bir değişime başlamıştı. Kendisine rastladıkları zaman aşırı bir laubalilikle:

— Ulan Rıza, nereden buluyorsun o kadar palavrayı, gibi, çabalarım hafife almaya eğilimli sorular soruyorlardı.

Arkasından da:

— Yazacaksan oğlum denizden çıkan eli ayağı kesilmiş kadın cesetlerinin katilim yaz, türünden önerilerde bulunuyorlardı.

Şurada burada, kitabını beğendiklerini söyleyerek yaklaşanlardan bir bölümü, kısa bir övgüden sonra «Ancak...», «Yalnız...» diye başlayan eleştirilere geçiyorlar ve:

— Şimdi size düşen en büyük görev, batık 'gemi hırsızlarını ele almaktır, yahut, şimdi size düşen en büyük görev, cinayet psikolojisinin toplumsal boyutlarını ortaya koymaktır, diye bir çeşit yol göstericilik yapıyorlardı.

Bazıları:

— Dışardaki yazarların çok etkisi altında kalmışsınız, daha özgün, daha bizden şeyler yazmalıydınız, diyorlardı.

Rıza Bey, dostlarıyla sohbet ederken herhangi bir konuda düşüncesini söylemeye kalktığı zaman, hiç beklenmedik biri: :

— E, ne yapalım, biz senin gibi öykü yazarı değiliz, diyordu.

Rıza Bey, alışık olmadığı garip ve usandırıcı bir çemberin içine düşmüş gibi hissetmeye başlamıştı kendini... Hiç tanımadıklarından gelen övgülerin içtenliği yanında, yakınlarından gelen gizli küçümsemeler garibine gidiyordu.

Çocukluk arkadaşlarından birinin sözü hâlâ çınlıyordu kulaklarında:

— Yahu Rıza, koskocaman adamsın, bırak şu martavallarla uğraşmayı...

Ve Rıza Bey, Ferhunde Hanım'dan başka dertleşecek kimse bulamıyordu.

— Ben kime ne yaptım, neden beni bu kadar iğnelemeye yatkınlar, diye soruyordu.

Ferhunde Hanım:

— Alışacaksın, diyordu. Bak kitabın üçüncü baskıya gidiyor... Sen boş ver söylenenlere... Zamanla daha yeni dostlar, daha yeni çevreler edineceksin. Onlar daha anlayışlı olacaklar, göreceklerin...

. Rıza Bey, yeni dostlarla yeni çevrelerin de kendisini nasıl karşılayacaklarını bilemiyordu... «Surda büyük bir yanlışlık yapmışsınız...», «Ben sizin yerinizde olsam, cinayeti kadın doktora değil, kardeşine işletirdim...», «Mesajınızın ne olduğunu anlaşılmıyor», «Diyaloglarınız hep aynı üslup...» fiskeleri, peşini bırakmıyordu...

«Haklısınız... Uyarınıza teşekkürler... İlginiz beni çok duygulandırdı...» klişelerinin nezaketinde, durmadan, özür dilercesine bir süklüm püklümlüğün çengelinde asılmış gibi hissediyordu kendini Rıza Bey...

Ve kitap yazdığına da yazacağına da bazan çok pişman oluyordu.

Neyse ki tanımadığı okurlar, içindeki kırılganlıkları çok hızlı sarıyordu. Rıza Bey anlıyordu ki, yazıyı yazarı da gerçekten sevenler sadece onlardır... Kalemle kağıt serüveninin en. kutsal yönü de onlara layık olmaya çalışmaktır.

21

Lodosun Haydarpaşa rıhtımlarında aile boyu dalgalarla patladığı bir gündü.

Banliyö trenleri, kalkınma iddialarına kulak asmayan bir dervişlikle eski serüvenlerinin yarım yüzyıllık tekrarını yaşıyorlardı.

İnsanı üşütmeden havalandırma hırsının etek altı şakalarında nefeslendiği rüzgar, yüzbinlerce yıllık bir gençliğin uslanmaz hovardalığıyla esiyordu.

Rıza Bey, hallaca gönderilmiş kirliliği bir yorgan pamuğu gibi savruk bir dağınıklığın, yorgun ve dünyaya kayıtsız gevşekliğinde, suskun bir uzay ikindisi yaşıyordu. Elinin kimsesiz sıcaklığına, hayır demeyen bir konyak kadehiyle...

Telefonun zili, açılmaya değmez bir anlamsızlıkta çalıyordu.

Rıza Bey, konuşmaktan çok, zili susturmak için telefona uzandı.

Ferhunde Hanım'ın sesi telaşlıydı:

— Rıza'cığım seni rahatsız ettiğim için özür dilerim. Küçük dayımın gelini bir bunalım geçiriyor. Telefonu 150 80 35, ne olur kendisini arayiver. Birileri galiba tehdit ediyormuş zavallıyı, bana seni bulmam için yalvarıp durdu. Ben de söz verdim. Akşama yemeğe bekliyorum. Borç çorbası, sardalya buğulama, bir de elimle yaptığım ekmek kadayıfı var... Bir şişe de beyaz şarap koydum dolaba... Ne olup bittiğini akşam konuşuruz.

Zavallı kadın kaç yıldır yapayalnız yaşıyor. Doğrusu korkuyorum başına bir şey gelmesinden...

Rıza Bey, alelacele kibarlık elbiselerini giymiş bir sesle:

— Numarayı bir daha söylesene, dedi. Herhalde beni yangına çağrılan bir itfaiyeci gibi görmüyorsun. Çorbada ısrar etmezsen, şarap girişini lakerda, dil peyniri, birkaç dilim de tütünlükle başlatalım, çok özledim seni. Şarabın ilk yansıma senin mutluluğun, öteki yarısını da senin mutluluğuna layık olmaya çalışan fukara Rıza için içeriz...

Ferhunde Hanım, Rıza Bey'in inişler çıkışlar çizen ruhsal titreşimlerini artık iyice öğrenmişti:

— Ah ah dedi, seni sevgiye doyuramayacağım. Sı- kılmazsan akşamı beklemeden de gelebilirsin. Seni usandırmaktan korktuğum için yemeği bahane ediyorum. Yoksa ben de çok özledim seni.

Rıza Bey, oku fırlatılmış bir yay genişlemesinde:

— İyi ki varsın şu dünyada, dedi. Ve telefon numarasını küçük bir kağıda kaydetti.

Rıza Bey'in yazgısı kendi rayında bir tünele girmek üzereydi. Ama bunu o sırada ne Rıza Bey biliyordu, ne de Ferhunde Hanım.

Emekli telsizci, önce bir sigara yaktı ve Ferhunde hanımın verdiği numarayı usul usul çevirdi.

— Alo... Ben Rıza...

— Rıza Bey, delirmek üzereyim... Kim olduklarını bilmediğin kişiler beni tehdit ediyorlar. Demincek de bir pusula atıldı kapıdan. Üstünde, «Sonuncu günün bugün olacak» yazıyor. Çıldıracağım. Ne olur yardım edin bana...

Rıza Bey:

— Soğukkanlılığınızı bırakmayın, dedi. Ben şimdi geliyorum. Kimler neden tehdit ediyorlar sizi, rahat rahat konuşuruz. Lütfen söyler misiniz adresinizi...

Adres, Arnavutköy sırtlarında iki katlı bir evin adresiydi.

Rıza Bey, konyağını bitirip çıktı yola...

Arnavutköy sırtlarındaki iki katlı evin önüne geldiği zaman, saat beş buçuğu gösteriyordu. Uzun uzun çaldı kapıyı.

Kapı açılmadı.

Emekli telsizci evin arkasındaki alçak terasa çıktı. Teras kapısı aralıktı. İçeri girdi. Her yer derli toplu ve kimsesizdi.

Rıza Beyin yüreğinde tatsız bir sıkışıklık vardı.

Adım adım yürüyen bir belanın ayak seslerim duyuyordu sanki.

Önce:

— Kimse yok mu? diye bağırdı.

Sonra bir daha bağırdı:

— Kimse yok mu?

Ve salonun girişindeki merdivenden üst kata çıktı...

Üst kattaki yatak odasında darmadağın bir yatağın ortasında yeni boğulmuş bir kadın cesedi bekliyordu kendisini..

Tam o sırada kapının zili çalındı.

Rıza Bey inip açtı kapıyı.

Karşısında iki sivil polis duruyordu. Cinayet masasından gelmişlerdi.

Hızla yukarı çıktılar. Darmadağın yatağın ortasında henüz boğulmuş kadın cesedini gördüler ve Rıza Bey'i tutukladılar.

Cinayet masası şefi, görmüş geçirmiş olgun bir adamdı. Altı saattir özel bir bölümde tek başına beklemekte olan Rıza Bey'i gece yarısına doğru odasına getirtmiş ve karşısındaki koltuğa oturtup, bir sigara ikram etmişti:

— Öykülerinizi zevkle okuyoruz. Ancak yaşamın kendisi öykülere benzemez. İnşallah yazdıklarınıza kendinizi fazla kaptırmamışsınızdır, demişti.

Rıza Bey, ikram edilen sigarayı, teşekkür ederek alıp yakmış ve sessiz sakin soruları beklemeye başlamıştı.

— Cinayet saatinde o evde ne arıyordunuz?

— Öldürülen kadın bir yakınımın akrabasıydı. Ölümle tehdit edildiğini söyleyerek onun aracılığıyla benim yardımımı istemişti. Kendisine hemen telefon ettim. Biraz önce kapının altından bir pusula atıldığını, üstünde «Sonuncu günün bugün olacak» diye yazdığım, çıldırma üzere olduğunu söyledi. Ben de hemen geliyorum, diyerek adresini aldım ve gittiğimde cesediyle karşılaştım.

— Kimse kapıyı açmadığına göre içeri nasıl girdiniz?

Arkadaki teras kapısı aralıktı.

— Daha önce görmüş müydünüz o kadını?

— Hayır...

— Durumu neden polise bildirmediğiniz de, ölümle tehdit edildiğini söyleyen tanımadığınız bir insanın evine, öyle hemen tek başınıza gitmeye kalktınız?

— Bu tür olayların çoğu sanıldığı kadar ciddi olmayan olaylardır. Bir bunalım anında insanlar genellikle abartırlar sıkıntılarıyla endişelerini. Kendisi polisi aramak yerine, halden anlayacağına inandığı gıyabi bir dostu aradığına göre, ben de işin bu kadar dramatik olabileceğini düşünmedim. Kendisiyle durumu gözden geçirir, dertleşir, o kadar da kimsesiz olmadığını söyleyerek korkularını yatıştıırırdım sandım.

— Hangi numaraya telefon etmişsiniz?

Rıza Bey cep defterini çıkardı ve numarayı okudu:

— 150 80 35.

Cinayet masası şefi önce önündeki bloknota kaydetti numarayı. Sonra Rıza Bey'in gözlerinin içine bakarak tane tane:

— O gittiğiniz evde telefon yoktu, dedi.

— Efendim, anlayamadım?

— Cesedin bulunduğu evde telefon yoktu...

— Peki kimle konuştum ben? Polis şefi:

— Ben de onu merak ediyorum, dedi, görüyorsunuz ki, gerçekler öykü yazmaya benzemiyor.

Rıza Bey bir hayli afallamıştı.

Ferhunde Hanım'ı, bu tatsız olayın içine sokmama düşüncesiyle ama, çevresinde hızla bir duvar örülüyordu. Numarayı Ferhunde Hanım vermişti. O numarayı çevirince kargısına çıkan kadın da kendisini cinayet evine davet etmişti ve cinayet evinin telefonu yoktu.

Cinayet masası şefi önündeki düofona eğildi. Numarayı söyledi ve numaranın kime ait olduğunu bulunmasını istedi. Sonra tekrar Rıza Bey'e döndü:

— O numarayı size veren yakınınız kimdir? Rıza Bey,. gerçekten zor durumdaydı.

— Kendisini çoktandır tanıdığım yakın bir dostum.

— Numaranın kime ait olduğunu söyledi?

— Küçük dayısının gelinine... «Bir bunalım geçiriyor galiba, birileri tehdit ediyormuş kendisini. Senin yardımını sağlamam için yalvardı durdu» dedi.

O sırada düofonun sesi duyuldu:

— O numara Vişnezade'de genel bir telefona ait efendim.

Polis şefi:

— Peki, dedi.

Ve masanın gözünü çekerek dört fotoğraf çıkarıp Rıza Bey'e uzattı:

— Bunları daha önce hiç gördünüz mü? Fotoğraflar pornografik fotoğraflardı ve öldürülen kadına aitti. Rıza Bey:

— Hayır, dedi.

— Sizin bu fotoğraflarla öldürülen kadına şantaj yaptığınız bildirildi bize. Sizi suçüstü durumunda yakalamak için geldi polisler oraya. Azıcık daha erken gelmiş olsalar belki de o cinayet işlenmeyecekti.

Rıza Bey, şeytani bir planın içine sokulmuş olduğunu anlıyordu. Önce küçük dayının gelini, sonra da Ferhunde Hanım, yem olarak kullanılmıştı. Ve cinayet tam zamanında işlenerek ceset Rıza Bey'le başbaşa bırakılmıştı.

Emekli telsizci büzülmüş bir gülücükle:

— Kapıyı polislerle ben açtım, dedi. Gerçek suçlu o sırada çoktan kaçmıştı. Birileri beni zor durumda bırakmak istemiş olacaklar...

Polis şefi sertleşmeye başlayan bir çehreyle:

— Belki de masumiyetinize delil olarak kullanmak için, polise kapıyı bizzat açmayı yeğlediniz, bu da mümkün değil mi, dedi.

— Evde telefon olmadığının dahi farkında değildim. ..

— Onu siz iddia ediyorsunuz...

— Telefon numarasını bana veren yakın dostum da gerekirse doğrulayacaktır bunu...

— Ya tezgâhı beraber kurmuşsanız... Rıza Bey'in yüzünü kan bastı:

— Rica ederim beyefendi, dedi. Şu gösterdiğiniz fotoğrafların negatifleri kimdeyse asıl suçlu odur. Ben öldürülen kadını tanımıyorum. Kimliği araştırıldığı zaman ilişkileri de ortaya çıkacak ve sanırım ki bir yığın ipucu bulunacaktır.

Cinayet masası şefi:

— Önce siz şu yakın tanıdığınız hanımın adresini verin, dedi.

Rıza Bey'in yapabileceği hiçbir şey yoktu. Adresi verdi.

Polis şefi ayağa kalktı:

— Durum aydınlanıncaya kadar burada kalacaksınız, dedi.

Zile bastı. İçeri giren memura:

— Beyi götürün, dedi.

Yaşamın zorluğu, daha zorunu görmeyenler içindir,
O nedenle de yaşamın ne kadar zor olduğunu kimse bilemez.
Ferhunde Hanım, o akşam Rıza Bey'i çok bekledi. Kendi eliyle yaptığı sardalye buğulama, kaymaklı
ekmek kadayıfı, öksüz öksüz beklerlerken, bekledi.
Bir kadının özene bezene hazırladığı bir sofranın, soğuyup gitmesindeki öksüzlük nedir?
Bunu ancak çok sevilesi olduklarını sandıkları ve akşam yemeklerine hiçbir zaman zamanında gelemeyen
yarım bohem kocaların kadınları bilirler...
Ferhunde Hanım da Öyle bekledi Rıza Bey'i akşam yemeğine...
Sonra gece yansını geçce, polisler geldiler.
— Ferhunde Hanım siz misiniz?
— Evet benim...
— Lütfen merkeze kadar gelir misiniz? Ferhunde Hanım, eli ayağı titreye titreye mantosunu giyindi. Çok
da direnmedi, niçin, neden, diye...
Polis, altı yüz yıllık bir imparatorluğun yaptırımcı gücüydü.
Alıp götürdükleri de, o devletin içinde bir nüans bile değildi.
Devlet devlettir.
O devletin tabası ise, elbette ki devlet kadar önemli değildir.

Ferhunde Hanım, devletin önemini çoktan anlamış bir zavallı kadın vatandaş olarak gitti merkeze...
Cinayet masası şefi, çok da çiğ bir adam değildi.
Rıza Bey'i sorgulamış, sıra Ferhunde Hanım'a gelmişti.
— Siz Rıza Bey'e bir telefon numarası vermişsiniz. Küçük dayınızın gelini bir bunalım geçiriyormuş. Rıza
Bey'in yardımına koşmasını istemişsiniz...
— Evet...O telefon numarasını hatırlıyor musunuz?
— Evet...
— Kaçtı?
— 150 80 35.
— Bu numara Vişnezade'deki genel bir telefon kulübesine ait.
Ferhunde Hanım, allak bullak oldu.
— Bana o numarayı vermişti, dedi.
— Kim size o numarayı vermişti?
— Küçük dayımın gelini...
— Siz de aynı numarayı Rıza Bey'e vererek, yakın arkadaşınızı, bunalım geçiren uzak akrabanızın
yardımına çağırırdınız?
— Evet...
— Rıza Bey telefonla konuştuktan sonra, kendine verilen adrese gitti. Ve öldürülmüş bir kadının cesediyle
karşılaştı...
— Yapmayın, sahih mi?
— Sahih, cesedin yanında Rıza Bey bulundu ve tutuklandı. Siz bunu nasıl açıklıyorsunuz?
Ferhunde Hanım, hıçkırıklı bir ağlamayla:
— Olamaz, diyordu.
Cinayet masası şefi ise, kibar bir soğukkanlılıkla:
— Oldu ama, diyordu.
Ferhunde Hanım'ı, boğularak öldürülmüş genç kadın cesedinin yanına götürdüler...
Yanyana uzanmış beyaz örtülü masalardan birinin yüzü açıldı.
Ferhunde Hanım önce bir:
— Ay, kopardı. Sonra da tane tane:
— Burada yatan kadın, benim küçük dayımın gelini değil, dedi...

Öyleyse öldürülen kimdi?
Önce cinayet evinin kime ait olduğu araştırıldı.
Antakyalı bir lokantacı, oralarda şantözlük yapan bir kadın için almıştı. Böylece öldürülenin eski bir şantöz
olduğu çıktı ortaya. Küçük dayının gelini ise ağabeyinin daveti üstüne iki hafta önce Amerika'ya gitmişti.
Demek ki bir başka kadın, o kimliğe bürünerek telefonda Ferhunde Hanım'ı tongaya bastırmıştı. Ferhunde
Hanım da sesten kuşkulananmamıştı. Yıllardır konuştuğu yoktu bu uzak akrabayla...
Ancak bütün bu açıklamalar, Rıza Bey ile Ferhunde Hanım'ın kanıtsız bir anlatımı olarak havada
duruyordu. İkisi de cinayetten önce başbaşa verip gerektiğinde kullanmak üzere böyle bir senaryo
hazırlamış olabilirlerdi.
Rıza Bey, cesedin başında yakalanmıştı.

Öldürme nedeni de, kadının kendisini polise haber vereceğini söylemesi ve şantaja karşı çıkması olabilirdi.

Kovuşturma derinleştiriliyordu. Öldürülen şantözün bazı karanlık erkek arkadaşları olduğu ortaya çıkıyordu. Bankalarda da bir hayli parası vardı.

Gerçi Rıza Bey gibi birinin böyle bir kadına pornografik fotoğraflarla şantaj yapmaya kalkması pek akla yakın değildi ama, kadını kim, neden öldürmüş ve~ Rıza Bey'e bu tuzağı kurmuştu?

Rıza Bey, Mandrake Kâmil'in çevresinden kuşkulanıyordu.

Fotoğrafların negatifi muhakkak ki onlardan birin» deydi. Bir yandan kadını, o fotoğrafları kendisine ev almış olan lokantacıya göstermekle korkutuyorlar, bir yandan da Rıza Bey'in başına çorap örüyorlardı.

Kovuşturma derinleştirildikçe kadının uyuşturucu: dünyasıyla ilişkili olduğu da belirleniyordu.

Cinayet masası şefi, kırk sekiz saat sonra Rıza Bey'i serbest bıraktı ve kentten ayrılmamasını söyledi.

Rıza Bey eve gelip bir banyo aldı ve Mandrake Kâmil'in yattığı akıl hastanesinin yolunu tuttu.

Konuşma gayet net geçti:

— Kâmil işlediğin cinayetlerin belgeleriyle seni buradan çıkarıp mahkûm ettirmek işten değil. Antakyalı şantöz kimin çetesindeydi?

Kâmil önce bilmediğini söyledi. Hık etti, mık etti. Sonunda kendisini de bu çirkefe bulaştırmış birinin adım söyledi.

Durum açıklığa kavuşuyordu. Bir başka anlaşmazlıktan, şantöz kadın ortadan kaldırılırken, Rıza Bey'e de bu tuzak hazırlanıyordu.

Rıza Bey bir hafta gece gündüz uğraştı. Şebekenin değnekçisinin sayfiyedeki villasının bodrumunda özel bir kasa vardı. Ola ki o kasadaki belgeler, birçok gerçeği çıkaracaktı ortaya...

Emekli telsizci durumu polise bildirmeden önce, bir gece kasanın içine şöyle bir göz atma gereğini duydu. Kasanın şifresini çözmek zor olmadı. Adamın adını tersten yazınca kapı açılıverdi. İçinde paket paket uyuşturucularla öldürülen kadına ait fotoğraflar ve negatifleri vardı.

Şimdi tek sorun kasanın içindekiler yer değiştirmeden, polisin kasaya elkoymasıydı. Bunun için de gerçek suçlunun oraya girmemesi gerekiyordu.

Rıza Bey fotoğraflara bir daha baktı. Bir tanesinde şantözün en uygunsuz pozunu, kasanın sahibiyle birlikte çekilmişti. Rıza Bey, sadece o fotoğrafla negatifini alıp kasayı kapattı...

Fotoğraflarla negatif o gece cinayet masası şefinin elindeydi.

Rıza Bey:

— Sanırım ki asıl suçlunun resmi bu, diyordu.

Polis şefi:

— Peki siz nasıl buldunuz bu resimleri, diye sordu. Rıza Bey, kasanın bulunduğu villanın adresini verdikten sonra:

— Oralarda gezinirken bahçenin dibinde buldum, dedi. Gözüme de bodrum penceresinden kasa gibi bir şey ilişti.

Polis şefi:

— Ta dışardan karanlık bodrumdaki gizli kasayı nasıl görebildiniz, diye sormadı.

Durumu anlamıştı. Kırk sekiz saatlik tutukluluğun ödülü olarak, işe Rıza Bey'i fazla karıştırmadan kasayı açtırdı ve asıl suçluları sabaha karşı yakalattı.

Gelin rolüne girmiş kadının kimliği de çıktı ortaya. Çete başkanının emriyle cinayeti fiilen işlemiş olan eski bir bar fedaisinin karısıydı.

22

Rıza Bey, Rıza Bey, maaşallah hangi rüzgarlar attı sizi bizim kulübe?

.....

— Ay o Rıza Bey siz misiniz? Dün gece bitirdim kitabınızı... Yeni polisiye öyküler var mı?

.....

— Nasıl buluyorsunuz o kadar konuyu, doğrusu şaşıyorum...

Ah zavallı Fahire... Ne kadar da canlı bir kadındı.

.....

— Ölüm kaştan gözden yakın dememişler... Daha geçen hafta şu pistte dans ediyordu.

.....

— Ölüm nedeni tam anlaşılamamış diyorlar...

.....

— Kalp krizidir, şekerim. Başka türlü, küt diye gitmez ki insan.

.....

Fahire'yi yitirdiğinden beri Halil'in durumu perişan, diyorlar. Kulübe de hiç uğramıyor artık.

.....

— Çok iyi anlaşılan bir çiftti.

.....

— Görünüşe aldanma kardeş. İnsanların iç yüzü hiç belli olmuyor.

.....

Yahu Rıza, sana matrak bir fotoğraf göstereceğim. Bakalım ne diyeceksin?

.....

— Bizini hergele büyük oğlan çekmiş bunu... Kulüpteki bir ziyafet sofrasında masanın altı...

.....

— Görüyor musun, kimseye çaktırmadan birbirine dokunan ayakları... Üç değişik erkek ayağı, yanındaki kadın ayaklarıyla dokunmalı duruyor.

.....

— Ayakların kime ait olduğunu tam çıkartamadım ama azıcık tahmin edebiliyorum.

.....

Şu ayak galiba rahmetli Fahire'nin kocası Halil'in... Kadın ayağının kime ait olduğunu kestiremiyorum. Halil karda yürüyüp, izini belli etmeyenlerdendi ama, karısının ölümüyle fena sarsıldı...

Fahire'nin ağabeyi, kardeşinin normal bir ölümle öldüğüne inanmıyormuş.

.....

— Rıza, neden istiyorsun o fotoğrafı bir daha görmeyi?

.....

— Çaktım dalganı, ayakkabılardan kadın ayaklarının kime ait olduğunu saptamak istiyorsun. Seni gidi seni polisiye öykü yazarı...

Yahu nedir bu basımıza gelenler?.. Daha Fahire'nin öldüğü iki ay olmadan, bu kez de Osman'ın karısı Füsün bir anda gidiyordu... Şen şakrak, can eriği gibi dipdiri bir kadındı...

.....

— Osman da intihar girişiminde bulunmuş diyorlar...

.....

— Rıza, sen neden o fotoğrafa bu kadar taktırdın aklını?

Füsün'un ölümü için ani bir zehirlenme denmiş...

.....

— Kadınlar gelmez oldu kulübe... Buralarda bir lanetin dolaştığına inanıyorlar.

.....

— Oya da sinir krizleri geçiriyormuş.

Yahu Rıza sen gerçekten yaman adamsın. Demek sence Halil'in masa altından dokunduğu kadın ayağı, rahmetli Füsün'un ayağıydı...

.....

— Önce karısı ansızın öldü, iki ay geçmeden de gizli sevgilisi...

.....

— Rıza sen yine bir şeylerin peşindesin ya, bakalım ne çıkacak altından.

.....

Demek Halil'in Çamlıca sırtlarında bir garsoniyeri varmış...

.....

— Demek Fahire, Halil'in gizli aşna fişnesini biliyormuş. Sınıf arkadaşı Nuran'a elinde bunu belgeleyen bir pusula olduğundan söz etmiş. Nuran'a bakılırsa, o pusulayı Füsün'un kocasına göstermek niyetindeymiş. Tam o sırada ölüvermiş.

.....

— Evet ama şayet bir cinayete kurban gittiye, doktor nasıl oldu da anlayamadı bunu?

O ufacık tefecik emekli gemi telsizcisi Rıza Bey, gerçekten müthiş biri... Sessiz sedasız nasıl çözüverdi her iki cinayeti de değil mi?

.....

— Kırk yıl düşünsem aklıma gelmezdi, o bol kahkahalı gemi arslanı Halil'in, korkunç bir katil olabileceği...

Rıza Bey olmasa, kimse işin farkına varmayacaktı.

.....

Fahire, Füsün'un bir randevu pusulasını bulmuş Halil'in cebinde. Pusulayı Füsün'un kocasına göstermekle tehdit etmeye başlamış Halil'i... Halil, biliyorsun, Osman'ın hem en iyi arkadaşı, hem de iş ortağıydı. Karısının tehdidi karşısında paniklemişti.

Cinayetin işleniş biçimi şeytanca... Halil, karısının ayakkabısının öksesine özel zehirli küçük bir çivi yerleştirmiş. Sanki çivinin ucu ayakkabının öksesinden kendiliğinden çıkmış gibi...

.....

— Rıza Bey nasıl da bulmuş o ayakkabıyı?...

.....

— Rıza, her şeyi bize tam anlatmadı ama, galiba önce Füsün'un nasıl öldürüldüğünü saptamış. O da aynı yöntemle öldürülmüş ve çivili ayakkabı Füsün'un evinde bulunmuş. Besbelli Halil bir ara garsoniyerinde koymuş zehirli çiviği Füsün'un ayakkabısına... Kadın evine dönünce, sabahına ölmüş...

Rıza Bey'e göre, Füsün sezinlemiş, Halil'in karısını öldürdüğünü. Aralarında çıkan bir kavgada, bu cinayeti haber vermekle üstüne gitmiş Halil'in... Halil de aynı cinayet yöntemini uygulamış korkuyla...

.....

— Demek Rıza Bey, ikinci cinayetin yöntemini çözdükten sonra, birinci cinayetin kanıtına yönelmiş.

Halil, karısını öldüren ayakkabıyı, çivisini çıkarıp, evdeki hizmetçiye vermiş. Rıza Bey de ince bir araştırmayla, hizmetçiden almış ayakkabıları. Bakmış sağ tekin öksesinde minik bir çivi deliği... Füsün'un ayakkabısında ise çivi olduğu gibi duruyormuş... Laboratuvar incelemesinde zehirli olduğu çıkmış ortaya... Ayrıca, zehir tüpüyle, küçük ayakkabı çivileri bulunmuş Halil'in garsoniyerinde...

Rıza Bey, bir gece dolaşmış olacak garsoniyerde...

.....

— Çivilerle zehiri görünce aklı takılmış olmalı... Füsün'un giydiği ayakkabıyla, Fahire'nin hizmetçiye verilen ayakkabıları işi iyice açığa çıkarmış.

— Bakalım bu olayın da öyküsünü yazacak mı Rıza Bey?...

O merhaba Rıza Bey... Çoktandır görünmüyordu ortalıkta.

.....

— Hepimizin yüreğini ağzına getiren o tüyler ürpertici olayların öyküsünü yazmadın galiba...

.....

— Anlıyorum, anlıyorum, olgun insansın doğrusu... Bizim hergele oğlanın masanın altından çektiği fotoğrafı açıklamamak için yazmadın. Öteki ayakların kime ait olduğu saklı kalsın istedin...

.....

Hey gidi Rıza Bey hey, sana kimbilir kimler, bilmeden ne teşekkürler borçlu..

23

Rıza Bey, tatile çıkıp çıkmamakta kararsızdı. İç turizmin cümbür cemaatli ve salkım saçaklı cümbüşündeki gelişmelere karşın, tatillerin genellikle içki, kağıt oyunu, deniz kıyısı güneşlenmesi ve gerilimli tartışmalar dörtgenini, bir türlü yırtamadığı için, sonunda bezginliğe dönüştüğünü biliyordu.

Onun gençliğindeki tatiller, değişik dünyalarda yeni güzellikler keşfetmemenin, elele tutuşmak flört tatilleriydi. Kuytu kahve teraslarında dinlenen akordeonlar, korular içindeki küçük lokantalarda yenen lezzetli ev yemekleri, deniz mağaralarında yapılan sandal gezintilerindeki sıcacık öpüşmeler... Kitaplı kahkahalı, müzikli başbaşa, sakın ve huzurlu yumuşacık tatillerdi onlar;..

Kan ter içinde haldır haldır oradan oraya koşuşma ve her akşam yarım şişe rakıyı bitirdikten sonra sızmayla pinekleme arasındaki bir gevşeklikte, tırnaklarını çıkarmaya başlamış bir can sıkıntısının, yalpalayan adımlı tatilleri Rıza Bey'i açmıyordu.

Dinlenmek için kımıl kımıl insanlarla dolu kıyı kasabalarına gidip, onca hır gür ortasında tatil yapıyorum diye kendini aldatmanın ne anlamı vardı?

Ama yine de bir deniz kıyısına gidip, sularda sırt üstü yatmayı, canı gizlice çekiyordu...

Ege'yle Akdeniz'in buluştuğu bir burunda, eski bir dostunun şirin bir moteli vardı. Ferhunde Hanım'ı da tatili paylaşmaya davet ederek, kalkıp oraya gittiler...

Sabahları güneş doğarken kalkıyor, zeytin ve fıstık ağaçlarının arasından kıvrımlı kıyı yollarında bir saat yürüyorlardı... Kimsesizliğin henüz bozulmadığı ve doğadan mutluluğun sevecen bir serinlikle insanın yüreğine dolduğu saatlerdi o saatler...

Sonra odalarının terasında demli çayla, taze simit, taze kaşar peyniri ve bazen de rafadan yumurtadan ibaret kahvaltılarını ediyorlardı. Ferhunde Hanım, radyo-teybe ya Vivaldi'nin, ya Albinoni'nin bir kasetini koyuyordu. Demli çay, yumuşacık bir müzik ve maviyle laciverdin birbirine karıştığı, masum ve güzel bir yaz denizi...

O sırada gazeteler geliyordu. Haberler üstünde şakalar yaparak, gazeteleri okuyorlardı.

Sonra da denize çıkıyor, yüzüyor, yanyor, yanyor, yüzüyor, bilim- kurgu edebiyatının yeniliklerinden konuşuyorlardı.

Öğle yemeğinden önce, motelin denize bakan gölgelik bahçesinde ya birer martini ya birer viski içiyorlardı. Yemekte genellikle, soyulmuş domates söğüş ve dumanı üstünde balık ızgarası yiyorlardı. Arkasından buz gibi karpuz göbeği ve köpüklü kahve... Rıza Bey kahveyle bir de minik kayısı likörü içiyordu.

Arkasından kitaplarını alıp ya şezlonglara uzanıyorlar, ya şekerleme yapmak için odalarına çıkıyorlardı... İkinci çaylarının çokçasını motel sahibinin kotrasında içiyorlardı. Ve isteyen denize giriyor, isteyen bezik oynuyordu.

Denize usulca inen huzurlu tatil akşamları ve görünmeye başlayan yıldızlar... Motel sahibi eski zaman havalan çalardı o derinleşen saatlerde... O derinleşen saatler ki mutluları daha mutlu, mutsuzları daha mutsuz eder hep...

On beş günlük tatil çok hızlı gelmişti sonuna.

Ferhunde Hanım, İstanbul'a gemiyle dönmeyi önermişti. Limana ayda iki kez uğrayan lüks yolcu gemisinde kamaralarını ayırtmışlardı.

Artık moteldeki son geceleriydi:

Motel sahibi üç beş neşeli dostunu davet etmişti o .gece. İki şişe de şampanya açmıştı.

Bir ara motelin telefonu çalındı. Anı eşyaları satan ve geç vakitlere kadar açık kalan bir dükkandan Rıza Bey'i arıyorlardı. Yatıyla oralara gelen emekli bir İtalyan kaptan, vaktiyle Napoli'de yakın arkadaşlık ettiği Rıza Bey'in orada olduğunu öğrenmiş, mutlaka kendisiyle görüşmek istiyordu. Rıza Bey, kaptanı motele davet etmek istedi. Ne var ki kaptan, karısını yatta bırakmıştı ve sabaha karşı demir alacaktı...

Rıza Bey ister istemez gençlik arkadaşı İtalyan'la buluşmak için motelden çıktı...

Ve...

Ve bir daha geri dönmedi. Anı eşyaları satan dükkan sahibi ise kimsenin Rıza Bey'i aramadığını ve dükkandan kimsenin telefon etmediğini söylüyordu...

Ufacık tefecik polisiye öykü yazarı, acaba bir tuzağa mı düşürülmüştü?

Herkes telaşlanmış!].

Ferhunde Hanım, üzüntüsünü belli etmek istemiyor:

— Mutlaka basma bir iş geldi ama benim tanıdığım Rıza, bunun da üstesinden gelir, diyordu.

Limanda İtalyan bandıralı bir yat duruyordu ama geminin sahibi emekli bir gemi kaptanı değil, çok zengin bir İtalyan kontuydu. Rıza Bey'i de tanııyordu ve hiçbir Türk'e telefon etmemişti.

Ferhunde Hanım'ın tek başına İstanbul'a dönecek hali yoktu. Biletleri iptal etti ve durum aydınlanıncaya kadar motelde kalmaya karar verdi.

Rıza Bey'den ise ertesi gün de hiç ses seda çıkmadı.

Ege'yle Akdeniz'in birbirine kavuştuğu kıyılardaki bir tatil köyünde Rıza Bey, İstanbul'a döneceği gece, beklenmedik bir telefonla eski dostlarından emekliye ayrılmış bir İtalyan kaptanın yatıyla oralara uğradığını ve kendisini aradığını öğrenerek dışarı çıkmış, sonra da ortalıktan kaybolmuştu.

Yıldızlı bir güney gecesinde, Rıza Bey, Napoli'deki gençlik dostuyla bulaşacağını sanarak, ıssız yollarda hızlı hızlı yürüyordu.

Böceklerle otların gizli sevimlilerinden yansıyan bir yaz gecesi çitirtıları...

Çok da karanlık olmayan bir karanlık...

Denizin gökle öpüştüğü görünmez ufuklar...

Rıza Bey'in tuzağa düşürüldüğü aklından bile geçmiyordu.

Demek Dinoli emekli olmuştu.

Yanlamasına giydiği kasketiyle nasıl da şen bir insandı.

Her beğendiği kadına bariton sesiyle bir şarkı okumaya kalkardı.

Eski gençlik günleri... Napoli... Çamaşırların sallanıp durduğu dar sokaklar...

Vefalı adamdı bu Dinoli...

Rıza Bey'i unutmamıştı.

Akla gelir miydi Dinoli'nin emekli olacağı... Yatıyla oralara geleceği ve Rıza Bey'in de orada olduğunu» öğrenince, kendisine hemen telefon edeceği...

Altı kol birden kısıvrak tuttu Rıza Bey'i.,.

Islak bir pamuk dayandı burnuna ve ayakları yerden kesildi.

Kendine geldiği zaman bir garip boşluktaydı.

Zindan desen değil, salon desen değil... Bir garip boşluk...

Yerler mermerdi.

Hiçbir mobilya yoktu.

Pencere de yoktu.

Ve her yer deniz dibi aydınlığındaydı.

Nerden geldiği bilinmeyen bir aydınlık.

Rıza Bey yattığı yerden doğrulmaya, ellerini ayaklarını oynatmaya çalıştı.

Burnuna dayanan ıslak bir pamuğu anımsıyordu.

Ve deniz dibi aydınlığında bomboş penceresiz mermer, bir salon...

Nerden gelmişti buraya...

Dinoli telefon etmişti...

Eski gençlik arkadaşı bir İtalyan kaptan... Ferhunde Hanım otelde kendisini bekliyor olmalıydı.

Ertesi sabah İstanbul'a döneceklerdi sözde...

Birden üstüne projektörler yandı.

Projektör değil, bir milyon güneş.

Doğruldu, ayağa kalktı.

Korkunç bir sıcak, kavurucu bir sıcak, her yeri yanıyordu. Giysileri tutuşmak üzereydi...

Tavan kendisine yönelmiş ve ışığı noktalayan mercekle donatılmış projektörlerle doluydu.

Üç beş adım yürüdü.,.

Isı artıyordu.

Tam kapana kısılmıştı.

Kapana değil, cehenneme.

Bağırma başladı. Sesi yankılanmadı bile...

Koşmaya kalktı. Projektörler bir canavar gözü gibi izliyordu kendisini ve ısıları artıyordu.

Kızmaya başlayan mermerler ve tepesinde kendisini izleyerek ısıyı artıran projektörler.

Birileri kendisine bir tuzak hazırlamıştı. Ve burada kendisini kavurarak yok edeceklerdi...

Birden bir ses çınladı boşlukta:

— Rıza kurtuluş yok. Rıza Bey de bağıyordu:

— Kimsin çık ortaya, konuşalım.

Bir sessizlik. Sonra hain bir kahkaha...

— Rıza kurtuluş yok. Projektörlerin ısıyı gitgide artıyordu.

Rıza Bey üstündekileri çıkararak tepesine şemsiye yapmaya çalıştı.

Bir kumaş yanığı kokusu.,.

Ve nerden geldiği anlaşılmayan deli kahkahaları:

Mandrakke Kâmil'in işlediği cinayetleri bir sen biliyorsun, yok olman gerekiyor.

Yok edilmek için bu kadar takım taklavata ne gerek vardı. Besbelli ki, cinnet bunalımları geçiren sadık bir cinayet örgütünün eline düşmüştü.

Nerden geldiği belirsiz kahkahalı ses:

— O uğursuz soruşturmalarınla bizi nasıl damla damla kavurduysan, sen de kavrularak gebereceksin, diyordu.

Rıza Bey, saatine baktı, saat gecenin üçüydü. Saatinin gizli bir düğmesine dokundu. Saat özel bir saatti ve aynı zamanda çok güçlü bir «Radyo- Kompa» idi. En yakın radyo istasyonunun dalgalarıyla kuzey kutbu arasındaki açıyı saptayarak, hangi paralelle meridiyen arasında olduğunu şıp diye gösteren elektronik bir pusulaydı yani... Ve kadranda «39 x 29» diye mavi bir ışık yanmıştı. Demek bulunduğu yer, 36'ncı paralelle 29'uncu meridiyenin kesiştiği yer, karada değil, denizin ortasındaydı. Tam Meis adasıyla Rodos'un arasında Demek bir gemiye getirmişlerdi kendisini. Öyleyse tavanı öldürücü projektörlerle donatılmış, bu penceresiz mermer salon da geminin içindeydi...

Rıza Bey'in beyni, ultra süper bir atom reaktörü gibi çalışıyordu. Bir yahut iki saniye almıştı, nerede bulunduğunu çözmesi. Başının üstünde tuttuğu ceketinden, yanık bir kumaş kokusu çıkıyordu. Önce farketmediği bir uğultu çarpmaya başladı kulağına. Çok iyi tanıdığı gemi şaftının uğultusu. Demek geminin kış yanında ve su kesiminin altındaydı. Bu bölüme bu kadar yüksek elektrik yüklemek, akıl kârı. İş değildi. Bir kısa devre, kolay onarılamayacak büyük belalara neden olabilirdi.

Nerden geldiği bilinmeyen ses:

— Rıza kuyruğun fena sıkıştı. Dakikaların sayılı. Nerede olduğunu bile yüz yıl düşünsen bulamazsın, diyordu.

Rıza Bey, projektörlere gelen akımın ana kablo başlangıcını saptayabilse, bir umut aralığı yakalayacaktı... İki dolma kalem vardı başımın üstünde tuttuğu yanık kumaş kokan ceketinde... Biri, iki kurşun atan gizli bir tabancaydı. Öteki de yüksek frekanslı bir telsiz...

Işığı üstüne noktalayan mercekleriyle göz yakan projektörlerden tavanı kontrol edemiyordu. Birden yandaki duvarın dibine fırladı. Projektörler üstüne dönünceye kadar köşeleri gözden geçirmeye çalıştı. Sonra karşıdaki duvarın dibine... Sonra yandaki duvarın dibine...

Ses:

— Tavşan gibi zıpla dur, bakalım daha ne kadar zıplayabileceksin, diyordu.

Projektörlü mermer salonun giriş kapısı demirdendi. Tokmağının altında kilit deliği görünüyordu. Kapının üstündeki boşlukta madeni yuvarlak bir kapak göze çarpıyordu. Büyük bir olasılıkla ana akım kablosunun kofra kapağıydı orası. Rıza Bey kendini izleyen gözleri kuşkuya düşürmemek için, durmadan bir o duvara, bir bu duvara zıplayarak koşuyor ve çaktırmadan çıkardığı telsizle de, kısa bir mesaj yayınlıyordu. «36'ncı paralelle 29'uncu meridyenin kesiştiği noktada seyreden bir gemide tutsağım. Enterpol'ün aradığı adamlar var gemide. Gemiyi derhal durdurun.» Telsizdeki bellek, mesajı kayda almış, otomatik olarak kendiliğinden yayınlıyordu.

Projektörlerle kızan mermerler cehennemine dayanabildiği kadar dayanacak ve son anda da harekete geçecekti. Bir oraya, bir buraya koşuşturarak, saniyeleri sayıyordu.

Ses:

— Yarım saat daha dayanırsın, diyordu. Sonra alev alev tutuşacaksın. Ve o anda sana bir kâğıt imzalatacağım. Mandrakke Kâmil'in işlediği bütün cinayetleri, senin işlediğini belgeleyen bir kâğıt. Başka kurtuluşun yok.

Yarım saat gerçekten dayanabilecek miydi? Kalp atışları yüz yirmiye geçiyordu... Beş dakika geçmek bilmiyordu.

Ferhunde Hanım ise motel odasında bir türlü uyuyamıyordu. Acaba, Rıza Bey'e ne olmuştu... Uzaklardan bir uçak sesi geliyordu.

Rıza Bey tabanca kalemi avucunun içine almıştı... Ve artık, «ne olursa olsun» diyordu. Birden kolunu kofra kapağına doğru uzattı ve bastı tetiğe... Bir patlamayla birlikte binbir yıldırım çaktı tavanda... Isı bir anda düştü ve ortalık zindan kesildi ...İkinci kurşun, demir kapının anahtar deliğini parçaladı.

Rıza Bey itti kapıyı. Kapı açıldı. Karanlıkta daracık bir sahanlık ve yukarı çıkan demir bir merdivenle karşılaştı. Can havliyle tırmandı merdivenleri. Sandıklarla yüklü bir ambarda buldu kendini. Pantolonun küçük ön cebinde yedek iki kurşun daha vardı. Tabanca kalemi tekrar doldurdu.

Kurtulma şansı artıyordu.

Gemi birden yol kesmişti.

Ah bir güverteye çıkabilse...

Üç el feneri birden dolaşmaya başlamıştı ambarda... Cinayet şebekesinin adamları kendisini arıyorlardı.

Sandıkların arama gizlendi ve soğukkanlılığını yitirmemek için yirmi beşe kadar saydı. El fenerleri hızlı hızlı sağı solu tarıyordu. Derken bir tanesi dikiliverdi üstüne...

Sonra karanlıkta yükselen bir cellat sesi:

— Yakaladım, burada...

Aynı anda Rıza Bey'in tetiğine bastığı tabanca dolmakalem...

Yankılanarak çınlayan bir patlayış...

— Ay kolum, yandım...

Işığı sönmeden yere düşen fener...

Sağa sola seyirterek sönen öteki fenerler...

Karanlıkta birbirine çengellenen küfürler, komutlar, tehditler:

— Üstünde silah yoktu, nerden buldu silahı it oğlu it...

— Çıkış merdivenini tutun...

— Çiğ çiğ yiyeceğim seni ulan o... çocuğu...

Belli belirsiz ortalığı kaplamaya başlayan bir yanık kokusu... Yol kesen gemi... Güvertede duyulan koşuşmalar...

Rıza Bey, ambardaki sandıkların arasından sessizce süzülerek yer değiştiriyordu...

Cebindeki küçük telsiz ise durmadan aynı mesajı yayınlıyordu:

«36'ncı paralelle 29'uncu meridyenin kesiştiği noktada seyreden bir gemide tutsağım. Enterpol'ün aradığı adamlar var gemide. Gemiye derhal durdurun.»
Bayginken herhalde üstünü aramışlar, hattâ cüzdanıyla not defterini almışlar, ama biri gizli bir telsiz, öteki de gizli bir tabanca olan iki dolmakalemle, kol saatine dokunmamışlardı.

Rıza Bey, birinci sandığın üstüne tırmanmış, ikinci sandığın üstüne tırmanmaya uğraşıyordu.
Ambardaki yanık kokusu keskinleşiyordu.
Güvertede koşuşmalar artmıştı.

Biri:

— Yanığın pompalarını çalıştırın, diye bağııyordu.

Rıza Bey'in tırmandığı sandıkların üstünde vinç kancasının ipi sarkıyordu.

Rıza Bey, Dinoli numarasını nasıl yediğini düşünüyordu.

Herhalde Dinoli değildi kendisine telefon eden.

Sicilya mafyasının bir uzantısı olan cinayet şebekesi, iyi bulmuştu bu oyunu... Herhalde bir İtalyan tayfaya ettirmişlerdi telefonu...

Uzun yıllar geçmişti Dinoli'yi görmeyeli. Sesini telefonda ayırdetme olanağı yoktu Rıza Bey'in...

Vincin ipi sandıkların üstüne değiyordu.

Bir motor sesi geliyordu göklerden...

Gürültüsü artan bir motor sesi...

Rıza Bey, bir rastlantı mı, yoksa mesajı aldılar da? gemiyi mi arıyorlar, diye düşünüyordu.

Motor sesi ambarda çınlıyordu.

Bir helikopter iniyordu geminin üstüne...

Rıza Bey vincin ipini tutmuştu.

Gemi istop etmişti.

Rıza Bey vincin ipini tutmuştu.

Gemi istop etmişti.

Rıza Bey, ipe sarılarak altındaki sandığı ayaklarıyla hızla itti ve daha tepelerdeki bir sandığa çıktı.

Güvertedeki sesleri artık iyi duyuyordu. Biri:

— Sakın ateş açmayın helikoptere, diyordu.

Ve helikopterin hoparlörlerinden bir ses gümbürdedi:

— Arama yapılacak.

Rıza Bey, vincin ipini bıraktı ve son bir çabayla yandaki sandığa atladı. Oradan hem güvertenin bir bölümü, hem deniz görünüyordu. Keskin bir ışık yaklaşıyordu denizden. Bir hücumbotu olmalıydı.

Helikopter.

— Herkes güverteye toplansın, diyordu.

Rıza Bey, cebindeki telsizi çıkardı ve hızla bir mesaj daha yayınladı:

«Geminin kış ambarındaki sandıkların arasındayım. Gemiye gelen helikopterle hücumbotunun uyarılması...»

Artık beklemekten başka bir çaresi yoktu.

Bekleyiş on iki dakika sürdü... Yanık kokusuyla birlikte dumanlar da artıyordu.

Derken bir ışık kapladı ambarı. Vinç projektörlerini yakmışlardı.

Ambarda arama başlıyordu.

Rıza Bey, son anda bir şanssızlığa uğramamak için sessiz duruyordu.

Kendisini demincek kısırmaya çalışanlar yakalanmışlardı.

Tehlike kalmamış gibiydi.

Rıza Bey, sandıktan sandığa atlayarak ambar merdivenine doğru süzüldü. Ve başladı merdivenlerden yukarı doğru çıkmaya...

Pilot giysili iki kişinin tabancaları dikildi karşısına:

— Kimsin sen?

— Telsiz mesajlarını yayınlayan tutsak...

Yarım saat sonra Rıza Bey, tatil köyündeki motelinde Ferhunde Hanım'ın yanındaydı.

Geminin uyuşturucu ve kaçak silahlarla yüklü olduğu anlaşılmış, ancak yangın söndürülememişti.

Sicilya mafyasıyla bağlantılı cinayet ve kaçakçılık şebekesinin elebaşlıları da yakalanamamıştı.

Helikopterin sesini duyar duymaz, gemiden indirilen bir sürat motoruna binerek karanlık denizde kaybolmuşlardı...

Rıza Bey:

— Çok şey gördüm ama böylesini yaşamadım, diyordu.

Ve bir şey daha söylüyordu:

— Bizim tatilin son gecesini rezil ettiler. Bunu yanlarına bırakmayacağım onların.

Ferhunde Hanım ise:

— Aman Rıza, belalarını nasıl olsa bulur onlar, sen kurtuldun ya, gerisine boşver, diyordu...

24

Kurban Bayramı'yla 30 Ağustos'un birbirine çengellenmesine, Cumartesilerle Pazarlar da eklenince, mevsim sonunda ekstradan bir armağan gibi ortaya çıkıveren on günlük bir tatile, milyonlarca insan balıklamasına dalı- verdi.

Akdeniz, Ege, Marmara ve Karadeniz'in özellikle batı kıyılarına otobüsler, trenler, vapurlar, uçaklar ve özel arabalar. Sanki tarihinde yoksulluğu hiç tatmamış bir toplumum yaşama tüm enerjiyle bağlı çocuklarım, sonu gelmez dalgalar halinde taşıyıp durmaktan bir hal oldular...

Kıyılardaki tatil köylerinin ezici kalabalığından korktukları için, kendilerine daha sakince bir yerler arayanlar, Abant'tan Toros yaylalarına kadar; bin metreyi aşkın yükseklerin serinliklerine sığınmaya kalktılsa da, aynı kurnazlık pusulasını kullanmışların, karıncalarla tırtıllara benzeyen yoğunluğundan paçalarını kurtaramadılar.

On günlük sürpriz tatilin aşkıyla şahlanmış olan nüfusun yüzde onu, ellerinde çantaları, valizleri, sepetleri, naylon torbalan ve hatta denkleleriyle, genelleşen bir keyif göçünün kıpırtıları içindeydiler.

Traş fırçasını evde unuttuğu için homurdanan kocalar, yumuşacık görüntüsüne kapılarak son anda aldığı yürüyüş ayakkabısı ayağı sıkıdığı için topallayan hanımlar, mahalledeki erkek arkadaşının gittikleri yere gitmeyen ailesini, gizli gizli protesto etmek için, kimseyle konuşmadan asık surat dolaşan yeni bitme genç kızlar, evde yalnız kalamayacağı için zor bela refakate alınmış, romatizmalı şişman büyük hanımlar, onca telaş arasında herkese sık sık akıl öğreterek işin tadını kaçıran öksürüklü büyük babalar, gezi programını ortak düzenlediklerine bin kere pişman olduklarını daha yolun başında söyleyen yakın komşular, ikide birde ya gazoz, ya simit diye tutturup tokadı yedikten sonra ağlaya ağlaya elinden sürüklenen minik veletler, dinlenme ve eğlenme seferberliğinin çileli neferleri gibi, yolları, garları, istasyonları, iskeleleri doldurmuş gidiyorlardı.

Evde yaptığıının yüz katı daha fazlasını yaptığından yakman hanımların bunalmış seslerine, kalacak bir yer bulamadıkları için, ingil ıkıs otobüs duraklarında sabahlamak zorunda kalmışların başlarını kızgın kızgın sallamaları karışıyor, neon lambalı küçük dansinglerden kopan gürültü, buz kalmadığı için rakıyı sıcak içmekten öfkeli beylerin «Ben ağzına edeyim böyle tatilin» diye savurdıkları küfürlere, uzaktan uzağa kalenderce tempo tutuyordu.

«Kendi özel yerin olmadıkça hiçbir yere gitmeyeceksin kardeşim» fetvalarının genişlemesiyle hızlıca artan arazi fiyatlarına, kıyılan çok daha eski yıllarda kapatıvermişlerin ileriye görmüş olmaktan duydukları kıvanç, kahkahalı bir nispetle zurna çalıyordu.

Rıza Bey, emekli çarkçılardan otuz yıllık bir dostunun on dört metrelik teknesiyle Çanakkale'yi geçmiş Ayvalık'a doğru gidiyordu.

Kitapçısı en geç Ekim başına kadar ikinci kitabın teslim edilmesini istemişti.

Ortalama beş sayfadan en az otuz polise öyküyü derleyip toparlaması gerekiyordu.

Elindekiler ise yirmi tane ya vardı ya yoktu.

Ve Rıza Bey, geminin küpeştesinden göğün mavisine denizin laciverdisine bakarken, tatil dışı bir kamçıyla iradesini diriltmeye çalışıyordu:

— Oğlum Rıza, bu gezi sırasında on değişik öykünün üstesinden gelemezsen, hiç aynalara bakma, ben de adamım, diye...

Alt salonda bir makine ve yanında da bir yığın beyaz kâğıt vardı.

Rıza Bey, sabahın erken saatlerinde makinenin başına geçiyor, çatır da çatır doldurup duruyordu sayfaları...

Öykülerden biri, bir gazete havadisıyla başlıyordu.

Şahinbergöz köyünün eski ailelerinden Mehmet Efendi'nin küçük gelini, Kapıdağ Yarımadası'nın kuzeye bakan uçsuz bucaksız plajları üstünde bıçaklanmış olarak ölü bulunmuştu.

Katil yakalanmamıştı.

Gazete haberinin bittiği yerde, öykünün gergefi çıkıyordu ortaya.

Cinayetle ilgili soruşturma başlar başlamaz, güvenlik görevlilerine telefonlarla mektuplar yağmaya başlamıştı.

Önüne gelen, adını ve açık adresini belirterek:

— O cinayeti ben işledim, diyordu.

Bir cinayet işlenmişti.

Ve yüzü aşkın kişi, suçu yüklenme yarışına girmişti.

Güvenlik görevlileri şimdiye dek böyle bir olayla hiç karşılaşmadıklarını söylüyorlardı. Neden o kadar insan, cinayeti işlemiş görünmek istiyordu? Rıza Bey öyküye iyi başlamıştı. Ama sonunu nasıl getireceğini, galiba henüz kendisi de bilmiyordu.

Güvenlik kuvvetleri, cinayeti üstlenmeye kalkanların ad ve adreslerini incelemeye başladı. Hemen hepsinin doğruydu. Ancak hiçbirisi, gelip teslim olmamıştı. Sadece mektup yazmak ve telefon etmekle yetiniyorlardı.

Besbelli ki, işin içinde başka bir iş vardı.

Çıkarılan kayıtlardan anlaşıldığına göre, on gün içinde tam yüz yedi kişi, cinayeti kendisinin işlediğini bildirmişti.

Bunların hepsini tek tek gidip tutuklamanın anlamı yoktu. Böyle bir uygulama, çok garip bir tablo çıkaracaktı ortaya...

Bıçaklanarak öldürülmüş bir kadın ve kendini ihbar etmiş yüz yedi tane katil...

Güvenlik kuvvetleri olayı daha değişik açılardan da kovuşturuyorlardı.

Mehmet Efendi'nin küçük gelini, Mehmet Efendi'nin oğlundan ayrılmış on yıl olmuştu. On iki yaşında bir kızı vardı. Çok zengin bir ailenin tek çocuğuydu. Annesi küçük yaşta ölmüş, kendisini babası büyüttü. Mehmet Efendi'nin oğluyla Londra'da yüksek eğitimini yaparken tanışıp evlenmişti. Ancak evlilikleri yürümemişti. Eski kocası, halen Amerika'daydı. Ne iş yaptığı tam belli değildi. Kendisini tanıyanlar, ticaretle uğraştığını söylüyorlardı.

Mehmet Efendi'nin küçük gelinine, yahut Bakırcıoğullarından Rasih Bey'in tek kızına gelince...

Kocasından ayrıldıktan sonra köklü bir ruhsal bunalım geçirmişti.

Çocuğunu kocasının almaması için, durumu herkesten saklamışlar, genç kadını da İsviçre'de bir kliniğe göndererek, izini kaybettirmişlerdi.

Hoş, zaten kocası da Amerika'ya yerleşmiş, kızını da, eski karısını da, eski yaşamını da çoktan unutmuştu.

Ne var ki, Şahinbergöz köyünün eski aileleri, hâlâ daha Zübeyde'den Mehmet Efendi'nin küçük gelini diye söz ediyorlardı.

Zübeyde üç yıl kadar İsviçre'deki klinikte tedavi gördükten sonra, İstanbul'a gelmiş, babasının yanında sakin bir yaşam sürmeye başlamıştı. Arada sırada bazı kısmetleri çıkıyorsa da, Zübeyde hiçbirini kabul etmiyor, kendini kızına adamış olarak yaşamayı yeğliyordu.

Zübeyde'nin öldürülmesi için görünürde hiçbir neden yoktu.

Cesedi de Kapıdağ Yarımadası'nın plajlarına, herhalde sonradan getirilip bırakılmıştı.

Kendisi çok ağır hasta olan babasına ilaç almak için Kanlıca'daki evden dışarı çıkmış ve bir daha dönmemişti. Evdeki yardımcıları yaşlı hala, Zübeyde'nin arada bir heyheylerinin gelmesine ve bu tür beklenmedik sürprizler yapmasına alışık oldukları için, olayın üstünde durmamışlardı. Nasıl olsa bir yerlerden telefon eder diye düşünmüşlerdi. Ama kimse telefon etmemişti, ertesi gün akşama doğru karakoldan bir çağrı gelmiş ve durum o zaman açığa çıkmıştı.

Olayı, zaten çok ağır hasta olan Rasih Bey'den saklamışlar, Şile'deki yeğenlerinde tatil geçirmekte olan on iki yaşındaki Çiğdem'i de bir süre olayın dışında tutmak için gerekli önlemleri almışlardı, durumu telefonla öğrendikten sonra derhal tekneyle Çiğdem'i bir haftalık bir geziye çıkarmışlardı.

Zübeyde'yi Kanlıca'daki evden ayrıldıktan sonra kim bıçaklayarak öldürmüş, cesedini kim Kapıdağ Yarımadası'nın plajlarına getirip bırakmıştı?

Yüz yedi kişi neden cinayeti üstlendiklerini bildirmek için telefon ve mektupla güvenlik kuvvetlerine başvurmuştu?

Katil olmayı kabul edenlerin yüz yedi kişilik listesi, Cinayet Masası Şefinin önünde duruyordu. Adların, adreslerin, telefon numaralarının hepsi doğruydu.

Bunları tek tek çağırıp sorguya çekmek, yahut daha tutarlı bir ip ucunun ortaya çıkmasını beklemek... Ve ondan sonra yüz yedi kişilik listenin üstüne gitmek...

Cinayet Masası Şefi, dudaklarında- sıkıntılı bir gülücük gölgesiyle, gözlerini kapattı ve parmağını rasgele listenin üstündeki adreslerden birine bastı.

Davut Şenyıldız, Bahariye Yelpaze Sok. No. 18...

Bir saat sonra Davut Şenyıldız, komiserin karşısındaydı.

Aaa, işe bakın.

Davut Şenyıldız, iki gözden yoksun bir zavallı kördü. Cinayetten minayetten haberi yoktu. Kimseye de katil olduğunu açıklamak için ne mektup yazmış, ne telefon etmişti.

Cinayet Masası Şefi, listede adı bulunanların hepsinin getirilmesini emretti.

Beş altı saat sonunda, yüz yedi tane kör dizilmişti karşısına. Hiçbiri de olaydan haberli değildi.

Peki ama yüz yedi körün adresini kim nasıl bulmuş, onlar adına mektupları kim yazmış, telefonları kim etmişti?

Komiser, körlere tepsi tepsi çaylar ikram ettikten sonra, hepsinin gönlünü aldı ve hepsini tek tek evlerine gönderdi.

İyi ki kovuşturmaya önce listeden başlamamıştı. Yoksa olay gazetelerin birinci sayfalarında büyüyüp bir vodvil haline dönüşecek ve o hengamede gerçek katili bulmak büsbütün sorun olacaktı.

Şimdi ise cinayeti üstlenme yarışına girenlerin körlerden oluştuğunu kimse bilmiyordu. Ve olayı uzaktan izleyen katil, hazırladığı komedinin neden amacına ulaşmadığını merak ediyordu...

Rıza Bey, masasından doğruldu:

— Şu öykünün filmi yapılsa, herhalde ilginç olurdu, diye mırıldandı.

Ve bir şey daha mırıldandı:

— Şimdi artık cinayetin çözümünü, daha da çarpıcı yazmak gerek...

Cinayet masası şefi odasını arşınlayarak düşünüyordu.

Biri, daha doğrusu katil, akla hayale gelmeyecek bir komedi düzenlemişti.

Yüz yedi tane körün ad ve adresini bulup, onlar adına mektup ve telefonlarla, şaşırtıcı bir cinayeti üstlenme yarışı başlatmıştı...

Amacı herhalde önce, kamuoyuna karşı güvenlik sorumlularım zor ve gülünç bir duruma düşürmekti...

Ama acaba tek amaç bu muydu?

Yüz yedi kör adına yapılmış ihbarların arkasında, çok daha hınzır başka bir plan yok muydu?

Cinayet masası şefi, plajda ölü bulunmuş Zübeyde'nin aile çevresini tek tek yeniden gözden geçiriyordu.

On yıl önce ayrıldığı kocası Amerika'daydı.

Zaten çok ağır hasta olan babası Rasih Bey, cinayetten dört gün sonra, kızının öldürüldüğünden habersiz olarak ölmüştü.

Rasih Bey'in kız kardeşi, üst üste gelen felaketlerden bunalmış olarak Şile'deki oğullarının villasına dönmüştü. Zübeyde'nin kızı Çiğdem de onların yanında...

Polis şefi, Rasih Bey'den kalan büyük servetin üstünde de duruyordu. Kızı kendisinden dört gün önce öldüğü için, en büyük mirasçı Çiğdem olacaktı.

Peki ama Çiğdem'in vasisi kim olacaktı?

Görünüşe göre vasi ya büyük halası olacaktı, ya büyük halasının çocuklarından biri...

Amerika'daki baba buna rıza gösterecek miydi?

Yılların binbir deneyiminden geçmiş olan cinayet masası şefi, Amerika'daki babanın bu kadar büyük bir mirasa konmuş olan on iki yaşındaki kızını tümünden unutmasını pek olası bulmuyordu.

Mutlaka bir süre sonra bir yerlerden çıkıp gelecekti.

Zübeyde'yi öldüren kişi acaba bunu sadece bir öfkeyle mi yapmıştı? Yüz yedi körün adıyla adresi daha önceden hazırlanmış olacağına göre, herhalde cinayet en küçük ayrıntısına kadar iyice tasarlanmıştı.

Peki ama ne amaçla tasarlanmıştı!

O sıralarda Rasih Bey'in ölüm yatağında olduğu hesaplanırsa, kızının ortadan kalkmasıyla en büyük mirasçı Çiğdem oluyordu. Bundan da en çok yararlanacak kişi. Çiğdem'in babasıydı.

Yani Akgün Ergene...

Ama Akgün Ergene yıllardan beri Amerika'daydı ve geçmişiyile tüm bağlarını koparıp oraya yerleşmişti. Cinayet işlendiği zaman da herhalde Türkiye'de değildi.

Cinayet masası şefi yine de pasaport dairesine son bir ay içinde giriş yapanlar arasında Akgün Ergene diye birinin olup olmadığını sormaktan alamadı kendisini...

Böyle biri yoktu.

Yoktu ama başkomiser, Ergene'nin kimliğini merak etmekten bir türlü alamıyordu kendisini...

Kalktı Şahinbergöz köyüne, Ergene'nin ailesinden arta kalmışları incelemeye gitti.

Kala kala yaşlı bir enişte kalmıştı ortalıkta. Akgün'ün teyzesinin kocası... Teyze ise çoktan ölmüştü... Polis şefi:

— Akgün'ün sizden başka hiç mi bir akrabası yok, diye soruyordu.

Enişte, anne tarafından bazı kardeş çocuklarının adlarını sayıyordu. Şimdi nerelerde olduklarını kendisinin de bilmediği bazı uzak akrabalar...

Bir ara:

— Bir de bir süt kardeşi olacak, dedi. Şehime Hanım'ın kızı Mürşide... Doğuştan kör bir kızcağızdı. Sonradan körler okuluna vermişlerdi. İyice büyümüş olmalı, otuz beş yıl geçti aradan... Annesi Akgün'ü de emzirdiği için herkes Şehime Hanım'a süt anne derdi...

Başkomserin kafasında bir çingirak çalmaya başlamıştı.

Mürşide adında kör bir süt kardeş...

Körler okulunun kayıtlarından Mürşide'yi bulmak zor olmadı. Okuluyla ilişkisini hiçbir zaman kesmemişti. Ameliyatla bir gözü açılmış eski bir arkadaşıyla evlenmişti. Kocasını müzikçiydi. Düşünlerde falan akordeon çalarak geçiniyordu. Ailelerinden de her ikisine . biraz bir şeyler kalmıştı. Samatya'da oturuyorlardı...

Cinayet masası şefi, Mürşide ile yüzyüze konuşmadan önce kendisini uzaktan uzağa izletmek gereğini duydu.

Genellikle evden çıkmıyordu Mürşide... Arada sırada okuluna gidip, bir- iki saat kaldıktan sonra dönüyordu. ..

Ama bir gün öğleden sonra, okula gideceğine, evin köşesindeki taksi durağından bir taksiye binip, başka bir yere gitti...

Gittiği yer cinayeti üstlenmiş olan yüz yedi körden birinin, Arif Kanlıyaş'ın eviydi...

Arif Kanlıyaş, Mürşide'yi giderken kapının önüne kadar geçirdi ve hiç de kör gibi olmayan bir hareketle bir taksi çevirip, Mürşide'yi bindirdi.

Cinayet masası şefi, Arif Kanlıyaş'ı evinin içinde on dakikalığına izleyebilmek için neler vermezdi.

Ve içindeki bu başedilmez sıtmayla saat geceyarısını geçe, dar sokaklardan bir gölge gibi süzülerek, Arif in Ön yanı bahçeli müstakil evinin önüne geldi. Dış kapı içerden sürgülüydü. Ama bahçeden mutfak penceresinin camını keserek, eve girmek işten bile değildi.

Arif Kanlıyaş ikinci kat salonunda bir divana uzanmış kitap okuyordu.

Tâm suçüstü durumunda, hiçbir kaçamak noktası kalmadığını gören Arif, her şeyi bir bir anlatmak zorunda kaldı.

Sahte bir kimlik ve pasaportla üç ay önce gelmişti Amerika'dan. Ve önce Mürşide'yi bulmuştu.

Eski kayınpederinin ağır hasta olduğunu biliyordu.

Kalacak olan mirastan pay alabilmesi, ancak Zübeyde'nin aradan çıkması ve kızının baş varis durumuna gelmesiyle gerçekleylebiliyordu...

Kuşkulan üstünde toplamadan Zübeyde'yi yok etmek kolay değildi.

Cinayetten tek çıkarı olan kişinin kendisi olduğu çabuk anlaşılacaktı.

Mürşide'nin okul anılarıyla arkadaşlarının adlarını dinlerken, aklına uyguladığı plan gelmişti...

Bir yığın kör ve bu arada kör numarası yapan kendisi de cinayeti üstlenecekti...

Cinayet masası polisleri, katilin kendileriyle alay ettiğini sanıp, körlerin peşini bırakacaklardı.

O da o arada Amerika'ya geri dönecek ve kendi gerçek kimliğiyle tekrar gelerek kızma ve mirasına sahip çıkacaktı.

Zübeyde'yi öldürmesi hazin olmuştu. Zaten uzun süredir kadını izliyordu.

Zübeyde'nin babasına ilaç almak için evden çıktığı akşam yanma yaklaşıp ellerine sarılmıştı.

— Son bir kez daha birlikte olalım, diye yalvarmıştı.

Kadın önce karşı gelmiş, sonra yumuşamış ve Ak- günle balaylarını yaşadıkları Kapıdağ Yarımadası'na gitmeyi kabul etmişti.

Sabaha karşı varmışlardı Kapıdağ Yarımadası'na...

Ve sevişmişlerdi kumsalda...

Sonra...

Sonra Akgün, kadını öldürmüş ve planını uygulamaya koyulmuştu...

Rıza Bey öyküsünü bitirdikten sonra, bir kadeh konyak içmek için ayağa kalktı..

25

Gece saat iki suları...

Ay, Marmara göğünün ortasına mihlanmış gibi yusuvarlak duruyor.

Heybeli'deki evlerin çoğunda ışıklar sönmüş. Birkaç balkonla terasta tavlaya devam eden erkeklerle, uzamış ev partilerinden denizi seyretmeye çıkmışların silüetleri görünüyor. .

Denizde hızla gelip geçen birkaç sürat motora... Usul usul giden, motoru içten takma bir sandaldan bir gitar sesi geliyor...

Bahçesi denize kadar inen bir villanın rıhtımında, şişme bir bot sallanıyor.

Villanın rıhtımına doğru inen bir kadın belirdi.

Botun motoru birden çalıştı...

Kadın geldi, rıhtımdaki küçük motor iskelesinin ucuna yürüdü.

Bot, iskeleye yanaşmak üzere..

Ama yanaşmadı..

Biri bottan iki el ateş etti kadına... Kadın elleri göğsünde denize yuvarlandı... Bot, son hızla suları köpürterek Burgaz'a doğru uzaklaşmaya başladı.

Burgaz açıklarında yabancı bandıralı büyük bir yat...

Denizle göğün kimsesizliğinde, bilinmez bir villanın bilinmez rıhtımındaki bilinmez kadına ateş eden bot, yata yanaştı..

Siyah pantolonlu, siyah tişörtlü bir kadın, bottan yatın denize uzanmış aralıklı tahta merdivenlerini çıkmaya başladı...

Sonra.. Bot da, merdiven de yukarı çekildi ve yat demir aldı.

Rıza Bey, çok dinamik bir başlangıçla girmişti öyküye...

Ancak şimdi olayın halkalarını genişlete genişlete, birbirine bağlaması gerekiyordu...

Siyah giysili bir kadın, botla bir villanın bahçe rıhtımında bir süre, oraya geleceğim bildiği başka bir kadını beklemiş ve kadın gelince de iki el ateş edip kadını öldürdükten sonra, hızla uzaklaşarak yabancı bir yata çıkmıştı.

Ölen kadın kimdi, cinayeti işleyen kadın kimdi?

Beş yıl kadar önce Leyla evlendiği gün, kocasına küçük bir paket gelmişti. Pakette bir albüm vardı ve albümde Leyla'nın erkeklerle çekilmiş aşırı samimiyette pozları..

Damatlığının mutluluk bulutlarında yüzen Eşref, fotoğrafları görünce allak bullak olmuştu.

— Gerçi benden önceki yaşamın beni ilgilendirmez ama, acaba kim gönderdi bu albümü, gibilerden bir şeyler mırıldanmıştı.

Leyla:

— Yemin ederim bu fotoğraflardaki kadın ben değilim, diye ısrar ediyordu.

Eşref, burukluğu soğukluğuna ağır basan bir sesle:

— Yapma Leyla, demişti, bal gibi senin fotoğrafların bunlar, daha ilk günden yalan girmesin aramıza..

Leyla hıçkırık hıçkırık göğsüne kapanmıştı. Eşrefin.

— İnan bana, ben değilim.

— Kim öyleyse?

— Bir gün açıklarım hepsini, ama şimdi değil.. Eşrefle aralarına düşecek kalın perdelerin ilki o gün inmişti..

Üç ay sonra bir albüm daha gelmişti Eşrefe. O albümde de yine Leyla'nın erkeklerle çekilmiş fotoğrafları vardı ve Leyla, Eşrefin artık bildiği çeşitli giysiler içindeydi.

Leyla:

— Biliyorum, bana inanmıyorsun, ama istersen bir dakika bile birbirimizden ayrılmadan birkaç ay yaşayalım. Göreceksin yine de gelecek o fotoğraflardan, diyordu

Eşref, sinirleri gerilmiş:

— Tamam inanıyorum, ama sana bu kadar çok benzeyen, aynı giysileri giyen o kadın kim, diye soruyordu.

Leyla hıçkırıklara boğuluyor:

— Bir gün hepsini, hepsini anlatacağım, ne olur ısrar etme, diyordu.

Yabancı yat, Marmara'dan Çanakkale'ye doğru gidiyordu.

Leyla bir saat önce işlediği cinayetin, boğazına takılmış pençeleriyle güverte demirlerine yaslanmış düşünüyordu.

Öldürdüğü kendi ikiziydi.

Hak etmişti ölümü.

Eşrefle o yüzden ayrılmışlardı.

Bir süre sonra nişanlandığı Erdem'e de aynı albümler gelmeye başlamıştı.

Leyla durumu açıklayamıyordu.

İkiz kardeşinin nasıl bir yaşamın içine girdiğini söylemek, zaten her şeyin sonu olacaktı..

Ama Süheyla bırakmıyordu peşini. Birbirlerine tıpatıp benzemelerinin kozunu kullanıyordu. Onun yaptırdığı giysilerin aynını yaptırıyor ve erkeklerle açık saçık resimler çektirerek gönderiyordu.

«O benim ikiz kardeşimdir» dese, diyemiyordu.

«O ben değilim» deyince de kimse inanmıyordu.

Ve belirli aralıklarla aynı giysiler içinde erkeklerle çekilmiş fotoğrafların gelmesi sürüp gidiyordu.

Yaşamını bataklığa gömmüş olan Süheyla, hiç günahı yokken ikiz kardeşi Leyla'dan öç alıyordu.

Leyla birkaç kez kardeşiyle buluşmuş, bu rezalete son vermesi için kendisine bir hayli de para ödemişti. Ne var ki, onun gözü Heybeli'deki villadaydı. Eşrefin, ayrılırken Leyla'ya bıraktığı villada...

Leyla bu isteği kesinlikle reddetmiş ve uluslararası bir turizm şirketinde önemli bir iş bularak Amerika'ya gitmişti. Ama turizm şirketinin İstanbul bürosuna da aynı albümlerden gelmeye başlamıştı.

Şirkete bağlı turistik yatlardan biri, Ege'yi dolaşarak İstanbul'a kadar uzanacaktı. Leyla, turizm şirketinin sorumlusu olarak seçilmişti yat gezisine ve uçakla Atina'ya gelerek, oradan da Pire'ye inip kendisini bekleyen yata binmişti.

Bir gece önce Ayvalık'tan telefon etmişti Süheyla' ya:

— Yarın gece saat ikide villanın iskelesine gel. Kimseye görünme. Ben denizden botla geleceğim. İsteğini kabul ediyorum.

İki kurşun patlamış ve Leyla yata dönmüştü.

Cinayet açığa çıkacak mıydı, çıkmayacak mıydı? Ceset ne zaman bulunacaktı? Tanınacak mıydı, tanınmayacak mıydı?

Bunların hiç birini bilemiyordu Leyla...

Ve gecenin içinde yat, hızla Çanakkale'ye doğru suları yarararak gidiyordu.

Süheyla'nın hayatı neden böyle kaymıştı? Oysa çok küçük yaşta sevdiği gençle evlenmek üzereydi Süheyla...

Ve o genci galiba Leyla da sevmişti... Sonrasını düşünmek istemiyordu...

Rıza Bey, son cümlelerin noktasını koyduktan sonra, ayrıntılarına girildiğinde koskoca roman olacak konuları böylesine çenter ek kısaltıvermenin hafif bir hüznünü duydu içinde...

26

Yargıç, Rıza Bey'e döndü:

— Bilirkişi olarak dava dosyasını okudunuz, görüşlerinizi açıklayınız, dedi.

Konu oldukça karışık.

Bir büyük boya fabrikasının iki ortağından biri, sayfiyedeki evinin bahçesinde tabanca ile öldürülmüştü.

Cinayetin tanığı yoktu. ,

Fabrikanın işletme defterlerinde yapılan incelemeden, ikinci ortağın ölçü dışı para çektiği anlaşılmış ve muhasebe şefi, bu yüzden iki ortağın arasının epey açıldığını söylemişti.

Sayfiyedeki evin aşçısı, cinayet gününün sabahında, ikinci ortağın Ferruh Bey'e telefon ettiğini açıklamıştı.

Hatta Ferruh bey, kendisine:

— Akşama doğru bizim Saffet gelecek, taze bademle taze ceviz sever o, içki servisi yaparken bademle ceviz koymayı unutma, demişti.

Ferruh Bey saat altı sularında bahçeye çıkmıştı.

Saat altıyı yirmi geçe, aşçı da, şoför de, oda hizmetçisi de iki el silah sesi duymuşlardı. Ama bunu önce bir araba ekzozunun patlaması sanmışlardı...

Az sonra diyelim, on yahut on beş dakika sonra, yine telefon çalmış ve Saffet Bey, Ferruh Bey'le görüşmek istediğini söylemişti.

Oda hizmetçisi Fehime, Ferruh Bey'i çağırmak için bahçeye çıkmış ve on dönümlük bahçenin kimsesiz kırlara bakan arka bölümünde Ferruh Bey'i kanlar içinde yatarken bulmuştu. Çığlık çığlığa eve koşmuştu. Herkes telefonu unutmuştu. Önce Ferruh Bey'i eve taşımışlar, sonra da tanıdık bir doktoru çağırmak için telefona gittiklerinde, telefonu açık bıraktıklarını anımsamışlardı. Saffet Bey kimsenin gelmediğini görünce, çoktan kapatmıştı telefonu.

Durum önce telefonla tanıdık doktora bildirilmiş onun uyarısı üstünde de polise telefon edilmişti.

Derinleştirilen kovuşturma sonucunda polis, Saffet Bey'in de evini aramış ve ufak bir atış poligonuna dönüştürülmüş olan bodrum katında katil tabancadan çıktığı anlaşılan bir kurşun kovanı bulunmuştu.

Ferruh Bey'i öldüren tabanca, kesin olarak Saffet beyin atış poligonunda da kullanılmıştı.

Bu durumu Saffet Bey şöyle açıklamıştı:

— Olabilir. Çünkü silahlarımın arasında o tabanca kayboldu. Kim çaldı bilemiyorum.

Saffet Bey'e, cinayet günü saat altı ile altı otuz arasında nerede olduğu sorulmuş, o da:

— Evin terasında oturuyordum, komşulardan Naciye Hanım ve mühendis Halit Bey'le uzaktan selamlaştık. Bakkalın çırağı da kaç kez karşımdan geçti, demişti.

O saatlerde evin içinde ise kimse yoktu. Saffet Bey:

— Ferruh'a gideceğim için o akşam hizmetçiyle aşçıya izin vermiştim, bahçıvan da gübre almaya gitmişti, diyordu. Bekâr olduğu için zaten yalnız yaşayan biriydi.

Saat akşam altı buçukta Ferruh'a telefon ederek gecikeceğini söylemek istemişti. Çünkü sekreteri saat yedide Amerika'dan kendisini arayacaklarını haber vermişti. Ama bir çeyrek saate yakın beklediği halde, telefona kimse gelmemiş, Saffet Bey de Amerika'dan gelecek telefonu atlamamak için, telefonunu kapatmıştı. Amerika'yla konuştuktan sonra ise Ferruh Bey'in telefonu durmadan meşgul çıkmıştı.

Saffet Bey geciktiğinden ötürü özür dilemek ve yola çıkmak üzere olduğunu bildirmek telaşıyla son bir kez daha Ferruh'u aramış ve acı haberi o zaman öğrenmişti. Ayak altında dolaşan biri durumuna düşmemek için de olay yerine gitmemiştir. Nasıl olsa Ferruh'un çocuklarıyla Antalya'da tatilde olan eşi, olayı duyup gelecekti. Saffet Bey ziyaretini o zamana ertelemeyi daha uygun bulmuştu.

Saat altı ile altı buçuk arasında, Saffet Bey'in, terasta otururken kendisini gördüğünü söylediği kişiler, Saffet Bey'i doğrulamışlardı.

Bu duruma göre katil, Saffet Bey'in tabancasını çalan kişiydi. Ama o kişi bir türlü bulunamamıştı.

Kovuşturmayı yürüten savcı, deneyimlerine inandığı dostu bir sorgu yargıcının düşüncelerini öğrenmek için dosyayı sorgu yargıcına vermiş, yargıç da eski bir arkadaşı olan Rıza Bey'e:

— Tam sana göre bir iş, gel bakalım bize arkadaşça bilirkişilik yap, demişti. Şimdi odasında, gülümseyerek kahvesini içen Rıza Bey'e dönmüş:

— Bilirkişi olarak dava dosyasını okudunuz, görüşlerinizi açıklayınız, diyordu.

Rıza Bey:

— Sade görüşlerimi açıklamayacağım, katilin kim olduğunu da açıklayacağım, dedi... Yalnız benimle birlikte küçük bir geziye çıkmanız gerekecek.

Sorgu yargıcı kovuşturmayı yürüten savcıya haber gönderdi ve üçü birden Adliye'den çıktılar. O sırada saat tam akşamın beş buçuğunu gösteriyordu...

Rıza Bey, her ikisini de eski model küçük arabasına bindirerek, direksiyona geçmiş ve motoru çalıştırırken de:

— Saffetin nerde olduğunu biliyor musunuz? diye sormuştu.

Sorgu yargıcı da, savcı da biliyorlardı Saffet'in nerde olduğunu. Erdek'te küçük bir motelde dinleniyordu. Daha yarım saat önce telefonla görüşmüşler. Tabancasını çalanın kim olabileceği konusunda aklına takılan yeni biri olup olmadığını sormuşlardı. Saffet:

— O kadar kafa patlatıyorum, kuşkulananacak kimseyi bulamıyorum, demişti.

Ferruh Bey'in karısıyla çocukları, acı haberi öğrenir öğrenmez, Antalya'daki tatil köyünden geri dönmüşlerdi.

Saffet zaten bekardı.

Rıza Bey:

— Cinayet saatinde Saffet'in evinde yalnız olduğundan, eminsiniz değil mi? diyordu.

Savcı:

— Evet. dedi. Çalışanların tek tek ifadesini aldım. Saffet, o gece Ferruh Bey'e gideceğini ve herhalde gecikeceğini söyleyerek, hepsine izin vermiş.

— Daha önce de gecikeceği gecelerde böyle izinler verir miymiş?

Savcı:

— Verirmiş, dedi, özellikle eve kadın bir arkadaşıyla döneceği zamanlar...

Rıza Bey:

— Hımmm.. demekle yetindi.

Sorgu yargıcı:

— Kuzum Rıza Bey nereye gidiyoruz, diye sordu. Rıza Bey:

— Bildiğiniz bir yere, dedi.

Araba Boğaz Köprüsü'nü geçmiş, çevre yolundan Bağlarbaşı'na doğru sapmıştı, savcı:

— Vallahi ben de kestiremiyorum nereye gittiğimizi, dedi.

Rıza Bey:

— Saffet, Amerika'dan bir telefon beklediği için biraz gecikeceğini haber vermek niyetiyle açmış telefonu değil mi diye sordu.

Yanıtlar bir ağızdan çıkarmış gibi verildi:

— Evet...

— Ve hizmetçi kız Ferruh Bey'i telefona çağırmak için bahçeye çıktığında bulmuş cesedi...

— Evet...

— O hengamede telefon bir süre açık kalmış.

— Evet...

— Bir çeyrek saat kadar boşu boşuna beklemiş Saffet. Amerika'dan edilecek telefonu ıskalamamak için de sonunda kapatmış ahizeyi...

— Evet...

— Amerika'nın neresinden edilmiş telefon acaba? Bu soruya yanıt çıkmadı.

Rıza Bey:

— Florida'nın saatiyle Kaliforniya'nın saatleri arasında büyük fark vardır, dedi. Herhalde Amerika'da gün doğarken aramadılar Saffet'i...

Sorgu yargıcı:

— Yoksa sen de Saffet'i mi hedef aldın, dedi. Biz de öyle düşündük ama adamın cinayet saatinde evinde olduğu kesin. Kiralık bir katil kullanmış olsa dahi, kiralık katili bulmak gerekiyor. Zaten olayın düğümü de burada...

Araba Bağlarbaşı'ndan Kısıklı'ya giderken sağa saptı.

Savcı:

— Yoksa Saffet'in evine mi gidiyoruz, dedi. Saffet'in ağaçlar içindeki villası uzaktan görünmüştü. Araba biraz daha eve doğru yaklaşınca, sorgu yargıcı:

— Allah Allah, Saffet terasında oturuyor, dedi. Savcı:

— Evet ama, demincek ben konuştum, Erdek'teki motelle, dedi. Gerçekten de Saffet terasındaki şezlongda oturuyordu.

Araba, bahçe kapısının önünde durdu. Savcıyla sorgu yargıcı koşar adım terasa doğru yürümeye başladılar. Rıza Bey, ağzında küçük bir gülücükle, yavaş yavaş arkadan geliyordu.

Evet. Saffet terasındaydı. Kendilerine bakıyor ama, kıpırdamıyordu.

Evin kapısını çaldılar. İçerde kimse yokta.

Rıza Bey:

— Suç saymazsanız açıvereyim kapıyı, dedi ve cebinden çıkardığı maymuncukla açtı kapıyı.

Hızla terasın uzandığı ikinci kata çıktılar.

Terasın cam separesi gerisine koskocaman bir ekran konmuştu. Bir projeksiyon makinesiyle de ekrana Saffet'in doğal boyda şezlongda oturan bir slaytı yansıtılmıştı.

Bahçenin dışından geçenler Saffet'in şezlongda oturduğunu sanıyorlardı. Ayrıca, otomatik bir kamera, dışardan geçenleri filme alıyordu.

Kimlerin geçip Saffeti görmüş olduğunu sonradan saptamak için.

Rıza Bey:

—Bu dedi, Maurice Leblanc'nın öykülerinden birinde anlatılan eski bir hiledir. Saffet'in evinde Arşen Lupen'in o öyküsünü bulunca, aklım takıldı ve ekranı teras camının dibine koyup, projeksiyon makinesiyle bir deneme yaptım. Slayt kutusunda Saffet'e ait bir yığın fotoğraf vardı. Ama en gerçekçi görüneni buydu. Kimsenin aklına bu oyunun gelmeyeceğinden emin olduğu için, slaytı saklama gereğini dahi duymamış.

Sorgu yargıcı:

— Arşen Lupen döneminde bu tür makineler yoktu ki dedi. Rıza Bey:

— Öyle dedi, öyküde katil, slayt değil, kendi doğal boyunda yaptırdığı koltuğa oturmuş portresini kullanır. Teknik ilerlediği için Saffet daha kolayından bulmuş yolunu. Herkes onu terasında otururken gördüğü sırada, o gidip cinayeti işlemiş ve arkasından da hemen telefon etmiş. Amerika'dan beklediğini söylediği telefon da yalandı. Sekreteri kendisine Amerika'dan telefon edildiğini söylemiş ama, bir daha ne zaman edileceğim söylememiş.

Savcı hemen Erdek'i aradı ve Saffet'i moteline tutuklattı.

Sorgu yargıcı, elini Rıza Bey'in omuzuna koymuş:

—Yaman adamsın vesselam, seni özel bir bilirkişi olarak anımsamam iyi oldu, diyordu.

27

Mektup:

«Rıza ağabeyciğim» diye başlıyor ve şöyle sürüp gidiyordu:

«Ben bir kader kurbanı değilim, ama kesinkes ki, eli kolu bağlı bir kurbanım ve neyin de kurbanı olduğumu bilmiyorum.

Sizin yeni çıkan ve sanırsam ilk kitabınız olan «Maviye Boyanmış Islık» adlı öykü derlemenizi okudum. Düşündüm ki, yerle gök arasında bana elini uzatabilecek tek insan varsa, o da sizsiniz.

Rıza ağabeyciğim, ben şu anda ünlü bir cezaevinin, gereğinden iki kat fazla yolcu almış bir kasaba otobüsüne benzeyen, koğuşundayım.

Masaların başında kimi ince uzun kemikli, kimi tıknaz göbekli, kimi başına yün örgüsü başlık, kimi takke giymiş çeşit çeşit insan oturuyor.

Paylaşıkları ortak özellik, hepsinin bıyıklı olması, çay içmeleri ve aftan konuşmaları...

Biri:

— Müdürün şoförü söylemiş, diyor. Her şey hazırmış. Yalnız kapsamı üstünde henüz karara varılamamış.

Öteki:

— Bir elbisesine bahse giriştim, diyor, ilk gelecek bayramda hepimiz dışardayız.

Benim ise durumun lafa karışacak gibi değil. Ben henüz tutukluyum... Hem de ölüme neden olup kaçmaktan tutukluyum...

Bir adam çiğnemiş olmak iddiasıyla hakkımda kovuşturma açıldı ve nöbetçi mahkeme ilk oturumda beni tutukladı.

Merter sitesi girişinde saat gece iki sularında Hüsnü Girgin diye bir egzoz tamircisini çiğneyip öldürmekten suçlanıyorum.

Rıza ağabeyciğim, sana yemin ederim ki, ben böyle bir kaza yapmadım. Ne var ki, kazanın olduğu söylenen 11 Aralık gecesi saat ikide Merter sitesinden geçmediğimi kanıtlayamıyorum. Ailem çocuklarla Antalya'daki babasına misafirlğe gittiği için, evde yalnızdım. O gece saat dokuzda geldim eve ve kendime peynirli bir yumurta pişirip, bir kadeh şarap içtikten sonra televizyonu seyredip, yattım. Benim de evim aynı sitede bulunduğu için, kazanın olduğu yerden geçtim elbette. Ama saat dokuza doğru geçtim. O gece kimibilir daha. başka kimler geçti oradan. Sadri adında bir sağlık memuru, kazadan hemen sonra karakola telefon ederek, benim arabamın numarasını vermiş. «Şu numaralı araba bir adam çiğnedi ve kaçtı» demiş.

Sadri'yi gördüm mahkemede. Sivrisinek gibi kepçe kulak biriydi... Yaya olarak tam o sırada kazanın olduğu yerden geçmekte olduğunu söyledi. «Arabanın içinde kim olduğunu bilmiyorum, ama numarasını hemen elimdeki gazetenin kıyısına yazdım» dedi. Yazdığı numara benim arabamın numarası... Üstelik aynı sitede oturuyorum ve evime erken geldiğimi kanıtlayacak kimsem yok... Kazanın olduğu yerden geçtiğimi, ama saat dokuza doğru geçtiğimi kabul etmem yüzünden, saat gece ikide geçmediğimi de kanıtlamak bana düştü. İddianın , yarısını kabul ettiğim zaman, kabul etmediğim bölümü neden kabul etmediğini kanıtlamak sanığa düşermiş.... Ne biçim iştir anlayamadım.

Rıza ağabeyciğim, inan haksız yere mahkûm olacağım. Senin «Maviye Boyanmış Islık» yapıtım okuyunca, içimde bir umut kabardı. Benim masum olduğumu olsa olsa Rıza Bey açığa çıkartır diye düşündüm. Ne olur bana yardım elini uzat. Tüm yaşamım okkanın altına gitmek üzere...

Rıza Bey, mektubu bir okudu, sonra bir daha okudu...

Ve önce yapmadığı bir kazadan ötürü tutuklu olduğunu belirten elbise temizleyicisi Arifi cezaevinde ziyarete karar verdi...

İhbarda bulunan sağlık memuru Sadri'nin ise ne menem bir kişi olduğunu daha sonra araştıracaktı.

Daha sonra araştıracaktı, çünkü gemilerde telsizci olarak çalıştığı yıllarda, Tanca'da buna benzer bir olay yaşamıştı.

Gözleri mektubun satırları arasından cezaevi koğuşuna doğru kaydı...

Her akşam nöbetçi başgardıyanların yaptığı sayımlarda yanyana dizilen mahkûmlar... Ve sayımdan sonra' gardıyanların değişmez temennisi:

— Allah kurtarsın...

Ve hep bir ağızdan teşekkür anlamında bir «Sağol...»

Ve af konuşulan ranzalar... Ve afla içilen çaylar.... Ve afla pişen aşlar... Ve af üstüne girilen iddialar... Ve af üstüne alınan haberler...

Rıza Bey, içini çekti ve akşam sayımlarından uzanmış bir yankılanmayla mırıldandı kendi kendine:

— Allah kurtarsın...

Rıza Bey, yayınlanan ilk kitabının okuyucudan gelen ilk ödülü olarak bu mektubu almıştı... İlgiiyi ödemek, ortada bir haksızlık varsa, onu da ortaya koymak gerekiyordu.

Eski gemi telsizcisi kalktı Arifi cezaevinde ziyarete gitti. Arifin anlattıkları mektubunda yazdıklarından daha değişik değildi.

Rıza bey sadece iki küçük soru sordu kendisine:

— O akşam hava nasıldı? Arabanın arka plaka lambası iyi yanıyor muydu?

Arif, o gece sis basmış olduğunu söyledi. Yollar ıslak ve çamurluydu. Arabanın arka plaka lambası yanıyor olmalıydı. Bunun saptanmasını istemek aklına gelmemişti.

Rıza Bey:

— Lamba sağlam olsa bile, Aksaray'daki dükkandan Merter'e gelinceye kadar, sağdan soldan geçen arabaların ıslak yollarda sıçrattığı zifozlarla çamurlanmaması olanak dışı... Sisli bir gecede, çamurlanmış bir plaka lambası ışığında, kaçmakta olan bir arabanın numarasını okuyup almak, kolay olmasa gerekir, dedi.

Arifin yüreği serinler gibi olmuştu:

— Rıza ağabey, vallahi yaman adamsın, deyip duyurdu.

Rıza Bey, ihbarı yapan Sadri'yi de gidip buldu çalıştığı hastanede... Kendisini Arifin bir yakını olarak tanıttı.

Rıza Bey:

— O saatte nereden gelip nereye gidiyordunuz acaba? diye soruyordu.

Sadri:

— Bu sizi ilgilendirmez, gibi bir dikilme göstermek istedi.

Rıza Bey:

— İlgilendirir, dedi. Trafik suçlarında uzman olan bir avukat arkadaşına söz ettim sizden. Son üç yıl içinde kaza yapıp kaçtığı iddiasıyla beş ayrı ihbarda bulunmuş ve mahkeme açılıp tanıklığa çağrıldığınız zaman da, nedense aldanmış olabileceğinizi söylemişsiniz.. Sizi avukat arkadaşım çok iyi tanıyor. O nedenle belki de durumunuzu daha derinliğine incelemek gerekecek... O akşam nereden gelip nereye gidiyordunuz?

— Hastanede gecikmiş hemşirelerden birini evine bırakmıştım, binecek bir vasıta arıyordum..

— Adresiyle kimliğini söyleyebilir misiniz o hemşire arkadaşın?

Sadri:

— Canım anlarsınız, böyle konularda ortalığı ayağa kaldırmak doğru olur mu? Hem insan aldanmış da olabilir. Gerekirse mahkemede bir vicdan borcu olarak bunu da belirtirim, demeye başlamıştı..

— Daha önceki tanıklıklarınızda hep bir karşılık isteyerek getirmeye kalkmışsınız bu vicdan borcunu yerine. Bu kez karşılık istemiyor musunuz?

Sadri kem küm ediyordu:

— Bizimki insaniyet namına.. Ama o karanlıkta yanılmış da olabilir kişi...

Rıza Bey:

— Evet dedi, yanılmış da olabilir kişi... Ama bir yanılma yüzünden bir masum insan kaç gündür tutuklu yatıyor...

Araba kazasına kurban giden egzoz tamircisi Hüsnü Girgin kimdi acaba? O kadar geç bir saatte oralarda ne arıyordu o gece?

Resmi kovuşturma da bu durumu aydınlatmak gereğini duymuştu. Ve hiç beklenmedik başka bir olay çıkmıştı ortaya...

Hüsnü Girgin o gece geç saatlere kadar dükkânında kumar oynamış ve bir ara arkadaşlarıyla tartışmaya girmişti. Tartışma sonunda arkadaşlardan biri kamyonetine binip gitmek istemiş. Hüsnü Girgin, kumar borcunu ödemedi hiçbir yere gidemeyeceğini söyleyerek kamyonetin önünü kesmeye kalkmıştı. Ve kamyonet çığneyip geçmek istemişti kendisini..

Hüsnü'nün yere yıkılarak ağır yaralandığını gören öteki arkadaşları, başka bir arabayla Hüsnü'yü evine getirmek istemişler, ancak Hüsnü'nün yolda öldüğünü anlayınca, Merter Sitesi girişindeki asfalta bırakıp kaçmışlardı.

Sadri, Hüsnü'yü hangi arabanın bırakıp kaçtığını görmemişti. Sadece yerde yattığını görmüş ve bir kazaya uğradığını anlamıştı.

Üstelik bir hanım arkadaşının evinden çıkmamıştı. Tam tersine bir hanım arkadaşına gidiyordu. Ve o hanım arkadaşın evi, Arifin evinin tam karşısındaydı. Perdesi açık pencerelerden Arifin tek başına şarap içtiğini görmüş, kimliğini, hangi arabanın kendisine ait olduğunu öğrenmiş ve ihbarı da o evden yapmıştı.

— Biraz para verince yanıldığımı söyler kurtarırm, diyerek...

Sadri'nin arkadaşlık ettiği hanım, bütün bunları Rıza Bey'e özel olarak anlatmış ve ağlamıştı. İşin bu kadar dallanıp budaklanacağını kestiremediğini söylemişti»

Arif cezaevinden çıktı ve beraat etti. Hüsnü'yü öfkeyle çignemiş olan kamyonet şoförü tutuklandı.

Sadri ise bir daha kimsenin başını yakmayacağına tövbe billah etti.

28

Gece kendinden fosforlu bir aydınlığın üşütücülüğündeydi. Gökte yuvarlaklığı azıcık kırılmış buz gibi bir ay vardı.

Rıza Bey yatağı özlemiş vücudunun gevşek kırıklığıyla, son başladığı öyküyü bitirmeye uğraşıyordu.

Ve öyküde İsmet Hanım büyümüş gözleri, hıçkırıkla tıkanma arasına sıkışmış boğuk sesiyle, emekli mal müdürü İhsan Bey'in karısına çaresizliğini anlatıyordu:

— Beni sakın deli sanma... Bu sabah yine baktım ki balkondaki açılır kapanır iki bez iskemle kendiliğinden içeri girmiş. Bu üçüncü oluyor. Kimlere başvuracağımı bilemiyorum. Koskoca harabe köşkte, artık tek başıma yalayacak takatim kalmadı. Herkesin uzak yakın bir akrabası olur. Benimse büyük dayımın torunuyla kocasını, o uçak kazasında kaybettikten sonra, kimim kimsem kalmadı. Eskiden başım sıkışınca, onlara giderdim. Oğulları Necmi, o pis kazadan sonra, ne var ne yok hepsini satıp, gitti Ayvalık'a yerleşti. Ne yapsam ne etsem kestiremiyorum. Nilüfer dadının küçük kızı burada olsa, arada sırada gelip bana can yoldaşlığı eder ama, o da Almanya'da damadının yanında.. Kim değiştiriyor iskemlelerin yerini bilemiyorum. Bazen sabahlara kadar gözümeye uyku girmiyor. Bitmez çıtırtılar, bitmez ayak- sesleri duyar gibi oluyorum... Belki güleceksin ama, gülme. Elimde havan tokmağı, korka korka odalara, balkonlara bakıyorum. Bilemezsin ne kadar ürkütücü bir şey, böyle sekiz odalı bir berhanede, geceleri yalnız kalmak... Ağaçların gölgeleri kıpırdıyor perdelerde.. Herkes sıcacık yatağında mışıl mışıl uyurken, ben korkular cehenneminde, bildiğim

bütün duaları okuya okuya, çile dolduruyorum... Ah o çitirtılar, o ayak sesleri gibi sesler... Ve kendiliğinden içeri giren iki iskemle...

İhsan Bey'in karısı:

— Bence en iyisi senin o köşkü satın, kendine doğru dürüst bir kat alman, diyordu. Böyle tek başına kahrolmana değmez o yıkıntı köşk...

— Kardeşim kimse almıyor ki... Tırabzanlı çift merdivenleriyle, yukardaki cihanınım asından ötürü, tarihi saymışlar orasını... Yıkılması mümkün değil. Onarımı ise milyonlar istiyor. Bahçe de parsellenmeye uygun değilmiş. Ne yapacağımı bilemiyorum. Üç yıl öncesine kadar alt katı yazlığına kiraya verirdim. Şimdi buraları sayfiye olmaktan çıktı. Kimse yazlığına gelmiyor. Kışın ise ısıtmak kolay değil her yeri...

— Bir bekçi falan bulsan bari..

— Kime güveneceksin Lamia'cığım. Beni büsbütün soyup soğana çevirmeyecekleri ne malum. Biliyorsun dış mutfakla uşak odasında bir bekçi vardı. Bakır leğenlerle kazanları çalıp, kayboldu bir gün...

Lamia Hanım, başını sallaya sallaya İsmet Hanım'a hak veriyor:

— Vallahi ben de ne diyeceğimi şaşırdım, diyordu.

İsmet Hanım'ın saçaklarına kargaların yuva yaptığı sekiz odalı köşkünün gece gerçekten bir karabasan gibiydi..

Merdivenlerden dolanan hava akımı, bacakları ajün yaldızlı mermer kocaman masası, köşe minderleri, hazaren sandalyeleriyle üst sofanın ortasından sarkan eski zaman avizesini, arada bir ürpertili şingirtılarla okşayıp durur; bazen balkon pencerelerinin perdeleri kabırır gibi olur ve odalarda garip gölgeler kıpırdardı...

İsmet Hanım'ın sözünü ettiği, açılır kapanır iki iskemle, yandaki balkondaydı. Vaktiyle o balkonlu odada gelin olmuştu İsmet Hanım. Onun için de o balkonda oturup, çocukluğundan kalma çamlarda, eriyip gitmiş gençliğinin sadece kendisine görünen izdüşümleriyle oyalanmayı severdi. Bir sehpa, bir şezlong, iki de portatif iskemle vardı balkonda. O iki iskemle nasıl oluyordu da, kapalı balkon kapısından kendi kendine içeri giriveriyordu?

Rıza Bey şöyle bir gerindi...

O iki iskemle içeri nasıl giriyordu?

Aslında Lamia Hanım biliyordu o iskemlelerin içeri nasıl girdiğini... İhsan Bey'in:

— Bari git birkaç gece kalıver şu İsmet Hanım'ın yanında. Yazık zavallıya, dediği bir akşam; geceliğiyle terliklerini alıp, İsmet Hanım'ın köşküne gelmişti. Birlikte oturup biber dolmasıyla, zeytinyağlı taze fasulye yemişler, kahve içmişler, radyo dinlemişlerdi.

Lamia Hanım'ın da içinde bir ürkeklik vardı ama, belli etmek istemiyordu. İsmet Hanım kendi karyolasını vermek istemişti Lamia'ya. O kabul etmemiş, arka odadaki piriç topuzlu çift döşekli eski karyolada yatmayı yeğlemişti...

Ve sabaha karşı bir terlik tıptırtıyla uyanmıştı... Usulca kapıya gidip dışarı bakmıştı. Beyaz tüller içinde bir gölge, İsmet Hanım'ın gelinlik odasına doğru gidiyordu. Ödö kopmuştu Lamia Hanım'ın. Ama bir anda gölgenin İsmet Hanım olduğunu anlamıştı. Ve İsmet Hanım balkonu açıp, iki iskemleyi içeri almış, sonra kapıyı kapatıp, iskemleleri uzun uzun okşadıktan sonra geri dönmüştü...

Lamia:

— Ne yapıyorsun kuzum İsmet Hanım, diye hafif bağırarak, İsmet Hanım hiç yanıt vermeden odasına dönmüş, sırtındaki gelinlikleri çıkarıp sandığına koyduktan sonra, tekrar yatağına yatmıştı.

Sabahleyin ise olup bitenlerden hiçbirini anımsamamıştı.

İsmet Hanım, bazı geceler uykusunda ayağa kalkarak, sandığındaki gelinlikleri giyiyor ve uyurgezerlerin bilinçaltı güdüsüyle balkondaki iskemleleri içeri alıp okşuyordu. O iskemleler, vaktiyle aynı balkonda başbaşa oturduğu kocasının yaşamıyla, kendi gençliğinin anıt taşları oluyordu uyurgezerlik dünyalarında...

29

Liman Başkanlığı Telsiz Bölümü Şefi Haşim Bey, bir yolcu gemisiyle iki tankerin kaydettiği bir telsiz mesajına aklını taktırmış, düşünüp duruyordu.

Mors'la İngilizce olarak verilen mesajın Türkçe'si şöyleydi:

«Ozan Heredia'nın arkasındaki tilkileri, romancı Barbusse'nün yirmi üçüncü oğlu avlayabilirse, Kızkulesi gülecek...»

Üç geminin de dikkatini, mesajdaki «Kızkulesi sözcüğü çekmiş ve her olasılığa kargı durumu Liman Dairesi'ne bildirmişlerdi.

Haşim Bey de, bu garip şifrede bir orostopolluk kokusu bulunduğunu seziyor, ama hiçbir tahmin ve yakıştırmaya yapamıyordu.

Aklına birden eski dostu Rıza Bey geldi. Rıza Bey de emekli bir telsizciydi. Ve böyle konulara meraklıydı. Daha gemilerde çalışırken yazmaya başladığı polisiye öykülerle, sonunda ünlü bir yazar olmuştu. Önündeki mesajın ne anlama geldiğini, çözse çözse ancak o çözebilirdi.

Haşim Bey, Rıza Bey'i, kıyı lokantalarından birinde öğle yemeğine davet etti.

Ve kimsenin bir anlam veremediği telsiz mesajım kendisine gösterdi.

Rıza Bey:

— Ozan Heredia. Yahya Kemal'in Paris'deki gençlik yıllarında en çok sevdiği ozanlardan biriydi, dedi.

Haşim Bey:

— Allah, Allah, Rıza, sen de amma şeyler biliyorsun, diyordu.

— Heredia. Parnasse'cı akımın öncülerindendi. Bir sonesinde bir deniz kabuğunun adını doğru dürüst kullanabilmek için, üç cilt kitap okuduğu söylenir.

— Rıza'cığım tamam da, tilkilerle ne ilgisi var. Heredia'nın, hele bizim Kızkulesi'yle?

Rıza Bey, halka kesilip kızartılmış, dumanı üstündeki taze palamut dilimlerinden bir tanesini, ortadaki kayık tabaktan alırken:

— Bu senin mesaj, bana kalırsa biraz Paris kokuyor, dedi.

— Bunu da nerden çıkardın?

— Heredia bir Fransız ozanıdır, Barbusse de bir Fransız romancısı...

— Peki ya tilkiler?

— O kadarım bilmiyorum ama, düğüm noktası' sanırım Paris'te...

Haşim Bey, gözleri Eylül güneşiyle yıkanan denize dikilmiş:

— Evet, dedi, haklı olabilirsin...

— Ben zaten yakında birkaç günlüğüne Paris'e gidecektim. Polisiye filmler festivaline davetliyim orada. Senin mesajı bir kez de, şifrede adı geçen sanatçıların dünyasında değerlendirelim.

Daha dört gün olmadan Rıza Bey Paris'teydi. Notre Dame'ın üstünde kurulduğu, Seine nehri ortasındaki tarihsel adacığın, ikinci bir adacığa doğru uzandığı bölgede, üç yüz- dört yüz yıllık yapıların arasındaki daracık sokaklarda dolaşıyordu. Daha doğrusu dolaşmıyor. Güvercin lokantasına gidiyordu.

Güvercin lokantası, taş, yapılar arasında, kendine özgü çardağıyla kırsal bir bağ evi görünümündeydi. Bilmeyenlerin kolay bulamayacağı yüz yıllık bir lokantaydı. Kentin, bireyleri karıncalara çevirdiği görkemli ve efsunlu çarklarından, kısa bir süre için de olsa, yakalarını kurtarmak isteyen eski Parislilerle, adları yeryüzünde yıldırımli yakamozlar yaratan keyif ehli ve bazı tanınmış sanatçılar, usulca bu lokantaya sığınır ve Musa'nın heykelini andıran sakallı Robert'in yemekleriyle, sevdikleri şarapların en kaliteli oldukları rekolte yılından kalma tozlu şişelerim isteyip içerlerdi.

Robert, Rıza Bey'in eski bir tanışıydı. Gençliğinde gemisi Marsilya'da yattığı zamanlar, Paris'e uzanır ve bu lokantada kendilerini filmleriyle plaklarından tanıdığı yıldızlardan bazılarını görüvermenin şaşkınlığıyla, Rhone bağlarının kaliteli şaraplarından içine süzülen mahmurluğu birbirine karıştırarak, arka planda fon müziği gibi çalan Yedinci Senfoni'yi dinlerdi.

Rıza Bey Robert'i, Robert de Rıza Bey'i görünce neşeyle birbirlerine sarıldılar.

— Nerelerdeydin yahu? Gemin Marsilya'da hiç yatmıyor mu?

— Ben emekli oldum. Ama sen hiç değişmemişsin... Küçük Amerikanbarın üstünde dededen kalma aile eşyasıymış gibi duran, küçük fiçiler, tahta kupalar, abajurlu bir gaz lambası... Yan duvarda 1905'de yapıldığı anlaşılan bir gaz kumpanyası reklamı...

Örtüsü kırmızı damalı masalardan birine oturdular.

Robert:

— Sana ıstakozlu bir volovan yapacağım dedi Şarap olarak da aklının almayacağı bir sürprizim var.

Az sonra «Chateau neuf du pape'ın. beyazı açılıyordu masada. O markanın beyazı bulunduğunu Rıza Bey de bilmiyordu. Yılda beş- on bin şişe ancak üretildiğini ve tanıdıklara gönderildiğini Robert'den öğrendi.

Ve Rıza Bey birden konuya girdi:

— Robert, bak şöyle bir telsiz mesajı geçti elime. Ne anlama geldiğini bir türlü çözemedim.

«Ozan Heredia'nın arkasındaki tilkileri, romancı Barbusse'ün yirmi üçüncü oğlu avlayabilirse, Kızkulesi gülecek...»

Robert de bir bardak şarap koydu kendine...

— Luxembourg parkının Vavin sokağına bakan kapısına yakın bir yerdedir Heredia'nın büstü, dedi. Çocukken okula o kapıdan girip bahçeyi geçerek giderdim, oradan biliyorum. Barbusse sokağı da Observatoire'dadır... Yani ikisi birbirine çok yakın...

Rıza Bey'in aklına böyle bir yorum hiç gelmemişti.

Sakallı Robert, ozanla romancıyı bir anda birer adresmiş gibi değerlendirmeye kalkmıştı.

Istakozlu volovan gerçekten bir nefasetti... Chateau neuf ün beyazı da öyle...
Rıza Bey, Robert'in şifreden çıkartmaya kalktığı adresleri yerinde görmek için sabırsızlanıyordu.
Güzel Helena'nın armut tatlısıyla üstüne bir kadeh soğuk şampanya ve bir de kahveyle Robert'in ikram ettiği özel armut liköründen içtikten sonra, hesabı ödeyip lokantadan çıktı.
Luxembourg parkına kadar yürüyecek, oradan da Henri Barbusse sokağına gidecekti...
Kendisini nasıl bir serüvenin beklediğini Rıza Bey henüz bilmiyordu.
Quartier Latin, Rıza Bey'e eski bir pantolonunun yırtık cebi kadar aşınmış bir yakınlıktaydı.
Saint Michel alanının önü havuzlu tarihsel anıtiyle, büyük bulvarın çevresindeki minicik minicik lokanta ve kahvelerle dolu dar sokaklarda, gençlik yıllarının gölgeleri, daha başka milyarlarca gizli gölgeyle kimseye görünmeyen anıların valsini oynuyordu.
Bethune rıhtımından, Pompidou'nun damı bahçeli kocaman evi önünden geçerek yürüyordu.
Karşıda Paris'in efsanevi lokantası Tour D'Argent görünüyordu.
Seine nehri, bulanık rengini, yüzlerce yılın coşkulu, ateşli, kırıltılı ve serüvenli aşkılarıyla kendine özgü dünyasında sessiz sedasız ışıklandırarak akıyordu.
Upuzun bir nehir teknesi geçiyordu köprülerin altından...
Eski kitaplar satan barakaların arasında, rıhtımın taş korkuluğuna yaslanmış gencecik bir kız, kendisine sarılmış bıçkın maskeli romantik yahut romantik maskeli bıçkın bir - delikanlıyla, hiçbir zıfaj gecesinde rastlanamayacak bir şehvet baygınlığı içinde öpüşüyordu.
Rengi kaçmış yağlı ve hantal ceketıyla, yırtık pabuçlarını içkili bir yorgunlukla sürüten, sakalı uzamış bir berduş, kendi kendine konuşarak, arada bir elindeki şişeyi dikeydi ağzına...
Ve Notre Dame'ın arkadan görünen gotik silüeti, zamparası, sarhoşu, orospusu, soylusu, zengini, yoksulu, bunalımlısı, neşelisi, manyağı, akıllısı, bozulmuşu, yücelmiş, dindarı, dinsizi, sanatçısı, tun kafası, tutucusu, devrimcisiyle, insanlık panayırından derlenmiş çeşitli örneklerin hepsini birden kutsuyordu.

Rıza Bey yürüyordu...
Köprü üstünde karşılaştığı berduş da yürüyordu. Saint- Jacques Caddesi'nin girişine yaklaştıkları sırada, berduş, Rıza Bey'e döndü, bir reverans yaptı ve:
— Fatihler bir masal madenini bulmak için gittiler, dedi.
Rıza Bey birden algılayamadı söyleneni:
— Ne... Ne, diye kekeledi...
Berdüş, sakallı ve kirli suratından beklenmeyen bir hergelelikle bir reverans daha yaptı ve tekrarladı:
— Fatihler bir masal madenini bulmak için gittiler...
Rıza Bey'in nefesi kesilir gibi oldu...
Berdüşün söylediği söz, ozan lose Maria de Heredia'nın çok ünlü bir şiirinden bir dizeydi...
Bir rastlantı olarak mı söylemişti bunu, yoksa bir işaret olarak mı?
Rıza Bey bunu kestiremedi ve artık ezberlemiş olduğu çözölmüş mesajı geçirdi aklından:
«Ozan Heredia'nın arkasındaki tilkileri, romancı Barbusse'ün yirmi üçüncü oğlu avlayabilirse, Kızkulesi gülecek...»
Ama galiba, şimdilik, birden köprülerin altına inerek kaybolan berduş gülüyordu kendisine...
Rıza Bey bir an için kendini, ince uzun pencerelerin, dükkanların, kahvelerin, gelip geçen arabaların, trafik lambalarının suratına doğru nanik yaptığı öksüz bir çocuk gibi hissetti...
Çocukların üstüne binip parkta dolaşmayı pek sevdiği eşeklerle midilliler, başlan önlerinde sakın sakın duruyorlardı. Allanın şekeri bir midillinin arkasına bir de eski zaman küpelerinin minyatürü bir araba koşmuşlardı.
Rıza Bey, parktaki tenis kortlarının yanından yürüye yürüye, Heredia'nın büstünün karşısına geldi.
Parnasse akımının güçlü ozanı, hiçliğe bakan gözleriyle, zamana mihlanıp kalmış gibiydi.
«Ozan Heredia'nın arkasındaki tilkiler...»
Ve uzun bir kolon üstünde duran büstün yanında bir adam peyda oldu.
Rıza Bey'e doğru geldi, bir sigara çıkarıp ağzına koydu, kısaca:
— Ateş, dedi.
Rıza Bey çakmağına davrandı. Adam teşekkür yerine:
— Aydınlık ateşten iyidir, dedi. Yarım bir dönüş yapıp hızlıca uzaklaştı.
Rıza Bey'in kafasındaki karıncalar iki katma çıktı.
«Ateş»le «Aydınlık», Henri Barbusse'ün iki büyük romanıydı...
«Ozan Heredia'nın arkasındaki tilkileri, romancı Barbusse'ün yirmi üçüncü oğlu avlayabilirse, Kızkulesi gülecek...»
Demincek bir berduş karşısına geçip reverans yaparak, Heredia'nın bir dizesini okumuş, şimdi de Heredia'nın büstü yanında bir adam, sigarasını yakmak bahanesiyle «Aydınlık»m «Ateş»ten iyi olduğunu söylemişti.
Artık iyice kesindi ki Rıza Bey izleniyordu.
Madem izleniyordu, öyleyse doğru yoldaydı.

Rıza Bey, parkın Vavin sokağına bakan kapısında» çıkmadı. Çıksa belki de şifrenin çözümüne bir anda yaklaşacaktı. Çünkü tam sokağın köşesinde bir kürkçü dükkânı vardı ve vitrininde tilkiler duruyordu...

«Ozan Heredia'nın arkasındaki tilkiler...»

Parkın içinden gitmeyi yeğledi Observatoire'a...

Anatole France ne güzel anlatırdı o parkı...

Necip Fazıl'ın da en güzel şiirlerinden biri o park için yazılmıştı.

Kimler gelip kimler geçmemişti ki Luxembourg parkından...

Usta bir berber elinden çıkmış gibi budanmış bakımlı ağaçların ortasında sıra sura yontularla uzanıp giden çiçek tarhları...

İstanbul'un doğalındaki güzellik, Latin parkının geometrisinde aklın güzelliğine dönüşüyordu...

Rıza Bey ikisini bir türlü bir araya getirememenin- öksüzlüğüyle omuzunu silkti...

Ve parktan çıkıp Observatoire alanının bol fısıkiyeli havuzlarını geçtikten sonra, soldaki Henri Barbusse sokağına daldı...

Birbirine yapışık aynı boydaki yapılar cetveli...

«...romancı Barbusse'ün yirmi üçüncü oğlu...»

Aniden yirmi üç numaranın önünde durdu Rıza Bey.

Üstü kemerli koca tahta bir kapı...

İtti kapıyı...

Taş bir avlu...

Dipte camekanlı bir marangoz atölyesi...

Sağ köşede sonradan apartmana dönüştürüldüğü belli, pancurları sımsıkı kapalı, kocaman bir ondokuzuncu yüzyıl evinin giriş kapısı...

Ve kapının üstünde bir not:

«Kiralık pansiyon...»

Rıza Bey, atölyedeki yaşlı adama, pansiyona tutmak için kime başvuracağını sordu... Yaşlı adam:

— Bana, dedi.

Çekmecesinden birbirine bağlı üç anahtar çıkardı, Rıza Bey'in önüne düştü.

Açılan bir kapı... Çıkılan tahta merdivenler... Açılan kat kapısı... Bir koridor... Sonra da açılan bir oda kapısı...

Kırmızı Örtülü iki kişilik eskice bir yatak... Pancurları kapalı pencerede kırmızı kadife eski perdeler... Bir eski koltuk... Önünde aynası olan eski bir maşa ve bir sandalye...

Duvarlar, iri mavi desenli hafif sararmış duvar kağıdıyla kaplı...

Yatağın başucunda yarı çıplak bir kadın resmi...

Masa aynasının üstünde de bir çiçek resmi...

Yaşlı adam:

— Banyoyla tuvalet koridorda, dedi.

— Başka kimse oturmuyor mu burada?

— Bu katta oturmuyor. Yandaki odalar kilitli... Ama isterseniz mutfak (kullanabilirsiniz... Aylığı bin üç yüz frank...

— Ben sadece birkaç gece kalacaktım.

— O zaman gecesi yüz otuz frank. Sabah kahvaltısı dahil...

— Kim getirecek kahvaltıyı?

— Söylediğiniz saatte ben getiririm.

— Telefon yok mu?

— Maalesef yok... Ama atölyedeki telefonu kullanabilirsiniz.

Rıza Bey pansiyonu tuttu.

Ve gece saat üçe doğru kapısı usulca açıldı. Yüzü maskeli bir gölge yatağına doğru eğildi...

Ama yatak boştu.

Sanki biri yatıyormuş gibi yatak örtüsü kabartılmış ve yastık ikiye katlanarak yorganın içine sokulmuştu.

O sırada odanın lambası yandı ve ufacık tefecik Rıza Bey, dolmakalem biçimindeki tabancasını maskeli adamın arkasına dayayarak:

— Eller yukarı, dedi.

Barbusse sokağındaki yirmi üç numarada, âdeta kendisini bekleyen, tek odalı boş bir pansiyonla karşılaşınca da, Rıza Bey, dananın kuyruğunun kopmak üzere olduğunu sezmışti.

Artık iyice dikkatli davranması gerekiyordu.

Tuttuğu pansiyon odasında yatacağına, odanın yanındaki kilitli oda kapılarından birini açmış ve oradaki meşin kanepeye giysileriyle uzanmayı yeğlemişti...

Kendi odasındaki yatağı da, içinde birisi yatıyormuş gibi bozup kabartmış ve yastığın üstüne, düğme kadar küçük ama çok güçlü bir mikrofon bırakmıştı.

Beklenmedik bir misafir yatağa yaklaşınca, yan odada, kulağının dibine koyduğu kibrit kutusu büyüklüğündeki alıcı telsiz vınlamaya başlamıştı.

Ondan sonrası kolaydı.

Rıza Bey ok gibi fırlayarak tabancasını çekmiş ve iki adımda kendi odasına dalarak, elektriği yakıp, maskeli gece yarısı ziyaretçisini arkadan bastırmıştı:

— Eller yukarı...

Yatağa eğilmiş adam, hemen doğruldu., ellerini yukarıya kaldırdı.

Rıza Bey, adamı ensesinden tutup kendine doğru çevirdi ve yüzündeki maskeyi koparıncasına aşağıya çekti.

Karşısında, şifrenin çözümü için kendisinden yardım rica eden. Haşim Bey duruyordu.

Rıza Bey, tüm yaşamında hiç afallamadığı kadar afallamıştı. Kekeler gibi bir sesle:

— Ne arıyorsun burada Haşim, dedi. Haşim Bey kahkahalar ile gülmeye başlamıştı:

— Ulan Rıza, gerçekten müthiş adamsın; indir şu elindeki mereti, arkadaşlar aşağıda bekliyor, diyordu.

— Hangi arkadaşlar?

— Senin son çalıştığın geminin ikinci kaptanı Orhan, aynı geminin doktoru Hamdi, bir de Orhan'ın kayınbiraderi Şahin... Zaten burası da Şahin'in odası...

— Yani ne demek, ne anlama?

— Yahu hep birlikte sana eğlenceli bir oyun hazırladık... Şahin, Heredia'nın büstü arkasına rastlayan Vavin sokağının köşesindeki kürkünün kıзма aşık olmuş... Aile kızı vermek istememiş... Şahin, allem kallem, sonunda aileyi razı etti... Yarın nikâhları var. Hepimizi de, aile içinde yapacakları küçük toplantıya davet etti. Bu arada aklımıza sen geldin... Seni de şifreli mesajla davet ettik. Nasıl olsa şifreyi çözeceğini biliyorduk:

«Ozan Heredia'nın arkasındaki tilkileri romancı Barbusse'ün yirmi üçüncü oğlu avlayabilirse, Kızkulesi gülecek...»

Rıza Bey de gülmeye başlamıştı.

Aşağıda Kaptan Orhan, Dr. Hamdi ve Orhan'ın kayını Şahin; Rıza Bey'in, önüne katarak elleri havada indirdiği Haşim Bey'i görünce bir alkış kopardılar.

— Yaşa Rıza.

— Bravo Rıza...

Şahin:

— Kusura bakmayın Rıza Bey, sizi düşünümüze, size uygun bir davetiyeyle çağırdık, dedi.

Barbusse sokağında yirmi üç numara yani burası benim oturduğum ev... Onun için şifrede «Barbusse'ün yirmi üçüncü oğlu...» dedik... Bizim hanım da Heredia'nın büstü arkasına rastlayan köşedeki kürkünün kızı... Avladık tavladık, yahut tavladık avladık tilkileri... Aldık kızı... Önümüzdeki hafta İstanbul'a gidince, Kızkulesi'ne bir selam sarkıtacağız...

Rıza Bey:

— Peki ama şifreyi çözeceğime nasıl güvendiniz, diye sordu?

Şahin, yedi yıldır Paris'teydi. Doktorasını bitirdikten sonra uluslararası bir kuruluşta çalışmaya başlamıştı. Güvercin sokağındaki Güvercin lokantasının sahibi Robert! de tanıyordu. Ahbaplık ederken söz Rıza Bey' den açılmıştı. Robert:

— Çok sevdiğim bir gemi telsizcisi vardı Rıza Bey, ne oldu acaba diye sormuştu.

Şahin de çok dinlemişti Rıza Bey'in öykülerini eniştesi Orhan'dan...

Nasıl olsa Rıza Bey, Paris'e gelince Robert'e uğrayacaktı. Robert de şifrenin çözüm yollarını hafiften gösterecekti... Heredia'nın büstüyle Barbusse'un birer adres olması olasılığına dikkati çekecekti...

Rıza Bey:

— O önüme çıkan berduşla sigarasına, ateş isteyen adamlar kimlerdi, diye sordu.

Onlar da Robert'in garsonlarıydı... Ve şu anda Robert, lokantada kendilerini bekliyordu...

Şahin'in arabasıyla gittiler lokantaya... Peşpeşe üç şampanya açıldı. Oyuna aktör olarak katılmış iki garson da, damatla Rıza Bey'in şerefine kadeh kaldırdılar...

Rıza Bey, hem arkadaşlarıyla birlikte olmaktan keyifli, hem de kendisiyle dalga geçilmişliğin azıcık ezikliği içindeydi...

ÇAĞDAŞ TÜRK YAZARLARI

ÇETİN ALTAN

BİR AVUÇ GÖKYÜZÜ
KÜÇÜK BAHÇE
GÖLGELERİN GÖLGESİ/Portreler
VİSKİ
2027 YILININ ANILARI
RIZA BEYİN POLİSİYE ÖYKÜLERİ
BÜYÜK GÖZALTI (çıkacak)
BİR YUMAK İNSAN (çıkacak)
ŞEYTANIN AYNALARI (çıkacak)

ATTİLÂ İLHAN
SAĞIM SOLUM SOBE
FENA HALDE LEMAN
YANLIŞ KADINLAR YANLIŞ ERKEKLER
HACO HANIM VAY (çıkacak)

SELİM İLERİ
ÖLÜNCEYE KADAR SENİNİM

SALÂH BİRSEL
KURUTULMUŞ FELSEFE BAHÇESİ
YAPIŞTIRMA BİYİK
DÖRT KÖŞELİ ÜÇGEN

FAZIL HÜSNÜ DAĞLARCA
DÖRT KANATLI KUŞ
İLK YAPITLA 50 YIL SONRAKİLER

ÜMİT YAŞAR OĞUZCAN/TÜM ŞİİRLERİ
ACILAR DENİZİ
YÜZYIL YANARIM YANMAYI ÖĞRENDİMSE
İKİ KİŞİYE BİR DÜNYA
SÖZÜM MECLİSTEN DIŞARI (Taşlamalar)
DOSTLAR BENİ HATIRLASIN/Aşık Veysel
Derleyen : Ümit Yaşar Oğuzcan

TÜRK KLASİKLERİ DİZİSİ

CAHİT ÖZTELLİ
HALK TÜRKÜLERİ/Evlerinin önü
PİR SULTAN ABDAL
Yaşamı ve Bütün Şiirleri
KARACAOĞLAN
Yaşamı ve Bütün Şiirleri
YUNUS EMRE
Yaşamı ve Bütün Şiirleri
PİR SULTAN'IN DOSTLARI KÖROĞLU, DADALOĞLU, KULOĞLU BEKTAŞI
GÜLLERİ
UYAN PADİŞAHIM (çıkacak)

ORHAN URAL

ERZURUMLU EMRAH
Yaşamı ve Bütün Şiirleri
RÜŞTÜ ŞARDAĞ
HAYYAM
Yaşamı ve Tüm Eserleri
Çetin Altan _ Rıza Bey'in Polisiye Öyküleri